

לקראת שבחת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפורים ופנינים מרתקים

גליון מס' 438

פנינים לפרשת קרח תשפ"ד

"הגיהינום מלא גם באנשים צודקים. כי לא כל פעם הצדק מתיר להלבין פנים. הצדק לא מתיר לרסק משפחה. הוא לא מתיר לי לבזות את אשתי. הצדק לא מתיר לי לסכסך בין קהילות - גם אם אני צודק במאת האחוזים, לא תמיד מותר לפרסם קלונם של אנשים, או להקניט, להפסיד פרנסה ליהודים וכדומה"

פירורים משולחן גבוה - הגאון רבי משה סחייק עם צרור עובדות נפלאות ששמע וראה אצל מרן ראש הישיבה רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

אליעזר (לייזר) רוט

לכבוד התורה ולומדיה, פנינו להגאון רבי משה סחייק, מתלמידי הקרובים והאהובים של מרן ראש הישיבה רבינו הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, וביקשנו לשמוע מפיו מהני מילי מעלייתא ששמע ורשם תיכף לשמיעתם מפה קדשו של רבינו ראש הישיבה זצ"ל, ואכן ניאות הרב סחייק לפתוח לפנינו את אוצרו הטוב, ושיתף אותנו בכמה וכמה עובדות נפלאות שכתב והביא בספרי 'מזקנים אתבונן' שחיבר ושהוא עדיין מחבר ומוסיף עליו עוד כהנה וכהנה לאורך ימים ושנים: מרן ראש הישיבה אמר שהוא שמע שחכם אחד שאל שאלה חזקה מאוד על קורח. הרי קורח היה צדיק ירא ושלם ואין ספק שהוא היה מאלו שהוא היה יוצא כל בוקר מפתח אהלו ומיד אוסף את ה'מן' מלוא העומר, ולא היה צריך להרחיק נדוד כדי ללקט 'מן' מחוץ למחנה, כמו שאומרים חז"ל שהצדיקים היו מוצאים את המן בפתח אוהלם ואלו שהיו פחות צדיקים היו צריכים להתרחק בחיפוש אחר מן, כל אחד לפי דרגתו.

סימן מובהק שכל אחד אמור להסיק ממנו את המסקנה המתבקשת אלא השיב רבינו בשם אותו חכם, חייבים לומר שכשקורח ראה שהמן התרחק ממנו, הוא הבין שהוא טועה, אלא שהוא חשב שהטעות שלו היא שהוא לא חולק על משה רבינו בכח גדול יותר. לקורח היה ברור שהמחלוקת נגד משה רבינו היא המעשה הנכון לעשות, וממילא ככל שהמן היה רחוק יותר מפתח אוהלו, משמע שהוא אינו דבק במחלוקת די הצורך, ואינו מתנהג נגד משה רבינו בתקיפות הנדרשת!!!

מאידך, ברור הדבר שביום שקורח החל לחלוק על משה רבינו, השתנה המצב. לא ייתכן שמי שחולק על משה איש האלוקים, ימצא מן ממש מחוץ לאוהלו. זה כבר די ברור שהוא היה צריך לצאת ולהרחיק נדוד כדי למצוא מן. והרי קורח פיקח היה, כיצד לא הבין בעצמו שהוא פונה לכיוון הלא נכון, כשברגע שהחל לחלוק על משה רבינו, המן התרחק ממנו??? זה הרי

רבינו שיבח מאוד את התירוץ הזה, ואמר שזה תירוץ נפלא שאכן יורד לשורש דעתם של המחזיקים במחלוקת, שבטוחים במאת האחוזים שהאמת איתם, וממילא אינם שמים לב לראות את הנזקים העצומים היוצאים ממחלוקתם.

שאלו פעם את רבינו, מילא קורח וכל עדתו היו להם טענות והם היו נתונים בתוך המחלוקת. משה רבינו כמוכן שלא יכול היה ללכת אחריהם כי הוא ידע מה רצון ה' ושלא מלבו עשה מה שעשה.

אבל כל כלל ישראל, איך יכלו לדעת לאיזה צד לנטות? הרי קורח היה אדם גדול מאוד וחברו אליו 250 ראשי סנהדראות שכל אחד ואחד מהם היה ענק שבענקים. איך יכלו האנשים הפשוטים שבאותו דור לבחור את הצד הנכון? זה הרי ניסיון שאי אפשר בכלל לעמוד בו??? השיב רבינו על פי דרכו: "הם ראו שמשה רבינו שותק, וכך ידעו שהצדק עמו!"

חיזוק לדבריו הביא רבינו מהגמרא במסכת קידושין (עא) המספרת שאנשי ארץ ישראל כשהיו רואים ששני אנשים נקלעים למריבה חלילה, היו עוקבים לראות מי הוא זה ששותק ראשון, ואז היו אומרים זה יותר מיוחס! הוא שותק ראשון!

בהקשר זה של השתיקה הביא רבינו את דברי החיד"א שכותב בשם הספרים הקדושים, שהשטן מקטרג באופן מיוחד בערבי שבתות, ומתאמץ להטיל מחלוקת בבתי ישראל דווקא בזמן זה.

ואמר רבינו שהדרך הטובה ביותר להתגבר על מעשה השטן הזה, היא לשתוק! אבל שלא תהיה שתיקה של תרעומת או שתיקה שיש בה מעין הקנטה או כוונה כלשהי להגיב בדרך זו לזולת, אלא פשוט לשתוק שתיקה של ויתור והסתלקות מהמחלוקת, וזאת הדרך לסלק את השטן הזה מהבית.

וליתר הרחבה נביא ציטוט מתוך דברי ה'בן איש חי', בלשון קדשו שמביא את דברי החיד"א:

"לעת עתה (בזמן קבלת שבת) צריך להתקשר במידת האהבה, במחשבה ובדיבור ובמעשה, ולהתרחק מן השנאה והמחלוקת. וכמו שכתב הגאון חיד"א ז"ל ב"מורה באצבע", אות ק"ם: כעלות המנחה בערב שבת קודש, הנה הוא עת מסוכן למחלוקת בין איש לאשתו ובין המשרתים, והסטרא-אחרא טורחת הרבה לחרחר ריב, והאישה הירא יכוף יצרו שלא יעורר שום מחלוקת והקפדה, ואדרבא, יבקש שלום". "ודע, כי הנה כל אדם העושה קטטה ומריבה עם אשתו או בנו או משרתיו, ודאי נראה לו שהדין עמו, וראוי לריב על המכשלה שיצאה מתחת ידם בעניני הבית.

"אך באמת, מי שיש לו מוח בקדקדו, בין שאם יצא איזה מכשול מתחת ידם, איננו נעשה מאיתם, ואין זה מעשה ידיהם, אלא הוא מעשה שטן כדי לחרחר ריב ומדון בעת ההיא. ואם השטן עומד כנגד האשה או המשרת ומכשילם בעניני הבית, לעשות דבר שאינו מתוקן לבעל הבית; מה כוחם לדחות מעשה שטן? וכי יש אדם שיוכל להילחם עם השטן ולנצחו? מי זה יאמר "יכלתי ונצחתי"?"

"על כן כל איש מבין, כשיראה איזה מכשול וחסרון בענינים של הבית, לא ישם אשמה על אשתו ומשרתיו לריב אתם, אלא יתן אל לבו התנצלות הזאת שכתבנו, כי אמת היא, ואז ישתוק ולא יריב

איתם ולא יתכעס, וטוב לו בעולם הזה ובעולם הבא". ובסוף דבריו מוסיף ה'בן איש חי' שמי שמקפיד ועושה מריבה בערב שבת אחר חצות, הרי הוא מחזק את ידי השטן ועוזר לו רח"ל, ומי ששותק ונמנע ממריבה הוא מגרש את השטן בבחינת "וגבר ישראל".

עוד מביא הרב סחייק בספריו מעשה שנכתב בספר החשוב 'חכימא דיהודאי' על שני תלמידי חכמים גדולים שנפגשו ברחוב חזון איש פינת רבי עקיבא בבני ברק, והאחד מהם, שהיה ירא שמים גדול עסק באותה עת, במחלוקת באיזה עניין ציבורי, מתוך אמונה שכל מעשיו הם לשם שמים. עמדו השניים ושוחחו, והאחד סיפר לחברו על הטענות הקשות שיש לו על הצד שכנגד, והנימוקים מדוע חייבים לקדש עליהם מלחמה כדי להעמיד הדת על תילה.

שמע חברו את הדברים והתרשם מהם מאוד, ולאחר שנפרדו, מצא את עצמו ניגש לבית שברח' חזון איש 5, ממש בסמוך, נוקש על דלת ביתו של מרן ומספר לו את אשר שמעו אוזניו, כדי לשמוע את דעתו על הנידון החמור שלפניו.

רבינו שמע את דבריו, ונאנח עמוקות, ולאחר מכן השיב לו תשובה שהממה אותו לחלוטין. רבינו הביע הבנה לטענותיו של אותו תלמיד חכם ולמרות הכל השלים את דבריו באמירה ש'מחלוקת' זה דבר חמור עוד יותר מכל הדברים הנוראים שמציין אותו תלמיד חכם, כי האיסור להחזיק במחלוקת הוא מדאורייתא ממש!

נחרד אותו תלמיד חכם ואמר למרן, אבל האיסור של "ולא תהיה כקורח ועדתו", נאמר רק למי שאינו עושה מעשיו לשם שמים. היהודי הזה שעמו שוחחתי עכשיו הוא ירא שמים וכל מעשיו לשם שמים וממילא אין איסור בדבר לכאורה!

הביט עליו מרן ואמר: היה צדיק גדול בקעלם

הביט עליו מרן ואמר: היה צדיק גדול בקעלם רבי שמחה זיסל שמו (הסבא מקלם), היתה לו דרך אישית ייחודית ב'מוסר' שגררה עליו ביקורת, שאלו אותו תלמידיו, רבינו, הרי יש לך מה להשיב לדבריהם ומדוע לא תענה תשובה ברורה שתסביר את דרכך?

השיב להם, אם אני אשיב לחורפי דבר, בעשר הדקות הראשונות יהיה זה לשם שמים, אבל לאחר מכן אני חושש שכבר תיכנס בי תאוות הניצוח וזה כבר לא יהיה רק לשם שמים, לכן אני שותק מראש! ועתה, נרעד מעט קולו של רבי אהרן לייב: "אם רבי שמחה זיסל שהיה צדיק גדול, לא יכול היה עם ה'לשם שמים' יותר מעשרה רגעים ואולי קצת יותר, אינני יודע מי כאן במחלוקת הזו מתכוון לשם שמים..." עד כאן המעשה.

והיה רבינו אומר שרואים במציאות שמחלוקת היא אש שאוחזת את כולם וכל מי שמתעסק איתה נכווה קשות, ובכל זאת אנשים נסחפים אל המחלוקת וצריכים התגברות גדולה כדי להתרחק ממנה.

כמו שהיה עם עדת קורח, שמשה רבינו הזהירם לפני שאמר להם להקטיר קטורת שסם המות נתון בתוכו, והם ידעו שעל ידי מעשה הקטורת שלא כדת נשרפו נדב ואביהוא, והם ידעו שרק מי שייבחר יצא חי וכל השאר יאבדו. איך הם הלכו להקטיר את הקטורת אחרי ששמעו כזאת אזהרה מפורשת מפי משה??? וביתר שאת, הרי

משמע מדברי חז"ל שקורח עצמו האמין לדברי משה שכולם ימותו, ואף על פי כן לא אמר להם להפסיק!!! זה פלא עצום?
אלא שזו המציאות, שהנכנסים למחלוקת אינם יוצאים מזה אפילו שנגרם על ידי זה מיתה וייסורים קשים ומרים. וההסבר בזה הוא כעין מה שכתב הגר"א בביאורו [משלי א, כג] על דברים בטלים שמושכים את האדם לפי שמשרה עליו רוח טומאה, וגם מחלוקת זה כך.

לפני כשנתיים הגעתי לארץ ישראל ונצרכתי לנסוע במונית

בחורף תשע"ד הגיע רב קהילה חשוב מחו"ל לרבנו בשעת הצהרים, ואמר לראש הישיבה: "רצוני לספר מעשה איך כבוד תורתו הציל את קהילתי".

"לפני כשנתיים הגעתי לארץ ישראל ונצרכתי לנסוע במונית, נקשרה שיחה ביני ובין נהג המונית, כשירדתי אמר לי שרצוני להעניק לי ספר.

"סיפר אותו נהג שזמן מה קודם קיבל כהכרת הטוב מתנה מנוסעים שנסעו במונית שלו, ספר המביא דברי תורה מרבינו [מזקנים אתבונן ח"א שכתובים בו דברים בגנות המחלוקת] והיות שהוא לא מאותם האנשים הקוראים ספרים, חיפש הזדמנות לתת אותו לאדם מתאים, והחליט לתת לי את הספר.

"כשעיינתי בספר, סיפר הרב, ראיתי שכתוב שם הרבה בענין לסור ממחלוקת, על ויתור, ועל בין אדם לחבירו, והכל בצורה פשוטה ברורה מעשית ולא משתמעת לשתי פנים".

המשיך הרב וסיפר לראש הישיבה: "ראיתי שבהשגחה פרטית נשלחו הדברים האלו אלי, היות וקהל עדתי רובם עשירים והיה אי שקט ומחלוקות רבות ביניהם. עברתי בעצמי מאחד לשני לאותם עשירים שבקהילתי עם הספר הזה, ועם כל אחד למדתי דברי ראש הישיבה הנ"ל.

"דבריו הפשוטים של ראש הישיבה עשו על אותם עשירים תקיפים רושם, והשפיעו עליהם לסור מהמחלוקת, וכעת שקטו כל המחלוקות, ושורת אהבה ואחוה בין כל קהל עדתי, ומתוך הכרת הטוב, וכן על מנת שראש הישיבה ידע ההשפעה העצומה של דבריו, ראיתי לבוא לספר לו מעשה זה".

שיש ציפור אחת שרגישה לריחות

סיפרו לראש הישיבה על אדם שהתלונן על רוע מזלו, והנסיגות הרבים שיש לו, שלכל דירה שאליה הוא עובר נתקל תמיד בשכנים בעייתיים.

השיב רבנו שהיה מעשה באחד שהיה לו ריח רע, ולכל מקום שהיה מגיע היה מתפלא ומשתומם, איזה ריח רע יש לאנשים שם, רק על עצמו לא חשב...

ואמר ששמע מהגה"צ ר' שרגא גרוסברד זצ"ל ששמע מהמשגיח דגרוזנא הגה"צ ר' שלמה הרכבי זצ"ל הי"ד בשם המדרש, שיש ציפור אחת שרגישה לריחות, ואף שבדרך כלל בעלי חיים לא

רגישים לריחות רעים כבני האדם, אותה ציפור כן רגישה לריחות ואינה יכולה לסבול ריח שאינו טוב.

סובב הקב"ה שלציפור זו בעצמה יהיה ריח רע, ולכן כל מקום שהיא נמצאת היא מואסת בו, ונודדת כל הזמן למקום אחר וכו', כי חושבת אולי מקום אחר יהיה יותר טוב, אבל יש גם שם ריח רע ויוצא שלכל מקום שהולכת מרגישה שיש שם ריח רע, רק לא משערת לעצמה שהריח בא ממנה!!!

סיים ראש הישיבה את דבריו ואמר: זה משל לבני אדם שתמיד תולים את הבעיה באחר, ורק לא בעצמם. אדם מתנהג שלא כשורה, אחר כך בא למקום אחר וגם שם מתנהג לא כשורה, וכשקשה לו ושלא מסתדרים העניינים במקום, הוא מתאונן ואומר המקום לא טוב... במקום להבין שהוא עצמו לא בסדר!!

הגיהנום מלא גם באנשים צודקים

בסיום דבריו מביא הרב סחייק עוד מעשה נורא שמופיע בספר 'חכימא דיהודאי', אודות דבר המחלוקת. וזו לשון המעשה:

יהודי יקר נעים ונחמד המסובך בצרות, נכנס אל הבית ברחוב חזון איש 5 ותיאר את הבעיות שמסתרגים על צווארו תקופה אחרי תקופה, ולא מסתיימים. הרב התעניין: אולי פגעת פעם באדם בצורה חזקה?

היהודי הישר וההגון, חשב וחשב, ולא מצא.

"תיכנס לחדר הסמוך ותשוב היטב אולי בכל זאת. שהרי כל כן הרבה צרות זה משהו חריג" - יעץ לו רבי אהרן-ליב.

יצא האיש מהחדר, חישב את מהלך שנות חייו במשך דקות ארוכות, שב ונכנס: "אכן קרה פעם אחת בלבד שפגעתי בפלוגי ועד עמקי השיתין שלו, אבל, באותו מקרה הייתי צודק [כי הוא היה רשע ורע, לכל הדעות] ולא שהייתי צודק בתשעים ותשע אחוזים אלא במאת האחוזים".

גדול הדור שמע את דבריו, ואמר לו: דע לך יקירי, בתי האסורים ובתי כלא מלאים באנשים צודקים. שקט השתרר בחדר רבי אהרן-ליב הפר את השקט: "מה כוונתי לומר לך?

הגיהנום מלא גם באנשים צודקים. כי לא כל פעם הצדק מתיר להלבין פנים. הצדק לא מתיר להרוס בית, לרסק משפחה. הוא לא מתיר לי לבזות את אשתי. הצדק לא מתיר לי לסכסך בין קהילות - גם אם אני צודק במאת האחוזים, לא תמיד מותר לפרסם קלונם של אנשים, או להקניט, להפסיד פרנסה ליהודים וכדומה".

רבנו זצ"ל חיבר והמליץ לומר תפילה מיוחדת על מנת לסור ממחלוקת ולשון הרע, ולהרבות אהבה ואחוה בעם ישראל, וזה נוסח התפילה כפי שחברה על ידו:

"יה"ר מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו שנוהר מלשון הרע, ממחלוקת ומשנאת חנם, ותטע בלבנו, ובלב כל עמך בית ישראל, אהבה בין איש לרעהו. ויקוים בנו, שנמצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם".

וראו לומר בקשה זו אחר תפילת שמונה עשרה, לפני ה- "יהיו לרצון" האחרון.

"התביישתי נורא", סיפרתי לילדים, "איזו הרגשה! אני מתארח בבית של אנשים אחרים ושופך כוס מלאה יין, הבגדים והכסא הלבן הבוהק הוכתם בכתם של יין אדום עז, נורא נוראות". בעל הבית דווקא נשאר רגוע: "אל תדאג אנחנו לא כועסים. אחרי יום טוב אני אגיד לך כמה עלה הניקוי של הכסא ואתה תשלם לי". ראיתי שהילדים מחליפים מבטים, וקצת כועסים על המארח הזה שדורש ממני לשלם לו על הניקיון של הכסא

כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א בשיחת חיזוק מיוחדת בנושא חינוך הילדים והתלמידים, והחדרת ה'גישמאק' לתורה ולעבודת ה' בלבבם

שְׁמֵרֵי מִשְׁמֶרֶת הַקֶּדֶשׁ (ג לב)

צוות לקראת שבת:

בשבוע שעבר הבאנו את חלקה הראשון של השיחה שזכינו לשמוע מפיו של כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א. את חלקה השני של השיחה הקדיש הרבי לעניין של "והודעתם לבניך ולבני בניך", מצוות חינוך הילדים והצורך להכניס בלבם אהבה לתורה וללימוד התורה, וכה היו דבריו:

לפני תקופה שוחח עמי אברך כולל יקר שהוצע לו להיות מלמד והוא אכן נאות להעמיס על שכמו את העול החשוב של הרבצת תורה לילדי ישראל, אבל הוא חושש שאולי לא יצליח בתפקיד ומבקש עצות טובות איך יוכל להצליח במשימה. השבתי לו שעצם העובדה שהוא ניגש לתפקיד בכזאת רצינות ועושה מאמצים להתכונן כראוי, זה כבר סימן טוב ובעז"ה אם יתמיד והיה לבבו זה להצלחה בתפקיד כל הימים, מובטח לו שיצליח בסייעתא דשמיא.

אספר לך מעשה שהיה, הוספתי ואמרתי לו: בתקופה בה למדתי בישיבה, הגיע אלי יהודי תלמיד חכם ששימש כמלמד בתלמוד התורה הסמוך, ואמר לי שמאחר והוא מחתן ילד ומסיבות שונות זה צפוי לקחת ממנו את היכולת ללמד במשך כל השבוע של השבע ברכות, הוא מבקש שאחליף אותו במהלך כל השבוע. ניסיתי לדחות את ההצעה, מפני שחששתי שאולי לא אצליח במשימה, הן אני רק בחור צעיר לימים וכיצד אוכל להחזיק כיתה עם עשרות תלמידים??? אבל היהודי הזה ביקש בכל מאודו ובסופו של דבר נאלצתי להסכים.

הילדים למדו אז פרק 'השואל', העוסק בדיני שואל ותשלומים על נזקי השאלה, וכדי למשוך את לבם של הילדים לסוגיא, פתחתי וסיפרתי להם סיפור, בבחינת 'מעשה שלא היה'. 'שמענו מה שאירע עימני', סיפרתי לילדים, "בליל הסדר האחרון, התארחתי בביתו של יהודי עשיר מופלג, את שמו לא אגלה לכם כי יש בזה משום לשון

הרע, ותיכף תשמעו גם למה. אותו יהודי ביקש ממני בכל פה שאבוא להתארח אצלו בליל הסדר ואכן כך עשיתי.

עכשיו הילדים כבר לא הצליחו להתאפק. הם החלו לצעוק "איזו חוצפה, מה פתאום צריכים לשלם לו

"הבית היה מפואר מאוד, שולחן ערוך לתפארה וסביבו כיסאות לבנים מבהיקים שניכר עליהם שנקנו ממש עכשיו לכבוד חג הפסח. לפני כל סועד היה גביע מכסף נוצץ ושפע של בקבוקי יין על השולחן שכל אחד יוכל לבחור לעצמו יין לפי טעמו. עשינו את הסדר בשמחה ובהתרוממות, והנה כשמזגו לי כוס שלישי, הושטתי את ידי כדי לקחת מפית לנגב את מעט טיפות היין שניתזו סביבות הכוס, ובטעות הפלתי את הגביע וכל תכולת היין נשפכה עלי ועל

הכסא הלבן שעליו ישבת.

"התביישתי נורא", סיפרתי לילדים, "איזו הרגשה! אני מתארח בבית של אנשים אחרים ושופך כוס מלאה יין, קמתי מהכסא בעוד אני מנסה להתארגן עם היין שנשפג בבגדי, והנוק התגלה במלוא חומרתו. הכסא הלבן הבוהק הוכתם בכתם של יין אדום עז, נורא נוראות.

"בעל הבית דווקא נשאר רגוע, "אל תדאג בחזר יקר", הוא אמר לי, "אנחנו לא כועסים. אחרי יום טוב אני אגיד לך כמה עלה הניקוי של הכסא ואתה תשלם לי את העלויות. אין סיבה לדאגה".

ראיתי שהילדים מחליפים מבטים, הם קצת כועסים על המארח הזה שדורש ממני לשלם לו על הניקיון של הכסא, אבל הם לא אמרו דבר.

"אחרי שסיימנו את ליל הסדר, וההרגשה שלי כבר היתה כל כך גרועה", המשכתי את הסיפור, "נכנסתי לחדר שהוקצה עבורי כדי לישון, נשכבתי במיטה והגעתי עד לרצפה. מסתבר שהמיטה היתה קצת רעועה, וכשנשכבתי עליה היא פשוט נשברה. נגרם לה נזק בלתי הפיך.

"בעל הבית בא לראות מה גרם לרעש הגדול, הוא עזר לי לקום מהרצפה ואמר לי "לא נורא בחזר יקר, אחרי יום טוב אני כבר אודיע לך כמה עלתה המיטה שתוכל לשלם לי על הנזק שגרמת לו, אבל עכשיו יום טוב, הסר דאגה מלבך, וישן במנוחה".

עכשיו הילדים כבר לא הצליחו להתאפק. הם החלו לצעוק "איזו חוצפה, מה פתאום צריכים לשלם לו, המיטה היתה שבורה מלכתחילה!", ילד אחר טען "הוא צריך לשלם פיצויים על העוגמת נפש, מה זה להשכיב אורח על מיטה שבורה!!!". ילד שלישי דווקא הבין את בעל הבית: "מי אומר שהמיטה היתה שבורה? לפני כן לא ראו שהיא שבורה וכשהוא נשכב עליה המיטה נשברה, מי ששובר צריך לשלם". ילד רביעי בא עם טענה חזקה: "מה זה משנה בכלל אם חייב או לא חייב, הוא אורח, זה לא ראוי לבקש מאורח לשלם על נזק תוך כדי אירוח!".

היה מי שטען שבכלל לא יפה שעשיר מבקש מבחור צעיר שישלם לו כסף, והיו ילדים שחילקו בין המקרה של הכוס שנשפכה שהיה באמתחתי לבין המיטה שנשברה שהיה בגלל שהמיטה עצמה לא היתה טובה.

נתתי לילדים לומר את דעתם ולהתווכח, ואחרי דיון ממושך אמרתי להם, שזה בדיוק העניין של הסוגיא שאנחנו עכשיו הולכים ללמוד, ותיכף הם יראו איך שכל סברא שאומרים הראשונים בסוגיא, כבר נאמרה על ידם פה בכיתה, כל אחד מהם יראה שיש מישהו שאומר כמוהו.

או אז התחלנו ללמוד את הגמרא, וראה זה פלא, לא היה ילד אחד שלא עקב אחר השתלשלות הסוגיא מתחילתה ועד סופה.

המסר העולה מהסיפור הזה זועק מאליו, מי שרוצה שהילדים ילמדו גמרא בחשק ובהתלהבות, צריך להביא את הגמרא אליהם, ועל ידי כך להביא אותם אל הגמרא. הילדים צריכים להרגיש שהגמרא מדברת על משהו שמעניין אותם, יש להם ויכוח סוער בנושא,

ובדיוק על זה הגמרא מדברת, היא גם לוקחת חלק בוויכוח איך אפשר להשתעמם כשלומדים כזאת סוגיא מרתקת???

המנהל של אותו חידר רצה לרומם את רוחם של הילדים, ולכן הזמין בכל שבוע אדם גדול אחר שידבר בפניהם

האמת ניתנת להיאמר, שלא לילדים בלבד אנחנו צריכים ללמד בצורה כזאת, אלא גם לבחורים, גם לאנשים מבוגרים, וגם כל אחד לעצמו. כשאנחנו לומדים סוגיא אנחנו צריכים להרגיש שהיא מדברת על מה שמעניין אותנו באופן אישי, מי שלומד את הגמרא כאחד שמתכל מבחון, לא יוכל לעולם להרגיש טעם ומתיקות בדבריה הקדושים.

כדי להמחיש את העניין אפשר להשוות את זה לאנשים שאוהבים לשמוע ולקרוא חדשות. אם נביא להם לקרוא עיתון של מדינה אחרת, שהם לא ביקרו בה מעולם ושהם לא מכירים אף אחד שגר בה, האם זה יעניין אותם? זה משנה להם אם יש שביתה של רופאים או שנהגי האוטובוס באותה מדינה דורשים העלאה בשכר? זה לא מעניין כי זה רחוק, זה לא קשור אלינו. כך גם להבדיל אלף אלפי הבדלות בתורה הקדושה, ככל שאדם מרגיש שהיא יותר רחוקה ממנו ולא נוגעת אליו, כך יהיה לו קשה יותר להתמיד בלימוד ולהינות מהלימוד.

אבל כדי להרגיש קשר לגמרא, אדם צריך גם להאמין בעצמו וביכולות שלו. צריך להבין שגם לסברא שלו עצמו יש משמעות. אמנם אנחנו מדברים על הסברות של אב"י ורבא שהם קדושי עליון ואין לנו אפילו לא קצה של שמץ של הבנה ברום מעלתם וגודל קדושתם, אבל כשאנחנו לומדים את המחלוקת שהיתה ביניהם, אדם צריך לחשוב בינו ובין עצמו, מי מהן מובן לי יותר, עם מי מהם אני 'מסכים' כביכול, ומדוע באמת הצד השני חשב אחרת.

שמעתי מיהודי מבוגר שבשנים שאחרי השואה למד בתלמוד תורה חשוב באמריקה. הימים היו ימי חורבן ליהדות, בקושי נשאר אחד מעיר ושניים ממשפחה, רובא דרובא של גדולי התורה נספו במלחמה וההרגשה היתה שעולם התורה נמצא בשבר גדול מאוד שיהיה קשה לקום ממנו.

המנהל של אותו חידר רצה לרומם את רוחם של הילדים, ולכן הזמין בכל שבוע אדם גדול אחר שידבר בפניהם דברי חיזוק. רבני קהילות ראשי ישיבות וכו'.

פעם אחת הוא הביא את הרה"ק רבי שלמה מבאבוב זיע"א שהיה אז רבי צעיר ונמרץ. הוא הגיע לחידר ודיבר אל הילדים בשפה פשוטה ובנעימה, כך שהם הבינו היטב את דבריו:

"הסכיתו ושמעו ילדים", אמר להם הרבי מבאבוב זיע"א, "אתם יודעים שאנחנו עברנו שואה נוראה. כל גדולי התורה נלקחו מאתנו. אין לנו היום כמעט רבנים וראשי ישיבות, אין לנו כמעט דינים ומגידי שיעורים, דור יתום! לא זו בלבד, אלא שכל הצעירים שכן שרדו את השואה, לא יכלו ללמוד בישיבות במשך כל שנות המלחמה, הם

איבדו הרבה מאוד שנים חשובות, ילדים צעירים כמעט לא נשארו, אתם חלק נכבד ממעט מאוד ילדים שיש היום בעם ישראל, רוב בני גילכם אינם איתנו!

"לכן, מוטלת עליכם משימה גדולה וכבירה. אתם צריכים למלא את החסר! עם ישראל מחכה לכם, אתם, ילדי הכתה הזאת שנמצאים כאן - אתם תהיו הרבנים של הדור הבא! אתם תהיו הדיינים של הדור הבא! מהכיתה הזאת יצאו ראשי הישיבות של הדור הבא! לכל אחד ואחד מכם מחכה תפקיד גדול מאוד בשיקומו של עולם התורה, אתם צריכים לדעת את זה ולהתאמץ כדי לעמוד במשימה החשובה שעם ישראל כולו מצפה מכם לעמוד בה".

סיפר לי אותו יהודי, שהוא לא יודע מה יצא מכל ילדי הכיתה. לא עם כולם הוא נשאר בקשר, אבל לדבריו, אלו שהוא כן מכיר, חלק נכבד מילדי הכיתה, הם כולם גדלו וצמחו לבעלי משרות תורניות נכבדות, ממש כמו שאמר הרבי מבאבוב זיע"א. וכל כך למה? לא בגלל שהרבי אמר את דבריו ברוח הקודש וידע לחזות את העתיד, ההיפך, הרבי בחכמתו הרבה ידע ליצור את העתיד של הילדים הללו ולעצב אותם! הוא הכניס להם בלב את הביטחון שהם יכולים להצליח, והעמיס על שכמם את ההרגשה שהם חייבים להצליח, וכשיש חובה ויכולת, באה ההצלחה בסייעתא דשמיא!

חשבתי ביני וביני עצמי מה אני יכול לעשות כדי שהילד ירצה ללמוד איתו

הרעיון הזה של חיבור התלמיד לעניין ונטיעת הרצון בלב התלמיד, זה הבסיס להצלחה בחינוך, ואין שום דרך אחרת להצליח, כי כל הרעיון של חינוך הוא 'חונך לנער על פי דרכו', דהיינו שהנער עצמו ירצה בכך וממילא גם כי יזקין לא יסור ממנה'.

לפני תקופה ביקשתי ללמוד עם אחד מנכדי. אני השתוקקתי לכך מאוד אבל הנכד קצת פחות. ילד הוא ילד, הוא רצה לשחק, מספיק הוא לומד בחיידר למה הוא צריך ללמוד גם בזמנו הפנוי???

חשבתי ביני וביני עצמי מה אני יכול לעשות כדי שהילד ירצה ללמוד איתי, בלי לכפות עליו ובלי לפתות אותו עם משהו חיצוני כמו פרסים וממתקים, אלא פשוט לטעת בלב שלו את הרצון ללמוד עם הסבא?

לבסוף פניתי אליו בשאלה הפוכה: "אמור לי נכדי, אתה חושב שאני איש שאין לי מה לעשות עם הזמן???", הנכד התפלא, "לא מה פתאום!". אז למה אתה חושב שאני רוצה ללמוד איתך? הרי אתה ילד, את מה שאתה לומד אני כבר למדתי מזמן, ומה שאתה מספיק בשעה אני יכול ללמוד בחמש דקות, אז למה אני רוצה ללמוד איתך בכלל???

הוא ניסה למצוא תשובה לשאלתי, ולא ידע לענות. "למה באמת???", הוא שאל...

"התשובה נמצאת במסכת קידושין", השבתי לו, "אם תביא לפה גמרא קידושין, אני אראה לך מה התשובה!".

הילד הסתקרן מאוד, הוא רץ לארון הוציא גמרא והביא לי, מסכת קידושין. פתחתי בדף ל' והתחלתי ללמוד איתו: "אמר רבי יהושע בן לוי: כל המלמד את בן בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו קבלה מהר סיני, שנאמר "והודעתם לבניך ולבני בניך" וסמך ליה "יום אשר עמדת לפני ה' אלוקיך בחורב".

"אתה מבין?!", הסברתי לילד, "אני פשוט רוצה לזכות למצב של קבלת התורה מהר סיני. יש לי פה הזדמנות לעמוד לפני הר סיני ולקבל את התורה פעם נוספת, כביכול לשמוע את הקול מדבר אלי מתוך האש ולראות את הקולות והלפידים. לכן אני כל כך משתוקק ללמוד איתך, כי אתה נכדי, בן בני, ממש כמו שאמר רבי יהושע בן לוי!

"הילד נסחף פנימה, הוא כבר הבין את רצוני, החל להקשות קושיות וכך מצא את עצמו לומד עם הסבא אף שמלכתחילה לא רצה בכך.

המסר הזה צריך להיות מוחדר בכל ילד יהודי

בסיום הדברים מבקש הרבי שליט"א להעיר עוד הערה אחת בנושא חינוך הילדים: ישנה עצה שאני נוהג לתת לחתנים שבאים אלי להדרכה לפני חתונתם - כשאדם מקים את ביתו עם מישהו נוסף, יש מטבע הדברים חילוקי דעות ולפעמים גם ניגוד אינטרסים, צריכים לדעת לוותר הרבה ולהבליג הרבה על כל מיני פגיעות ועלבונות מצד המשפחה המורחבת והשווער והשוויגער וכו'.

איך באמת אפשר להתגבר כל כך על הרצונות העצמיים והרגשות הפנימיים להבליג כל כך הרבה ולוותר כל כך הרבה? התשובה טמונה במה שאומר ההייליגער 'שם משמואל' זיע"א, ששואל את אותה שאלה, איך אדם יכול לוותר על כל תאוותיו למען הקב"ה כדי לעשות את מה שהתורה מצווה עלינו. הרי יהודי צריך כל הזמן להתגבר על היצר וזה דבר לפעמים יכול להיות קשה מאוד.

אלא, אומר ה'שם משמואל', שיהודי צריך להציב מול עיניו את 'מטרת העל'. מה המטרה העליונה, מה הוא רוצה להשיג פה בעולם הזה? אם הוא ידוע בבירור שהמטרה שלו היא לעשות את רצון ה', ממילא כל שאר הדברים הופכים קטנים ופחות חשובים, כי הם בטלים לעומת המטרה המרכזית שלו בחיים.

אותו הדבר גם בבית היהודי. אברך שידוע בבירור שמטרת העל שלו היא לנהל בית יהודי כשר שמתנהל על מי מנוחות ושעושים בו את רצון ה', ממילא כל המפריעים שיש לו בדרך בטלים ומבוטלים.

לעניינינו, המסר הזה צריך להיות מוחדר בכל ילד יהודי. כל מורה ומחנך צריכים לדעת להחדיר את זה בלבבות הילדים, לתת להם את הכלי הכי יעיל להתמודדות עם כל מה שיעבור עליהם בהמשך. יהודי צריך לדעת מה היא המטרה העליונה! לעשות את רצון ה', כל שאר הדברים בטלים ומבוטלים למען המטרה הזאת, וכשהילדים יבינו את זה ויפנימו את זה, מובטח לנו שהם יהיו מחוברים לתורה ולנותן התורה ביתר שאת, כל ימי חייהם.

והשם יתברך יעזור שבאמת נזכה לחנך את עצמנו ואת הילדים והתלמידים שלנו לעשות רצון ה' בכל זמן ובכל מצב, מתוך דביקות בה' ושמחה של מצווה במאור פנים ובלבב שלם.

מנהגים חדשים עונות פירות

הגאון רבי ישראל גנס שליט"א

הגאון רבי אריה זילברשטיין שליט"א

הגאון רבי יצחק לוקסנבורג שליט"א

הגאון רבי אפרים סגל שליט"א

הגאון רבי מרדכי שלמה פריינד שליט"א

הגאון רבי ניסן קפלן שליט"א

(הרשימה עפ"י סדר הא"ב)

לרגל תהילת לימוד הלכות שבת

במסגרת ה'דף היומי בהלכה'

הכנו עבורכם

מגוון שיעורים בהלכות שבת

עפ"י סדר 'הדף היומי

בהלכה', וסימני השו"ע

לשיעורים נוספים ב'דף היומי בהלכה':

'עמוד היומי' - מסכת שבת

שיעורים בענייני השבת

שיחות

האזינו גם אתם בכל שעה ב'קו השבת' של 'דרשו'... "כי היא מקור הברכה"

***4992 077-2222-666**

'בשנים ההם הייתי בהולנד והיתה תקופה בה לא יכלו להניח תפילין על מנת שלא תתגלה יהדותנו. היינו אנוסים, אך הרגשתי שלא שייך שיעבור עלינו יום אחד ללא תפילין ולכן הכנתי במסתור חתיכות עץ מרובעות ואותן הנחנו על מקום התפילין בזרוע ובראש. אמנם לא קיימנו בכך שום מצוה, אך רצינו להרגיש 'הרגש של מצוה'.

שיחה מיוחדת עם הגאון רבי עקיבא נויבירט שליט"א,
לרגל יום היארצייט של אביו הגדול הגאון רבי יהושע ישעיה נויבירט זצ"ל,
איש התורה והחסד ומחבר הספרים הנודעים 'שמירת שבת כהלכתה'

שְׁמִירַי מְשִׁמְרַת הַקֶּדֶשׁ (ג לב)

מאת: אלעזר גולדברג

לאבא זצ"ל היה אכפת מצערנו של כל יהודי בצורה מאוד מיוחדת. רבים מכירים וזוכרים את הגמ"ח הגדול שהיה לו ואת החסדים הרבים בהם עסק. בתחומי שכונת בית וגן וגם מחוץ לגבולות השכונה, נדכאים ומסכנים רבים נעזרו על ידו. אמנם ישנם מעשים שאינם ידועים וגם אנו לא ידענו עליהם. נספר על שני מעשים המלמדים מוסר השכל עד כמה יש להבין את הזולת, לאתר את מה שמצער אותו ולעזור לו בכל מה שאפשר.

יום אחד הלך אבא ברחוב הפסגה בבית וגן בלוויית כמה מבחורי ישיבת קול תורה. לפתע אבא פנה אל בחור מהישיבה שעבר ברחוב ושאל בשלומו ולאחר מכן החל לספר לו על מה שעבר עליו בשנות השואה, וכך סיפר לו: בשנים ההם הייתי בהולנד והיתה תקופה בה לא יכלו להניח תפילין על מנת שלא תתגלה יהדותנו. היינו אנוסים, אך הרגשתי שלא שייך שיעבור עלינו יום אחד ללא תפילין ולכן הכנתי יחד עם השוהים עמי במסתור חתיכות עץ מרובעות ואותן הנחנו על מקום התפילין בזרוע ובראש. אמנם לא קיימנו בכך שום מצוה, אך רצינו להרגיש 'הרגש של מצוה'. השומעים לא הבינו מפני מה הרב נויבירט נזכר דוקא בסיפור הזה, אך אותו בחור הבין גם הבין. עברו שנים רבות מאז ולאחר פטירתו של אבא הגיע אותו בחור לנחם אותנו. הנחנו בבית מחברת וביקשנו מכל המנחמים שמי שיש לו מה לספר על אבא ממעשה אישי שהיה עד לו, שיכתוב אותו במחברת.

הבחור פנה אל המחברת וכתב שם את הסיפור הנזכר של אבא על התפילין והוסיף וכתב כך: כששמעתי את הסיפור הייתי בהלם! חזרתי לישיבה בהתרגשות גדולה. הרגשתי שהרב נויבירט ראה את הפנימיות שלי וידע בדיוק מה לספר לי. הייתי אז בתקופה של ירידה גדולה ברוחניות.. באותו בוקר בו פגשתי את הרב נויבירט, יצאתי מהישיבה, והנה אני פוגש את הרב נויבירט ושומע ממנו את הסיפור

הזה. לא יכולתי לעמוד בזה ומיד רצתי לישיבה. בדרך אמרתי לעצמי: תראה את הרב הזה, הוא היה נער צעיר בן 17-16 וגם כשלא היתה לו אפשרות להניח תפילין, הוא לא ויתר, אלא אמר, אם את מצות תפילין אין לי, לפחות אני חופסאות מעץ כדי להרגיש משהו מהמצוה. ואיך אני יכול לוותר על מצוה יקרה זו?... מיד כשהגעתי לישיבה תפסתי את התפילין, נישקתי אותן בהתרגשות וקיבלתי על עצמי בקבלה גמורה שלא אעזוב את התפילין ואת המצוות לעולם ועד!

אותו סיפור גרם למפנה בחייו של אותו בחור. מאותו יום הוא החל להתחזק ולהתעלות שוב בעסק התורה ובשמירת המצוות וכיום הוא אברך בן עליה עצום.

סייעתא דשמיא להרגיש את חסרונו של הזולת

שמענו גם סיפור מופלא נוסף המלמד על ההרגש הדק שהיה לאבינו הגדול לזהות מה חסר לכל אחד שהיה סביבו.

אבא זצ"ל שאנשי המטבח הוציאו את אריזות המאכלים מהמטבח ומיד פנה לאותו תלמיד חכם והראה לו, באופן שלא ישימו לב, את חותמות הכשרות המהודרות שהיו על גבי האריזות. ממעשה זה אנו למדים שמחשבתו של אבינו מורנו זצ"ל היתה תמיד "מחוץ לקופסא". לכן הוא לא חשב על הכשרות בלבד, אלא הטריד אותו לא פחות איך עליו לנהוג כדי לרומם את קרנה של התורה וההלכה בקרב שומרי המצוות.

67 שנים של קביעות מקום לתפילה

מאז שאבא זצ"ל עלה לארץ לאחר השואה, הוא קבע את מקום לימודו ותפילתו בישיבת 'קול תורה' ומעולם לא ויתר על כך, גם בתקופת חייו האחרונה שכוחותיו הלכו ונחלשו וההליכה היתה קשה עליו, הלך להתפלל תפילת שחרית במקומו הקבוע בישיבה.

דבר מופלא הוא, שיום פטירתו היה בדיוק 67 שנים לאחר שעלה לארץ ישראל. אבא זצ"ל עלה לארץ בג' תמוז תש"ו ונפטר בג' תמוז תשע"ג. שישים ושבע שנים תמימות של קביעות מקום!

אחד עשר שנים עברו מאז כבה אור החמה ונשמת אבינו הגדול זצ"ל עלתה בסערה השמימה. חז"ל אומרים: "סימנא מילתא הוא" ובפטירתו של אבינו מורנו היה סימן גדול מאוד. נשמתו עלתה השמימה בנץ החמה של יום ג' בתמוז תשע"ג, תאריך בעל משמעות גדולה, כפי שמובא במדרש (סדר עולם רבה פרק יא), שביום זה לפני כ-3300 שנה התרחש הנס הגדול ביותר בהיסטוריה האנושית. יהושע בן נון אמר אז לעיני כל ישראל את הפסוק המפורסם (יהושע י, יב): "שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון", ואכן השמש נעצרה וחיילי צבא ישראל היו יכולים להמשיך במרדף אחרי צבאות מלכי האמורי הנסוגים ולהרוג בהם. הסיבה שיהושע העמיד את השמש היתה מפני שהיה זה בערב שבת ורצה להימנע מחילול שבת. היה זה סימן לכל באי עולם שהקב"ה משנה סדרי בראשית כדי שעם ישראל לא יחללו את השבת.

אבינו מורנו זצ"ל ששמו נקרא 'יהושע' עסק כל ימיו בהרבצת הלכות שבת לרבים, ושעת פטירתו היתה בדיוק בזמן נץ החמה, בתאריך בו העמיד יהושע בן נון את החמה כדי למנוע חילול שבת מישראל. ויהי לפלא!

יהיו הדברים הללו לעילוי נשמתו הטהורה ולחזק ידיים רפות לשמירת התורה וההלכה.

אחד האברכים סיפר שהגיע לאבא זצ"ל עם בחור שלא נראה כ"כ דתי וביקש עבורו ברכה לרגל נישואיו. אבא פנה לבחור ושאל אותו: האם התכוננת כראוי לחתונה? אמר לו הבחור: כן, בודאי! אבא המשיך ושאל: האם הכנת את עצמך גם בלימוד ההלכות? גם לכך השיב הבחור בחיוב. לאחר שיצאנו מהבית, המשיך האברך וסיפר, אותו בחור אמר לי שבאמת לא למד את ההלכות ורק בגלל שהתבייש לומר שאינו יודע, אמר שלמד. לאחר מכן תמה הבחור: מהיכן ידע הרב לשאול דוקא את השאלה הזאת? עד היום אף אחד לא עורר אותי על הצורך ללמוד ולדעת את ההלכות המיוחדות ודוקא הרב הזה ידע לזהות את החיסרון הזה ולרמוז על כך בשאלה עדינה.

אין זו אלא סייעתא דשמיא שהיתה לאבא זצ"ל, מאחר שכל כך היה רגיש לצער ולחסרונו של הזולת.

פעם אבא זצ"ל נסע לאחד

מהיישובים בקצה הארץ

אם לחסרונו של כל אדם היה אבא זצ"ל רגיש, קל וחומר שהיה טורח על נתינת כבוד לרבני ישראל, כדי לרומם את קרן התורה וההלכה בישראל. יעיד על כך המעשה הבא:

פעם אבא זצ"ל נסע לאחד מהיישובים בקצה הארץ, למסיבת חנוכה מקוה טהרה שארגן הרב המקומי החדש. אבא הטריח את עצמו כדי לכבד את אותו רב, למרות שהנסיעה לא היתה קלה עבורו.

בסעודת המצוה שהתקיימה במקום, ישב יחד עם אבא אברך תלמיד חכם גדול. מאחר ותושבי המקום היו שומרי מצוות אך לא היו חרדים, אותו תלמיד חכם שאל את אבא: האם ניתן לסמוך על כשרות המאכלים? השיב לו אבא תשובה מאלפת: אני לכשעצמי יאכל כאן, כי רצוני שהציבור יראה שאני סומך על הרב החדש ומכבד אותו, ואז הם יאמרו: אם אפילו הרב נויבירט שנוהג בחומרות של אנשי ירושלים סומך עליו ומכבד אותו, אנו בודאי יכולים לסמוך עליו. כך דבריו של הרב לחיזוק התורה וההלכה יתקבלו אצלם ויהיה להם חיזוק בשמירת המצוות. אולם לדעתי, הוסיף אבא ואמר, גם אתה יכול לאכול כאן, כי אנשי המקום הרי ידעו שאנחנו נגיע למסיבה ובודאי לא יכשילו אותנו במזיד בכשרות שאינה מספיקה עבורנו.

לאחר מכן התברר שאכן חכם עדיף מנביא. תוך כדי הסעודה הבחין

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכיה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

וכך מצא רבי זונדל את עצמו שוכב על מיטת בית החולים בשוויץ, ממתין לקראת ההרדמה שלו לניתוח, בעודו ממתין לניתוח, הוא ביקש שייתנו לו דף ועט כדי לכתוב מכתב. נתנו לו נייר מכתבים רשמי של בית החולים, והוא כתב אלי את המכתב המרגש. היה זה לפני 46 שנה

שיחה מיוחדת מאת הגאון רבי בן ציון גוטפרב שליט"א, ראש ישיבת 'תורת ה' ומראשי קהילת המתמידים, על המכתב המרגש שקיבל מהצדיק הירושלמי רבי זונדל קרויזר זיע"א

וְשִׁמְרוּ מִשְׁמֵרָתָהּ (יה"ג)

אליעזר (לייזר) רוט

אחד מרבתי היה הגה"צ רבי זונדל קרויזר זצ"ל, משרידי ירושלים של מעלה, איש קדוש מאוד שהיה חריף ובקי בכל חדרי התורה, ויראת השמים שלו היתה מופלאה ומיוחדת במינה.

להיכרות עם ר' זונדל זכיתי בתקופת לימודי בישיבת קמניץ, ובמשך שנים רבות למדתי עמו בחברותא והייתי בקשר קרוב מאוד עמו. זכורני שפעם צעדתי אתו מישיבת קמניץ, עברנו ברח' יחזקאל, וישב שם בצד הדרך רוכל שהציע את מרכולתו הדלה למכירה. ר' זונדל התכופף ועיין מעט בחפצים שהוצעו למכירה, ולבסוף בחר משקפי שמש מוזרות ומשונות בגודל לא סביר ובמראה שאינו מקובל כלל וכלל במחזורינו.

שאל רבי זונדל למחירו של המוצר, שילם עבורו והמשיך בדרכו. אני ניסיתי להניא אותו מהרכבת המשקפיים הלא מכובדות: "רבי", אמרתי לו, "מילא הרבי רוצה להרכיב משקפי שמש, עם זה אני לא יכול להתווכח אבל אני כן שואל למה הרבי בחר כאלו משקפיים משונות? אפשר למצוא בקלות משקפי שמש שנראות הרבה יותר נורמלי!!!".

נענה רבי זונדל ואמר לי בכזאת מתיקות: "בן ציון, כשאתה הולך ברחוב, זה דווקא טוב מאוד שיחשבו שאתה לא נורמלי!".

כוונתו היתה שכשאתה רוצה להיראות נורמלי בין הבריות, לפעמים הוא עלול להתנהג בצורה שאנשים אחרים מצפים ממנו להתנהג, גם אם כלפי שמיא היה צריך להתנהג אחרת. אבל מי שמלכתחילה מגיע עם התדמית של ה'לא נורמלי', אינו מחויב לקודים חברתיים ויותר קל לו לעשות את רצון ה' במלואו, לשמור על קדושת העיניים והתנהגות כללית כפי שצריך יהודי להתנהג.

כמובן שאלו עניינים שצריכים בהם שיקול הדעת, לא כל אחד צריך להתחיל להתנהג בצורה מוזרה ומשונה ברחוב, ויש כאלו שהתנהגות כזאת דווקא עלולה להרחיק אותם מהדרך הנכונה, וכל אחד יתייעץ עם רבותיו כיצד להתנהג, אבל הרעיון שיהודי מכובד כל כך כמו רבי זונדל שחיבר עשרות ספרי 'אור החמה' על הש"ס ובשאר מקצועות התורה בוחר ללכת עם משקפיים כאלו משונות ברחוב, היתה עבורי

לימוד חשוב מאוד לחיים, מה צריכה להיות המטרה העליונה של יהודי, שלשמה הוא מוכן להקריב את הכל, ואפילו את המעמד שלו כ'נורמלי'.

היה מקבל מידי של הגר"ח קרייזוורט את הכסף ובו במקום מחלק אותו בין אברכים תלמידי חכמים

רק כדי לסבר את אוזן הקורא הנעים, אציין עובדה, שהגאון הגדול רבי חיים קרייזוורט זצ"ל, רבה של אנטוורפן, היה מגיע לירושלים עיה"ק מעת לעת, והיה רוצה להשתעשע בדברי תורה עם תלמידי החכמים הצעירים שבה. הוא היה מקהילות קהילות ומעלה שאלות מורכבות המצערות גאונות בידע ובסברא כדי להשיב עליהן נכונה, ותלמידי החכמים היו מתנצחים עמו בלימוד שעה ארוכה עד שלבסוף היה אחד מהם עונה תשובה נכונה ורבי חיים היה מעניק לו נתינה נכבדה שטר כסף גדול, פעם מאה שקלים שהיו אז סכום בעל חשיבות רבה יותר מבימינו, או אפילו שטר של מאה דולרים, הכל לפי התקופה והעניין.

רבי זונדל היה מגיע לשיעורים הללו, והיו פעמים שהשיב נכונה, היה מקבל מידיו של הגר"ח קרייזווירט את הכסף ובו במקום מחלק אותו בין אברכים תלמידי חכמים. לאחר מכן היה משיב תשובות לשאלות האחרות לאברכים, כדי שיענו בעצמם לגר"ח, ויקבלו מידיו כסף, כך היה משתמש בגאונות שלו כדי לפרנס אברכים עניים.

בכלל היתה כל הנהגתו בחסידות ופרישות מיוחדת במינה, הוא היה פורש לשנת לילה בשעה תשע בערב וקם בחצות הלילה לעבודת הבורא. כך נהג כל ימיו ולא זו ממנהגו זה.

כמובן שרבי זונדל לא היה בקי בשפה המקומית

בשורות הבאות אני רוצה לצטט מתוך מכתב מיוחד במינו שכתב לי רבי זונדל באחד הרגעים הגורליים בחייו. המכתב נכתב לפני 46 שנה ונשלח אלי ממדינת הים, והוא שמור עמי עד היום הזה, כי הוא ממש כמו ספר מוסר.

לפני שאצטט מן המכתב, רצוני להקדים ולספר מה היה הרקע לכתיבתו.

רבי זונדל היה כאמור גאון עולם, הוא זכה לצקת מים על ידי מרן החזון איש זיע"א, והיה מקום מושבו בין גדולי עולם. ובכל זאת, לאורך שנים הוא סירב לכל משרה תורנית כי לא רצה לעשות תורתו קרדום לחפור בה. הוא כן הסכים לשמש כמלמד תינוקות, והיה גם משמש כבוחן. ואכן רוב ימיו עבד כמלמד, ובעת שחיתן את ילדיו והיו ההוצאות גדולות במיוחד, הוא לא הצליח לעמוד בהם.

באותה עת הוצע לו להעמיס על שכמיו משימה לא פשוטה, ביקשו ממנו לנסוע לעיר לוגנו שבשווייץ, כדי לייסד שם תלמוד תורה לילדי הקהילה היהודית במקום.

רבי זונדל היה איש ירושלים בכל רמ"ח איבריו וההתרחקות מירושלים לא היתה קלה עבורו, אבל לא הצורך הכספי היה גדול והמשימה החשובה להקים תלמוד תורה דיברה אל לבו, וכך הוא מצא את עצמו נוסע לשווייץ הרחוקה כדי להביא טרף לביתו ומזון ומחיה לעולליו. משפחתו נשארה בארץ והוא נסע בגפו כדי למלא את המשימה.

באותה עת ששהה בשווייץ, סבר רבי זונדל מכאבים עזים ברגלו. הוא פנה לרופא שבדק אותו ושלח אותו לבדיקות מקיפות יותר, עד שלבסוף התברר שיש בעיה רפואית רצינית ברגלו ל"ע. היה צורך לעבור ניתוח מסובך. אבל הוא לא סיפר דבר לבני משפחתו כדי שלא להדאיג אותם. לי הוא כן סיפר על כך, וביקש שאדאג שכמה יהודים תלמידי חכמים יתפללו עליו, בהם מורי ורבי הגה"צ רבי לייבל מינצברג זצ"ל, ראש קהילת המתמידים שהיה בקשר מאוד חם עם רבי זונדל.

כמובן שרבי זונדל לא היה בקי בשפה המקומית, שווייצר דויטש, ואף שדוברי אידיש עוד יכולים איכשהו להסתדר עם דוברי גרמנית רגילה, הגרמנית השווייצרית היא בהיגוי שונה שאי אפשר להבין כלום למי שלא הורגל בשפה זו.

גם אנגלית לא היתה שגורה על לשונו כלל וכלל, כך שכל הדין ודברים של רבי זונדל עם הרופאים היה באמצעות מתורגמן יהודי

שהלך איתו לכל מקום והסביר לו מה אומרים הרופאים וכו'. הם הגיעו לבית החולים המפורסם 'קליניק הירסלאנדן' בציריך בירת שווייץ, ורבי זונדל ביקש לדבר עם המנהל לפני שהוא מזמין תור לניתוח.

הצוות המקומי נענה לבקשתו, ונתנו לו לדבר עם מנהל המחלקה. אמר לו רבי זונדל שהוא צריך לעבור ניתוח אבל יש לו תנאי קודם למעשה: "רק אם תתחייב בפני שבמשך כל זמן שהותי בבית החולים הטיפול כולו ייעשה רק על ידי רופאים או אחים, ולא ע"י נשים, אני מוכן לעבור כאן את הניתוח".

מנהל המחלקה אמר שהוא מבין שזה צורך דתי חשוב מאוד, אבל אין לו שום סמכות ואין לו שום אפשרות להתחייב על דבר כזה. בשביל לאפשר דבר כזה צריכים לסדר משמרות באופן שתמיד יהיו מטפלים גברים, וצריכים שיתוף פעולה של כל האחיות שיסכימו לא להיכנס לחדר האשפוז שלו, ושהרופאים יסכימו לעשות מה שהאחיות אמורות לעשות אם לא יהיה אח בסביבה. בקיצור, עם כל הרצון הטוב, הוא לא יכול לעזור.

רבי זונדל הודה לרופא על הרצון הטוב, ואמר לו שאם הוא לא יכול לאשר, אולי כדאי שייתן לו לדבר עם הממונה הבכיר יותר... הרופא ניאות ודאג לו לפגישה עם מנהל בכיר יותר שגם הוא השיב את אותה התשובה וכך נמשך הדין ודברים עד שרבי זונדל הגיע לנשיא המרכז הרפואי, 'המילה האחרונה' זה שאף אחד אינו יכול להרהר על החלטתו, וגם שם שטח רבי זונדל את בקשתו באמצעות המתורגמן שעמו.

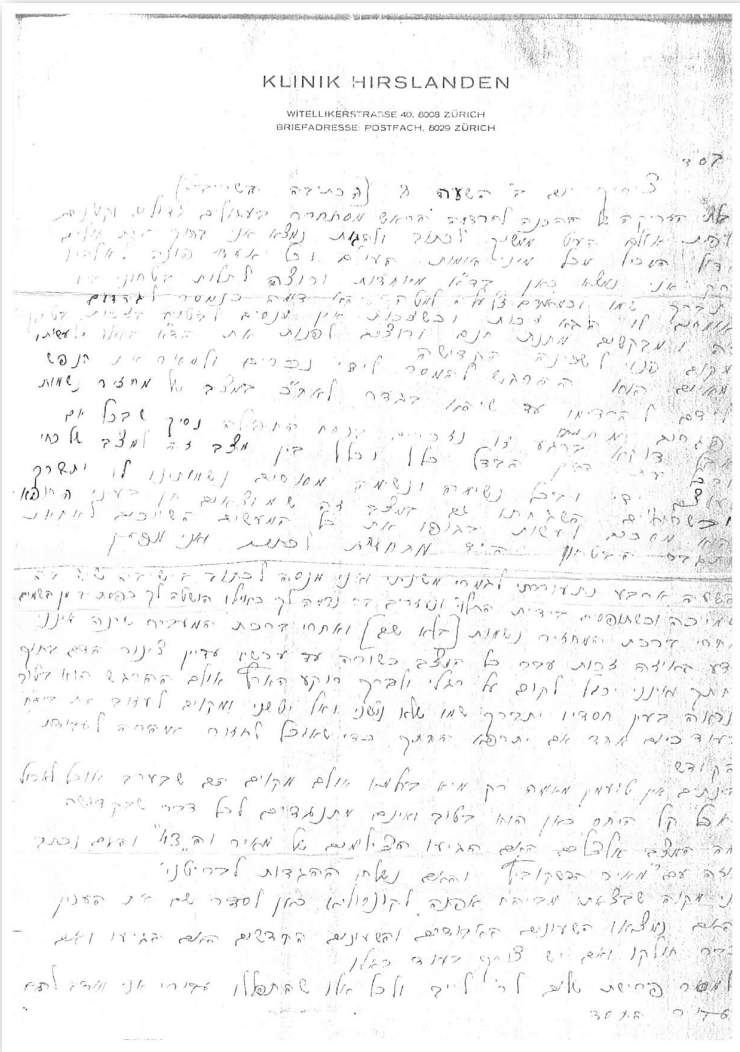
וראה זה פלא, נשיא בית החולים התרשם שלפניו איש קדוש מאוד, והסכים על אתר להיענות לבקשה באופן מלא. בו במקום יצאה הנחיה שכל צוות המחלקה הרלוונטית צריך להעמיד את עצמו לרשות החולה זונדל קרויזר, ולתת לו את מיטב הטיפול הרפואי, רק גברים!

הוא ביקש שייתנו לו דף ועט כדי לכתוב מכתב.

וכך מצא רבי זונדל את עצמו שוכב על מיטת בית החולים, ממתין לקראת ההקדמה שלו לניתוח, אחרי שכבר נתנו לו זריקת טשטוש ראשונה, ובעודו ממתין לניתוח, הוא ביקש שייתנו לו דף ועט כדי לכתוב מכתב. נתנו לו נייר מכתבים רשמי של בית החולים, והוא כתב אלי את המכתב המרגש. היה זה לפני 46 שנה, בשנת תשל"ח. להלן ציטוטים מתוך המכתב:

בס"ד. ציריך, יום ב' השעה 8 (הכתיבה בשכיבה)

קיבלתי הזריקה של ההכנה להרדמה, הראש מסתחרר בעיגולים גדולים וקטנים חליפות, אולם העט ממשיך לכתוב ולהגות. נמצא אני בתוך בית חולים גדול (יש בו) מכל מיני אומות העולם, וכל אחד פונה לאלוהיו, רק אני נמצא כאן בד' אמות מיוחדות, ורוצה לתלות בטחוני בו יתברך שמו, וכאמרם ז"ל "עלה למטה ונפל, היא דומה בעיניו כמי שנמסר לגרדום, אומרים לו הבא זכות", וכשזכות אין, מנסים לבטוח בזכות ביטחון ואמונה ומבקשים מתנת חנם, ורוצים לפנות את הד' אמות האלו לעשות מקום פנוי לשכינה הקדושה.

"איום הוא ההרגש להימסר לידי נכרים, ולמסור את הנפש לידם, להרדימו עד שיהא בגדר לאח"כ במצב של 'מחזיר נשמות לפגרים מתים'.

"אבל דוקא ברגע זו נזכרים בנוסח התפילה 'ניסך שבכל יום' ובכל עת, דאין הבדל כלל וכלל בין מצב זה למצב של כחי ועוצם ידי ובכל נשימה ונשימה מסורים נשמותינו לו יתברך, וכשרואים השגחתו גם במצב זה שמוצאים חן בעיני הרופא, הוא מסכים לעשות בעצמו כל המעשים השייכים לאחיות - מתגבר הביטחון. היד מתחשבת לכתוב ואני מפסיק..."

לאחר שהפסיק לכתוב, הוא שב וכתב לי את חלקו השני של המכתב כדלהלן (ציטוט חלקי):

"בשעה ארבע נתעוררתי לגמרי משנתי, ואני מנסה לכתוב בישיבה שיש בה תמיכה, וכשתופסים בידית התלויה (מעל המיטה) ונעזרים בה, נדמה לך כאילו הושטה לך פיסת יד מן השמים.

"אחרי ברכת 'המחזיר נשמות' (בלא שם) ואחרי ברכת המעביר שינה, אינני יודע באיזה זכות עבר... המצב כשורה.

"עד עכשיו עדיין צינור הדם בתוך חתך, ואינני יכול לקום על רגלי ולברך רוקע הארץ, אולם ההרגש הוא בטוב נראה בעין חסדיו יתברך שמו שלא נטשני ואל יטשני ומקווים לעזוב את ביה"ח עוד כיום אחד אם יתרפא החתך, כדי שאוכל לחזור במהרה לעבודת הקודש.

בינתיים אין טועמים מאומה רק מיא בעלמא, אולם מקוים הם שבערב אוכל לאכול קל. היחס כאן הוא בטוב ואינם מתנגדים לכל דבר שבקדושה. מה המצב אצלכם?

כאן עובר רבי זונדל לעניינים טכניים הקשורים לשעונים השוייצריים שרכש לנשות משפחתו כמתנה ושלא הגיעו ליעד כפי שציפה, ועוד כמה עניינים טכניים כמו ההגדות שרצה לשלוח ללונדון, והפגישה שהוא מתכנן לערוך בקונסוליה בהקשר לכך, ועוד. בסיום המכתב חותם רבי זונדל בשורה הבאה:

"למסור פריסת שלום לר' לייב (הכוונה לגר"ל מינצברג זצ"ל) ולכל אלו שהתפללו עבורי אני מודה להם עבור החסד".

המכתב היקר הזה גנוז עמי באוצרותי, משלים הגרב"צ גוטפרב שליט"א את דבריו, מעת לעת אני מעיין בו וקורא אותו ברגש רב, הן כדי לעורר אהבה ישנה ולזכור ביתר שאת את שמותו המיוחדת של רבי זונדל זצ"ל, שהיתה לי הזכות לשתות ממנו דברי חכמה ומוסר רבות בשנים, והן כדי להציב לנגד עיני עד כמה יכול יהודי להגיע לכזאת דרגה גבוהה, שהוא נמצא במצב מסכן חיים, חייב לעבור ניתוח דחוף, ובמקום ללכת ולעבור את הניתוח בלי שהיות, יש לו תנאים! הוא מנהל מו"מ עם בכירי בית החולים שאת שפתם הוא לא

יודע ואין לו שום שיג ושיח או מכנה משותף איתם, והפלא הכי גדול שהם מכבדים את בקשתו והרופאים הנכבדים ששמום עולך לפנייהם כבירים באחד מבתי החולים הטובים בעולם, מסכימים להתכופף לדרישותיו ולעשות משימות שמוטלות על אחיות ובדרך כלל זה בזוי בעיני הרופאים לעשותן, כדי למלא את רצונו.

ולא זו בלבד, אלא שכשהוא שוכב אחרי זריקת טשטוש וראשו מסתחררים בעיגולים גדולים וקטנים חליפות, כמו שהוא כותב, עדיין מחשבו דבוקה בלעשות רצון ה' ולפנות לו ד' אמות להשראת השכינה והוא מדבר על כך שהוא נתלה באמונה ובביטחון ומקווה שהקב"ה ירחם ויחוס עליו, ושזה שהוא מוסר את עצמו לידי נכרים לא שונה בכלל מכל רגע ורגע בחיים שלו, שחיו תלויים לו תמיד מנגד אלמלא חסדיו ורחמיו של הבורא יתברך וכו' וכו'. הדברים חורדים עד לעמקי הנפש, ומלמדים אותנו מה חובתו של האדם בעולמו.

שמענו ותחי נפשכם

הצטרפו אלינו לשיעורים מרתקים של מגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, ב'דף היומי בבלי', ה'עמוד היומי' ו'דף היומי בהלכה'. כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

הרב פיליפס סיפר בהתרגשות על שכנו 'סער חקלאי'. סער גדל בבית מנותק מחיי תורה בניתוק מוחלט, בצבא שירת ביחידת מסתערבים, והיה לאחד מאנשי המבצעים הגדולים. בשיא פעילותו השתתף סער במבצע בו ניסו הוא וחבריו לחלץ את החייל נחשון וקסמן הי"ד שנחטף על ידי מחבלים

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' על השאיפות של קורח, ומדוע הן לא היו רצויות לפני המקום

היתה לי הזכות להשתתף בשבת ערב חג השבועות, בסעודה שלישית בישיבתו של מו"ר הגאון רבי חיים קוק שליט"א בירוחם, נשא דברי חיזוק הגאון רבי אברהם משה פיליפס מראשי הישיבה, בהדגישו שקבלת התורה בו הקדימו ישראל נעשה לנשמע, עיקר עניינו שהם הבהירו מה סוג הקבלה שלהם, לקבל תורה יש בו פרטים רבים הכוללים לימוד התורה וקיום מצוותיה, אבל אצל רבים גם אחרי הלימוד והידיעה יכולים להישאר הדברים כהמלצה בעלמא, הם אמנם מכירים בצורך של הקיום, אבל הביצוע קשה ומכביד עליהם והם לא ממהרים ליישמו.

עם ישראל באמרו כל אשר דיבר ה' נעשה של "נעשה" אנחנו לא מדברים תאוריות, תורה זה "לעשות" וממילא אין מקום לשאלות מה כתיב ביה, כי הוא האלוקים שבראנו, הוא שהוציאנו מצרים, הוא המקיים אותנו והוא אומר שכך בדיוק צרכים להיראות החיים, וממילא נעשה בכל מחיר.

הוסיף וסיפר הרב פיליפס בהתרגשות על שכנו 'סער חקלאי'. סער גדל בבית מנותק מחיי תורה בניתוק מוחלט, בצבא שירת ביחידת מסתערבים, סער בטבעו תמיד ביקש להיות הכי טוב... ואכן העפיל במקומו והיה לאחד מאנשי המבצעים הגדולים.

בשיא פעילותו השתתף סער במבצע בו ניסו הוא וחבריו לחלץ את החייל נחשון וקסמן הי"ד שנחטף על ידי מחבלים ונהרג במהלך ניסיון החילוץ. סיפורו של נחשון הי"ד הסעיר אז את כל העם היהודי! מי לא התפלל להצלתו? המונים מאחינו הרחוקים נענו אז לקריאתה של אמו לשמור שבת למען שחרורו, וכל מי שהיה באותו זמן עובר בקרבו רטט כשנזכר בתפילת הרבים בה השתתפו המוני בית ישראל ליד שריד מקדשנו.

בעצם יום השבת התקיים מבצע נועז לשחרורו, כשבסיומו נהרג נחשון בעצמו הי"ד, וגם פטירתו היתה מעמד של קידוש ה' כשאביו עמד בחוזקה מול שאלת העיתונאים להיכן נעלמו התפילות והקבלות, והוא אמר "לאבא מותר לומר לא!"

סער חקלאי, כחייל נועז ומצטיין, היה כאמור חבר באותו צוות שהסתערו באותו מבצע.

עם סיום שירותו הצבאי טס כמו חיילים משוחררים רבים למזרח הרחוק, ביום מן הימים הוא רואה מודעה על סוף שבוע מהנה

לצעירים, אוכל טוב אווירה נעימה, מרצים בכירים... הוא יוצא לשם והצטרף למאות המטיילים שהשתתפו באותו סמינר, היו במקום סגל מרצים של "ערכים" בראשותו של הרב מרדכי נויגרשל שליט"א, הראיות החותכות על מציאות ה' ואמיתת התורה, כשהדברים יוצאים מהלב, ויחד עם חווית הקדושה של שבת קודש, עשו חריש עמוק בליבם של סער וזוגתו, הם גילו את האמת וזה מביא אותם להחלטה ברורה שהם צועדים לדרך חדשה, לדרך של אמונה מעשית וקיום המצוות...

הם היו משונים בהכל, בצורת השמירה, במראה החיצוני, אבל היו נחושים להמשיך בדרך בכל מחיר

מהר מאוד הבינו שלהמשיך לגור באזור המנותק בו הם גרים ולהתקדם ביהדות זה בלתי אפשרי והם מגיעים לגור בתוככי השכונה החרדית ברמות, הידע שלהם באורח חיים חרדי שואף לאפס, הם היו משונים בהכל, בצורת השמירה, במראה החיצוני, אבל היו נחושים להמשיך בדרך בכל מחיר, לאחר מספר שנים מועט

היה סער לאברך בן תורה תלמיד חכם הבקיא בכל חלקי המשנה ברורה!

ביום מן הימים פונה אליו שכנו הרב פליפס ושואל: מה הביא אותך לידיעה העצומה הזאת, אברכים רבים שכבר נמצאים בהיכלה של תורה עשרות שנים לא זכו לדעת את המשנה ברורה על בוריו, אתה חזרת זה לא מכבר בתשובה וכבר בקיא אתה בכל חלקי המשנה ברורה בתורה נפלאה, היתכן?

סער עונה בפשטות, גילינו את האמת והבנו ברור שאנו מחויבים לדרך, מכאן החלטנו ליישם, אך אז הבנו שלא בדיוק עושים מה שצריך לעשות אלא יש פרטים וחילוקים, ובשביל לדעת צריך ללמוד, התיישבתי ללמוד עם חברותא משנה ברורה והייתי מתעקש ללמוד ולחזור עד שהיה ברור לי שהבנתי את מסקנת ההלכה, הייתי מסכם את הדברים למעשה, ולאחר שקבלתי הסכמה לסיכום הייתי מגיע בערב לביתי ולומד את סיכום הדברים עם רעייתי, עד שרכשנו ידיעה בכל ענייני אורח חיים, שלא תהיה לנו בעיה ביום יום.

כיום לא תמצאו בספר הטלפונים הירושלמי את השם סער חקלאי, במשך הזמן הוא ראה שכל יהודי חרדי שאומר לו את שמו ושם משפחתו מרים גבה, הוא בקש לשנות את שמו לשם המשפחה הקודם, אותו שם משפחה שנשא סבו שהיה חניך ישיבת סלבודקה, ואביו שגדל בתקופה בה רבים עזבו את הדרך שינה זאת.

הוא נכנס לשאול את מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצ"ל, ור' חיים הפתיע אותו כששאלו מה דעתו של אביו בעניין, והוא ענה שאביו מתנגד להחלפה, אמר לו ר' חיים כל זמן שאביך חי הנך מצווה בכיבוד אב אל תחליף את שמך, רק בעת שישוב שבעה על אביו החזיר את שמו לשם הקודם.

וטעות זו צריכה להידרש יפה וללמד אותנו

מכאן נצא להבין נקודה מרכזית ויסודית מתוך דברי הפרשה, פרשתנו מתארת כיצד קורח ועדתו ביקשו לעצמם כהונה, ומשה רבנו השיב להם במילים הבאות: "שָׁמְעוּ נָא בְּנֵי לֵוִי. הִמְעַט מִכֶּם פִּי הַבְּדִיל אֶלְקֵי יִשְׂרָאֵל אֶתְכֶם מֵעֵדֶת יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶתְכֶם אֵלָיו לַעֲבֹד אֶת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת ה' וְלַעֲמֹד לְפָנַי הָעֵדָה לְשִׁרְתָּם. וַיִּקְרַב אֶתְּךָ וְאֶת כָּל אֶחָיו בְּנֵי לֵוִי אֶתְךָ וּבְקִשְׁתֶּם גַּם פְּהֶנְךָ" (במדבר טז, ח-י).

במדרש (במדבר רבה יח, יח) מבואר שמשה רבנו נתבע על שאמר לקורח ועדתו: "רַב לָכֶם בְּנֵי לֵוִי", שבעקבות כך אמר לו הקב"ה: "רַב לָךְ אֵל תּוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדַבְּרֵי הָאֵהָ" (דברים ג, כו). ומכאן אנו למדים שהיה שורש אמת בתביעתם של קורח ועדתו ובשאיפתם לזכות בכהונה כדי להשיג גדלות רוחנית.

הזוהר הקדוש אומר, שלעתיד לבוא שאיפתו של קורח תתגשם והוא יכהן ככהן גדול. ואם לא היתה זו שאיפה שמקורה בקדושה, לא היה שייך שהיא תתקיים בבוא הגאולה!

בלבו של קורח שכנו שאיפות אדירות וכבירות. הוא ביקש להשיג קרבת אלוקים ברמה הגבוהה ביותר שאדם יכול להגיע אליה עלי אדמות. מתוך כך התעוררה בלבו המחשבה: 'הרי אני רק לוי, שעומד על הדוכן ומזמר, בזמן שהכהנים הם אלו שמקריבים את

הקרבת לריח ניחוח לה'. התפקיד הצנוע שלי לא יכול להביא אותי לפסגות של קרבת אלוקים, אין לי מספיק אמצעים כדי להעפיל למקום הגבוה אליו אני שואף'.

אך בנקודה הזו היתה הטעות החמורה של קורח, וטעות זו צריכה להידרש יפה וללמד אותנו כי כל אדם צריך לשאוף לגדלות, ויכול להגיע לגדלות בלי שום תנאים מיוחדים ונדירים. התנאים היחידים שהאדם צריך כדי לגדול, הם הנסיבות והיכולות שאלוקים נתן לו ביום לידתו. המשפחה שבה הוא נולד, החברה בה הוא גדל והכישורים שניתנו לו משמים - הם מרחב הצמיחה הטוב ביותר עבורו להשגת גדלות וקרבת אלוקים.

על עניין זה הרחבתי רבות בספרי "להאיר" על חומש במדבר ללמד בני יהודה קשת, איך לגדול כל אחד בכוחותיו. ואמנם כאן אני מבקש לנגוע בנקודה נוספת בה לא נגעתי בספר:

אם אמנם כמו שהקדמנו קרח בא בדרישותיו מחמת שאיפותיו הגדולות בעבודת ה' איך יובן לנו מה שמבואר ברש"י שקרח התלוצץ מול ראשי בני ישראל כל הלילה עד שהגיעו למצב שכפרו בתורה משמים, וזה מעלה תמיהה איך מעמד שבו רוצים להתעלות מביא אותם למצב ההפוך לחלוטין, שכפרו בתורה משמים?

והתשובה הטמונה כאן היא אחת הטעויות החמורות הקיימות אצל רבים מאיתנו, גישתו של קרח היתה: אני צריך להעפיל בעבודת ה', זה לא רצון שלי, זאת היא חובת היהודי להגיע למיצוי המקסימלי בעבודת ה', אבל לצורך כך אני מציב רשימת תנאים, אם אקבל אותם מה טוב, אוכל להעפיל ולהתרום בקרבת אלוקים, אך אם לא אשיג זאת, הווה אומר שאני לא יכול להגיע לפסגות אלו, עבודתי אפוא לא שווה ואני עוזב הכל! בדיוק כאן טמון הכפירה בתורה מסיני.

מרן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל (דרש משה דרוש ט"ו) אומר שעצם קבלת התורה בסיני, קודם כניסתנו לארץ ישראל, יש בה כדי לבטל לחלוטין שיטות הרפורמים האומרים לשנות את חוקי התורה ולהתאימם לרוח הזמן, לקצב ההתפתחות והמודרניזציה - שהרי לא תיתכן שאותה תורה שנכתבה לפני אלפי שנים, בתקופת הביניים בה העולם היה כ"כ שונה תתאים לתקופת דורנו אנו...

אומר רבי משה: הרי התורה ניתנה במדבר בה לא התמודד אף אחד עם חלקת אדמה, עם דאגת הפרנסה וכדו', הכל הונהג שם ע"י הבורא ומ"מ ניתנה שם התורה והיא אשר הורתה לנו כיצד ננהג בבואנו לארץ עם כל הניסיונות הקשים של קיום המצוות התלויות בארץ וכדו', א"כ לעולם יש להנהיג את דרך התורה וזאת התורה לא תהא מוחלפת!

ואף אנו נענה אבתריה דר' משה הגדול: לא לרפורמים נשיב, כי אם לרפורמי הקטן המסתתר בסתר ליבנו ומחשבתנו, כאשר אנו שומעים את אותן קולות האומרות כי כהיום לא ניתן לחנך לתורה בדרך של הסבים והסבתות שלנו, הדורות השתנו... התנאים השתנו, הניסיונות אינן אותן ניסיונות, קשה להלך נגד כל העולם... ועוד ועוד מסוגי טענות ומענות אלו. התשובה לכל הטענות האלו: "משה קיבל תורה מסיני" רוב חלקי התורה לא היו שייכים ואקטואליים שם במדבר, ובכל זאת

כך היא צורתה של התורה, והיא לא תהא מוחלפת, וממילא גם אנחנו מול כל קושי אישי וציבורי נקיימה ככתבה וכלשונה.

אנשים בספינה בקשו לקפוץ למים

אחת המשפחות המפוארות בקהילה התורנית בקליבלנד הייטס, היא משפחת מורגנשטרן, מרביצי תורה ועומדים על משמר הכשרות, סיפר לי בן המשפחה הרה"ג ר' בן ציון מורגנשטרן: סבו עזב את אוסטריה מיד אחרי 'ליל הבדולח' יחד עם קבוצת יהודים גדולה, הם הרגישו שהקרע בוערת תחתיהם וחיייהם בסכנה גדולה, הם שילמו ממיטב כספיהם ועלו לספינה לעבר אמריקה החופשית, אך בהגיעם לשערי אמריקה סרבו להכניס אותם בטענה שהם באים מארץ אויב, וביקשו לשלוח אותם חזרה לאירופה.

אנשים בספינה בקשו לקפוץ למים, החזרה לאירופה הבוערת לא היתה אפשרות קיימת, אך סבו התחנן שלא יעשו זאת, שיתפללו והקב"ה יפתח להם מקום אחר, וכך הווה, רב החובל ניסה את מזלו לעבר דרום אמריקה וכך מצאו עצמם אחרי תקופה מתקבלים בוונצואלה.

סבו שהיה שוחט ובודק, החל לקחת אחריות על ענייני היהדות של המהגרים החדשים, אך משבא להכניס את בנו הגדול לבית הספר היהודי, גילה כי בית הספר חלש מאוד מבחינה יהודית. לאחר מחשבה החליט שאת בנו הוא ישלח דווקא לבית הספר הכללי, בטענה כי כשילמד עם גויים ידע שלא כך נראה יהודי! את החינוך הוא יקבל בבית, בתוספת למלמד שילמדו תורה אחת"צ, אבל אם ילמד בבית הספר היהודי והיהדות שם תהיה ברמה של 'יותר פושר מפושר', יאבד חלילה את יהדותו לגמרי.

עד גיל שמונה הלך הילד לבית הספר הגוי, אך אז באו בני הקהילה בטענה, אתה אומר לנו איך לשמור ולקיים כל מה שצריך ואתה שולח את בנך ללמוד אצל הגויים? להסביר להם את שיקולו הדק לא היה שייך, הם לא היו יורדים לסוף דעתו, ולכן החליט לנסות לשלוח לבית הספר היהודי, אלא שבסוף היום הודיע לו מנהל בית הספר שהכיפה שעל ראשו חריגה בבית הספר, מחר, דרש להגיע ללא כיפה!

למחרת כבר לא הלך יותר לבית הספר היהודי! הוא כן נשלח לשוויץ הרחוקה... כן, בגיל שמונה עזב הילד את הבית בעידן שהטלפון לא היה מצוי, ללכת לארץ רחוקה וזרה, רק כי צריך לקבל חינוך יהודי ללא פשרות!

כך גדל הילד שנים בלי הוריו ומשפחתו, עד שגדל ועבר ללמוד בישיבת טלז בקליבלנד, שם צמח לאחד ממופלגי הלומדים והקים את ביתו המפואר כך הקים בית גדול של תורה ויראה.

זה בדיוק המסר ביציאתנו ממעד הר סיני, אין לנו שום מקום לתנאים, אמרנו נעשה ונשמע, קבלנו ללכת אחרי ה' באש ובמים, איך וכיצד אין זה מקום של שאלה, הדבר היחיד זה ה'לעשות!'

כישלון בתפיסה זו היא שמביאה את קרח ועדתו יחד עם מאתים ראשי סנהדרין לרדת בחייהם לשאול תחתיה, כי מי שמבקש שיתקיימו תנאיו ותפיסת יכולותיו, אחרת, אינו רואה עצמו חלק מקבלת התורה הוא אשר כופר במעמד הר סיני.

אחסיד ישעור שבת

מתכוננים לשבת יחד עם הדרשנים
ר' חיליש גולדברג שליט"א
ור' יעקב אשר גרין שליט"א

כל שבוע
ב'קו השבת' של 'דרשו'

היכנסו עכשיו ותזכו לעונג שבת
077-666-2222 שלוחה 3

אני זוכר כיצד אבי מורי זצ"ל היה ממתיק לנו בלשונו לתאר בציוריות, כיצד כל הבריאה נעצרת. כיצד חוה כבר רוצה להדליק נרות שבת, אבל אדם הראשון אומר לה: "רגע, יש עוד דברים נצרכים שעוד לא נבראו, הבריאה עוד לא הושלמה. הבריאה המיוחדת שנועדה לבלוע את קורה ועדתו"

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

פרשת קורח היא אחת הפרשות המפורסמות בתורה. רבו הפירושים והדרושים על כל פסוק וענין בפרשה הזאת. אין מי שלא שמע כמה וכמה שיחות ודרשות על מחלוקת קורח ועדתו, ואכן, לקחים רבים יכולים אנו ללמוד מהפסוקים שלפנינו.

רבינו הנצי"ב מוואלז'ין זצ"ל בספרו 'עמק דבר' כותב, כי בכל מחלוקת שבעולם מצויות בה בשורשה הטעויות שהיו במחלוקת קרח ועדתו. לכן להעמיק בפרשה הזאת כדי לדעת לכונן את דרכינו, להיזהר ממכשולות וטעויות עד עולם.

רש"י הקדוש כבר כתב: "פרשה זו יפה נדרשת". בעל ה'פרי מגדים', בספרו 'תיבת גומא' על התורה, כותב על דברי רש"י אלו בדרך צחות, כי כל ההלכות שבתורה יפה כוחן רק בעיתן - הלכות חג בחג, הלכות שבת רק בשבת וכן הלאה. אי אפשר לדבר בחודש שבט על הדלקת נרות חנוכה, ולא בחודש ניסן על בניית סוכה וקניית אתרוג. אך פרשה זו של קורח, יפה לדרוש בה תמיד. תמיד קיימים ניצני מחלוקת בעולם שעלולים לפרוץ, ואין לך שעה ומקום שנקיים ממחלוקת...

אמרה זו המליץ גם מרן הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, אשר נהג להסתובב על פתחי נדיבים בעולם כדי לאסוף כסף לתמיכה במוסדות התורה. בבואו לקהילות בחוץ לארץ, נשא מדברותיו פעמים רבות במרכזי היהדות המקומיים, ולא נמנע מלהוכיחם על נושא המחלוקת שהיה נפוץ אז עקב חוסר הסכמה רב בין פרנסי הקהילה לציבור.

גם בספר 'חוט המשולש' על מסכת אבות, שחיברו כמה מחכמי הדורות הקודמים, מופיעה מליצה כעין זו: הרי כל אחד שפותח במחלוקת וטוענים בפניו כי מחלוקתו היא כמחלוקתו של קורח, שאינה לשם שמים וסופה להיבטל, משיב ואומר כי מחלוקתו היא כן לשם שמים - ומיד יפתח וידרוש פלפול נאה כדי להצדיק את מעשיו. ועל כן "פרשה זו יפה נדרשת"...

אין זו סתם אמרה מחודדת על דרך המליצה. קורח נחשב לדמות שמייצגת מחלוקת, וקלקול זה נפוץ לדאבונינו גם היום.

שמע הרב שטיינמן, ושאל: "כמה תלמודי תורה קיימים בשכונה?"

בדור האחרון זכינו לאורו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן

זצ"ל, אשר סלידתו מכל דבר שיש בו ריח של מחלוקת היתה מן המפורסמות. כל ימיו הניף את דגל השלום, ותמיד ברח מפילוגים ומחלוקות. נקודה זו בלטה מאד בהליכותיו, גם קודם שנעשה רב רבנן וזרחה שמשו בכל העולם. במקום בו היתה מחלוקת - הוא פשוט לא היה.

זכורני, כי לפני קרוב לעשרים שנה, הגיע הרב שטיינמן למסע חיזוק והתעוררות באחת השכונות המתחדשות בארץ. בסיום הביקור המרומם, פניתי אליו בשליחות מי מרבני המקום וביקשתי את עצתו: "ישנם עדיין עשרה ילדים בשכונה שאינם מסודרים עם 'חיידר' לשנה הקרובה".

שמע הרב שטיינמן, ושאל: "כמה תלמודי תורה קיימים בשכונה?" "קיימים כאן כבר שני תלמודי תורה", השבתי, והרב שטיינמן לא הבין: "נו, אז מה הבעיה? שכל תלמוד תורה יקח חמשה מהם." "ראש הישיבה, זאת בדיוק הבעיה", גמגמתי באי נוחות. "כל תלמוד תורה עומד בעקשנותו לא לקבל בשום אופן".

פניו של הרב שטיינמן הרצינו באחת, והוא אמר לי בכאב: "כזו שכונה קטנה, שבקושי נוסדה; יש בה בסך הכל שני תלמודי תורה - וכבר יש בה מחלוקת! זהו כוחו של היצר הרע! הוא דואג שבכל פינה תהיה מחלוקת!..."

מראהו הנסער של גדול הדור נחרט בזכרוני לעד. הכאב שלו היה

מוחשי ממש, והרגשתי את הזעקה שלו בוערת בעצמותי. נעמיק לרובד נוסף שניתן ללמוד מפרשת מחלוקתו של קורח. אחד הדברים שהכי צריך להזהר מהם בהקשר של מחלוקת, הוא הזהירות בכבודם של גדולי ישראל. הדבר אף נכנס תחת ההגדרה של אחד מיסודות עמנו - "אמונת חכמים".

בואו נתבונן. נחשוב על ששת ימי בראשית: כל העולם עומד לפני ההשלמה של הבריאה. מליוני צמחים, הרים וגבעות, חיות ובהמות ומגוון יצורים, כשבראש ניצבת הבריאה החשובה בירת - האדם. הקדוש ברוך הוא מסיים לברוא את עולמו המופלא, וכל הבריאה הזו עומדת לפני הפרסום העצום של כבוד שמים המוטל על האדם. אבל לא, לא הכל מוכן. אני זוכר כיצד **אבי מורי זצ"ל** היה מתאר לנו זאת, כיצד כל הבריאה נעצרת. הוא המתיק בלשונו לתאר בציוויות כיצד חוה כבר רוצה להדליק נרות שבת, אבל אדם הראשון אומר לה: "רגע, יש עוד דברים נצרכים שעוד לא נבראו, הבריאה עוד לא הושלמה".

מה עוד צריך להיברא? המשנה במסכת אבות (ה,ו) מביאה רשימה של עשרה דברים שנבראו בערב שבת בין השמשות, והראשון מביניהם הוא 'פי הארץ'. הבריאה המיוחדת שנועדה לבלוע את קורח ועדתו, אלפי שנים מאוחר יותר.

ההבנה בכך היא, כי אחד מיסודות האמונה של כלל ישראל היה תלוי כאן על הכף, והיה צריך לקבוע בצורה חדה וברורה את גנותו של קורח לעד, ולעומתה את מעלתם של גדולי ישראל ומנהיגי העם לדורי דורות. האמונה בתורה, ואפילו כל התכלית של הבריאה - תלויים באמונת חכמים! מבהיל על הרעיון.

בואו נראה עד היכן מגיעה חשיבותה של אמונת חכמים. ישנו מעשה שמובא בקדמונים (יעוין שמות רבה נא, ובשינוי כמה פרטים - כפי שמובא כאן - במדרש עתיק על י"ח ברכות שנתגלה לאחרונה), אודות גמר מלאכת המשכן וחשבון המלאכה.

התורה הרי מפרטת בארוכה את כל המזון שנתרם למלאכת המשכן ולאן הלכה כל פרוטה ופרוטה. משה רבינו לא רצה לתת שום פתח למלעיזים. אבל כשגמר משה רבינו את החשבון, ראה שחסר בחשבון אלף שבע מאות שבעים וחמישה שקלים.

התחילו מיד המרגנים ללחש ולומר "אהה, הנה תפסנו אותו שהוא לקח לעצמו מנדבת המשכן... התחילו ווי המשכן לצעוק מאליהם: "ואת האלף ושבע מאות וחמישה ושבעים עשה ויום לעמודים" (שמות לח, כח). הווים היו מוסתרים בתוך עמודי המשכן עצמם ולא ראו אותם, ולכן הם נשמטו מהחשבון, ובדרך נס הם מנעו את טענות המלעיזים.

עד כאן דברי הקדמונים. מה שנוגע אלינו הוא, **'האליהו רבה'** (אורח חיים סא, ה) שמביא בשם ספר 'המנהיג', חכם מתקופת בעלי התוספות, כי הסיפור הזה הוא הסיבה לכך שתקנו להגיד כל יום אחר קריאת שמע אמת וציב, שיש בו חמישה עשר וו"ן, זכר לאותו חשד שהופרך.

לאחר האמונה בבורא יתברך וקבלת עול מלכות שמים, תקנו לנו חכמינו גם לזכור כל יום את האמונה במשה רבינו, ולשנן את הידיעה

וההכרה המוחלטת בחשיבותה של אמונת חכמים! חשיבותם של הדברים בדורינו השפל היא לאין ערוך. דיברנו על נוראות ענין המחלוקת עצמה, אבל בתוך זה צריכה לבעור כלהט החרב המתהפכת הזהירות מפגיעה בכבודם של גדולי התורה! ראיתי מאמר נוקב של אחד מגדולי ישראל, בו הוא כותב כי אין זו חכמה שאדם ילמד זכות על רבו, וכל מה שרבו יעשה יהיה קודש קדשים. החכמה היא לנהוג כן כלפי רב שאתה לא אוהז איתו, והוא מתנגד לשיטה שלך - ובכל אופן אתה יודע שהוא גדול הדור, ונוהר בכבודו.

רבי **יהונתן אייבשיץ**, בספרו 'יערות דבש' (חלק ב, דרוש ח), מביא הבחנה חריפה כיצד יכול האדם לדעת האם המחלוקת שלו היא לשם שמים: אם רואים כי הידידות שלו עם נשוא המחלוקת נשארה אותו דבר, ורק קיים ויכוח בנושא מסוים, זוהי מחלוקת לשם שמים, וזו מעלה שמצינו במחלוקתם של בית שמאי ובית הלל. הגמרא (יבמות יג, ב) מספרת, כי שני הבתים השתדכו אלו באלו, והיו אוהבים זה לזה. הכל היה בסדר, רק יש ביניהם מחלוקת בתורה, יש ויכוח על ההלכה הזו וההלכה ההיא, אבל אין זה סותר את ידידות הנפש הקיימת ביניהם.

קשה לאנשים קטנים כמונו להבין זאת. הרי אצלנו כל כך קשה להפריד את האדם מדעותיו. אבל גדולי ישראל, שבאמת היה אכפת להם אך ורק מכבוד שמים, היו מעל לטבע ולרגשות אנושיים פשוטים.

בירר ה'אמרי אמת' אצל רבי שרגא פייביל

האם מקיים את ציוויו ולומד עם בנו גם מוסר

אמרה נאה שמעתי בענין זה, מפי ידידי הגאון רבי **יעקב רוזנטל** שליט"א:

סבו הגאון הצדיק רבי **שרגא פייביל פראנק** זצ"ל היה לומד עם הרבי הגאון הקדוש **בעל ה'פני מנחם' מגור** זצ"ל בילדותו, על פי בקשת אביו הרבי הגאון הקדוש **בעל ה'אמרי אמת' מגור** זצ"ל, ששכר אותו על מנת שילמד עם בנו לימודים נוספים מלבד מה שלומד ב'חיידר', וציוה עליו ללמדו גם ספרי מוסר.

לאחר כמה ימים, בירר ה'אמרי אמת' אצל רבי שרגא פייביל האם מקיים את ציוויו ולומד עם בנו גם מוסר, והשיב בחיוב: "כן, למדנו יחד מסילת ישרים". אמר לו ה'אמרי אמת': "אני חושב כי לילדים יותר טוב ללמוד ארחות צדיקים".

"כדברי הרבי אעשה", אמר רבי שרגא פייביל, "אבל אם יורשה לי לשאול: מדוע 'ארחות צדיקים' עדיף על פני 'מסילת ישרים'? אם מפני שהוא ספר קל יותר לקריאה והבנה?"

"לא", השיב ה'אמרי אמת'. "הסיבה היא אחרת. **מסילת ישרים** היא מסילה אחת, ואני רוצה שהילד שלי יידע כבר מגיל צעיר שיש **ארחות צדיקים** - יש כמה דרכים לעבוד את הבורא, ולא צריכים לזלזל האחד בשני..."

(מתוך אוצרותיהם אמלא)

כמובן שהמנהל רתח מזעם והיה בטוח שילד שובב עשה את זה בכוונה. למרבה המזל היתה שם מצלמת אבטחה והמנהל החליט שלפני שהוא מתחיל לצעוק על הילדים ולאיים עליהם בעונשים אם לא יגלו לו מי חולל את מעשה הקונדס הנורא הזה, הוא פשוט פותח את המצלמות ומנסה לגלות את התעלומה בכוחות עצמו.

אל תחטאו בילד - גם כשאנחנו בטוחים שהילד לא בסדר, תמיד כדאי לשמור על ראש פתוח

ושמרתם את משמרת הקדש (יהה)

מאת: הרב עמרם בינעט

ישנה נקודה מאוד חשובה בתחום החינוך, שחשוב לחדד אותה ולתת עליה את הדעת: לא פעם אנחנו רואים ילד שמתנהג בצורה מסוימת, ומפרשים אותה לפי ראות עינינו, ובהתאם לכך אנחנו גם כועסים על הילד ואפילו מענישים אותו. לפעמים ההסתכלות שלנו פשוט שגויה, ואני אפרט בס"ד:

יש מקרים שמדובר פשוט בחוסר הבנה של האירוע ובמקרה קלאסי של 'הוי דן את כל האדם לכף זכות', כמו המנהל באחד הת"ים שבהם לימדתי שהגיע פעם לתלמוד התורה בבוקר כדי לפתוח אותו, ולחרדתו גילה שכל הברזים בכיור המרכזי שבו נוטלים הילדים ידיים - היו פתוחים, והמים זרמו בשפע והציפו את כל הקומה.

כמובן שהוא רתח מזעם והיה בטוח שילד שובב עשה את זה בכוונה. למרבה המזל היתה שם מצלמת אבטחה והמנהל החליט שלפני שהוא מתחיל לצעוק על הילדים ולאיים עליהם בעונשים אם לא יגלו לו מי חולל את מעשה הקונדס הנורא הזה, הוא פשוט פותח את המצלמות ומנסה לגלות את התעלומה בכוחות עצמו.

הוא נכנס לצילומים, חיפש את רבע השעה האחרונה של יום הלימודים הקודם, מתוך הבנה שהברזים בוודאי לא היו פתוחים כך כשעברו שם ילדים ומלמדים רבים, ובוודאי מישהו היה סוגר אותם. והנה הוא רואה שהילדים יוצאים מהכיתות בסוף יום הלימודים, וניגשים לברזים כדי לשתות. בא ילד פותח ברז אחד, ו... לא יוצאים מים. מתברר שהיתה בדיוק הפסקת מים. הילד חשב שאולי התקלה בברז ופתח ברז נוסף. במקביל ניסה ילד אחר לפתוח ברז שלישי ורביעי וכשראו שלא יוצאים מים הם פשוט המשיכו הלאה בדרכם. מספר שעות מאוחר יותר חודשה זרימת המים, והרי לך קטסטרופה נוזלית, שאין בה אשמים. נכון שהילדים היו צריכים לסגור בחזרה את הברז ולחשוב על כך שזרימת המים תחודש, אבל ברור שלא מדובר במעשה ונדליסטי מכוון.

חשבתי שאני לא שומע טוב... "מה אמרת?"

כמו שאמרת, המקרה שהבאתי הוא מקרה קלאסי של 'הוזה דן את

כל האדם לכף זכות'.

זה מזכיר לי את אותה פעם שהתחלתי לשאול את הילדים בכיתה שלי שאלות במפתיע כדי לבדוק כמה הם מונחים בעניינים. אני מתחיל לשאול את הילד הראשון והשני לפי הסדר, ופתאום צועק לי ילד מהשורה השלישית "שהרב'ה יקפוץ".

חשבתי שאני לא שומע טוב... "מה אמרת?", שאלתי אותו, והוא אומר שוב: "שהרב'ה יקפוץ".

אני לא יודע באיזו שפה אתם מדברים, אבל בעברית מדוברת, כשאומרים לאדם 'קפוץ' יש לזה משמעות של 'אף אחד לא מתחשב בדעתך' או 'אני ממש לא מכבד אותך'.

התגובה הטבעית לכזה ביטוי היא כמובן לתפוס את הילד באוזן ולהשליך אותו אל מחוץ לכיתה שייגש לחדר המנהל כדי שישלח אותו הביתה ליומיים לפחות, ויודיע לו שהוא לא חוזר לכאן בלי ששני ההורים שלו באים להתחנן ולערוב לו שהוא יתנהג כשורה מעתה ועד עולם...

אבל נשמתי עמוק, ואמרתי לעצמי, בוא נשמע מה הוא אומר, זה הרי לא הגיוני שילד ידבר כך לרב'ה, על אחת כמה וכמה כשאין לו אפילו שום סיבה להתעמת איתי או לנסות להתריס נגדי. אפילו לא

ביום מן הימים נאלצתי להיעדר מהתלמוד

התורה בשעות אחר הצהריים

ולסיום אני אתן את דוגמה קצת כואבת, שנוגעת למספר לא מבוטל של ילדים וגורמת להם סבל בל יתואר!

ביום מן הימים נאלצתי להיעדר מהתלמוד התורה בשעות אחר הצהריים בגלל שמחה משפחתית, ומראש דאגתי לממלא מקום, אברך צעיר שבא להחליף אותי.

חשבתי שאני מפקיד את הכיתה בידיים טובות, ואכן הוא היה אברך מאוד ערכי ואיכותי. אבל למחרת כשבאתי לכיתה, שמעתי שאחד הילדים ספג ממנו עונש משמעותי. שאלתי את הילד למה קיבלת עונש? והוא השיב לי בשיא הכינות שהוא באמת לא יודע למה. מאחר ואני מכיר את הכיתה, הבנתי מיד מה הסיפור. התקשרתי לאותו ממלא מקום ושאלתי אותו: "זה נכון שהענשת את הילד פלוני?", הוא משיב בחיוב.

"אני לא אשאל אותך מה הוא עשה", אמרתי לממלא המקום, "אני יודע מה הוא עשה, אתה רק תגיד לי אם אני צודק או לא". ממלא המקום נענה לאתגר, בוא נשמע...

"אתה אמרת לו לעשות משהו, והוא בתגובה החזיר לך בהבעת פנים מתריסה שאומרת שהוא בעצם לא מתכוון לציית לך, מה שנקרא בלע"ז 'לא סופר אותך', ואתה כמובן כעסת מאוד על הבעת הפנים החצופה הזאת ונתת לו עונש הולם, נכון???"

ממלא המקום אישר את הדברים, אכן, זה בדיוק מה שקרה: "מסתבר שהילד הזה מתחצף גם לרבי'ה הקבוע, לא רק לממלא המקום", הוא אמר.

אמרתי לו: "דידי, אני מציע לך שתפייס את הילד כי הענשת אותו על לא עוול בכפו. דע לך שזה מבע הפנים שלו. כך הוא מגיב לכל מה שאומרים לו, גם אם תציע לו ארטיק חלבי עם פצפוצי שוקולד, והוא נורא יתלהב מהרעיון, עדיין ארשת הפנים שלו תיראה כאילו הוא מתריס. אין פה שום כוונה רעה, זה פשוט צורת ההבעה שלו! אני יודע את זה כי גם אני חשבתי תחילה שהוא חצוף שאין כדוגמתו, אבל אז ראיתי שהוא מתפקד בכיתה בצורה נפלאה, וה'חיסרון' היחיד שלו זה מבע הפנים".

וכמו לגבי הילד עם הכובע, גם כאן אני רוצה לומר לכם שזאת רק דוגמה אחת מיני רבות! יש ילדים שיש להם קול גבוה וזה נשמע שהם צועקים על ההורים או המורים בעוד זה טון הדיבור הרגיל שלהם. יש ילדים שיש להם ארשת פנים קרירה והם נראים מנותקים בזמן שבאמת זה רק מבע חיצוני שאינו מעיד על הפנימיות, יש ילדים שנראים טיפשים והם חכמים מאוד, יש ילדים שכיוון המחשבה שלהם שונה משלנו ואנחנו עלולים לחשוב שהם שוטים מופלגים בזמן שהם בעצם גאוניים, או אפילו סתם ילדים חכמים עם סגנון חשיבה מקורי ושונה מכל השאר.

בקיצור, המסקנה העולה מכל האמור היא שאנחנו צריכים להשתדל להישאר תמיד עם ראש פתוח, לא לקפוץ למסקנות, לתת לכל ילד הזדמנות ואם הוא נכשל בהזדמנות הראשונה אפשר לתת לו גם שניה ושלישית ואפילו מאה אלף הזדמנויות. האמינו לי, התועלת של הגישה הזאת היא עצומה! שווה לנסות!!!

דיברתי אליו ולא הסתכלתי לכיוונו.

פניתי אליו ושאלתי אותו: "תסביר למה אתה מתכוון בבקשה, למה אתה אומר לי לקפוץ?"

התשובה שלו הוציאה לי את כל הרוח מהמפרשים: "תמיד הרב'ה מתחיל מהשורה הראשונה, ואותנו בשורה השלישית הרב'ה כבר לא שואל שאלות. אני ביקשתי שהרב'ה יקפוץ ישר לשורה השלישית שגם אנחנו נוכל להוכיח שלמדנו היטב..."

המנהל פתח את צילומי האבטחה בנוכחותי

אבל יש לפעמים מקרים הרבה יותר מבלבלים.

ומעשה שהיה, עם אותו מנהל שהאיר את עיני בסוגיא הזאת, כך היה:

שני ילדים בכיתה הגבוהה התקוטטו ביניהם. למעשה אחד מהם כבר היה אחרי בר מצווה, הוא היכה את חברו בעודו חובש מגבעת וחליפה...

המנהל פתח את צילומי האבטחה בנוכחותי, ויחד ראינו את ההתחוללות, רואים את הבחור מכה את הילד מכות נאמנות, וזה כמובן מראה לא נעים בכלל. לרגע חשבתי שצריכים לזמן לכאן את הבחור הצעיר הזה ולהעניש אותו בחומרה, אי אפשר לעבור בשתיקה על מעשים של אלימות בתלמוד התורה.

אבל המנהל אמר לי, ר' עמרם, בוא נעצור רגע. אני מחזיר את הצילום אחורה, ונראה הכל מהתחלה, אבל הפעם אנחנו נדמיין שהבחור הזה אינו חובש מגבעת ואינו לובש חליפה. נדמיין שהוא סתם ילד בן 12 נמוך וצנום, שמתקוטט עם חברו בן גילו.

נעניתי לאתגר! ראינו את ההתרחשות פעם נוספת, וראה זה פלא: פתאום שמת לי לב שהילד הצעיר יותר מתגרה בבחור, הבחנתי בכך שהבחור מזהיר אותו קודם שיפסיק להציק לו והילד דווקא מגביר את ההצקה, ראיתי שכשהבחור הכה אותו הוא דווקא לא עשה את זה עם כל האכזריות וכשהילד החזיר לו זה נראה עכשיו הרבה יותר כואב...

"יש כאן שני ילדים", אמר לי המנהל, פשוט מאוד לאחד מהם יש כובע על הראש, אז באופן אוטומטי אנחנו מצפים ממנו להתנהגות יותר בוגרת וכועסים עליו כשהוא לא מתאפק ומשתמש בידיים. אבל האמת שהם שניהם בני אותו גיל, פחות מחודשיים מפרידים ביניהם. לפעמים כדי להבין את הסיטואציה אתה צריך פשוט להוריד לו את הכובע, כדי שנוכל לשפוט את התרחשות בצורה הוגנת!

רבותי, המשפט הזה כל כך חכם וכל כך נכון. זה לא רק עניין של פערי גיל, זה נכון להרבה מאוד דברים. כמה פעמים אנחנו כועסים על ילד שלא עשה משהו שלדעתנו היה צריך לעשות, ואנחנו שוכחים שהוא... יש לו ראש משלו עם כיוון חשיבה משלו. לפי הלך הרוח שלו, המעשה שעשה היה דווקא הגיוני מאוד ואולי הוא באמת יותר הגיוני ממה שאנחנו היינו רוצים שנעשה. אנחנו תמיד נוטים לראות את עצמנו כחכמים יותר מכולם, וכל מי שמתנהג אחרת ממה שהיינו מצפים, נחשב לטועה באופן מידי, במיוחד אם הוא הילד שלנו...

נקודה חשובה למחשבה!

והנה עובר הראש הישיבה מרן הגאון רבי מאיר סולובייציק זצ"ל ומשיפרו לו אמר להם: אתם יודעים מה הלקח מהסיפור הזה, 'תפילה של גוי, המטופשת ביותר, נענית על ידי הקב"ה, ואם כך, על אחת כמה וכמה תפילות של בחור ישיבה שעומד ומבקש שתהיה לו אהבת תורה והתמדה בתורה'

על כוחה של תפילה שאינה שבה ריקם

הרב בנימין בירנצוויג

וַיִּחַר לְמֹשֶׁה מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל ד' אֵל תִּפְן אֶל מִנְחָתָם (טו, טז)

שאפילו תפילה של איש פשוט ביותר ואף גוי יש בה כוח לפעול: אחד מהבחורים הלומד בישיבת בריסק, הזדמן יום אחד לכותל המערבי הוא הבחין באדם הנראה גוי כותב פתק ומטמינו בין אבני הכותל, והנה רק הלך הגוי והפתק נשמט למרגלות הבחור שהסתקן לראות מה כתב הגוי, ולפליאתו היה כתוב בפתק: 'מלך העולם, מתקיים עכשיו משחק כדור בארצות הברית, ואני לא מצליח לדעת איזו קבוצה נצחה [זו היה לפני עידן הסלולרי] אנא ממך, תגלה לי איזו קבוצה ניצחה, אני נמצא במלון פלוני בירושלים חדר מספר זה וזה'. הבחור גיחך לעצמו על תמימותו של הגוי... ועלה בדעתו לבצע תעלול נחמד לגוי, הוא התקשר לאביו בארה"ב, ובקש ממנו לדעת מי הקבוצה שנצחה, אחר שהסביר לאביו שזה לא בשבילו אלא חסד לחבר שמד רוצה לדעת מה קורה, אביו בירר לו את התוצאה והבחור מהיר עם מונית לנסוע למלון בו השתכן הגוי.

הגוי נדהם מהמחזה שלפניו,

הוא דפק על דלת חדרו, ומשפתח הגוי אמר לו: אני שליח של האלוקים, ביקשת מהאלוקים לדעת איזה קבוצה ניצחה במשחק הכדור רגל, אז באתי בשליחותו לבשר לך על הקבוצה שניצחה. הגוי נדהם מהמחזה שלפניו, והחל לנשק את הבחור באומרו, אלוקים תודה לך ששלחת את השליח הזה תודה לך תודה לך! ולא נחה דעתו של הגוי והוציא את פנקס הצ'קים שלו ורשם המחאה של אלפיים דולר, ונתנו לבחור המאושר.

עתה שימו לב להמשך: חזר הבחור לישיבה שמח ומאושר על התעלול שעשה ואף הצליח להרויח ממנו סכום כסף גדול, והנה עובר שם ראש הישיבה מרן הגאון רבי מאיר סולובייציק זצ"ל שהתעניין על מה השמחה הגדולה, ומשיפרו לו אמר להם: אתם יודעים מה הלקח שלי מכל הסיפור הזה, 'תפילה של גוי, המטופשת ביותר שיש בעולם, נענית על ידי הקב"ה, ששלח את אותו בחור עד המלון לומר לו את משאלת ליבו, ואם תפילה מטופשת של גוי מתקבלת, על אחת כמה וכמה תפילות של בחור ישיבה שעומד ומבקש שתהיה לו אהבת תורה והתמדה בתורה, אילו היינו מבקשים זאת מכל הלב, לאיזה מתנות היינו זוכים מן השמים, מול עינינו מראה לנו הקב"ה מהי כוחה של תפילה אחת, ואתם עומדים וצוחקים מהמעשה הזה...!'

לזכות אבי מורי הרה"ג רבי משה חיים בן ר' אברהם יונה בירנצוויג הכ"מ

אומר רש"י הקדוש: לפי פשוטו, הקטורת שהם מקריבים לפניך מחר, אל תפן אליהם.

והדבר מצריך ביאור, הרי הם הולכים להתפלל להצלחת דרכם במלחמתם עם משה רבינו, ואם ח"ו תתקבל תפילתם, הרי יש בכל אישור לדרכם הכפרנית במשה ותורתו, והיתה מתבטלת כל התורה כולה, וכי יש צד שהקב"ה יקבל תפילה כזאת, עד שהיה משה רבינו צריך לבקש על זה?!

שאלה חזקה זו, מביא הגר"י ניימן זצ"ל בספרו דרכי מוסר, בשם מרנא הסבא מקלם זצ"ל, שמוכיח מכח בקשת משה זו, עד כמה גדולה כוחה של תפילה, שאף אדם שאינו כשר, אבל מתפלל מכל ליבו להקב"ה, יש כח לתפילתו!! ומזה נלמד עד כמה גדולה תפילה של אדם כשר המבקש בשביל רוחניות או גשמיות לעשות רצון ה' יתברך!!

אנחנו נמצאים בזמן צרה גדולה, ומתפללים בכל יום להצלת עם ישראל והנתונים בצרה ובשביה, והגיע מצב שההרגל עושה את שלו, וכבר הפרקי תהילים שבסוף התפילה נאמרים בלא כונה ראויה בלא הרגש, וזה מראה שאנחנו לא מעריכים מספיק מה כוחה של תפילה, מה כוחו של פרק תהילים אחד.

בזמן מלחמת השחרור, היה יום קשה מאד של הפגזות בירושלים, מרן הגר"י מבריסק זצ"ל ניצל את ההפוגה בהפגזות ויצא קצת ללכת לצורך בריאותו, הוא פגש בדרך את ר' ועלו על אידלמן זצ"ל ושאלו מה המצב? אמר לו ר' ועלו על, אתמול היתה הפגזה קשה מאד, והיום ב"ה המצב טוב יותר ורגוע, אמר לו מיד הבריסקרוב, המצב היום הרבה יותר גרוע וקשה, כי אתמול כשהיו הפגזות קשות, כולם בכו והתחננו לבורא עולם בזעקות ובתפילות שיצילנו, והיום כשרגוע אז נחלש צורך התפילות וכבר לא זועקים כאתמול, וזו הסכנה הגדולה, ואז אמר הבריסקרוב 'אם היו יודעים מה פרק תהילים אחד עושה בשמים, אז היינו מורטים את שערות ראשנו, כמה היינו יכולים לפעול ולהתפלל!'

ידוע המעשה הנפלא עד מאד שסיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, על דבר מופלא שקרה בישיבת בריסק של מרן הגאון ר' משולם דוד סולובייציק זצ"ל, המלמדינו על כוחה של תפילה

למחרת בבוקר כאשר הוא מגיע לתפילת שחרית הוא מגלה להוותו ששוב אין מודעות... הפעם זה כבר בטוח לא המנקה... מישהו, מחמת סיבה לא ברורה, מתנכל למודעות. זה כבר שווה מעקב קטן.

'חכמת נשים בנתה ביתה - זו אשתו של און בן פלת' - על מה שכדאי ללמוד ולעשות בשעת הכעס

מאת: הרב ישראל היימן

תשמעו סיפור.

ר' ש. הוא יהודי יקר וחשוב שליבו בוער לתורה וללומדיה. הוא היה מראשוני המתגוררים בשכונה של בני תורה באחת מערי הארץ, שם כחלק מהקמת מוסדות התורה פתח ר' ש. כולל ערב בבית הכנסת השכונתי. עד מהרה הצטרפו לכולל אברכים ובעלי בתים במספר מסלולי לימוד והיה קול התורה הולך וחזק עד מאד.

ר' ש. 'ראש הכולל', הינו בסה"כ אברך בעל משפחה ללא יכולת כלכלית יוצאת דופן, והנה הוא מצא את עצמו מהר מאד מגלגל סכומי כסף ניכרים כל חודש לתשלומי המילגות, כשכל כוונתו היא באמת לשם שמים ולמען הרבות תורה בעם ישראל.

מטבע הדברים הוא הקדיש זמן ניכר לגיוס תרומות. כידוע כוללים כאלו יש בכל שכונה ובכל בית כנסת והתרומות מגיעות בעיקר מהתושבים המקומיים.

הוא ראה סיעתא דשמיא גדולה וב"ה הכולל צבר תאוצה. מידי פעם התאפשר לו אף להוסיף אברכים לכולל והוא ראה ברכה בעמלו.

כמנהג גוברין יהודאין דבכל אתר ואתר התבסס מיודעיניו ר' ש. ראש הכולל, מלבד מהוראות הקבע, גם על השמחות וימי הארציטי של תושבי הקהילה והשכונה. הוא נהג לגשת לכל בעל שמחה או כל אדם שיש לו איזו סיבה מיוחדת, לשכנע אותו בטוב טעם ודעת לשתף את הציבור ואת התורה הק' בשמחה או לעשות עילוי נשמה אמיתי וגדול על ידי תרומה לכולל ביום השמחה או הארציטי. את אלו הוא היה מציין במודעה על לוח מיוחד המיועד לכולל במקום שהקצה לו בית הכנסת. המטרה במודעות הללו הייתה להרגיל את הציבור לכך, שכל בעל שמחה משתתף כחלק מהשמחה בהחזקת התורה, ואכן בכל כמה ימים היה היהודי היקר מדפיס את המודעות של בעלי השמחה החדשים שנתנו את השתתפותם ותולה אותם לראווה בפתח הכולל.

הסיפור מתרחש בערב שגרת אחד בו הוא תולה את המודעות כהרגלו ונכנס לכולל ללמוד. אחרי הסיידר יוצא מיודענו מבית המדרש ומגלה שלוח המודעות ריק. מישהו הוריד את כל המודעות שנתלו אך היום. 'אולי זה המנקה' - חשב לעצמו בתמימות. ראש הכולל ר' ש. אינו מן העצלנים והוא ניגש מיד למדפסת ומוציא מחדש את המודעות. תולה אותם והולך לביתו.

למחרת בבוקר כאשר הוא מגיע לתפילת שחרית הוא מגלה להוותו ששוב אין מודעות... הפעם זה כבר בטוח לא המנקה... מישהו,

מחמת סיבה לא ברורה, מתנכל למודעות. זה כבר שווה מעקב קטן. המודעות האלו הן לא סתם בשביל שכל השכונה תדע למי נולד בן או בת, יש להם מטרה כספית ברורה מאד וחשוב מאד שכל מי שתרם תהיה לו מודעה, בשביל עוד אחרים שיתרמו ובשביל הפעם הבאה... בערב הוא שם שוב את המודעות והחליט להתיישב מול פתח בית המדרש לעקוב אחר הדברים. לא עוברות דקות ארוכות והוא מבחין ביהודי שאכן תולש את המודעות ושם אותם בכיסו.

כעס גדול התעורר בו, הוא רצה באותו רגע לקום ולצעוק על אותו יהודי, שלא משנה מה מניעיו אבל עושה משהו שלא יעשה. בהחלטה של רגע הוא תופס את עצמו ומחליט לחכות. 'כרגע בשעת רתיחה לא כדאי לעשות משהו שאולי אחר כך אתחרט עליו' אמר הוא לעצמו. 'מחר בבוקר, הוא מחליט, אחרי תפילת שחרית אני אגש אל היהודי ואברר איתו את הדברים מתוך מקום יותר מיושב'.

גם למחרת בבוקר, כאשר הוא זימן את עצמו למנין בו מתפלל אותו יהודי, הוא הרגיש שעדיין לא כדאי. כשהוא עבר ליד לוח המודעות הריק עלו בו כל תחושות הכעס מאתמול והוא לא רוצה לדבר איתו מתוך כעס. כל התפילה הוא התחבט ובסופה הוא החליט החלטה חזקה מאד! אגש לאותו יהודי רק כאשר ארגיש שאני יכול לדבר איתו עניינית ולא מתוך כעס! גם אם זה יקח כמה ימים בהם לא יהיו מודעות על הלוח. זו לא החלטה קלה, למי שהמודעות האלו הם חלק לא מבוטל מהצורה של החזקת הכולל, אבל הוא עמד

אחרי כל השמחה והעידוד, פתח מרן בעל 'אבי עזרי' זצ"ל ואמר לנו כך: את הסיפור החסידי שאני רוצה לספר לכם שמעתי ממרן הרב מבריסק זצ"ל, הרב מבריסק, לא היה רגיל לספר סיפורים חסידיים, ואם הוא סיפר את הסיפור, שמע מינה שהמסר העולה ממנו היה נכבד מאוד מאוד בעיניו, וכה דבר המעשה

על קרח הפיקה והשטות שעשה, ומה למדנו מכך

מאת: הרב צבי גטקר

ויקח קרח (ט"א)

קרח שפיקח היה מה ראה לשטות זו??, ראה שיוצא ממנו שמואל הרמתי.

טוב, אז לכאורה אין לנו כל כך מה ללמוד מקרח לכאורה, כי ניסיונותיו הם ניסיונות של בעל רוח הקודש. אנחנו לא בעלי רוח הקודש, אז אין סיכוי שניפול בזה....

ננסה להבין מה כן יש עלינו ללמוד, ודווקא מראייתו של קרח את העתיד.

קרח היה לא רק אדם בעל רוח הקודש, אלא אדם פיקח, מבין ועמקן. איך הוא נפל לשטות כזו לכפור בנבואת משה רבינו, ולומר 'כל העדה כולם קדושים'.

המדרש תמה, איך תיתכן כזו שטות. והתשובה היא, הוא חשב שהוא שווה משהו, שמישהו צריך אותו. ש'הוא' הנושא, וממילא 'הוא' חושב שלפי החשבון ש'הוא' עשה מגיע לו..

ואמנם אכן, קרח חשב ש'הוא' יש מישהו שצריך אותו, בגלל רוח הקודש שלו, אבל אנחנו כולנו מתמודדים אם העניין והיצר זה, גם אנו בלי רוח הקודש חשים ובטוחים כי מישהו צריך אותנו, כי מגיע לנו המון על כך שאנחנו עושים טובה לאנושות ולא לוקיה, שאנחנו מתאמצים ועמלים ולא לוגמים כוס גזוז על שפת ים התיכון.

אם אנחנו מתגברים ומתאמצים בתפילה, סבורים אנחנו כי שמגיע לנו גם שהיא תתקבל במלואה, ובזריזות..

וכן על זה הדרך.

הוא לא הוציא לנו כיבוד קפוא, אלא שלף חפיסת דולרים נכבדה

היצר הזה של 'מגיע לי', מקונן בכל אחד ואחד, וקרח רק גילה לנו, שהוא יכול להפיל גם את הגדולים שבגדולים.

אם העבודה לא נעשית מתוך אהבת ה', מתוך הודיה ל'ברוך אשר בחר בנו והבדילנו מן התועים', זה מתכון לשטות בסדר גודל של קרח..

מספר הגאון רבי משה אהרון גולדבלט שליט"א: כשהוקמה ישיבת 'קרית מלאכי', נכנסו צוות הישיבה הטרי אל מרן בעל 'אבי עזרי' זצ"ל, הרב שך ישב איתנו, ושמוח שמחה גדולה לקראתנו, הכביר בזכות הגדולה שנפלה בחלקנו להקים ישיבה שתטעים את טעם התורה בנערי ישראל.

הוא אפילו ביקש ממני להתלוות אליו אל הפריזר [המקפיא] הנושן שלו.. משם הוא לא הוציא לנו כיבוד קפוא, אלא שלף חפיסת דולרים נכבדה, ואמר 'יהי חלקי עמכם גם אני'..

אחרי כל השמחה והעידוד, פתח מרן זצ"ל ואמר לנו כך:

את הסיפור החסידי שאני רוצה לספר לכם שמעתי ממרן הרב מבריסק זצ"ל, הרב מבריסק ר' ועלועל, לא היה רגיל לספר סיפורים חסידיים, ואם הוא סיפר את הסיפור, שמע מינה שהמסר העולה ממנו היה נכבד מאוד מאוד בעיניו, וכה דבר המעשה.

אחר מהאדמורי"ם הגדולים, ישב פעם עם חסידיו לסעודת 'לך אכול בשמחה לחמך', טיש מוצאי יום הכיפורים.

לאחר נטילת הידיים שתיית הלחיים וחלוקת השייריים, כטוב לב המלך, אמר הרבי לתלמידיו, דעו לכם כי יודע אני כ"א ואחד מכם, מה הייתה בקשתו בימים הנוראים. לא זו בלבד, אלא גם זכיתי ויודע אני מה נענה כ"א מכם מן שמיא.

היה שם, תיאר הרב מבריסק, תלמיד אחד חצוף, שנעמד למול הרבי ואמר, נו אולי יאמר לנו הרבי מה נענתי מן שמיא על בקשתי, הרב נעץ בו את עיניו ושאל, מול כולם?, והחצוף קפץ שוב ואמר הן. ניחא אמר הרבי, אומר לכם, אתה ביקשת ואמרת כך, רבונו של עולם, הלא יודע אתה כי אני עובד קשה לפרנסתי, מהשכם בבוקר ועד רדת החשכה, שעות ארוכות ומיוזעות, ורק לאחר רדת החשכה אני פונה לשעתיים הקבועות לי ללימוד התורה. ואחרי כל זה עדיין פרנסתי דחוקה עד למאוד, בא נעשה עסקה, אני זלמן מתחייב מהיום ללמוד לא שעתים כל יום ויום אלא ארבע שעות כל יום ויום. ואילו אתה רבונו של עולם תגמול לי כמדתי וכשם שאני מכפיל את שעות הלימוד כך אתה תכפיל את משכורתי, ואצליח להרוויח בכל חודש סכום כפול ממה שהיה עד כעת. אמת? שואל אותו הרבי, האם אכן זו הייתה הבקשה, והחסיד שפער את עיניו בתדהמה ענה ואמר אכן זו הייתה בקשתי, נו, ומה נענית?. אמר לו הרבי משמיים שמעו את קריאתך, וענו בזה הלשון, "מויחל טובות". אנחנו לא צריכים טובות.. מויחל טובע'ס, חזר הרב שך בחינך, ושלח אותנו להמשך דרכנו וישיבתנו. כלומר, מבאר הרב גולדבלט, הרב שך הסביר לנו מהי הדרך לגדל את בעלי התשובה והמתחזקים הצעירים, גם הם מוסרי הנפש, עליהם לדעת, כי לא טובה הם עשו לאלוקים וליהודים, כי אם את

נפשם הצילו. משל למה הדבר דומה: חולה פלוני נפל למשכב, הרופא שהובהל אל מיטתו, קבע כי תזונתו לקויה ומלאה בחומרים שמזיקים עד מאוד לבריאות בכלל ולו בפרט. לך את הדי"אטן הורה לו הרופא, ותקבל טבלה מסודרת. כמוכן שהוא פנה אל הדי"אטן הקליני, ולאחר בחינת כמה פרמטרים בענייניו, נקבעה טבלת תזונה, על טהרת הירק ושאר מיני חסה ועלים ירוקים. מעט בשר כחוש, וגבינה דלת שומן מידי יום. החולה עיין בטבלה בכובד ראש, ולאחר הקריאה הוא שואל את הרופא, יאמר לי כבודו וכמה אתם משלמים לי אם אני אוכל שבוע ככה לפי התפריט ההזוי הזה?.. כמוכן שהרופא פרץ בצחוק רם, ואמר לו, השתגעת?, וכי יש למישהו כאן בקליניקה עניין בכלל בנעשה בצלחתך??, אתה חולה, אין לך ברירה זוהי דרך הצלתך. נקודה. והנמשל ברור לגמרי. מי שסבור כי שכר גדול מגיע לו על צדקותו ותורתו, דומה לאותו חולה המבקש שכר על מה שהוא עושה בשביל עצמו. אמת, נאמן הוא אלוקינו לשלם שכר, אבל נקודת המוצא שלנו חייבת להיות ההבנה, כי לא את טוב האלוקים אנו עשים, כי אם את טובתנו אנו בלבד.

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

המשך מעמוד 21 | הרב ישראל היימן

בהחלטה בגבורה ולא ניגש כלל ליהודי שהוריד את המודעות.

באותו ערב התקשר אליו מישהו שאינו מתושבי המקום וביקש להיפגש איתו בדחיפות

ראש הכולל לא היה צריך לחכות הרבה זמן... כבר באותו ערב התקשר אליו מישהו שאינו מתושבי המקום וביקש להיפגש איתו בדחיפות בכדי להעביר לו תרומה לכולל. התרומה הייתה על סך של אלפים רבים, משהו שיחזיק את הכולל להרבה זמן. לשאלת ראש הכולל מה קרה ומדוע הוא מעביר כזה סכום לכולל אותו הוא לא מכיר בכלל, ענה התורם: הזדמנתי לכאן במקרה וראיתי את המכתב של הרב על הכולל, אני מכיר את הרב כבר הרבה שנים ומעריך אותו מאוד והמכתב ריגש אותי. היה לי בדיוק סכום גדול של מעשרות והחלטתי להעביר אותם לכולל בעקבות המכתב. ברגע הראשון לא הבין ר' ש. על איזה מכתב מדובר. אחרי כמה שניות 'נפל לו האסימון'... מדובר על מכתב ישן בן כמה שנים שכתב רב השכונה לכולל בשנותיו הראשונות. המכתב הזה מודפס כרקע ללוח המודעות המשמש את הכולל ושבדרך כלל מלא במודעות המכסות את המכתב. רק אתמול משום מה מישהו הוריד את המודעות...

מישהו אחר עצר את כעסו בכוחות איתנים, ויתר על מה שיכל להתפתח למריבה לא נעימה ואיפשר ללוח להישאר ריק... התוצאה הגיעה מיד!!! רוב המחלוקות והמריבות מגיעות מרגע או שניים של נתינת פורקן ליצר הכעס הרגעי, בכל מצב שאדם לוקח פרק זמן מלהגיב, גם אם הטענות שלו כנגד השני הן הצודקות ביותר, ניתן למנוע את המחלוקת הבאה. 'חכמת נשים בנתה ביתה - זו אשתו של און בן פלת'. היא ניסתה להתווכח עם הטענות של קורח, בכל מאודה להניא את בעלה בדרכים שכליות מלהיכנס לבוץ המחלוקת עם משה רבינו. בשביל זה לא צריך חכמה גדולה, זו הנהגה פשוטה של רוב כלל ישראל שלא נסחף עם המחלוקת. החכמה שלה הייתה שכשהיא ראתה שבדרכי השכל לא ניתן לעצור את בעלה היא פשוט משכה את הזמן בדרכים יצירתיות... התבונה שלה הייתה טמונה בהבנה שככל שיעבור זמן האמוציות ירדו, ההתלהבות תפחת, אז יהיה ניתן למנוע את האסון. ובזה היא צדקה! להבדיל מאשתו של קורח ששלחה אותו עוד באותו היום לעמוד לפני משה עם טלית שכולה תכלת. זהו הסוד, לעצור... כמה דקות, יום או יומיים, כך נזכה ונרבה שלום בעולם.

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

השמועה התגלגלה וכל אחד נעשה בר סמכא ובר דיעה בעניינים אלו כחפצו וכרצונו. החלו רבים לדוש ולישא בענין, כבקיאים וכרגילים. כך שם לב הרב מפוניבז' בבחורים המתגודדים בפירת הרחוב ונראים משוחחים בהתלהבות על ענין מאד חשוב. לכשהתקרב וביקש לדעת על מה הם משוחחים. ענהו הבחורים...

על מצוות שמירת המקדש, עבודת הכהן ועבודת הלוי

מאת: הרב אליהו שור

משוחחים בהתלהבות על ענין מאד חשוב. לכשהתקרב וביקש לדעת על מה הם משוחחים. ענהו הבחורים שהם מגוללים שיחה על חשש הימצאות הקברים בבנין הישיבה, ועל דרכי הטיפול בהם. כשהם מפרטים לו, שיש אומרים שאכן מצאו שם קברים בעומק האדמה, ויש השוללים שמועה זו, וכדרכם של דברים והתפתחויות. הגר"י כהנמן שקל את הדברים, אחר פנה אל קבוצת הבחורים. "אכן --- יש כאן קבר!"

הבחורים הופתעו. הודאה כל כך נחרצת, שעה שהשמועות עדיין לא ברורות דיין. "ולא רק קבר פשוט", המשיך הרב מפוניבז'. "כי אם של גדול בישראל!!!"
הבחורים השתוממו. גדול בישראל? איזה גדול? מי טמון בבני ברק? ועוד בגבעה די צדדית?

והעטיתי על עצמי את תפקיד נשיא ישיבת פוניבז'

הגר"י כהנמן שהבחין בתימהון שעל פניהם, מיהר להסביר להם: "היודעים אתם בבחורים יקרים, לפני המלחמה הייתי רבה של פוניבז'. יושב הייתי בבית המדרש והוגה בתורה יומם ולילה. התפרנסתי משכר הקהילה, גם ישיבה החזיקה הקהילה בהם מסרתי שיעורים. וב"ה העפלתי בתורה למדרגות רמות. כשאני מתעתד לישב על התורה והעבודה כל ימי חיי במנוחת הנפש והדעת. כך חפצתי, וזו הייתה שאיפתי תמיד. 'אחת שאלתי מאת ד' אותה אבקש שבת בבית ד' כל ימי חיי!'

אלא שמסבב כל הסיבות הוביל את דברים אחרת. השואה האיומה כילתה חלק ארי מכלל ישראל. ישיבות נחרבו. קהילות התפרקו. ובתי המדרש אינם קיימים עוד. ואני מרגיש שעל כתפיי הצרות מונח עול חדש ועצום: להקים מחדש את עולם התורה המפואר שנגדע בענן הכבשנים!

אלא שהקמת והפרכת שממת התורה בארץ ע"י הקמת הישיבה והמוסדות הנלווים אליה כרוכים במחיר נורא של ביטול לימוד והתמדת התורה שבה חפצתי כל כך, לעמול, להתייגע ולקנות בה קניינים נצחיים. ובשכך התחבטתי הרבה בדבר, עד שכורח השעה

ישיבת פוניבז'. ספינת הדגל של עולם הישיבות מאז ומקדם - לא צמחה מאליה. היה מי שהשקיע את כל כוחותיו ומרצו להקמת ישיבה זו, טיפוחה, צמיחתה ועידודה התמידית.

היה זה מרן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצוק"ל רבה של פוניבז'. שעוד באמצע שנות המלחמה הנוראה, שעה שכלל ישראל עדיין התאבל על אחינו בני ישראל אשר מצאום צר וצרה, התהלך וחלום בקרבו: קום אקים ישיבה לאלף בחורי בני תורה שיהגו וילמדו בה בדברי תורתנו הקדושה! היו מי שהסתכלו עליו בתימהון: הכיצד יקים ישיבה דווקא בעת הזאת? ומאין יהיו לו בחורים בני תורה שישקדו שם על תלמודם? אולם הוא, בכוח ברכתו של מרן החפץ חיים זצ"ל שאמר לו בטרם עלותו ארצה 'ובהר ציון תהיה פליטה', התחזק והתאמץ למעלה מכוחותיו והקים בגבעת הישיבה את קומפלט בנייני הישיבה ושאר המוסדות. ומכוחו והשפעתו צמחה הישיבה, פרחה, שגשגה והגיעה למימדים כפי שאנו מכירים אותה כיום.

אלא שהעובדה הבאה מלמדת אותנו נקודה מעניינת וחשובה, הקשורה למצוות המבוארות בפרשה זו - מצוות שמירת המקדש, בקשר הדוק.

יש אומרים שאכן מצאו שם קברים בעומק האדמה

בעת שהקים את אחד מבנייני הישיבה צמחה לפתע בעיה בלתי שגרתית ובלתי פתירה... הקודחים קדחו והחופרים חפרו, אלא שלפתע התגלגלה השמועה ובאה, לאמור: מצאו וגילו קברי יהודים בעת חפירת היסודות לבנין הישיבה.

השמועה התגלגלה, קרמה עור וגידים, וכמנהג בעלי בתים חשובים בסיטואציות מעין אלו, כל אחד נעשה בר סמכא ובר דעה בעניינים אלו כחפצו וכרצונו. החלו רבים לדוש ולישא בענין, כבקיאים וכרגילים.

כך שם לב הגר"י כהנמן בבחורים המתגודדים בפירת הרחוב ונראים

פניני מצוה

מצוות שמירת המקדש

"ושמרו את משמרת אהל מועד" (במדבר יח, ד)

המצוה: במצוות שמירת המקדש יש שלוש מצוות. המצוה הראשונה היא מצוות עשה: נצטוו הכהנים והלויים לשמור על המקדש וללכת סביבו תמיד! השניה: מצוות לא תעשה שלא לבטל מצוות שמירת המקדש. והשלישית היא נדבך נוסף בענין שמירת המקדש: שלא יתעסקו הכהנים בעבודת הלויים, ולא הלויים בעבודת הכהנים, אלא כל אחד יעשה מלאכתו המיוחדת לו דווקא!

הטעם: טעם מצוות שמירת בית המקדש אינו מפני אויבים או גנבים שירצו לשלול שלל בבית המקדש חלילה, אלא הוא להגביר הכבוד, ההדר והתפארת סביב בית המקדש ובנינו.

[כאשר מאריך בספר החינוך במצוה צ"ה, בתכלית ציווי השי"ת לבניו, עם בני ישראל לבנות בית בתחוננים כדי שיהיה בית נכון ונישא לבני אדם אשר שם יעבדו את ד' בהתרוממות ובהתלהבות (ראה שם באורך). ולכן כדי להגביר הכבוד והמורא סביב בית המקדש, והרי אלמנטים אלו מסייעים ומגבירים את ריכוך הלב והמח בבואנו אל בית המקדש להקריב את קרבננו לשוב בתשובה שלימה לפניו, ציווה השי"ת לבני השבט הנבחר, הכהנים והלויים, לעשות משמרות סביב בית המקדש ולהעמיד שם שומרים כש"מכבודו של בית הוא למנות עליו שומרים, כדרך המלכים הגדולים אשר בארץ שיעשו כן!"]

מצוה זו נוהגת: בכהנים ולויים, זכרים. בזמן שבית המקדש היה קיים.

ספרי היסוד העוסקים במצוה זו: מסכת תמיד ומידות, וברמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ח', ובהלכות כלי המקדש פרק ג'.
שיתו ליבכם: שמירה זו ייחודית היא ביותר! כאשר היא שמירה שתפקידה אך ורק לפאר ולרומם את כבוד בית המקדש ותפארתו!
עצה טובה קמ"ל: כל יהודי הוא בן מלך! ועל כל יהודי להעמיד סביבו שמירה של כבוד. שיגרום לו לבל יחטא קדם מרן דבשמיא, כל הימים אשר הוא חי על פני האדמה!

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

והזמן הכריחוני לקבל החלטה. וכך יצאתי לדרך בנסיון להקים את עולם התורה שנחרב, מחדש. כשדעו לכם, בחורים יקרים, על ידי החלטתי זו נעצרה אכן עלייתי הרוחנית בהתעמקות בתורה לטובת הקמת מקום תורה לאלפי בחורים.

כשבעצם כאן על גבעת הישיבה אפשר להקים מציבה גדולה בה יכתב: "פ"נ רבה של פוניבז' וגאונה!" באשר את תפקיד רבה של פוניבז' וככה שעתיד לגדול לגאון בישראל הוכרחתי לזנוח לטובת הקמת הישיבה, איסוף כספים למענה, וכל ההשתדלויות סביבה.

כך שבהחלט יש כאן קבר.

קבר של גדול בישראל.

קבר של הרב מפוניבז'!!!

לכן זנחתי לטובת קוב"ה ושכינתיה את הרב מפוניבז' וקברתיו בינות לבנייני הישיבה

"אלא שכל זה שווה", סיים הרב מפוניבז'. "באשר בתקופה בה אני חי עתה בעת הקמת הישיבה קוראת כאילו בת קול ממרום: "התעוררי התעוררי כי בא אורך קומי אורי!" חייבים להקים את עולם התורה מחדש, לגדל את ילדינו שוב על מבועי התורה והיראה, ולהשיב את השכינה לישראל. לכן זנחתי לטובת קוב"ה ושכינתיה את הרב מפוניבז' וקברתיו בינות לבנייני הישיבה. והעטיתי על עצמי את תפקיד נשיא ישיבת פוניבז', להקימה, לטפחה ולדאוג לה ברוחניות ובגשמיות.

כאשר למעשה הנני עושה זאת בלב שלם. באשר אם ד' יתברך במצב הזה ובסיטואציה שנוצרה רוצה שאעשה מעשה זה, הריני עושה זאת בחשק ומתוך רצון הלב!

שכן אותו רבוננו של עולם שציווה עלי להיות רבה של פוניבז' ולהגות בתורה יומם ולילה, ציווה עלי בעת הזאת לפרוק מעצמי את הפראק של רבה של פוניבז', ולהקים את קרית הישיבה ובנייניה, כמו גם יתר המוסדות הנלווים אליה. ואם זהו תפקידי כעת, אני עושהו בלב שלם ובנפש חפצה!"

סיפור זה ומסרו קשורים למצוותינו, מצוות שמירת המקדש, בקשר הדק היטב. כאשר התורה אוסרת על כהן לעשות את עבודת הלוי, וכן להיפך (ראה 'פניני מצוה'). ואף ללוי אסור להתערב במלאכת לוי אחר שאינה מלאכתו. כיון שאם הבורא יתברך גזר עליך לעשות את עבודת הכהונה בדרך זו, מה לך להתערב בדרכיו ולחפש להתחמק מעבודה זו ע"י עשיית עבודת הלוי. אם תפקידי להיות כהן, עליך לעשותה בכל מחיר ללא חיפוש להתדמות ללוי ועבודתו!

באשר זהו תפקידיך ולכן נוצרת!

ומצוה זו יקיש כל אחד לעניניו הפרטיים והכלליים, לידע את המעשה אשר נעשה והדרך נלך בה!

שאף להגיע למקסימום הצלחה בתפקיד שהקב"ה הועיד לך בחיך, בכל מצב ובכל שעה, ובכך תעשה את רצונו בלבב שלם!

'מחלוקת אחת - דוחה מאה פרנסות' יזהר כל אדם משבע דחיות אלו שמנו חכמינו ז"ל:

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

ויקח קרח (טז א)

א. שבועת שקר אחת - דוחה מאה זכויות. ב. חילול ה' אחד - דוחה מאה תפילות. ג. ביזוי תלמיד חכם או ביזוי תורה אחד - דוחה עשר שמחות (של מצוה). ד. ניבול פה אחד - דוחה מאה הבטחות (-ברכות). ה. גזילה אחת - דוחה מאה ברכות. ו. לשון הרע אחד - דוחה מאה תשובות. ז. מחלוקת אחת - דוחה מאה פרנסות, וזו קשה מעוון העגל, דאמרו חז"ל (משנת רבי אליעזר פ"ד): בג' מקומות (דור אנוש, פסל מיכה, ובעגל) ויתר הקב"ה על ע"ז, ולא ויתר על מחלוקת, וראיה מקורח". (ספר הזכירה, עמ' רל"א) (נפלאותיך אשיחה)

זכירת דברים 'פשוטים' בשעה שבווערת אש המחלוקת - 'חוכמה' גדולה היא, והיא היא תבנה הבית

ואון בן פלתי בני ראובן (ט"ז א)

איתא בגמרא (סנהדרין ק"ט): און בן פלתי אשתו הצילתו, שכך אמרה לו, מאי נפקא מינה לך, אם אהרן כהן גדול - אתה תלמידו, ואם קרח כהן גדול - אתה תלמידו, ועליה נאמר (משלי י"ד א) 'חכמת נשים בנתה ביתה' (מדרש רבה י"ח כ). והתמיהה ידועה, וכי חוכמה גדולה יש בדבריה, והרי לא אמרה אלא דברים פשוטים בתכלית ההבנה?! ביאר רבי חיים שמואלביץ זצ"ל: אכן, זכירת דברים 'פשוטים' בשעה שבווערת אש המחלוקת - 'חוכמה' גדולה היא, והיא היא תבנה הבית! (באר הפרשה)

שכן הקב"ה מנהיג את העולם באופן כזה, שצריך 'זכות' כדי לזכות!

ותפתח הארץ את פיה ותבלע אתם... ואת כל הרכוש (ט"ז ל"ב)

עושר שמור לבעליו לרעתו - מעשה ביהודי עשיר מארה"ב, שנהג שלא לתת מאומה מהונו לצדקה. בכל פעם שבאו ובקשו ממנו תרומה, היה משיב באותן המילים: 'כל עוד שאני חי - לא אתן פרוטה, אך לאחר מותי אתן את כל נכסי לצדקה'. ואכן כך היה. כשהגיע יום מותו הניח העשיר צוואה, ובה נאמר מפורשות: 'כל נכסי ינתנו למוסדות דת'. אולם, בניו של העשיר נותרו המומים. הוא לא הוריש להם דבר! הם גייסו לעזרתם עורכי דין אמריקאים, והללו החלו לבחוש בעניין שהסתבך והתגלגל עד שהגיע לידיו של בית משפט בארה"ב, והלה פסק והכריע: כל הכסף ינתן לכנסייה, ר"ל... מבהיל! אותו אדם חשב להתחכם עם הקב"ה. הוא סבר שכל עוד הוא חי, הוא לא יזיל מכיסו פרוטה לצדקה, וכך יחיה בביטחון כלכלי, ומצד שני, הוא יוכל 'לסדר לעצמו' גם את הזכות להגיע לעוה"ב, שכן במותו ייתן את כל רכושו לצדקה על מנת שישתמשו בו להקמת בתי כנסיות, ישיבות, בתי תמחוי וכד', וכך ירבו לו זכויות של לימוד תורה, של תפילות, ושל מזון לעניים, ויזכו אותו בפירותיהם ובפירות פירותיהם. אבל האמת היא, שאי אפשר לזכות בקלות כזו לגן עדן! אי אפשר למות ורק אז לתת צדקה, שכן הקב"ה מנהיג את העולם באופן כזה, שצריך 'זכות' כדי לזכות! וכך הוא גם הדין אצל קרח. בגמ' (סנהדרין ק"י). דרשו עליו את הפסוק 'עושר שמור לבעליו לרעתו' (קהלת ה"ב), והוסיפו חז"ל להמחיש עד כמה היה עצום עושרו של קרח: אמר רבי חמא בר חנינא: ג' מטמוניות הטמין יוסף במצרים. שליש מצא קרח, שליש מצא אנטונינוס מלך רומי ושלש יישאר לצדיקים לעוה"ב. מבאר ה'בן איש חי' (ב'בן יהודי) מדוע נחלקו לג' קבוצות: שליש מהכסף היה תקרובת עבודה זרה, לכן קיבלו קרח ונבלע באדמה. שליש השני היה כשר מעבודה זרה, אך היה גזל, לכן קיבלו אנטונינוס. ואילו השליש האחרון היה כשר, ועל כן בו יזכו הצדיקים לעוה"ב. על כל פנים מדובר בהון עתק, שכן יוסף, בשנות הרעב, ודאי אסף אל מצרים כמעט את כל הכסף שהיה בעולם, ושליש מזה מצא קרח. וכה רב היה הרכוש, עד שהוצרכו ל 300 גמלים לצורך נשיאת המפתחות לאוצרותיו, והכל נבלע, מאחר שנגזר דינו של קרח לגיהנם, ולא רצה הקב"ה שיצבור בממונו זכויות צדקה, וכן נבלע המטמון שהיה ע"ז.

11 סגולות שיש באמירת הקטורת

וְשִׁים קְטֹרֶת וְהוֹלֵךְ מִתְּהֵרָה אֶל הָעֵדָה (י"ז י"א)

צילום: ישראל ברונו

מעלת פרשת הקטורת על קלף בכתב אשורית - כתב ב'סדר היום' (כוונת וסדר תפילת השחר - סדר העבודה) במעלת אמירת פר' הקטורת הכתובה על קלף בכתב אשורית: 'ועניין הקטורת הוא עניין גדול לבטל כל נגע וכל פגע רע, החושש עליו ועל נפשו, ראוי להשתדל בכל עוז לכתוב הקטורת בקלף כשר בכתב אשורית, ולקרותו בבקר ובערב בכונה גדולה, ואני ערב'.
וב'סגולות ישראל' (מערכת ק, אות כ"ו) מנה 11 סגולות שיש באמירת הקטורת. א. מבטלת מגיפה וחולאים רעים. ב. יינצל משעבוד מלכויות. ג. ברכה מצויה במעשה ידיו. ד. יינצל מדינה של גהנום. ה. מבטלת קליפות וחיצונים וסטרא אחרא. ו. מבטלת כשפים. ז. מבטלת הרהורים רעים. ח. נוחל עוה"ז ועוה"ב. ט. מסלק דינים מעליו. י. ימצא חן וחסד בעיני רואיו. יא. מסוגלת לעשירות (אוצר פלאות התורה).

חידות לפרשת השבוע:

- א. באיזה יום לא ירד מן לישראל, בשנות היותם במדבר?
- ב. מי מעדת קרח נבלע באדמה, אך לא לגמרי?
- ג. איזו ברכה היו צריכים לברך, לו היו רוצים לאכול את השקדים שפרחו במטה אהרון?
- ד. באיזה אופן נבלעו עדת קרח באדמה?
- ה. לאיזה מדור בגיהנום ירדו עדת קרח?
- ו. מחמת איזה קול נסו בני ישראל בבליעת עדת קרח?

- **תשובה לחידה א.** כתב ב'שבט מוסר' (פרק ל"ז) שביום מחלוקת קרח לא ירד כלל מן לעמ"י, מגודל עונש המחלוקת, ועיין בספרו 'מדרש תלפיות' (ענף דחיות) שכתב בשם השל"ה (במסכת יומא) שמחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות.
- **תשובה לחידה ב.** כתב ב'טעמא דקרא' (מרבי חיים קנייבסקי זצ"ל) שקרח היה שוקע באדמה כמה שנים, עד שעמדה חנה והתפללה עליו, ונעצרה בליעתו, כדאיתא בירושלמי (סנהדרין י, ד), ונשאר שם עד יום מותו.
- **תשובה לחידה ג.** ב'טעמא דקרא' בתחילת דבריו רצה לומר שכיון שכל גידולו היה בנס, הווי כמו כמהין ופטרויות שגדלים מהאוויר ומברכים עליהם 'שהכל נהיה בדברו'. ומאידך יש לומר שעץ תלוש גם נקרא 'עץ', כמו שכתוב 'עצי שיטים עומדים', ואם כן, מקל אהרון נחשב עץ, ויש לומר שמברכים על שקדיו בורא פרי העץ. וכן הסתפק שם על עץ החרובים של רבי שמעון בר יוחאי שנהפך בכל ערב שבת לתמר, האם היו מברכים עליו בורא פרי העץ, מאחר שהעץ יצא בנס. ובסוף דבריו כתב שלפי 'ספר חסידים' שכתב שעל המן היו מברכים 'המוציא לחם מן השמים', שמא גם על זה היו מברכים כן (אולי 'בורא פרי מן השמים').
- **תשובה לחידה ד.** איתא במדרש 'לקח טוב' שהיתה הארץ נפתחת לפי עוביו של האדם. דהיינו, בפרסות האדם - נפתחה כמו הרגליים והשוקיים, ובבטן - כמו הבטן ובצוואר כמו בצוואר, והם יורדים מעט מעט והארץ חונקתם והם צועקים 'משה אמת ותורתו אמת'.
- **תשובה לחידה ה.** כתב 'רבינו בחיי' על הפסוק 'וירדו חיים שאולה', שירדו למדור האחרון של גיהנום. כי שבעה מדורים יש לגיהנום, ו'שאול' הוא המדור התחתון, וכן איתא בתהלים (ט) 'ישובו רשעים לשאולה', ודרשו חז"ל: לדיוטא תחתונה שבגיהנום (אמנם בביאור הגר"א (משלי ט"ו י"א) כתב ש'שאול' הוא שם של המדור הששי בגיהנום, ואילו 'אבדון' הוא המדור השביעי, ואיתא בחז"ל שבני קרח באים כל שבוע למשיח ושואלים אותו אימתי יבוא, ואז יעלו עמו, אבל מהמדור שנקרא 'אבדון' - אין עולים כלל לעולם, כי כשמו כן הוא - לאבדם עולמית. ולכן ב'שאול' יש פתח אחד, והוא סגור, וב'אבדון' אין פתח כלל). ואיתא במדרש 'סידורו של עולם', שה'שאול', שהוא המדור השביעי של הגיהנום, הוא חציו אש וחציו ברד, והרשעים קופצים שם מאש לברד ומברד לאש, ומלאך של גיהנום טורד אותם כרועה המנדד את צאנו מהר לגבעה ומגבעה להר, שנא' 'כצאן לשאול שתו מות ירעם'. ע"כ דברי 'רבינו בחיי'.
- **תשובה לחידה ו.** רש"י מבאר: בשביל הקול היוצא על בליעתו, וב'תרגום יונתן בן עוזיאל' כתב שברחו מפחד קולם של קורח ובניו שהיו צועקים ואומרים 'צדיק הוא ה' ואמת משפטיו ואמת דברי משה עבדו, ואנחנו רשעים שמרדנו בו'. וב'פנים יפות' כתב: מכיון שהחלה הארץ להיעשות מדרון ולהיבקע, צעקו דתן ואבירם 'פן תבלענו הארץ', כי כבר נפל עליהם פחד הבליעה, והקול הזה נשמע בכל סביבותיהם, ונסו העם לקולם.

(מתוך עלונו של הרב צ'ולק-תשפ"ג)

האם ניתן למסור רכב לבעל מוסך גוי ביום שישי אחר הצהריים?

מותר למסור עבודה לבעל מלאכה גוי בערב שבת אפילו בסמוך לשקיעת החמה - כל עוד השמש זורחת - בקבלנות, עבור סכום קצוב מראש, משום שאם הגוי יעבוד בשבת, הוא זה הבוחר לעשות כן, ולצורך עצמו, כדי להשלים את המוטל עליו; וזאת, אף במקרה שהגוי מודיע בשעת מסירת העבודה כי בכוונתו לעבוד בשבת. אולם, אסור לישראל לומר לו לעבוד דווקא בשבת, או להשלים את העבודה עד יום מסוים, באופן שידוע כי לשם כך יצטרך הגוי לעבוד בשבת.

ומטעם זה, הורה האור לציון, שמותר למסור רכב לבעל מוסך גוי בערב שבת אחר הצהריים, אך לא יאמר לו שרצונו שהרכב יתוקן עד למוצאי שבת או עד ליום ראשון, באופן שברור כי לא ניתן לתקן

את הרכב בזמן כה קצר אלא אם כן הגוי יעבוד בשבת, שהרי זה כאילו ביקש ממנו במפורש לעבוד בשבת. וכמו כן, נדרש שהגוי יוציא את הדברים הקשורים לעבודה מפתח ביתו של ישראל לפני כניסת השבת. ובמקרה שיש אפשרות להשלים את העבודה עוד לפני שבת, מותר למוסרה לגוי אף שלא בסכום קצוב מראש.

באיזה מקום ראוי שלא לשלוח מכתב רגיל בדואר בערב שבת? והאם מותר לשלוח 'דואר אקספרס' בערב שבת?

במדינות שבהן רשות הדואר פועלת בשבת על ידי גויים, מותר ליהודי להעביר מכתב לרשות הדואר אף בסוף השבוע, למרות שידוע כי שליחת מכתב זה ליעדו תבצע בשבת. אולם, במקומות שרשות הדואר מעסיקה עובדים יהודים בשבת, גם אם הם מיעוט - הורה האגרות משה, כי ראוי שלא לשלוח מכתבים באופן שרשות הדואר תטפל בשליחתם בשבת, כדי שלא לגרום לתוספת חילול שבת על ידי עובדים אלו.

ובשבת עצמה, אסור ליהודי להעביר מכתב לרשות הדואר גם אם לא נדרשת לכך עשיית מלאכה או טלטול מוקצה מצידו; ובמקרה שהדבר כרוך בהפסד כספי משמעותי, ניתן להקל ולהעביר את המכתב לרשות הדואר באמצעות גוי.

ושליחת 'דואר אקספרס' בערב שבת - הורה המנחת יצחק, שבאופנים מסוימים נחשבת כציווי לשלוח דווקא בשבת; אך במקרה של צורך משמעותי, ניתן להקל בדבר.

האם יש הגבלה כלשהי לגבי טיפול שיניים בערב שבת? ומדוע אסור לטוס במטוס בשבת?

הימים הסמוכים לשבת נחשבים כ'שייכים' לשבת, ומוטלת החובה על האדם להיזהר בשמירת השבת הקרובה ובאה. והימים הסמוכים לשבת הם - מתחילת ליל רביעי ואילך; ויש אומרים - מתחילת ליל חמישי ואילך.

ובהתאם לאמור, אין לעשות בימים הסמוכים לשבת דבר העלול לגרום לצורך בחילול שבת מאונס, וכגון להיכנס למקום של סכנה, שיש סבירות גבוהה שיצטרך לחלל בו את השבת מפני פיקוח נפש.

ולצורך מצוה, מותר לעשות דבר העלול לגרום לצורך בחילול שבת. אולם, דבר שיגרום בוודאות לצורך בחילול שבת, לדעת פוסקים רבים

אסור לעשותו אף בתחילת השבוע, ואף לצורך מצוה.

ולכן, ניתוח מתוכנן, אשר דחייתו אינה כרוכה בפיקוח נפש, ומאידך, אם יבוצע בסוף השבוע הוא עלול לגרום לצורך בחילול שבת עבור המנותח - הורה הגרש"ז **אויערבך זצ"ל**, שראוי לבצעו בתחילת השבוע. אולם, אם הרופא נאות לנתח רק בסוף השבוע, נחשב הדבר לצורך מצוה, ומותר. ואיסור נוסף בימים הסמוכים לשבת - להתחיל בהפלגה ארוכה באנייה אשר תמשך גם בשבת; ולצורך מצוה, מותר. וטעם הדבר, משום ביטול מצות 'עונג שבת', דהיינו, שבימי ההפלגה הראשונים שרוי האדם בצער מחמת תנודות האנייה, ומחמת ריח הים, ובהמשך - מתרגל לכך. והגר"נ **קרליץ זצ"ל** פירש, שהכוונה היא שהצער מונע ממנו לאכול את סעודות השבת; ובהתאם לכך, הורה שאין לבצע בערב שבת טיפול שיניים שעלול למנוע אכילה בשבת מחמת הכאב.

וכאשר ההפלגה עלולה לגרום לצורך בחילול שבת, כגון עשיית מלאכה על ידי גוי עבור ישראל, או איסור 'תחומין', אסור הדבר אף משום כך, וכפי האמור לעיל - שבימים הסמוכים לשבת אסור לגרום לצורך בחילול שבת. ולצורך מצוה הקלו, כנ"ל, ולא חששו אף לביטול מצות עונג שבת, משום שהעוסק במצוה פטור מן המצוה, דהיינו ממצות עונג שבת.

והתחלת נסיעה ברכבת או במטוס בימים הסמוכים לשבת, כאשר הנסיעה תמשך לתוך השבת - כתב החתם סופר, שגם כאשר אין בה כל חשש לעשיית מלאכה בשבת עבור ישראל על ידי נהג הרכבת, או על ידי צוות המטוס - וכגון שרוב הנוסעים הם גויים, והמלאכה נעשית עבורם - פעמים שיש בה איסור 'תחומין'.

והוסיף החתם סופר, שגם כאשר אין בנסיעה איסור תחומין, הריהי אסורה מן התורה מחמת טורח הגוף וטלטולו, על פי דברי הרמב"ן היסודיים בנוגע למהות מצות השבת, "שנצטוונו מן התורה להיות לנו מנוחה... אפילו מדברים שאינם מלאכה... לכך אמרה תורה 'שבתו', שיהיה יום שבייתה ומנוחה, לא יום טורח". ויש אומרים, שדין טיסה במטוס כדין הפלגה באנייה, האמור לעיל. ברם, נסיעה קצרה, או טיסה קצרה, המסתיימת בדרך כלל בתוך כמה שעות, מותרות אף בערב שבת.

איזה איסור מאיסורי שבת יש רק ביבשה ולא בים? באיזה מקרה נהגו לעשות 'קידוש' בליל שבת באנייה?

חכמינו ז"ל אסרו על האדם להתרחק בשבת יותר מאלפיים אמה [960-1,152 מטר, לשיטות השונות] מהמקום בו שהה ב'בין השמשות' שבכניסת השבת, ואיסור זה נקרא 'תחומין'. ויש אומרים, שהתרחקות של שנים עשר 'מיל' [11.52-13.83 ק"מ], אסורה מדאורייתא, ודורשים זאת מהנאמר על מחנה ישראל, שאורכו היה שנים עשר מיל: "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתּוֹ אֶל יְצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי". ובימים, נהרות ואגמים, לכל הדעות אין איסור תחומין מדאורייתא, משום שאינם דומים למחנה ישראל, שהלכו ביבשה ולא במים; אך יש בהם איסור תחומין דרבנן של אלפיים אמה,

כביבשה. ובהתאם לכך - כפי שכבר למדנו - בימים הסמוכים לשבת, אסור להתחיל בהפלגה הנמשכת לתוך השבת, אם ידוע שבשלב כלשהו בשבת תעבור האנייה במקום שיש בו איסור תחומין [ראה להלן], אך לצורך מצוה ניתן להקל.

ומקום הגבוה יותר מעשרה טפחים [80-96 ס"מ, לשיטות השונות] מהקרקע, אשר רוחבו פחות מארבעה טפחים - יתכן שאין בו איסור תחומין, משום שאינו ראוי להליכה; ובאיסור תחומין דרבנן [ראה לעיל], ניתן להקל. ולכן, באנייה, כאשר בינה לבין הקרקעית הים או הנהר יש יותר מעשרה טפחים - אין איסור תחומין; ולא זו בלבד, אלא שאנו מניחים תמיד כי אכן יש עשרה טפחים בינה לבין הקרקעית, אלא אם כן ידוע בוודאות אחרת. ואם יש בינה לבין הקרקעית פחות מעשרה טפחים, אך האדם שבתוכה רחוק מהקרקע יותר מעשרה טפחים - כאשר יש בשטח האנייה ארבעה על ארבעה טפחים והיא ראויה להליך בתוכה, נחשב העומד בה כאילו הוא עומד בתחתית האנייה, ויש לו איסור תחומין; ויש אומרים, שאם רגליו גבוהות יותר מעשרה טפחים מהקרקע אין לו איסור תחומין; ובשעת הצורך, ניתן להקל.

ואם שהה בכניסת השבת באנייה, ויצא ממנה לאחר מכן - לדעת השולחן ערוך, אסור לו לשוב אליה בשבת, ולדעת הרמ"א מותר. ויש אומרים, שלכתחילה יש לערוך את ה'קידוש' של ליל שבת באנייה, כדי לפרסם את הדבר ששהה בה בכניסת השבת.

ואיסור 'תחומין' - חל גם על הוצאת חפציו של אדם אל מחוץ לתחום. ועם זאת, הנקלע עם חפציו בכניסת השבת למקום סכנה, ומוכרח משום כך להמשיך אל מחוץ לתחום - הורו המנחת יצחק והגרש"ז **אויערבך זצ"ל**, שאינו מחויב לפשוט חלק מבגדיו ולהותיר את חפציו [שאינם נחוצים לקיומו] בתוך התחום של המקום שבו היו בגדיו וחפציו בכניסת השבת, משום שאיסור 'תחומין' של החפצים נקבע על פי בעליהם, וכיון שלאדם עצמו מותר להמשיך בדרכו משום פיקוח נפש, רשאי להוביל עמו את חפציו.

אולם, היוצא בשבת אל מחוץ לתחום לצורך פיקוח נפש, כגון אנשי 'הצלה', חיילי הצבא, וחולה הנוסע לבית החולים - הורו האגרות משה והגר"נ **קרליץ זצ"ל**, שלא יטול עמו אלא את הדברים הנצרכים להצלת הנפשות, ואוכל ומשקה הנצרך לו לשבת, במידה ולא יהיו מזומנים לפניו במקום שאליו נוסע.

ואז מרן שר התורה ענה לי: קונץ עושים פעם אחת

הגאון רבי אליהו מן שליט"א, על הסיום המיוחד במסכת בבא בתרא של מרן, הגאון רבי חיים קניבסקי זיע"א פעם סיפר לי, שהמשנה ברורה כותב שבערב פסח שחל בשבת, אז התענית בכורות היא ביום ה' ולא ביום ו', ואביו זיע"א אמר לו שיש בזה מחלוקת, ולכן עשה את כל הסיומים של כל התורה ביום ה', ועשה סיום גם ביום ו'. לצורך כך התיישב ללמוד מסכת נוספת. והנה, בדיקת חמץ התארכה אצלו עד אחרי חצות הלילה, וחצי שעה קודם צאת הכוכבים אסור ללמוד דברים שלא מהלכות הפסח, ועם כל זה, למחרת אחרי הנץ עשה סיום על מסכת בבא בתרא, קע"ו דפים. שאלתי אותו, "למה דוקא בבא בתרא?" והשיב, "רציתי לראות אם אני יכול ללמוד בבא בתרא ביום אחד". שאלתי, "בהרהור או בדיבור?", והשיב: "החזו"א למד בכל שנה את כל חולין ביום היארציית של אמו, והיה זה בהרהור, אבל בכור שעושה סיום בהרהור, שיאכל בהרהור"...

אחרי כמה שנים חל שוב ער"פ בשבת, ושאלתי ביום ה' על מה יהיה הסיום מחר, ענה לי: "אני עדיין לא יודע אם כריתות או מעילה". שאלתי, "הרי פעם קודמת עשה הרב סיום על בבא בתרא" ענה לי: "קונץ עושים פעם אחת"...

ויש הוספה חשובה, אמר לי: "אחרי שלמדתי אז בבא בתרא ביום ו', גמרתי מס' הוריות". שאלתי למה דווקא הוריות? תשובתו: "כי נשאר לי זמן..."

בנוהג שבעולם אם אדם עושה דבר מיוחד - הוא עצמו אמר שגם לגביו זה חידוש - יש לו הרגשת סיפוק, ומרגיש שעכשיו מותר לו לנוח קצת, ובזמן שנשאר הוא לומד דבר קל, אבל אצלו, לימודו היה בלא שום הרגשה של הפוגה, עשה מה שצריך לעשות ומיד להמשיך הלאה. ובדרך אגב יש לשאול, למה למד מסכת נוספת, ולא השאיר שורה אחת מאחד מהסיומים של יום ה' שיסיים אותה למחרת? והתשובה היא, הרי שורה זו היא בחובותיו של היום, והיה אצלו חוק ולא יעבור שבשום פנים ואופן לא יקדים את של המחר להיום, וכ"ש שלא יאחר את של היום למחר, אפי" שורה אחת, ואפי" אם יצטרך מחמת כן ללמוד עוד מסכת...

אמר לי פעם, "יבמות ידעתי פעם כמו אשרי", ואצלו הכל היה מדויק, לא כמו אז ישיר, אלא כמו 'אשרי'. וכן אמר: "עירובין ידעתי פעם כמו אשרי".

(נלקט מתוך הספר 'אריד בשיחי')

ולא יהיה קהלך וְכַעֲדָה

מוטב לו שיאבדו אפילו שבעים ישיבות, משיכנס בחבורת כת בעלי מחלוקת ולשון הרע

וידוע עד כמה דיבר הח"ח בגנות המחלוקת המגיעה מעוון לשון הרע, ומביא בנו הגר"ל בשם הג"ר טוביה אב"ד לונא, שכך דרש אביו הח"ח בראד"ן בעת המחלוקת שהיתה שם, שנשברה רוחו מאוד כתוצאה מהמחלוקת, ונכנס אל הישיבה ודרש כשעתיים במרירות נפש על עוון המחלוקת ואמר אז לבני הישיבה, שעם כל חביבותו ללומדי תורה, מוטב לו שיאבדו אפילו שבעים ישיבות משיכנס בחבורת כת בעלי מחלוקת ולשון הרע [ובספרו שמירת הלשון ייחד שלושה פרקים (טז-יז) לבאר את נוראות עוון המחלוקת] (חפץ חיים מהדורת דרשו - הקדמה ביאורים ומוספים)

ראיתי לבנים השחירו... ונכבדים נקלו ונתבזו בסיבת המחלוקת.

כתב הרמב"ם בצוואתו לבנו 'אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת המכלה הגוף והנפש והממון, ומה נשאר עוד. ראיתי לבנים השחירו, ופחות נפחתו ומשפחות נספו ושרים הורדו מגדולתם ועעירות גדולות נתערערו וקיבוצים נפרדו וחסידים נפסדו ואנשי אמונה אבדו ונכבדים נקלו ונתבזו בסיבת המחלוקת. נביאים ניבאו וחכמים חכמו ופילוסופים חפשו, ויספו לספר רעת המחלוקת ולא הגיעו לתכליתה. לכן שנאו אותו ונוסו מפניו והתרחקו מכל אוהביו וגואליו ורעיו, וגם אל כל שאר בשריכם אוהב מדנים התנכרו ורחקו קירבתם, פן תספו בכל חטאתם'

הזדמנות נדירה שמי יודע אם תחזור עוד פעם בחיים

היה בן תורה חשוב, בן עליה שפגעו בו עד דכדוכה של נפש שהסבה לו נזק גדול, ובאו אח"כ לבקש מחילה, והיה הדבר קשה לו, ומאידך - בהיותו בן עליה העיקר על נפשו הטהורה, ובא להתייעץ עם מרן ראש הישיבה רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל, וא"ל, שאכן זו פגיעה קשה שבודדים עוברים אותה ואינו חייב למחול והיה שותף איתו בכאב ובצער. אכן - מאידך אמר לו, שיש לו הזדמנות נדירה שמי יודע אם תחזור עוד פעם בחיים, והוא מה שאמרו חז"ל, נושא עוון ועובר על פשע - למי נושא עוון, למי שעובר על פשע, ועוד אמרו (ר"ה יז, א) כל המעביר על מדותיו, מעבירין לו על כל פשעיו, ולפי גודל המעביר על מידותיו כן הוא המעבירין על פשעיו, וא"כ זו הזדמנות נדירה למחילת עוון ופשע, וחבל להפסיד את זה. ואכן, התיישבו הדברים על ליבו ומחל להם, ואכן ראו שזכה ובסופו של דבר לא רק שלא ניזק אלא זכה להיות מוסיף והולך עד היום.

לפעמים מחליף הקב"ה את עונש הצרעת בעניות

- אמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר "ולא יהיה כקורח וכעדתו"
- רב אסי אמר ראוי להצטרע. (סנהדרין ק"י)
- לפעמים מחליף הקב"ה את עונש הצרעת בעניות (שמיה"ל פי"ז)
- אמרו חז"ל בשלושה מקומות ויתר הקב"ה על עבודה זרה ולא ויתר על מחלוקת...

(שמירת הלשון)

(נערך מתוך דברי הגה"צ רבי זקניה מישקובסקי שליט"א - מתוך ארחות חיים - קרח תשפ"ג)

'המסקנה היא שהישיבה שלכם לא מתאימה לנכדי'

ניצוצות ממידותיו האציליות של המשגיח הגה"צ רבי אברהם פולק זצוק"ל

סיפר הגרש"ש זקס שליט"א: מעשה שהיה לפני כמה שנים, אחד הנכדים של משגיח ישיבת סלבודקא הגה"צ רבי אברהם פולק זצוק"ל, שהיה קשור איתו, סיים כיתה ח' והיתה שאלה להיכן לשלוח אותו לשיבה קטנה. באחת הישיבות החשובות רצו שיבוא אליהם, והם הבינו שהחלטתה היא בידיו של המשגיח ובאו לדבר איתו. הם ישבו איתו כשעה וחצי והרצו על מעלותיה של הישיבה. המשגיח הקשיב בסבלנות ואחר כך אמר: המסקנה היא שהישיבה שלכם לא מתאימה לנכדי, והסביר: דיברתם על כל הדברים, אבל על המידות לא דיברתם. אני מחפש ישיבה עם מידות טובות...

רבי אברהם היה כולו לב טוב, כולו נתינה לאחרים בכל מה שאפשר. בכל שמחה ושמחה היה ממש שמח בשמחת השני, ומאחל 'מזל טוב' עם כל לב עם כזה חיך שאי אפשר לשכוח... הוא היה גומל חסדים בגופו ובנפשו ובמומו, והכל נעשה תמיד בענווה, בשלווה וברוגע, ומתוך מחשבה תחילה מהי הדרך הרצויה לקיים את הדבר הראוי. המשגיח לעצמו מוסיף הרב זקס, 'היה חי בהסתפקות במועט דמועט ממש, והוא יחד עם הרבנית ע"ה ביו שמחים בחלקם. אבל ככל שהיה מדובר על טובתם של אחרים, הרי העין טובה' והלב טוב' היו חושבים מחשבות ועושים פעולות איך להיטיב ולהוסיף ולהיטיב.'

(מוסף שבת קודש, בהעלותך תשפ"ד)

"הייתי רוצה שהרבי יתן לי עוד כמה עוגיות כדי שאוכל גם לקחת הביתה!"

הגה"צ רבי אהרון טויסיג שליט"א על הילד שזכה לברכה ועשירות גדולה בזכות העוגייה והמידות הטובות

הרה"ק רבי שלמה מראדומסק זיע"א היה צדיק וקדוש, והרבה לנסוע בימי חייו לצדיקים וקדושי עליון. בין השאר הוא זכה לחבר את הספר "תפארת שלמה" - אחד הספרים הנלמדים ביותר בקרב חסידים ואנשי מעשה המלהיטים את נשמתם בעבודת ה', כל קטע מספר זה הוא אש להבה!

מנהגו של רבי שלמה היה להעניק עוגייה לכל ילד אשר בא במחיצתו, באחת השבתות הגיע יהודי מלווה בבנו הקטן, כדי לשבות עם רבי שלמה ולהסתופף בצילו.

במוצאי שבת עברה לפני רבי שלמה קבוצה גדולה של חסידים מלווים בילדיהם. כל ילד שעבר לפני הרבי זכה לקבל עוגייה, כאשר הילד האמור עבר לפני הצדיק וזכה לקבל עוגייה מידיו הטהורות, הוא לא המשיך בדרכו אלא עצר והתלחש עם אביו, האב שמע את דברי הילד וניסה להניאו מכוונתו בטענה: "זה לא יפה, זה לא מתאים!" אבל הילד הוסיף לבקש ולהתחנן, בעוד האב דוחה את בקשתו.

לפתע הרגיש רבי שלמה בחילופי הדברים, קרא לילד ושאל אותו ברכות: "ילד יקר, ספר לי בבקשה מה רצונך?" "הייתי רוצה", ביקש הילד במבוכה, "שהרבי יתן לי עוד כמה עוגיות כדי שאוכל גם לקחת הביתה!"

"הרי לפניך עברו עוד ילדים רבים, ואף אחד מהם לא בקש עוגיות נוספות, מדוע דווקא אתה מבקש עוד?" התעניין הצדיק.

הילד הפעוט אזר אומץ והשיב: "אחי ואחיות נותרו בבית, אבי לא לקח אותם עימו לשבות אצל הרבי, רק אני באתי. ועכשיו כאשר אשוב לביתי, יודע להם, כי לא רק שהחמיצו את עצם הנסיעה עם אבי אל הרבי, אלא שגם הפסידו את העוגייה שהיו יכולים לקבל לו היו באים עם אבי לשבות במחיצת הצדיק, לכן מבקש אני מהרבי שיתן לי עוד עוגיות בשביל אחי ואחיותי."

רבי שלמה, הנרגש מדבריו התמימים של הילד, מילא את ידיו בעוגיות מלוא חופניים ואמר בהתפעלות: "ילד כזה, שבליבו אין הנאה על כך שרק הוא נסע ואחיו לא, ילד כזה שמבין כי עליו לדאוג גם לאחיו ולאחיותיו - ראוי לכך שה' יתברך יברכהו בעשירות גדולה!"

ואכן כאשר גדל הילד והיה לאיש, הוא נודע כעשיר גדול, אשר הרבה במעשי צדקה וחסד, ועשרו המשיך לזרעו אחריו ושם משפחתו נודע לתהילה.

(מתוך 'כבודם של ישראל')

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

פינת הנתינה

250 סטים של משנה ברורה במהדורת 'דרשו'

יחולקו ללומדים הלכות שבת

250 סטים של משנה ברורה במהדורת 'דרשו' יחולקו בהגרלת ענק בין כלל הלומדים שקיבלו על עצמם לימוד הלכות שבת לפחות במשך חודש אחד!

בהגרלה יכול להשתתף כל מי שקיבל על עצמו ללמוד הלכות שבת במשנה ברורה, במסגרת 'הדף היומי בהלכה'. ההגרלה פתוחה לכל מי שמקבל על עצמו ללמוד 'דף היומי בהלכה' במשך חודש אחד, גם אם אין כוונתו להיבחן על כך. כמו כן, ההגרלה פתוחה גם למי שיקבלו על עצמם כעת להצטרף ללימוד, וזאת, בתנאי שהלומד יקבל על עצמו ללמוד במשך חודש אחד לפחות מכאן ולהבא. ההרשמה להגרלה מתבצעת באמצעות עמודות 'נדריים פלוס'.

ללא מילים

הַמֵּדָת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָתָּ

מנהג היה לו הגאון רבי יהושע ישעיה נויבירט זצ"ל שלא נהנה מהכספים שהתקבלו ממכירת הספר "שמירת שבת כהלכתה", בטענה שכספים אלו הם "מעשה שבת"... כל כסף שהתקבל, הושקע מיד בעניינים של צרכי ציבור

פנינים יקרים על הספר "שמירת שבת כהלכתה" ומחברו הגאון רבי יהושע
ישעיה נויבירט זצ"ל. שנמסרו מפי בנו הגאון רבי עקיבא נויבירט שליט"א

מאת: אלעזר גולדברג

ביניהם, בהם נכתבה שאלה על ידי אבא זצ"ל והגרש"ז השיב לו
על כך, ושוב רשם אבא על גבי פתק את נוסח ההלכה שהוא חפץ
לכתוב על פי התשובה שקיבל והגרש"ז שלח לו אישור על כך או
הערה לניסוח אחר. לאחר שבע שנות עמל יצא הספר לאור, לפני
כשישים שנה.

מהדורה זו נכתבה במשך 17 שנים

שתי מהדורות נוספות יצאו לאור במשך השנים, ובכל אחת מהן
נוספו הלכות רבות שהתחדשו מכורח המציאות הטכנולוגית
המתחדשת. את המהדורה השניה כתב אבא כשהוא נעזר בשני
תלמידי חכמים. המהדורה השלישית והמפוארת, יצאה לאור
לאחר פטירת מרן הגרש"ז ובהוראתו. מהדורה זו נכתבה במשך
17 שנים, מתוכן היית לו לעזר במשך 11 שנים, ונוספו בה למעלה
מ-200 סעיפים חדשים, כולם לאור משנתו של מרן הגרש"ז זצ"ל.
כמו כן נוספו בו פרקי מבוא' מקיפים ונצרכים בכללי הלכות שבת.

כספים אלו הם "מעשה שבת"...

מנהג היה לו לרבינו, שלא נהנה מהכספים שהתקבלו ממכירת
הספר, בטענה שכספים אלו הם "מעשה שבת"... כל מה שהתקבל
מחננויות ומההוצאה לאור, הושקע מיד בעניינים שונים של צרכי
ציבור.

(כתבה נרחבת מתפרסמת בעמודי הפנים של גליון זה)

הרעיון לכתוב החיבור הגדול, נולד בעקבות מעשה שהיה, ומובא
בהקדמת הספר. בשנת תש"ו ניתנה הוראה לעלות על אוניה
שהפליגה לארץ ישראל, ההפלגה תוכננה לשבת קודש ומארגני
הנסיעה טענו בתוקף שמדובר בדחיפות הנוגעת לפיקוח נפש
בגלל איומים שונים. אבא זצ"ל שהיה אז כבן 19 עלה על האוניה
ולאחר ההפלגה התברר שהטעו אותו ולא היה בכך שום פיקוח
נפש.

מרום צערו על חילול השבת, הגם שהיה בשגגה, קיבל על עצמו
שיעשה משהו מועיל עבור כלל ישראל. באותה שעה נבט בקרבו
גרעין הרעיון לכתוב הספר.

ולא משה ידו מתוך ידי רבו כל ימי חייו
כאשר אבא הגיע לארץ, נכנס ללמוד בשיבת 'קול תורה', שם דבק
במורו ורבו מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל ולא משה ידו מתוך ידי רבו
כל ימי חייו.

לאחר שבע שנות עמל יצא הספר לאור, לפני כשישים שנה

אופן כתיבת המהדורה הראשונה של הספר הייתה כדלהלן: פעם
בשבוע היה אבא יושב ומלבן את הנושאים שנכתבו באותו שבוע
יחד עם מורו ורבו הגרש"ז. מלבד זאת, היו הרבה חילופי 'פתקים'

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 634
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

קח את המחתה ותן עליה אש

כשאמר לי משה לאהרן קח את המחתה ותן עליה אש, אמר לו אהרן למשה מרי משה שמא להרגני אתה מבקש בני מפני שהקריבו לפני הקדוש ברוך הוא אש הדיוטות נשרפו ומתו ואתה אומר לי קח את המחתה ותן עליה אש? ואני מוציא אש קודש לחוץ ואיני נשרף ומת. אמר לו משה לך ועשה מהרה מה ששמעת, עד שאתה עומד ומשיח הם מתים אלא עשה מהרה. כיון ששמע אהרן כך, ויקח אהרן את המחתה עם האש מעל המזבח והקטורת, וירץ אל תוך הקהל, אמר ואילו אני מת אינו כדאי וכי לא כדאים ישראל שאמות עליהם אפילו אני מת איני חושש

(תנ"ב צו יב)

פרשת השבוע

אין להם חלק לעולם הבא, הלא גם עדת קרח היו מדור המדבר, ולמה ליה למיתנא במיוחד עבור עדת קרח. ענה הבעש"ט: על שאלה קלה כזו יכול להשיב גם נכדי אפרים (ידגל מחנה אפרים" שהיה אז כבן ח' שנים), וענה הילד, הלא העונש "במדבר הזה יתמו וגו'" (שלח י"ד-ל"ה) בא על חטא המרגלים, ומשבט לוי לא היו מרגלים, וקרח היה משבט לוי, ורבים מעדתו היו לויים.

וירא כבוד ה' אל כל העדה
(ט"ז - י"ט)

פעם בא מתנגד אל הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א ואמר לו, האדמו"רים ג"כ עושים כל האותות והמופתים אך ורק למענם, כדי שיתגלה שמם בעולם, ובכדי שיקהו כסף מהנילוים אליהם. ענה הצדיק ואמר, כתוב (משלי טו) "כל פעל ה' למענהו" כלומר, שאנו אומרים ג"כ כמו המתנגדים, רבש"ע, אתה חושד בנו בישראל שאנו עושים הכל רק למעננו, ואין אנו עושים שום דבר לשם שמים? תעשה אתה רבונו של עולם ג"כ ככה, תעזור לנו שניוושע בכל מיני ישועות טובות, בפרנסה בריוח, וברוב נחת מצאצאינו, ותכוון ג"כ למענך, שיתגדל שמך בעולם, וכדי שידעו בעולם שאתה בעל מופת, ואתה כל יכול.

ויקח קרח בן יצהר (כ"ה-א') וקרח שפיקח היה מה ראה לשטות זה? עינו התעתו (רש"י פסוק ד') מסופר על הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב זיע"א, שכאשר היה ילד בן שש שנים, למד את דברי רש"י הנ"ל שעיניו הטעתו, ופנה הילד אל מלמדו ושאל, מדוע כתוב עינו בלשון יחיד? והלא לאדם יש שתי עיניים. אדרבה, ענה המלמד, אמור אתה. והילד הסביר, מה הסיבה שהאדם נברא בעל שתי עיניים? שבעין אחת יתבונן תמיד בגדלות הבורא יתברך שמו, ואילו בעין השניה עליו להתבונן בשפלות עצמו. וקרח מנושאי הארון היה ובעל רוח הקודש, ובעינו האחת בוודאי הטיב לראות את גדלותו של הבורא, אך העין השניה זו שבה צריך היה לראות את שפלותו, עין זו הטעתה אותו, שכן ראה בה שלשלת גדולה יוצאת ממנו, וכלל לא ראה בה את שפלות עצמו.

וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולה
וגו' (ט"ז - ל"ג)

פעם התאכסן במעובו גאון אחד, ולמרות שלא היה מהחסידים, קיבל את הזמנתו של הבעש"ט הקדוש זיע"א לשבות אצלו בשבת. בעת הסעודה שאל הגאון את הבעש"ט הקדוש זיע"א, איתא בגמרא (סנהדרין ק"ח ע"א) שעדת קרח אין להם חלק לעולם הבא, ואח"כ איתא התם שדור המדבר

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:30 ת"א: 8:33 ר"ת: 9:03

פרשת קרח

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:13 ת"א: 7:28

מעשה בקורח של קראקו

לפני למעלה משש מאות שנים, נתקבל בקראקו רב חדש אשר היה גאון גדול ותלמיד חכם מופלג, שמו היה רבי יצחק והוא הגיע מגרמניה, שם כיהן ברבנות באחת הערים הגדולות, אחרי שכל היהודים גורשו משם, ולאחר שעמדו על טיבו, בחרו בו יהודי קראקו לשבת על כס הרבנות בעירם. בקראקו של הימים ההם שלט נסיך פולני, לנסיך זה היה מנהל עסקים יהודי שאף הוא היה מוצאו מגרמניה, אולם הוא היה מרוחק לחלוטין מן היהדות, עד כי נהג לקרוא לעצמו "זיגמונד" במקום שמו היהודי "שלמה".

שלמה זה ביקש להתחתן עם אישה יהודיה גרושה, והאישה רצתה שדוקא הרב החדש של קראקו יסדר לה חופה וקידושין. אולם כאן נתגלה מכשול בלתי צפוי, מאחר ושלמה היה כהן, הרי שלפי דין תורה אסור היה לו לשאת אישה גרושה, ולכן הודיע להם הרב כי לפי הדין אין כהן רשאי לשאת גרושה ולכן הוא לא יכול לערוך להם חופה וקידושין. שלמה זה היה בעל השפעה בעירו, הוא לא קורץ מחומר ותרני ולא היה קל לשכנעו, העובדה ש"כהונתו" מונעת ממנו מלשאת את הגרושה לאישה, לא נראתה בעיניו כלל, הוא היה רחוק מיהדות, לא קיים את חוקי התורה ולא שמר מצוותיה. "מה לי איפוא לאיסורים מסוג זה? התערם, הוא לא היה מסוגל להבין מדוע מסרב הרב לערוך לו קידושין, אם האישה רוצה כל כך, הוא הודיע לרב כי הוא מוכן לוותר על הכהונה והוסיף: אם הרב לא יערוך לי את החתונה כאן, אסע לעיר אחרת ושם יעמידו לי חופה בלי כל בעיות.

הרב ניסה להסביר לו כי לא יעשה כן בישראל, מתפקידו כרב למנוע ממנו מלעבור עבירה כזו, אם יהודי אינו שומר את כל תרי"ג המצוות, הרי שאין פירוש הדבר שהוא יכול לעשות כבר ככל העולה על רוחו – הסביר לו הרב. והוסיף ואמר לו כי אם יהודי נולד בבנו של כהן, הרי שזה יחוס גדול וכבוד רב, ואין כל אפשרות "להתפטר" סתם ככה מכהונה זו. התורה הקדושה הטילה על הכהן חובות מיוחדים והוא ניהן בסגולות ובקדושה מיוחדת. לפי זה אין כל אפשרות עפ"י דין שכהן יתחתן עם גרושה. והרב הוסיף ואמר שאם יתעקש ובכל זאת יתחתן עמו, הרי שלא תצמח כל טובה לא לו ולא לה. חשוב נא היטב שלמה אמר הרב, ותוציא לך ענין זה מהראש, יתר על כן כבר הגיע הזמן שתעזוב את דרכך ותתחיל להיות שומר תורה ומצוות, הרי שערי תשובה לעולם אינם ננעלים.

שלמה אטם אוניו משמוע לדברי הכיבושין של הרב. בראות הרב כי לא יעלה בידו להניא אותו מלבצע את מחשבתו הרעה, הזמין את קרובי הגרושה וניסה להשפיע עליהם שהם ישפיעו על האישה שתבטל את ענין הנישואין עם הכהן. קרובי האישה שהיו סוחרים אמידים שקיוו לקשור קשרים טובים עם שלמה ולהיבנות בדרך זו בעסקיהם, לא היו מעוניינים לבטל את השידוך, אלא להיפך, הם קיוו

שהוא כן יצא אל הפועל ועל ידי כך יוכלו לבוא בקשרי מסחר עם שלמה והנסיך. הם טענו כי הרב מחמיר מידי ומערים קשיים ללא צורך. הרב הזוהר אותם ואמר כי הוא יכריז על הענין בשבת מעל הדוכן בבית הכנסת, ואם זה לא יעזור יהיה מוכרח להכריז חרם על כל מי שישיע להם להתחתן. הרוחות געשו ורעשו והקהילה המקומית התפלגה לשני חלקים, רוב היהודים צידדו בעמדת הרב, אולם היו גם כאלה, ובעיקר הקרובים העשירים וכל מיני טיפוסים שרצו ליהנות מהעסקה שטענו כי הרב מחמיר מידי. בינתיים התהלך שלמה אפוף כעס, הוא סיפר לנסיך כי הרב מפריע לו להתחתן בגלל "דבר פעוט" חסר חשיבות. הנסיך הרגיע אותו באומרו כי אל לו להתרגז, הוא כבר יראה לסדר את הענין על הצד הטוב ביותר.

הנסיך שלח לקרוא לרב וכן שלח לקרוא גם את הבישוף הנוצרי, כשהגיעו השניים, שאל הנסיך את הרב מדוע הוא מסרב לחתן את שלמה והגרושה? הרב חזר על טענותיו, אותן השמיע כבר קודם לכן באזני שלמה. והוסיף ואמר: כי הוא בתור רב, אינו מוסמך לשנות דבר מההלכה הפסוקה, ואם לשלמה יש טענות, הרי הן כלפי שמיא, כביכול, ולא כלפי הרב אשר ממלא את תפקידו ותו לא. בתשובה לכך אמר הנסיך, כי בהיותו זר לעניינים דתיים בכלל ולדינים היהודיים בפרט, הוא ביקש מהבישוף להטריח את עצמו ולבוא לכאן ולחוות דעתו בנושא הענין.

הבישוף שהיה שונא ישראל מושבע, קפץ על ההזדמנות שניתנה לו להשחיר את פני היהודים, הוא נקט כאן עמדה אוהדת ל"אדם החביב" זיגמונד, ניהל ויכוח קולני עם הרב, העליב אותו ואת הדת היהודית, ולבסוף פסק כי הרב יכול וחייב לערוך טכס נישואין לכהן עם הגרושה. הנסיך ששבע נחת מה"פסק" של הבישוף, הודיע כי מצידו הענין נגמר. הוא ציוה על הרב להעמיד חופה לשלמה – זיגמונד. בקול שקט והחלטי השיב הרב לנסיך כי הוא היה מבצע את הפקודה בחפץ לב, אולם אין הוא יכול לעשות זאת, לאחר שהוא סר למשמעתו של כוח עליון יותר, הוא ממלא את הוראותיו של הקב"ה ובשום פנים ואופן לא אוכל למלא הוראה זו הנוגדת את הצו האלוקי ולהעמיד את החופה – אמר הרב. דבריו אלה של הרב עוררו אצל הנסיך כעס גדול. "נראה דברי מי יתקיימו" אמר בקול מאיים, והרב הלך לביתו כשחששות כבדים מעיקים על מנוחת נפשו.

כעבור מספר ימים הגיעה לבית הרב פלוגה של חיילים, והמפקד שלהם הודיע לרב כי בפקודת הנסיך עליו להופיע במרכז העיר ולערוך שם את טכס נישואיהם של שלמה והגרושה. והוסיף כי כל בני קראקו יהיו נוכחים בטקס לפי רצון הנסיך. כאשר הרב הגיע למקום המיועד מצא שם קהל גדול של יהודים ושל לא יהודים שבאו לחזות בטכס ורצו לראות אם יכנע הרב או לא. בתווך עמדו החתן והכלה ועל פניהם שביעות רצון שהצליחו להכריח את הרב למלא את מבוקשם.

משל ונמשל

לברוח ממחלוקת כמו מאש

ואומר הרה"ק רבי מאיר מדזיקוב זיע"א, אל לו לאדם להתערב בשום מחלוקת שפורצת חס ושלום בציבור מכיון שהוא רק ינוק מזה.

למה הדבר דומה, לאריה מלך החיות שהיה רעב ביער ולא מצא טרף לנפשו שלושה ימים, ומחמת הרעב החל נודף ריח רע מפיו, חשש האריה שמא יגווע וימות ברעב, החל שואג לעבר חיות היער, לשמע השאגות של מלך החיות, רץ לעברו סוס אחד, אמר לו האריה הטה חוטמך לפי ואמור לי מה אתה מריח? הרכין הסוס את ראשו והטה את חוטמו לפי האריה ואמר לו, ריח רע נודף מפוך, מיד כעס עליו האריה ואמר לו, אתה מורד במלכות והתחייבת מיתה, ומיד ביצע האריה את פסק הדין וטרף את הסוס ואכלו. חלפו שלשה ימים נוספים ושוב חש האריה ברעב גדול, ושוב הרגיש כי הוא עלול למות מרעב, שוב שאג לעבר חיות היער, רץ לעברו זאב ועמד לפניו בפחד והכנעה, שאל אותו האריה מה הוא מריח? נזכר הזאב מה קרה לסוס ואמר, איני מריח כלום, אמר לו האריה שקרן שיקרת לי והתחייבת בכך מיתה, טרף את הזאב ואכלו. עברו עוד שלושה ימים ושוב חש האריה ברעב גדול, שוב שאג שאגה גדולה, אז התקרר לעברו השועל, שאל אותו האריה מה אתה מריח? השיב לו השועל הפיקח, אדוני המלך, אני כבר כמה ימים מאד מקורר ומצונן, האף שלי סתום ואיני מצליח להריח מאומה, בכך הוא ניצל ממנו בחכמה.

כך גם הנמשל: כשפורצת מחלוקת, צריכים אנו להיות כאותו שועל ולא להריח את אש המחלוקת כלל, לא להביע דעה לצד זה או לצד אחר, ועל ידי כך לא נינוק ממנה כלל.

(פניני התורה)

הרב שוב ניסה לדבר אל ליבם של החתן והכלה שיוותרו על הנישואין האסורים לפי הדין, הוא הודיע להם כי אין בדעתו לערוך את החופה, והנסיך יכול לעשות עמו מה שהוא רוצה. הדברים של הרב היו לריק, החתן והכלה וכן המחותנים השיבו לו דברי גידופין וזרוהו לערוך את הטכס ללא שהיות.

ברגע זה כאשר נראה היה כי כלו כל הקיצין, הרים הרב הישיש את עיניו השמימה ושפתיו לחשו תפילה חרישית, אותה תפילה שהתפלל בזמנו אליהו הנביא על הרב הכרמל: ה' אלקי אברהם יצחק וישראל, קדש את שמך ברבים ויודע כי אתה אלקים בישראל, וכי יש מנהיג לבירה, ענני ה' ענני וידעו העם הזה כי ה' הוא האלקים וכדבריו עשיתי את הדברים האלה. אך סיים הרב את תפילתו והאדמה פצתה את פיה ובלעה את החתן והכלה, הכל אירע כהרף עין לתדהמת כל הנוכחים. פחד מוות נפל על באי החתונה שנפוצו לכל עבר, קולות הצעקה שלהם נשמעו למרחקים. הרב נותר במקום יחידי כשמלווי החיילים עדיין עומדים לידו כמאובנים, האדמה שפתחה את פיה ובלעה את הזוג שוב סגרה את פיה, ולא ניכר כי מאורע מזועזע נתחולל כאן מספר דקות קודם לכן. החיילים שהתאוששו בינתיים תקעו את חרבם סביב המקום והלכו לספר לנסיך כדי לספר לו מה קרה.

הידיעה המרעישה השאירה רושם עמוק על הנסיך, הוא נדהם בהיווכחו לדעת כי הרב הוא איש קדוש והוא שולט על כוחות על טבעיים, היה רוצה לבקש סליחה מהרב הישיש, אולם כיצד יעשה זאת. הנסיך החליט לשאול בעצת הבישוף, והוא שלח אליו שליח הביתה, אולם הלז חזר כשבפיו בשורה מוזרה: כששמע הבישוף את השמועה הוא פשוט יצא מדעתו והחל דופק את ראשו בקיר, עד שהיו חייבים לסגור אותו בחדרון קטן. בשמעו כי הבישוף שלו השתגע, אחזה אימה בנסיך ה"גיבור", ולא איבד זמן ומיד נסע לביתו של הרב כדי לבקש ממנו סליחה ומחילה, הרב אמר לו כי אישית הוא לא נפגע ולא נעלב ממנו, ומה שהוא פגע באמונה היהודית אין זו אשמתו אלא אשמת החינוך שהוא קיבל ואשמת מחנכיו שהרגילו אותו לזלזל ברגשות אחרים.

הרב סירב בתוקף לקבל מהנסיך פיצוי חומרי כלשהו, דבר אחד ביקש מהנסיך: להיות וברחבת השוק יש עכשיו קבר של שני אנשים, והיות ולכהנים אסור לעבור במקום שיש שם קבר, הוא ביקש שהנסיך יתן הוראה לגדור את המקום בחומת לבנים מסביב. הנסיך הבטיח זאת ומיד פקד לגדר את המקום בחומה.

צ'ין אדם לחברו

איסור מחלוקת מדאורייתא

פעם באו תושבים מעיר אחת אל הרה"ק רבי אברהם ה"אבני נדר מסוכטשוב ויע"א, בטענה שהרב שלהם הכשיר בשאלה של בשר וחלב, וזאת אע"פ שלפי דעת רוב האחרונים יש להחמיר ולאסור, ולכן אנו מבקשים להסמיך מורה הוראה נוסף, אותו נשאל ולפיו נלך. אמר להם הרבי, אינני יכול להכריע בשאלה עד שלא אברר את פרטי הדברים, ואדבר עם הרב של עירכם, אך גם בלא להיכנס לכל פרטי השאלה, הרי אפילו לדבריכם התיר הרב שלכם רק איסור דרבנן, ואילו אתם רוצים לעבור על איסור דאורייתא, תמהו האנשים, איסור תורה? כן, קרא הצדיק, מחלוקת היא איסור דאורייתא לדעת כולם, על ידי המחלוקת מגיעים לעבור על איסורי תורה רבים, לשון הרע, רכילות, שנאת חנם, הלבנת פנים ועוד איסורים רבים.

עונש המחלוקת עולה על כולם

"ראדין" מקום מושבו של הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א אשר שקטה היא בדרך כלל, הפעם היא רועשת מאד, עומדת להתפתח מחלוקת ופירוד אדיר בין אנשי העיירה. אנשי ההמון התכנסו ואמרו לייסד "חברה קדישא" חדשה נגד זו שכבר עמדה זה שנים רבות. בשבת הבאה עלה ה"חפץ חיים" הקדוש

על הבימה והשמיע דרשה קצרה אך קולעת ונוקבת:

"יהודים יקרים, לו היו נותנים לי אלפיים רובל שאבוא לדרוש, לא הייתי מסכים, אני זקנתי וכל שעה יקרה לי, ובכסף לא הייתי מוכר זמני, תשאלו אם כן מדוע איפוא התייצבתי היום פה? אענה ואומר לכם: ההכרח אילצני להשמיע דברים אלה. זה לי למעלה מחמישים שנה בראדין, זוכר אני היטב את כל היהודים שהתפללו בבית כנסת זה, הפלוניי והאלמוניי, והיכן הם כיום? ספונים וטמונים תחת גבעות ומצבות בבית הקברות. כלומר, סוף סוף באים כולם לשם ונאלצים לתת דין וחשבון על כל המעשים, ואם כל העבירות חמורות, הרי עונש המחלוקת עולה על כולם. כשיראו לעתיד לבוא את אימת הדין, ישתדלו להינצל בכל מה שאפשר, עד שיתלו גם בי את הקולר, באמרם היה יהודי בעירנו בשם ישראל מאיר שחשבו אותו לתלמיד חכם, והוא ראה את הכל ושתק. אבקשה נא מכם אחים יקרים, בבוא יום הדין אנא אל תזכירו את שמי, מספיק לי עם החבילה שלי ולא חסר לי לקבל את אחריותם של אחרים, ולא יסף." הדברים ירדו ונקבו לליבות השומעים שנרעשו ונפחדו לשמע הדברים הקשים הללו, החברה החדשה בוטלה והשלום חזר למקומו בראדין.

תילולא דצדקיא

שבת קודש ל' סיון

הרה"ק רבי שלמה קלוגער ב"ר יהודה אהרן (תרכ"ט) הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף ב"ר מרדכי מנדבורנא (תרס"ח)

יום ראשון א' תמוז

הרה"ק רבי קלונימוס קלמן ב"ר אהרן (מאור ושמש - תקפ"ז)

הרה"ק רבי שלמה מבאבוב ב"ר מאיר נתן תרס"ה)

יום שני ב' תמוז

יוסף הצדיק משבטי קה בן יעקב (ב"א ש"ט)

הרה"ק רבי נחמן מהורדאנקא ב"ר יצחק (תלמיד הבעש"ט - תקכ"ה)

הרה"ק רבי אברהם מטריסק (מגן אברהם) ב"ר מרדכי מטשערנובל - תרמ"ט)

יום שלישי ג' תמוז

הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר לוי יצחק מליובאוויטש (תשנ"ד)

יום רביעי ד' תמוז

רבנו יעקב ב"ר מאיר (ר"ת - ד"א תתקל"א)

הרה"ק פינחס ב"ר צבי הירש (ההפלאה - תקס"ה)

הרה"ק רבי יהושע העשיל תאומים-פרנקל מקאמארנא ב"ר ברוך טעם

יום חמישי ה' תמוז

הרה"ק רבי אלטר עזריאל מאיר מלובלין

(ב"ר אברהם (תש"א)

יום שישי ו' תמוז

הרה"ק רבי ברוך פרענקל תאומים ב"ר יהושע יחזקאל פייבל (ברוך טעם - תקפ"ח)

הרה"ק רבי שמחה בונים ב"ר אברהם מרדכי מגור

(לב שמחה - תשנ"ב)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רביטצין שליט"א
מדרש "בם אני אודר" רפרוש יום החרש על המערים.

לשון הרע (י"ב)

א) הרגיל בלשון הרע, פורק עול שמים מעליו, כי הוא חוטא בלי הנאה, והוא רע יותר מנגב וכדומה, שהם רודפים אחר הנאתם. ואין פריקת עול כמו לשון הרע. (אורחות צדיקים, שער לשון הרע)

ב) המספר לשון הרע על חבירו, או הוא מתגאה, ויראה עצמו צדיק בעיניו, כי יחשוב, פלוני עשה כך וכך, ואני לא עשיתי, נמצא שהוא מתגאה ומחזיק טובה לעצמו, ואילו יעשה מצוה והחזיק טובה לעצמו היה רע מאד, כל שכן וכל שכן שעושה עבירה גדולה בלשון הרע, ומחזיק טובה לעצמו. (שם)

ג) אם אדם מספר לשון הרע על היתומים ועל האלמנות, או עונשו עוד יותר, כי בלאו הכי הם מצטערים, והוא מצער אותם יותר. (שם)

לע"נ

הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף
ב"ר מרדכי מנדבורנא זיע"א
נלב"ע ל' סיון תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פרשת קרח - כפיות טובה

"ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי" (במדבר ט"ז, א')

וללמוד בישיבת וולוז'ין. הדבר היה פלא גדול, אחרי שזכה לקרבה כה גדולה מרבו, ואף לקביעת חברותא קבועה דבר שמעטים זכו לו.

לימים ר' אריה סיפר שברור לו שמה שסבל ייסורים רבים במשך חייו היה בגלל הפגיעה שפגע אז ברבו. הוא נשאל מדוע עזב את הישיבה והוא השיב שהוא לא יכל להישאר בישיבה מכיוון שבעל הבית במקום הלינה שלו היה מהמשכילים והוא השתדל מאוד להרחיקו מבית המדרש.

הוא הפציר בו כל הזמן שיעזוב את הישיבה וילך ללמוד באוניברסיטה. הרב חשש שדבריו ישפיעו עליו ולכן החליט לעזוב את הישיבה. המקורבים שאלו מכיוון שהיתה לך סיבה כה טובה, למה לא סיפרת לרבך את הסיבה לעזיבתך הרי בוודאי היה נותן לך רשות?

ר' אריה ענה גם זה היה בלתי אפשרי מבחינתי. ידעתי שאם אומר לר' ברוך בער את הסיבה שמאלצת אותי לעזוב את הישיבה, הוא היה מקפיד על בעל הבית. דבר זה איני יכול שיהיה על ידי, מכיוון שנתן לי מיטה לישון ולחם לאכול. מפני חובת 'הכרת הטוב' אסור לי להרע לו בשום עניין ואופן. אע"פ שידעתי אז שקפידת מורי ורבי תהיה עלי, אבל לא היתה לי ברירה הייתי אנוס על פי 'הכרת הטוב'!

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות מברשת ציון

יש מידה שהקב"ה שונא ומי שיש בו אותה מידה נקרא אדם רע! מדובר במידת כפיות טובה! שלמה המלך החכם מכל אדם כתב: "משיב רעה תחת טובה לא תמיש רעה מביתו" (משלי י"ז, ג')

במשנת רבי אליעזר (פ"ר) כתוב: "אין לך קשה לפני הקב"ה יותר מכפיות טובה". אדם הראשון נטרד מגן עדן על כפיות טובה. כאשר הקב"ה שאל את אדם הראשון אם הוא אכל מעץ הדעת השיב: "האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואכלתי" (בראשית ג', י"ב).

חז"ל אמרו (מדרש תנחומא שמות ה): הכופר בטובתו של חברו- סופו לכפור בטובתו של מקום. רבותינו התבטאו בחריפות כנגד מידה זו. המאירי אומר: "מי שאינו מכיר טובה- בן אדם פחות ונמאס!" (ב"ק צ"ב)

מסופר על הרה"צ רבי אריה לוי זצ"ל כשהיה בחור בגיל שש עשרה נכנס לישיבת הלוסק. ראש הישיבה היה מרן הגאון רבי ברוך דב לייבוויץ (ה'ברכת שמואל' זיע"א).

הבחור אריה לוי עלה והתעלה בלימודו. תוך זמן קצר ידע את כל סדר נשים עם רש"י ותוספות. כשראש הישיבה הבחין בשקידתו ועמלו של הבחור, הוא ניגש אליו והודיע לו כי ברצונו לקבוע איתו סדר לימוד בחברותא את כל מסכת עירובין.

ההתרגשות של הבחור אריה לוי לא ידעה גבולות, לזכות ללמוד מסכת כה קשה בחברותא עם גאון הדור ר' ברוך בער? הם התחילו מיד בלימוד החברותא והדבר היה לשיחה בפי כל.

זמן קצר לאחר לימודם הבחור אריה ניגש לרבו ראש הישיבה וביקש מכתב המלצה כדי ללכת

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל הענינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה אנאל חביבה בת שולמית לאה בת תמר מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו זרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דינה בת שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה דרוו בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגטו רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוראל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן אריס
ולילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה
לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב
לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונועם בן אורנה ז"ל

זמני לכת

ע"ה	כנסת לכת	צאת לכת	יבוי תם
י"ג	19: 12	20: 24	21: 20
ת"א	19: 31	20: 23	21: 17
מ"ב	19: 35	20: 25	21: 21
כ"ג	19: 31	20: 22	21: 17

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים – חלק י"א

איסור: ?

כאשר גוי בישל עבור חולה האם מותר לאדם בריא לאכול מתבשיל?

תשובה: !

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

אוכל שגוי בישל עבור חולה ולא היתה כל פעולה מצד ישראל, יש מי שאומר שלאדם בריא אסור לאכול מהתבשיל.

יש מי שמתיר. **מקורות:** משנה ברורה (שם ס"ק בג). שוב ראיתי בספר חזון עובדיה - שבת (ח"ג עמוד תיח), באופן שהגוי מבשל בשבת עבור חולה, והגוי שכירו של היהודי, מותר גם לבריא לאכול ממה שבישל הגוי. ע"ע בספר הלכה ברורה (סימן שיח) ובשו"ת אוצרות יוסף (בסוף הספר סימן ד).

חולה שאין בו סכנה ואין יהודי בקרבת מקום שידליק עבורו את האש אלא בתשלום, אינו צריך להוציא ממון עבור כך. **מקורות:** כך העלה בשו"ת זרע אמת ח"ג (סו"ס לב וסימן מו), שאין צריך לשלם כסף על זה ודחה את דעת הרדב"ז הסובר שיש לאדם למסור את ממנו גם על איסור דרבנן. ע"ע בשו"ת כנף רננה (חאו"ח סימן ל), לראש"ל בשו"ת יביע אומר ח"ד (חאה"ע סימן ג אות ד).

יש מי שמחמיר. **מקורות:** הגר"נ נוסבויים בקובץ בית הלל (גליון ג עמוד מה) הביא שיש להחמיר בבישול עכו"ם גם במקום שיש בו הפסד ממון. ע"ע קובץ מוריה (ניסן תשע"ג עמוד רעא). שוב ראיתי בספר אהל יעקב (עמוד רב) שזכר לדברינו, הביא את דעתו של הגאון רבי עזריאל אויירבך שליט"א להחמיר.

חולים בני ספרד המאושפזים בבית חולים מותר לאכול מהאוכל המוגש להם למרות שההדלקה בלבד מתבצעת על ידי ישראל.

חולה האוכל מבישולי גוים חייב לברך כמו בכל מאכל היתר והשומע אחר ברכתו עונה אמן. **מקורות:** משנה ברורה (סימן שכ"ח ס"ק ס"ג), שמכיוון שאוכל בהיתר חייב לברך. לענין עניית אמן, עיין בשו"ע (או"ח סימן ר"ד ס"ט) שכל איסור שהתירו לחולה, השומע ברכתו עונה אחריו אמן. ראה בביאור הלכה (סו"ס רט"ו ד"ה ואסור).

כאשר מתעורר ספק בענין בישולי גוים ואין ספק על עצם כשרות התבשיל, הוי ספק דרבנן לקולא ומותר. **מקורות:** שו"ע (סימן קי"ג ס"א) וברמ"א (שם). ע"ע בספר ללקוט שושנים ח"ה (עמוד שכו). בספר וילקוט יוסף- סתהון (כלל ט) כתב שדין זה נאמר כאשר אי אפשר לברר את הספק וכמ"ש מרן השו"ע (יו"ד סימן א ס"א).

מזוזה ושמירה

כידוע רבותינו דורשים את המילה מזוזות (כאשר היא כתובה במזוזה היא בכתוב חסר - מזוזת ביתך. המילה מורכבת משתי מילים - מזוזת מות. סגולת המזוזה לשמור ולהגן גם מפני מיתה חלילה. כמובן, אנחנו קובעים את המזוזה בגלל ציווי הבורא ולא מפני הסגולות שלה). המעשה הנורא אירע באחד מרחובותיה השקטים של שכונת נווה-אחייעזר בבני-ברק.

מדובר בבניין של שתי קומות. אחד התושבים שעדיין לא חגג את יום הולדתו החמישים נפטר. האבל והצער אפפו את כל השכונה. הדיירים כמובן עשו חשבון נפש ותיקנו את הדרוש. לא עברה שנה מאז המקרה הראשון ותושב שני באותו בניין ובאותו גיל נפטר לבית עולמו.

עכשיו הוסיפו לחזק את בדקי הבית, ארגנו שיעורי תורה ונקטו בפעולות שיש בהן לעצור את החרב המשתוללת. לחרדת הכל חלפו רק מספר שבועות ודייר שלישי צעיר לימים שגם הוא התגורר באותו הבניין נפטר. דיירי הבית והרחוב כולו לא ידעו כבר את נפשם מרוב צער וחרדה. הם לא ידעו לשית עצות בנפשם. הרי ברור שיש דברים בגו.

באחד מימי ה'שבעה' של הנפטר השלישי התגלה הנפטר השני בחלומה של האלמנה הטרייה שבכתה מרורים את פטירת בעלה. הוא אמר לה: "וכי אינכם יודעים את סיבת המגיפה?! הרי אין מזוזה בדלת הבניין ואין שמירה ממלאך פלוני!". האלמנה התעוררה בבהלה רבה והתחילה לצעוק: "מה הוא מדבר? הרי יש מזוזה בפתח הבניין!".

בני הבית נחרדו למשמע צעקותיה. הם היו בטוחים שמהו קרה לה. הם מיהרו למיטתה. כאשר הם שמעו את דבר החלום הם זינקו לעבר דלת הכניסה של הבניין. כשראו שבית המזוזה עומד על מקומו, ביטלו במחי יד את החלום ואמרו: "הנפטר לא אמר שהמזוזה פסולה, אלא שהיא לא קיימת. אנחנו ראינו את בית המזוזה וממילא הכל דברים בטלים".

האלמנה התעקשה והחליטה לפתוח את בית המזוזה. לתדהמת כל הנוכחים בית המזוזה היה ריק. גנב נטל את המזוזה והחזיר את בית המזוזה למקומו כך שאף אחד מדיירי הבניין לא ידע על כך. האלמנה הוציאה מכיסה סכום ניכר כדי לרכוש מזוזה מהודרת. המעשה עבר מפה לאוזן גרם להתעוררות גם בקרב אנשים נוספים שהחליטו לבדוק את המזוזות בביתם. היו כאלה שהמזוזות התגלו כפסולות לחלוטין למרות שבעת שהוצבו במקומן היו מן המהודרות ביותר.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פנחסי יש להתקשר 073-3718395

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כְּמִלְאָכִים- האדמו"ר הרב מאיר רוזנבאום מקרטשניף זצ"ל

האדמו"ר הרב מאיר (לייפר) רוזנבאום מקרטשניף זצ"ל- נולד ב-י"ח טבת ה'תרי"ב (1851) בנדבורנה כבנו השלישי של אביו. נקרא ע"ש דו"ז מרן הרה"ק הרבי ר' מאיר מפרמישלאן. כבר מילדותו עבד את בוראו במדרגות גדולות. שם המשפחה הוחלף מ'לייפר' ל'רוזנבאום' כדי להיפטר מהצבא במלחמת אוסטריה-פרוסיה. רבינו היה מפורסם לצדיק, קדוש ובעל מופת גדול. דבוק היה בה' יתברך ובתורתו. עבודת תפילתו היתה בהתלהבות נורא. בשמחת נישואיו בעת הריקוד של מצווה, אביו הק' ר' מרדכי אמר לכלה: "אני מבטיח שיהיו לך שישה בנים - חלק מהם יהיו גדולים במדרגתי וחלק מהם למעלה ממדרגתי". כמו כן שיגר לה שרשרת זהב ואמר: "שלשלת היוחסין תימשך ממנה".

רבינו קבע את מקום מושבו בעיר יאס שברומניה, שם התחיל לנהוג באדמו"רות. לאחר מכן עבר למיאלן ולטרבישן. בשנת ה'תרנ"ו (1895) עבר לקרטשניף שבמחוז מרמורש, שם התגורר עד סוף ימיו. **אביו רבי מרדכי אמר עליו, שבשמיים מכנים אותו בשם 'איש אלוקים'**. כל פעם שנצרך לכתוב קמיע, היה קורא לבנו רבי מאיר. בעל רוח-הקודש. בנו, רבי אליעזר זאב (בגרסה אחרת בנו, ר' מאיר וואלף הי"ד) אמר שראה את אביו מחייך רק שלוש פעמים בכל ימי חייו. היה זה בפורים ובשמחת תורה. נפטר ב-ל" סיוון ה'תרס"ח (1908). חי כ-57 שנים. ציונו בקרטשניף שברומניה.

אביו: האדמו"ר רבי מרדכי לייפר. **אימו:** מרת חיה. **אשתו:** מרת שיפרה (בת ר' יחיאל מיכל טירר מדורוהי). **בניו:** חמשת בניו ושני חתניו שימשו כאדמו"רים. ר' איתמר מנדבורנה (אבי שושלת נדבורנה המרכזית), רבי אליעזר זאב מקרטשניף (מח"ס רזא דעובדא), ר' יעקב יששכר בער הי"ד (כיהן כאדמו"ר בסלוטפינא שבמחוז מרמורש ולאחר מכן בסיגט. נרצח בשואה), ר' יצחק הי"ד (כיהן כאדמו"ר בראחוב, ובסוף ימיו בווישווא, נרצח באושוויץ), בנו רבי מאיר כיהן בדרוהוביטש, ר' מרדכי (כיהן כאדמו"ר בראחוב). **חתניו:** ר' פינחס שפירא מקעכניה, ר' שלמה אייזיקסון (כיהן כאדמו"ר ברומאן שברומניה). **מספריו:** **יאמרים נעימים**- מדברי תורתו.

רבינו נהג לאכול רק פעם אחת בשעות הלילה המאוחרות. אשתו הצדקת היתה יושבת ומחכה שתוכל להגיש לבעלה הק' את מאכלו הזעום כשיתפנה לאכול. פעם אחת היה כבר שעה שתיים אחר חצות הלילה ורבינו עדיין לא רצה לאכול. הרבנית נכנסה אליו וביקשה ממנו שישעך את ליבו בפעם הראשונה באותו היום.

רבינו ישב בדביקות נפלא ומחשבותיו שוטטו בעולמות העליונים. הוא פנה אליה ואמר לה שתלך בינתיים לנוח. כשירצה ללכת לאכול, הוא כבר יקרא לה. הרבנית לקחה את הקדירה עם המאכל ושמה את הקדירה על האש כדי שבעת שבעלה הקדוש יתפנה לאכול המאכל יהיה חם ומוכן לסעודה.

כשרבינו החליט לאכול הוא יצא מחדרו כדי לקרוא לרבנית שתכין לו את סעודתו ועבר דרך המטבח. שם שמע קול רישרוש יוצא מהקדירה שעל האש. הוא שאל את הרבנית אם לא היתה שאלה על הבשר שנמצא על האש (רבינו לא אכל במה שהיתה בו שאלה ואפילו שחכם הורה בו להתירו). הרבנית ענתה ואמרה שלא היתה שום שאלה. רבינו הרכין את אוזנו אל הקדרה, פנה לרבנית ואמר לה: "**אבל אני שומע קול מהקדירה שצועק טריפה**".

הרבנית השתוממה. היא הלכה למשרתת ושאלה אותה אם לא היתה שאלה על הבשר או אולי נפלה איזה טיפת חלב לתוך הבשר ח"ו, ושלא תפחד משום דבר ותספר לה את האמת. המשרתת אמרה שהכול כשר וישר הוא ואין שום שאלה. הרבנית חזרה ואמרה אל בעלה הק', שאין שום שאלה וביקשה ממנו שילך לאכול כי ידעה שאם לא יאכל עכשיו הוא לא יאכל עד למחר באותה השעה, אבל רבינו התעקש, ששומע קול מהקדירה שצועק טריפה. לא נותרה לרבנית המודאגת ברירה והיא הלכה לנוח.

השכם בבוקר השוחט נקש בדלת. כשפתחו לו שאל אותם בבהלה: "האם קניתם אתמול בשר אצל קצב פלוני?". כשקיבל מענה בחיוב אמר שהקצב טעה ומכר בהמה שנטרפה במקום בהמה כשרה וכל הכלים שהשתמשו בבשר זה צריכים הגעלה. כולם ראו שרוח אלוקים דיבר בפי רבינו זיע"א.

פעם אחת רבינו שמע את אחד מבעלי כלי זמרים שניגן בכינור. רבינו פנה אליו ואמר: "הכינור צועק, שאתה לא נוטל את ידיך!", אולם הלה כיחש. רבינו ציווה עליו שינגן עוד הפעם. אחרי זה רבינו אמר: "הכינור צועק מרה, שאתה לא נוטל את ידיך!". הנגן הודה לו והבטיח שיתנהג מעתה כשורה. (שער האותיות)

רבינו לפני הסתלקותו אמר לבנו כי יש שניים בדור אשר יודעים את סוד לחם הפנים. אחד מהם זה הוא בעצמו. רבינו הורה לתלמידיו שיקברו את מקלו איתו. לשאלת חסידיו מדוע הוא ציווה כך ענה שהוא כבר פעם חמישית בעולם הזה. פעם ראשונה, הוא היה התנא האלוקי רבי מאיר בעל הנס זיע"א. פעם שניה, ר' מאיר ש"ץ 'בעל האקדמות', בפעם השלישית הוא היה ראש משפחתו, הצדיק הקדוש רבי מאיר 'הגדול' מפרמישלאן. בפעם הרביעית, הוא היה דודו זקנו הרב הצדיק רבי מאיר'ל מפרמישלאן.

עכשיו זו הפעם החמישית. רבינו הוסיף ואמר שזו הפעם האחרונה בה ירד לעולם הזה עד לבוא המשיח ולכן ציווה שיקברו את המטה שלו איתו כדי שכאשר ישמע שהמשיח מגיע, יוכל לבוא מיד יחד עם מטהו ולקבל את פניו (בסיפורי חסידים יש גרסה מעט שונה שארבע פעמים היה בעולם הזה ולא מופיע שרבינו ירד בגלגול בר' מאיר ש"ץ).

פעם רבינו ראה את בניו הקדושים, הרבי ר' אליעזר זאב והרבי ר' איתמר משחקים בגיל שש. מיד הרב אמר: "כד הווינא טליא, אילו הסחתי דעתי חלילה ולו לרגע אחד ממנו יתברך, מיד חרדו ורעדו כל עצמותי". רבינו הוסיף בענותו צדקו: "אין זה כי אם רגילות, כאשר האדם מרגיל עצמו לבלתי הסיח דעתו, שוב אין דבר זה סר ממחשבתו".

מְוִיתוּרִים רַק מְרוֹיחִים

חושב שכדאי שתשקיע. כדי שתהיה לך הצלחה אני ממליץ שתצטרף איתך להשקעה עוד מכר שאתה יודע שהוא צריך סיוע".

באותו רגע חשבתי על אחי שהוא בעל משפחה ברוכת ילדים וחי בדוחק ובצמצום. הרב אמר לי שכמה שחשבתי להשקיע, אוסיף חומש למען הזולת ובירך בהצלחה גדולה. עשיתי כדברי מו"ר והעברתי לחברה שש מאות דולר. חתמתי על מסמכים והעניין נשכח ממני. לאחר מספר חודשים מצאתי דירה גדולה וזולה יותר מהדירה שוויתרתי עליה.

כעבור כעשרים שנה בחודש תשרי אירסתי בן ובת בזה אחר זה והיו לי הוצאות מרבות. בטחתי בבורא עולם שכשם שעזר לי עד היום, בוודאי שלא ייבצר מאיתו לתת לי גם כסף לצורך החתונות. נשאתי תפילה לבורא עולם שישלח לי את ישועתי כי הזמן דוחק וההוצאות מרובות.

ישבתי עם אחי וחשבנו מהיכן אפשר לגייס כסף. אחתי נזכרה באותה השקעה של השש מאות דולר. "מענין מה יצא מזה", אמרה. האמת שבהתחלה קיבלתי מכתבים על ההשקעה. במשך הזמן עברתי כמה דירות ושכחתי לעדכן את כתובתי החדשה ולכן לא הגיעו אלי מכתבי עדכון.

למחרת נסעתי למשרד של החברה. ישבתי עם המזכיר והראיתי לו את המסמכים שהיו בידי. הוא בדק את העניין ואמר: "יש לך הפתעה, ההשקעה בקידוח היתה שווה מאוד, וכעת המניות שלך שוות מאתיים ושמונים אלף שקלים".

לא האמנתי למשמע אוזניי. אמרתי לו שבדיוק אני מחתן והסכום הזה יעזור לי מאוד. חתמתי על המסמכים והכסף עבר לחשבוני.

התקשרתי מיד לאחי שגם הוא היה ערב חתונת בתו. הודעתי לו שה' שלח לו מתנה לחתונה. הוא לא הבין על מה אני מדבר. כשהוא שמע את המעשה הוא שמח מאוד והודה לי. אמרתי לו: "אני צריך להודות לך כי כדברי הרב כך היה, שבזכותך היתה ברכה בעסקה".

במסיבת חנוכה שערכנו בביתנו סיפרתי לכל המשפחה את הסיפור ואמרתי להם: "אני זוקף את ההצלחה הגדולה שה' הצליח את דרכנו בזכות הוויתור על הדירה ובזכות אמונת החכמים שהיתה לי, שהביאה אותי לידי מעשי חסד".

לאחר מכן רקדנו בהרגשה נפלאה שה' מלווה אותנו על כל צעד ושעל. לפעמים רואים מיד ולפעמים רואים רק לאחר שנים רבות ולפעמים רואים זאת רק בעולם הבא. דבר אחד ברור: כל מעשה טוב, כל לימוד תורה וכל מעשה חסד ומילה טובה, שאנו נותנים לאחרים, עומד לנו לדורי דורות ולעולמים עולמים.

להלן סיפור המעובד מתוך 'מתיקות השבת'. ניתן ללמוד מסיפור זה כי מויתורים לא מפסידים לעולם. להלן הסיפור מפי בעל המעשה ר' ש.א.י.:

אחרי שהתחתנתי, גרתי בדירה שכורה וקטנה. במשך הזמן נולדו לנו ב"ה ילדים והבית הפך להיות קטן עבורנו. התפללנו רבות שנמצא דירה טובה וגדולה במחיר מוזל שנוכל לעמוד בו, אבל לא מצאנו דירה שתתאים לנו.

בוקר אחד כשיצאתי מביית-הכנסת הבחנתי במודעה על דירה להשכרה במחיר מצוין. התקשרתי לבעל הדירה וקבעתי לראות את הדירה בשעה 13:00. כשהגעתי לדירה ראיתי שהיא ממש מושלמת עבורנו.

אמרתי לבעל הדירה שנראה לי שאסגור איתו ורק אלך לקבל אישור מאשתי. הלכתי הביתה ודיברתי עם אשתי שתבוא איתי לראות את הדירה.

כשהגענו לדירה ראיתי את בעל הבית יושב ליד השולחן עם זוג אחר. זה לא 'הריח' לי טוב. שאלתי אותו אם הדירה עדיין אקטואלית. הוא אמר לי: "הזוג הזה אומנם באו אחריו אבל הם רציניים. אני חותם עם מי שרוצה לסגור עכשיו ומיד!".

הייתי בדילמה, מצד אחד מאוד רציתי את הדירה. במוחי חלפו החודשים האחרונים שבהם התרוצצתי מדירה אחת לשנייה. חשבתי על הצפיפות הגדולה שבבית ושהמצב אינו סובל דיחוי. מצד שני ריחמתי על הזוג השני שבאו לחתום חוזה ובעל הדירה 'שכח' שגם אני מעוניין לסגור חוזה.

פניתי לאשתי ושאלתי אותה, מה דעתה. היא גם התלבטה ולבסוף אמרה: "מה שתחליט, מקובל עליי". אמרתי לה שנוותר ואני בטוח שרק נרוויח מכך.

רצינו לתת לזוג השני הרגשה טובה. אמרנו להם שהיתה לנו התלבטות בקשר לדירה והחלטנו שלא נסגור. אם הם רוצים את הדירה, שייקחו אותה ושתהיה להם ברכה.

יצאנו מהדירה והרגשנו שעשינו את הדבר הנכון. כאשר הגענו הביתה, אמרתי לבני ביתי: "עכשיו זו עת רצון. בואו ונבקש מהקב"ה שיציקה אותנו לעשות את רצונו בעולם הזה, שיהיה לנו בריאות, נחת ודירה מרווחת כפי שרק הוא יודע מה הכי טוב עבורנו".

כל אחד ניגש לפינה אחרת בסלון הקטן וביקש מעומק ליבו. באותו יום פגשתי חבר טוב. הוא סיפר לי שמצאו מאגר גז בים התיכון. יש חֶבְרָה שמחפשת משקיעים כדי שהם יוכלו לחפור ולייצא משם את הגז.

הוא הוסיף ואמר שזה יכול לקחת שנים רבות ויתכן שבסוף יראו שזה גם לא רווחי והוא רק מציע לי. בערב היתה לי הזכות להיכנס למו"ר ושאלתי אותו על ההשקעה. הוא השיב לי: "אני

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	ולד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רגינה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
אביגדור בן ג'ולי ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל	יעקב בת מרדכי ע"ה
רחל רפאת בת השמת ע"ה	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת שרה ע"ה	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרחת ז"ל
פיבי מלכה בת מזל ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
נעמי בת כתום ע"ה	אילנה (מתרוזה) בת שרה ע"ה	אליאור בן פרידה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל	שושנה בת נעמי ע"ה
סעדה בת בסה ע"ה	שפרה בת פסיה ע"ה	בנימין בן דב ז"ל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	רחמים בן רחל ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	אליהו אליאס בן רבקה ז"ל	חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאיל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	ר' עוליאיל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
אביחי בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	אביחי בן אסתר ז"ל
יצחק בן פנינה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	יצחק בן פנינה ז"ל
חי יזידי בן קלרה ז"ל	קסאנש בת דגיטו ע"ה	חי יזידי בן קלרה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה	שרה בת נרקיסי ע"ה	אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה	ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זרהה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	מישא אסתר בת זרהה ע"ה
מסעוד בן יקוט ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	מסעוד בן יקוט ז"ל
רחמה בת מסעודה ע"ה	חיים חמוטל בן רינה ז"ל	רחמה בת מסעודה ע"ה
סעידה בת תופחה ע"ה	ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל	סעידה בת תופחה ע"ה

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

קרח

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת קרח

- משמיא מיהב יהבי - כל רכושו ומהותו ניתן לאדם מן השמים ואי אפשר לקחת לבד.....ב
- אכן שמע א-לוקים - הקב"ה שומע תפילת 'כל' פה וביותר בתפילת המנחה.....ד
- ולא יהיה כקרח וכעדתו - הרחק מן המחלוקת וביותר בראשיתה.....ח
- אתה עשית את השמים - בגנות מחלוקת גם כשהיא לשם שמים.....י
- שכרו על פי פעלו - עונש ושכר התלויים בענין המחלוקת.....כ

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד:

shwrtz@bezeqint.net

פרשת קרח

הוא רק מה שנותנים לו מן השמים, ואין האדם קונה ומשיג מעצמו מאומה, אלא הכל בא אך ורק מהבורא ית' שהוא לברו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים.

ואכן, פרשה זו יפה נדרשת (במדרש תנחומא, רש"י) בתורת האמונה^א, כי כל ה'מחלוקות' והסכסוכים שיש בין הבריות שורשם בחוסר אמונה ובטחון. כי הנה, כל אדם דואג לעצמו ולפרנסתו, ומשמר על כבודו הרם והנישא כשומר על כתר המלך בכבודו ובעצמו... עתה, אם יבוא מאן דהו ויפגע בכבודו או יגע בפרנסתו, ואף אם רק 'נרמה' לו שכן היה הרי עליו לקנא קנאת ה' צבקות.... ומשם הדרך קרובה להדליק את האש הגדולה ולהבעירה בתבערת המחלוקת. ואילו היה מאמין באמונה שלימה שהכל משמים, היה מכיר שהוא וכל גורלו נתונים בידי הבורא יתב"ש, וכל מה שהצליח עד היום בפרנסה ושאר ענינים 'מחוט ועד שרוך נעל' אינו אלא כי הצליח ה' דרכו, ממילא לא היה מתפעל כ"ב בשאחרים מעוללים לו נזק צער וכו', שהרי אין דבר הנעשה מעצמו או ע"י איזה בריה שבעולם אלא 'כי הוא אמר ויהי, הוא ציוה ויעמוד'^ב.

ובך היה הרה"ק רבי שלום'קה מזוועהיל אומר, יהודי החי מתוך אמונה בה' אינו פוגע בשום בריה שבעולם ואינו נפגע משום בריה שבעולם לא ברוח ולא

משמיא מיהב יהבי - כל רכושו ומהותו ניתן לאדם מן השמים ואי אפשר לקחת לבד

בפרשתן (טו א), 'ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי', ומבאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (ליקושי דבר"י ד"ה ויקח קרח) כי זו הייתה טעותו של קרח שדימה בנפשו אז מ'נעמט זיך אליין - שאפשר לו לאדם לקחת שררה ומנהיגות לעצמו, ולא הבין ש'לך ה' הגדולה', ורק בידו לגדל ולחזק לכל, על כן הגיע עד היכן שהגיע וירד חיים שאולה.

ובזה מבאר את מאמר חז"ל (תענית כה). 'משמיא מיהב יהבי, משקל לא שקלי', שמשמים נותנים לו לאדם את הראוי והנקצב לו, אך האדם בעצמו משקל לא שקלי - אי אפשר לו לקחת מאומה אם לא נתנו לו משמיא. א"א לו לקחת 'מקח לעצמו', לא בקנייני ממון ורכוש ולא בעניני שררה וכל דבר אחר, אלא הכל יבוא לידו כפי הקצוב לו בחשבון ממעל, כמו"כ יעמיד לנגד עיניו שאי אפשר לבריה שבעולם לקחת מעמו את המגיעו, והקב"ה ישלים לו בהרחבה גדולה.

ובך היה הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע מבאר (אמרי פנחס' השלם, שער עבודת ה' סב) את דברי הגמרא (תענית ד). 'איזהו שוטה המאבד מה שנותנים לו, איזהו שוטה מי הוא 'שוטה', זה המאבד את הידיעה, שכל אשר לו

א. ראשית דבר עלינו להקדים כי פשיטא ואצ"ל שאין לנו שום השגה והבנה בכל ענייניו של קרח, ובאמת קדושתו שגבה למעלה למעלה, והיה מ'טועני הארון' - מדרגה שלא כל אחד זוכה לכך. וכך איתא מהאריז"ל שלעתיד לבוא יעלה ויפרח בתיקון גמור, וכנרמז בפסוק (תהילים צב יג) 'צדיק כתמר יפרח' סופי תיבות קר"ח (ספר הליקוטים סימן צ"ב). מכל מקום התורה כתבה פרשה זו, כדי ללמדנו בינה והשכל את הדרך נלך בה בהתקרב אלינו ואפילו רק לתוך ד' אמותינו איזה ענין העומד בגבולה של מחלוקת, שנזהר לברוח ממנה ולהתחזק באהבת רעים.

ב. מספרים על אחד מתלמידי נובהרדוק שהיה עני ואביון השמח בחלקו ומסתפק במועט, מדי יום ביומו היה הוא וב"ב אוכלים לחם עם מעט חמאה כדי להחיות את נפשם, פעם אחת נכנס חתול לתוך ביתם ואכל את חתיכת החמאה שהיתה מיועדת לסעודתו, ויהי כאשר חזר בערב לביתו, סיפרו לו בני הבית בצער, על החתול שאכל את מנת החמאה שלו, אך הוא לא התפעל כלל מדבריהם, ונענה בבטחה 'החתול לא אכל את המנה שלי' ויתמהו בני הבית בחשבם שכוונתו לומר ששלו לא אכל החתול כי אם את שלהם, לפיכך העמידוהו על טעותו, והוכיחו לו כן, כי החלק שלהם היה מונח במקום אחר, וא"כ ברור שהחתול אכל את שלו, נענה האיש והשיב בניחותא 'אם החתול אכל את החמאה, אתגליא מילתא למפרע שלא היתה החמאה שלי, אלא של החתול, כי אם היתה שלי לא היה החתול אוכלה'...

או הועיל לך ברוח בנגוף בנפש ובנשמה, ביוה אותך או לאורך כיבר אותך, העניק לך או לקח ממך, דיבר עליך טוב או רע וכו' וכיו"ב. הרי ע"י האמונה הינך מכיר שלא מידי פלוני הבזיון, ולא אלמוני קיפח את הפרנסה, לא ראובן קלקל את השידוך, ולא שמעון דיבר עליך סרה לעיני כל הקהל, לא לוי לקח ממך את ה'עמוד' ולא יהודה הסתיר לך את 'אור החמה' בבניית המרפסת (הפחותה מד' על ד' אמות)... וכו'. כי כל אלו המעשים והמאורעות נעשו על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, ומה לו לאדם כי ילין על חברו?

בגשם. כי הוא יודע אל נכון שאין אדם נוגע במוכן לחבירו אפילו כמלא נימא (יומא לה:)^ג. אי אפשר לשום בריה שבעולם לתת איזה דבר לרעהו, ולא לקחת מרעהו, אם לא ציווה ה' כי כך יהיה. אם בן, על מה יפגע בחברו (כתשובה - נקמה או עונש, על מה שעולל לו וגרם לו רעה) הרי חברו לא עולל לו מאומה. כמו"כ מה לו להיפגע ממנו אם לא רעהו גרם לו מאומה, כי כל אשר עשה לו רעהו על פי מאמר ה' היה. אם אתה עושה בן, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא. כי כאשר אי מי קילל אותך או ברכך, הויקך

ואין הדברים אמורים דווקא בחתול המהלך על ארבע, אלא גם ב'חתול' המהלך על שניים... שאם הוא 'אוכל' ומרוויח שמע מינה שלא היה זה שלך מלכתחילה, כי אם מן השמים היו מייעדים את ה'רווח' עבורך לא היה כח ביד בריה אחת בעולם לקחתו ממנו.

ג. שמעתי מאחד מחשובי הרבנים מגדולי מרביצי התורה בעיה"ק ירושלים לבאר את הנוסח שאנו אומרים בזמירות למוצש"ק 'זרענו וכספנו ירבה כחול', מה ענין זה לזה. וביאר בדרך משל לשני ידידים מנוער שלמדו יחדיו ב'תלמוד תורה' ומשם בישיבה וכו'. לאחד מהם נולדו ח"י (18) צאצאים בליעה"ר, שכל אחד מהם בנה בית בשעטומ"צ והוליד לא פחות מט"ו (15) עד י"ז (17) צאצאים, ואף 'תולדותיהם כיוצא בהם'. לעומתו עמד רעהו בקושי עם בן יחיד ובת יחידה שנולדו לו בהפרש שנים רבות בין זה לזו, ואף בניו הלכו בדרכיו וכיו"ב לגבי דור השלישי. נמצאו השניים עומדים כשהם מתקרבים לשנת התשעים, לזה כשלושת אלפי צאצאים, ולרעהו כשני מנינים צאצאים ותו לא מידי... וכי יעלה על הדעת לומר שזה נטל מזה... והרי אפילו השוטה לא יאמר שבא זה ולקח צאצאיו הרבים ממכסתו של ידידו מנוער...

ובזה יתבאר ה'סמוכים' שבין 'זרענו לכספנו' - כי כמו שבזה לא תאמר שאחד נטל וחטף משל רעהו, ובוודאי שאין ריבוי בניו של פלוני באים לו 'על חשבון רעהו'. כיו"ב ממש לענין 'כספנו' אין מקום לחשוב ולומר כי ריבוי של האחד בא לו על חשבון של השני.

ד. איתא בגמרא (ב"ב טז:) אילה זו רחמה צר בשעה שכורעת ללדת אני מזמין לה דרקון (נחש) שמכישה, וכך היא יולדת. וצ"ב, מדוע דייקא ה'נחש' זוכה להציל את האילה ולא בע"ח אחר כגון העקרב וכיו"ב.

וביאר בזה אחד מגדולי הדור שליט"א במתיקות נפלאה, דהנה, בספר 'חובות הלבבות' (שער הבטחון פ"ג) מאריך לבאר בטבעים שהטביע הקב"ה בבעלי החיים, ובתוך דבריו הביא שבטבעו של איל לצוד נחשים, וכן איתא במדרש (שוח"ט תהלים כב, למנצח על אילת השחר) בית שיש בו נחשים מביאים קרן של אילת ומעשנים אותו, ומיד הנחש בורח, ולכן נקראת אסתר 'אילת' כי היא הבריחה את ה'נחש' - המן הרשע מבית אחשוורוש, והיינו, שהאיילה היא הרודפת ומוצצת דמם של נחשים, אמור מעתה, כי זה שהנחש בא להכיש את האיילה בשעה שהיא כורעת ללדת, אינו בא מטוב לבו או ממידות טובות, אלא אדרבה, הנחש מצא לו עת חולשה באיילה שאז יבוא לנקום בה נקמה אישית על ה'רדיפות', והנה הנחש סבור שהוא נקם באיילה, והרג אותה אחת ולתמיד, אבל 'יושב בשמים ישחק', והוא מראה לכל, עד כמה מעשה נקימה זה אינו אלא חסד גמור עם האיילה, שבזה הוא מציל את חייה וחיי וולדה. מכאן ילמוד כל חד בדידיה, כשנראה לו שפלוני מצא לו עילה לנקום בו, להזיקו וכיו"ב, ידע נאמנה, שהכל בידי ה', וכדיוק לשון הגמ' אני מזמין לה דרקון, כי אותו נחש 'רשע' ושונא לא הגיע מעצמו אלא הקב"ה ברוב טובו הזמינו ושלחו להכישה לטובתה, וברצותו מתקן רפואה ממכה עצמה. ושנאת פלוני ונקמתו אינם אלא פתח הצלה וישועה לפניך.

ויש להוסיף עוד לימוד בענין זה, כי אם היו הנחשים מעבירים על מידותיהם ומתאפקים מלנקום ומתחזקים בדברי דוד המלך 'זה' אמר לו קלל' וכדו', הרי היו גורמים שתוך זמן קצר היה מין האיילה נכחד כליל מן העולם, שהרי כל האיילות היו מתות עם ולדן במעיהם בהקשותן בלדתן וכדברי הגמ' שם שאם היה הנחש משתהה רגע אחד מלהכישה היתה מתה, והאיילים הזכרים היו מתים תוך כמה שנים בהגיע זמנם לילך בדרך כל הארץ, ואז

באר הפרשה - פרשת קרח

אכן שמע א-לוקים - הקב"ה שומע תפילת 'כל' פה וביותר בתפילת המנחה
 בפרשתן (טו טו), 'אל תפן אל מנחתם', ובראשונים ביארו (עי' רמב"ן) ש'מנחתם' הכוונה 'תפילתם', כלומר, שמושה ביקש מלפני הקב"ה שלא יקבל את תפילתם של קורח ועדתו החפצים לשמש ככהן גדול. והמתבונן ישתומם, הנה בא לו קרח ומערער את אמונת

ישראל במושה רבם, גם זורע חורבן רב בעם בני ישראל, מחרחר ריב עם משה ואהרן קדושי ה', ואחר הדברים האלה, עדיין חושש משה רבינו שהקב"ה יקבל את תפילתו ויתן לו את הכהונה הגדולה, בשעה שכתר כהונה ניתן לאהרן הכהן עפ"י דין ובציווי ממעל. אלא ביאורו, כי מכאן תראה כוחה של תפילה עד היכן היא מגעת, שאינה תלויה במצבו של האדם, כי אף

היו הנחשים מברכים 'ברוך שפטרני' על אויביהם עולמית והיו יכולים להסתובב בשדות, בכרמים וביערות באין מפריע.

היוצא מזה שהנחשים ע"י נקמתן המתוקה הם גורמים לעצמם נזק אדיר לעצמם הנוגע לעסקי נפשות ממש - כי הם הם המקיימים בעולם את ה'שונא' שלהם. ללמדנו על אותם שאין מעבירים על מידותיהם ונושכים את השני ברוב הנאה מתוך מחשבה שהגיע זמן פרעון... ואינם משימים אל לב שלא הזיקו אלא לעצמם...

ה. ואכן, כאשר יחיה באמונה זאת - וכל ה'הלוך ילך' שלו יהיה עפ"י 'דרך האמונה' יחסוך מעליו כל צער וכאב לב הבא לאדם מ'קנאה תאוה וכבוד'. כי באמונתו ידע א. שאין יכולת ביד בריה בעולם לקחת מעמו מאומה, ובזה יחסוך מעצמו את הקנאה, שהרי כל אשר לרעהו אינו על 'חשובנו', ואם ירצה הקב"ה יעניק לו פי אלף ככה מבלי שיצטרך לקחת מאומה מרעהו ה'מצליח' והעשיר. ב. עוד ידע שאין ביד בריה בעולם לתת לו מאומה (רק בציווי ה' ניתן לו) ובזה מונע מעצמו רדיפת הכבוד, כי גם ה'כבוד' ביד ה' הוא. ג. אי אפשר לו לקחת לעצמו איזה הנאה אם איננה קצובה עבורו מן שמיא, ובזה חוסך את התאוה.

וכך מתאמרא משמיה דהרה"ק ה'דברי שמואל' ז"ע, שהנמצא בהאי עלמא ורואה שיש מנהיג לבירה - אי אפשר שיקנא בחברו, או יתאוה לדבר גשמי, וכן לא ירדוף אחר הכבוד, כי יודע הוא שאין עוד מלבדו, ומה שיש לזולתו או שאר תאוות אינם אלא פרי הדמיון, כי אי אפשר שיגיע לאדם יותר מכפי הנקצב לו מלעילא. וזה פירוש דברי המשנה (אבות ד' כא) 'הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם', כי השקוע בג' דברים הללו סימן הוא שאיננו חי כלל בהאי עלמא (באור האמונה), כי אם בעולם הדמיון והכזב.

וכבר ביאר הרה"ק מקאברין ז"ע (הובא גם באמרות משה ערך טהרת המידות), את הנאמר בקרא (תהלים לג ח) 'ממנו יגורו כל יושבי תבל', והרי מצינו הרבה מ'יושבי תבל' שאינם יראים את ה', והיאך אמר ממנו יגורו כל יושבי תבל. ומבאר, עפ"י דברים אלו, כי 'הקנאה התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם' נמצא שאיננו בכלל 'יושבי תבל'...
 ו. יש שביארו, שלכאורה לפי הדקדוק היה לו לומר 'נסו מקולם' ולא 'לקולם', אלא, שמרמז על ענין התפילה, להיכן מנוסת היהודי - לקולם, היינו לקול התפילה, כי שם היא מנוסתו ומפלט לו. ואכן 'לקולם' עולה בר"ת למנצח לבני קרח מזמור.

ומכאן ילמד האדם להחזיק בעמוד התפילה, כי היא היא ה'משענת' שיש לו לאדם, ו'תולעת' יעקב אין כוחה אלא בפה' - כי אכן הכח היחידי שיש לו לאדם בעת צרתו הוא רק התפילה.

דיוק נפלא אמרו לדייק בלשון קדשו של רש"י (מגילה ד. ד"ה ולשנותה) על הא דאיתא בגמ' 'חייב אדם לקרות את המגילה (- מגילת אסתר) בלילה ולשנותה ביום' ופירש רש"י 'זכר לנס שהיו זועקין בימי צרתן יום ולילה', ולכאורה אם קריאת המגילה היא זכר ל'זעקתם' ביום ובלילה - מה שייך לומר זכר לנס, הא אותם ימים שהיו זועקים ומתפללים היו ימי צרה ולא ימי נס, אלא, שאכן זה גופא נחשב לנס גדול, שזעקו יומם ולילה ולא התייאשו מבקשת רחמים, הגם שהיה נראה בדרך הטבע שהכל אבוד וכבר אין מה לעשות... נחתמה גזירה בעליונים ובתחתונים, והחרב מונחת על צווארם להשמיד להרוג ולאבד ל"ע מכל מקום הם לא התייאשו אלא המשיכו לדפוק על שערי רחמים אולי יחוס עם עני ואביון אולי ירחם, ואכן אותם תפילות בקעו רקיעים עד שנדדו עליונים ותחתונים ונתבטלה הגזירה. ויש לרמז עניין זה גם בלשון הכתוב (תהלים סו כ) 'ברוך אלוקים אשר לא הסיר תפילתי וחסדו מאתי', שנאמר כאן ב' ענייני שבח והודאה. א. ברוך אלוקים אשר לא הסיר חסדו מאתי - שהגיע החסד ובאה הישועה. ב. ברוך אלוקים אשר לא הסיר תפילתי, שהקב"ה נתן את הכח ותעצומות הנפש לעמוד ולהתפלל בלי הרף מבלי להתייאש, כי רק התפילה בכוחה לבטל את הגזירות ולחולל פלאות גדולות.

אלא שהיצר הרע מנסה בכל כוחו לגרום לאדם לעזוב את התפילה על ידי שהוא מכניס בליבו מחשבות ייאוש שכבר המצב הוא כ'לאחר מעשה' ונגזרה הגזירה, או שאומר לו, ראה כמה פעמים התפללת ולא נענית, מה לך להמשיך להתפלל כשמן השמים אין רוצים לשמוע אותך (ח"ו), או שמייאש את האדם שמחמת מעשיו הרעים אינו ראוי שתתקבל תפילתו. ומחובת האדם לעמוד בגבורה ולדחות את כל טענות היצר אשר כולם בשקר יסודם, כי גדול כח התפילה לבטל את הנגזר, ואין לך תפילה שאינה נשמעת ופועלת את פעולתה, ואין לך אדם אשר אין בכוחו להתפלל, כי הקב"ה שומע תפילת כל פה, וכמו שחשש משה מתפילתם של קרח ועדתו.

וכבר אמר הרה"ק מקאברין זי"ע (תורת אבות, אמונה ובטחון לז), שבכוח תפילתו של כל יהודי ויהודי, לפעול כל משאלות לבו לטובה ולברכה תיכף ומיד. אך מה שאנו רואים לפעמים שלא פעלה התפילה, הוא מפני שחסר לו אמונה בכוחה של תפילה, ואדם המאמין שבכוח תפילתו לקרוע וקיעים ולפעול עבורו כל מאי דבעי, הרי הוא פועל ללא כל שהות כל משאלותיו.

וכה שמענו על אחד שקיבל את 'המחלה הנוראה' בעיניים ה"י, וייאשו אותו הרופאים באמרם ש'חבל על דאבדין'... ונסע עם בני משפחתו ל'הר המנוחות' לבקש רחמים לפני מלך רם ונישא שהוא רופא חולים ופוקח עיוורים, ובדרכו לשם שמע דרשת חיזוק בה נזכרו דברי הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (אשר הובאו בבאר הפרשה פר' בהעלותך) על הפסוק (לעיל י"א א) 'ויהי העם כמתאוננים רע באזני ה' וישמע ה', ותוכן דבריו הינם, שה'מתאוננים' לא האמינו בבחי' 'אזני ה' - שה' שומע תפילת כל פה אף לבטל את הגזירה, ועל כך נאמר וישמע ה' - 'פירוש, הראה להם שהוא שומע לקול תרעומת שלהם, ומזה ישאו ק"ו בנפשם - אם את קול תרעומת שלנו שמע ה', כ"ש שישמע לקול שוועתנו ויאזין תפילתנו, למלא כל משאלותנו', ותיכף ומיד נכנסה בהם רוח חדשה באמונה בכוחה של תפילה, ואכן שפכו ליבם כמים מתוך אמונה שלימה שהקב"ה עומד מביט ומקשיב לקול תפילתם, מיד לאחר ששבו אל ביתם 'קיבלו' טלפון מהעסקן הנודע לשם ולתהילה הרב אלימלך פירער שליט"א בו בישר להם שבס"ד מצא רופא אשר הוא 'יחיד מומחה' לטפל בבעיות סבוכות כגון דא, ובחסדי ה' כי לא כלו רחמיו אותו איש מהלך על שני רגליו כשהוא רואה בעיניו כאחד האדם...

ז. עובדא שמענו מבעלי המעשה, אחת מבנות ישראל המתמודדת זה זמן ניכר עם ה'מחלה' ל"ע, השי"ת ירפא אותה בשלמות הבריאות בקרוב ממש. והנה ביום ג' פרשת בהעלותך י"ב סיון תשפ"ד חשה כאבים עזים בראשה, חיש מהר הוליכוה לבית החולים שם נערכו לה כמה צילומים (C.T.) וראו בבירור גידול גדול ל"ע בראשה (עד עתה ידעו רק מגידול במקו"א בגופה, ולא ידעו מה מצב ראשה) עד שהרופא 'פסק' שיש לנתח אותה בדחיפות נוראה ללא כל שהיות, וקבע זמן לניתוח לשבוע שלאחריו ביום שלישי שלח י"ט סיון.

בהגיע העת התיצבה בבית החולים, והנה הם שומעים שהרופא - מנתח בכיר בביה"ח הדסה עין כרם, מצוה על ה'מתלמד' לערוך לה 'צילום' חדש - שאלו המתלמד, והרי יש לנו צילום מלפני שבוע... ענהו הרופא בתרעומת, האם באת הנה ללמד או להתלמד... עשה כאשר אנכי מצווה אותך.

כעבור זמן מה הודיע הרופא כי אין ניתוח היום... - מה אירע - הצילום מראה שנפחת וירד הגידול בכמחצית (50%) מלפני שבוע, ומכיוון שהמצב בירידה חבל לנתח ב'ראש', ויהי לפלא. כשבא בעלה לקחת מהרופא את 'מכתב השחרור' ראה והנה הרופא רחוק עד מאד משמירת תורה ומצוות, והבין שלא ב'רוח הקודש' ראה האיש שיש לערוך צילום בשנית... על כן פנה אל הרופא ושאלו, האם מותר לי לשאול איזה שאלה לפני מע"כ הרופא, והשיב בהן, שאל הבעל מה נפל ברעיונכם לערוך שוב צילום, ענה האיש, הנה מעודי ועד היום נהגתי שלא לנתח מבלי לקבל צילום שנערך זה עתה (עדכני), וגיליתי בעשרות ומאות מקרים - ותמיד הוא כן אצל החרדים לדבר ה', שהצילום החדש טוב יותר מהקודם לו ורחוק ממנו כרחוק מזרח ממערב, ושאלתי אותם, היכן הייתם מי טיפל בכם, וכולם עונים אותה תשובה - היו תפילות... ומאז לעולם לא אכניס איש מ'החרדים' לניתוח ללא עריכת צילום ברגעים האחרונים.

ואכן חברי האברך הלומדים עמו ב'כולל', מספרים על קריעת שערי שמים בתפילות ופרקי תהלים בהיכל הכולל באותו היום ובימים הקודמים לו.

ח. ועיקר העיקרים שנדע כי כל תפילה פועלת פעולות טובות ונשגבות, גם אם המתפלל הנו איש פשוט בתכלית. שמעו נא למעשה שהיה, בבית מדרשו של הרה"ק ה'צמח ה' לצבי' ישבו פעם חבורת החסידים ושוחחו במעלתה של 'תפילה' - עד היכן היא מגעת ואלו תיקונים טובה וברכה היא פועלת ממעל ועד הארץ מתחת. ישב שם יהודי

באר הפרשה - פרשת קרח

אם הרבה לחטוא ולפשוט עדיין יש כוח רב בשמי רום למוצא פיו בעבודה שבלב זו תפילה, עד שהוצרך משה רבינו לעמוד ולבקש מהבורא אל תפן אל מנחתם אל תט אונך לשמוע לתפילתם של רשעים (ראה אור יחזקאל ח"ה עמ' רפ) ⁹.

הוסיף הגה"ק הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע (תפארת יהונתן ד"ה ויחר) לבאר מה שביקש משה 'אל תפן אל מנחתם', דהנה איתא בגמ' (שבת פט:) 'לעתיד לבוא יאמר לו הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי, אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך וכו', אמר ליעקב

כפרי פשוט ביותר, והלה נענה ואמר, לא ולא, תפילתי איננה שוה אפילו שוה פרוטה, והכריז, אם אמצא כאן מאן דהו שמסכים לקנות ממני את ה'שחרית' שהתפללתי היום בעד פרוטה אחת אסכים מיד וארגיש שעשיתי 'ביזנעס' טוב.

הדברים הגיעו לאזני הרה"ק, ומאד הקפיד על זה - כיצד יאמר יהודי על תפילתו כגון דא. ושלח להודיעו שאין לו יותר רשות להכנס לבית מדרשו, כי יהודי שאינו מאמין בכח תפילתו ואינו מאמין שתפילתו פועלת משהו לא יכנס לבית מדרשי.

בלית ברירה לא בא האיש לביהמ"ד, כעבור תקופה נכמרו רחמי חבריו ונכנסו אל הרבי - מה רוצה הרבי מיהודי פשוט שאינו יודע מאומה, ומתפלל מה שלימדוהו בחידדער, מדוע ישאר בחוץ. הסכים הרה"ק שיחזור לביהמ"ד, בתנאי שלעולם לא יעיז לדבר דיבורים כגון דא או ברוח זאת. כי היהודי צריך להעריך ולהוקיר את תפילתו, ולהאמין כי התפילה הפשוטה ביותר פועלת הרבה דברים נפלאים מאד.

והמשיל משל, לאיש שהיה לו חוש נפלא לחבר ניגונים נפלאים עד מאד, וכל השומע אותו משורר את שיריו היה נמס מרוב תענוג לשמע השירים, ויהי היום השיב האיש את נשמתו ליוצרה, והשאיר אחריו בן שלא היה כמותו לגמרי, אבל היה בכוחו לחזור ולשורר את הניגונים שאביו חיבר, ובשמוע אותו משורר היה מתעורר בלב השומעים 'זכרון' דברים, איך שהיו שומעים את השירים מפי האב עצמו, והיה עולה בדמיונם שהם רואים את האב כשהוא חי, והיו נזכרים באהבה בתענוגים שהיה להם באותה שעה. כיו"ב הוא ענין התפילה, אנשי כנה"ג תקנו את התפילה, שירות זמירות ותשבחות, תפילות ובקשות, והרי הם 'ניגונים נפלאים' - רזין דרזין, אבל אנשי כנה"ג כבר אינם, ואנו אין בידינו לחבר שירים חדשים כגון דא, אבל כשאנו נעמדים בתפילה הוא כאותו בן שהזכיר את אביו, כי באמירת תיבות התפילה אף באופן שאנו אומרים אותם הרי אנו מעוררים הנאה ותענוג בעולמות עליונים, אמור מעתה כי אף איש הפשוט ביותר נחשבת תפילתו עד מאד, ואין כל נפק"מ מיהו המתפלל, כי הוא פועל את הפעולות שהקדמונים פעלו, וגם הוא מעורר בתפילתו תענוגים נפלאים.

ט. אגב אורחא, הנה כתיב בפרשתן (יז יא) 'ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטורת והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם כי יצא הקצף מלפני ה', ופירש רש"י, 'רז זה מסר לו מלאך המות כשעלה לרקיע, שהקטורת עוצר המגפה', וכבר ידוע מה דאיתא בזוהר הק' שלא זו בלבד שה'קטורת' עוצרת את המגיפה, אלא גם אמירת פרשת הקטורת מבטלת גזירות רעות ומנעת מגיפה, וכך איתא בזוה"ק (וירא, מדרש הנעלם ק): אמר רבי פנחס, פעם אחת הייתי מהלך בדרך, פגש בי אליהו הנביא זכור לטוב, ואמר לו, שבשעת מגיפה רח"ל, יוצא הכרוז מפי א-ל עליון לכל צבא השמים, שאם יתקבצו עם ה' בבתי כנסיות ובתי מדרשות ויאמרו בכוונת הלב את פרשת הקטורת תתבטל המגיפה מהם, וכן מפורש בזוה"ק (ח"ב ריח): שכל מי שקורא את פרשת מעשה הקטורת בכוונה, ינצל מכל דברים רעים שבעולם, ומכל פגעים והרהורים רעים, 'ולא יתזק כל ההוא יומא, דלא יכיל סטרא אחרא לשלטא עליה' (ולא יזק כל אותו היום, שאין הסט"א יכול לשלוט עליו).

עפי"ז ביאר כ"ק האדמו"ר מטשערנאביל שליט"א מה שכתב האבן עזרא' על לשון הכתוב קח את המחתה ושים קטורת - ולא כתיב הקטורת - והמשכיל יבין, ע"כ. ומבאר את דבריו, כי הוקשה לו ל'אבן עזרא' מדוע לגבי המחתה נאמר 'המחתה' בתוספת ה"א הידיעה, ואילו לגבי הקטורת כתיב 'קטורת' בלא ה"א, ועל כך כתב 'והמשכיל יבין', ונרמז בדבריו, כי אכן הקטורת לא כתיב - שאין הכוונה דייקא לקטורת הידועה שהיתה בבית המקדש שרק היא עוצרת את המגיפה, אלא גם 'קטורת' שאינה ידועה - אמירת פרשת הקטורת אף היא בכוחה לבטל כל הגזרות. ובזה יתבאר מה שכתב ב'תרגום יהונתן' על הפסוק (יג) 'ויעמוד בין המתים ובין החיים' - 'יָקָם לִיָּה אֶהְרֹן בְּצִלוֹ', כלומר שאהרן נעמד 'בתפילה' בין המתים ובין החיים, ולכאורה קשה מה ענין 'תפילה' לכאן, הלא אין לו אלא להביא קטורת ולהניחה על גבי מחתה ולעמוד, והקטורת כבר תפעל פעולתה לטוב... אלא, כי משה רבינו אמר

התפילות, אברהם תיקן שחרית ויעקב תיקן ערבית, אך מכל מקום לא מצאנו בהם שנענו תיכף ומיד, אבל בתפילת מנחה מצינו שיצחק נענה מיד... כאשר תיקן תפילת מנחה. כי מסתברא שבאותה שעה ביקש והתפלל שיצליח אליעזר בשליחותו וימצא לו את בת זוגו 'אשר תוציא זרע טוב וישר בעיני אלקים', ומיד כאשר סיים התפילה אמרה תורה 'וישא עיניו' שהרי עיניו - שהרי בשעת התפלה צריך לתת עיניו למטה (כנפסק בשו"ע או"ח סימן צה סעיף ב), 'וירא' שנענה מיד, כי מה ראה - 'והנה גמלים באים' ונושאים את בת זוגו, ולכן הפליגו הז"ל במעלת תפלת המנחה כיון דחזינן בקרא שתפילה זו מתקבלת ונענית תיכף ומיד, וכתב עוד 'על כן אין בתפילה זו שום קטיגור' (ועיין בהמשך דבריו ביאור לסגולת תפילת המנחה דייקא).

והנה איתא בגמ' (ברכות ו:): 'ואמר רבי חלבו אמר רב הונא לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אליהו לא נענה אלא בתפלת המנחה שנאמר 'ויהי בעלות המנחה ויגש אליהו הנביא ויאמר וגו' ענני ה' ענני', ענני שתרד אש מן השמים וענני שלא יאמרו מעשה כשפים הם', הקשה בספר 'בן יהודע' (על מס' ברכות), מדוע לא סיפק בידו להוכיח במעלת תפילת המנחה שאליהו נענה בה, לשם מה הובאה כאן הדרשה שביקש ב' פעמים ענני. ומבאר וז"ל, דארו"ל (תענית ה: שו"ע ס' תקע"ו ס"ו) אין לשאל שתי שאלות בבת אחת, ולפי"ז קשה, איך שאל שתיים - ענני שתרד אש וענני שלא יאמרו, אלא ודאי י"ל, דתפלת המנחה להיותה מסוגלת מאד שהאדם נענה בה יותר משאר עתים יוכל לשאול בעת ההיא אפילו שתיים יחד, ולכן הביא האי דרשה דענני שיש בה שני שאלות, להוכיח ג"כ מזה

בניך חטאו, אמר לו ימחו על קדושת שמך וכו', אמר לו ליצחק בניך חטאו לי, אמר לפניו רבש"ע בני ולא בניך' וכו', וטוען להקל בדינם עד שאומר 'הא קריבית נפשי קמך' - הלא הקרבתני את עצמי לפניך ב'עקידה' ותעמוד להם זכות זו, ועל זה נאמר (ישעיה סג טו) 'כי אתה אבינו, כי אברהם לא ידענו וישראל לא ידענו'. והגם שאין לנו שמץ השגה בהבנת דברי הגמ', אך עכ"פ רואים שיצחק הוא שפתח את הפתח להמליץ טוב על ישראל באומרו 'בני ולא בניך', והיינו כי 'בנים אתם לה' אלוהיכם', וגם 'בנים משחיתים בנים הם' (קידושין לו:), ואף אם חטאו עדיין הם 'בניך'. ובוה מבואר המעם שיצחק אהב את עשו הרשע, להראות שאפילו בן רשע כעשו עדיין הוא בכלל 'בן'.

ומשום כך מעלה יתירה יש בה בתפילת מנחה, כי אברהם שתיקן שחרית ויעקב שתיקן תפילת ערבית לא התפללו על הרשעים, אבל יצחק התפלל אף בעד רשעים. ועל כן לא נענה אליהו אלא בתפילת המנחה (ברכות ו:), כי ישראל באותו הדור לא היו זכאים, אבל תפילת מנחה מועילה אף לרשעים. והוסיף לפרש ש'יצחק' כידוע הוא כנגד מידת הגבורה והדין, והוא תיקן תפילת מנחה, כי אפילו 'מידת הדין' מתרצית ב'מנחה' (ועיי"ש עוד). וזהו שהעתיר משה אל ה' אל תפן אל 'מנחתם' - אל תפילת מנחה שלהם, כי הגם שחלקו על ה' ועל משיחו, אך זה כוחה של 'מנחה' שאפילו רשעים מתקבלים בתפלה זו'.

עוד במעלת 'תפילת מנחה' מצינו ב'כלי יקר' על מה שנאמר (בראשית כד סג) 'ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב', שאע"פ שגם אברהם ויעקב תיקנו סדר

לאהרן שיקח קטורת, ומלבד זאת גם יאמר פרשת הקטורת, בכדי שעצם האמירה תפעל פעולתה ולחדש כח זה לדורות עולם בזמן שאין ביהמ"ק קיים, על כן אכן נעמד אהרן ב'צלו'...

ומעתה יומתק לנו בכפתור ופרח מה שהביא רש"י עוד על פסוק זה 'אחז את המלאך והעמידו על כרחו, אמר לו המלאך הנח לי לעשות שליחותי' וכו', ולכאורה תמוה מאוד מה ראה המלאך להתווכח, הרי הוא עצמו גילה סוד הקטורת שהיא עוצרת אותו מלעשות שליחותו [וכמו שכתב רש"י מקודם], אלא שהמלאך גילה לו שעשיית הקטורת בפועל היא יש בכוחה להציל ממוות לחיים, והנה בא משה והוסיף שגם אמירת הקטורת גדול כוחה כמו עשיית הקטורת, ועל זה התווכח המלאך ולא הסכים, עד שהכריחו אהרן לשוב אל משה והודה לו לבסוף.

י. צא ולמד על גודל מעלת תפילת המנחה ממה שכתב הרשב"א (שו"ת ח"ה ס"א) 'דע כי שעת מנחה עת מרוצה בימים, וכמו שאמרו שיש עתים מרוצים בשנה בעשרת ימי תשובה בין ר"ה ליום הכיפורים', והרי שהוא עת רצון לקבלת התפילות כמו בעשרת ימי תשובה.

באר הפרשה - פרשת קרח

דתפלת המנחה גדול בוחה ועדיפה יותר דהא אפילו שתי שאלות שאל ביחד ונענה, עכ"ל"א.

ולא יהיה כקרח וכעדתו - הרחק מן המחלוקת וביותר בראשיתה מפורש אמרה תורה (י"ה) 'ולא יהיה כקרח' וכעדתו', ואיתא בגמרא (סנהדרין קי.) 'ויקם משה וילך אל דתן ואבירם'^ט, אמר ריש לקיש מכאן שאין מחזיקין במחלוקת^{טו}, דאמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר 'ולא יהיה כקרח וכעדתו'. ופירש"י אין מחזיקין, אף שכבר החלה המחלוקת אסור להם להחזיק ולהמשיך במחלוקת, אלא ילמדו ממשה רבינו שמחל על כבודו, ובעצמו הלך אליהם כדי לבטל מחלוקת^{טז}.

יא. ולגודל נחיצות הדברים נחזור בלשון קצרה על המעלה הנפלאה שיש בתפילת מנחה. א. אפילו מידת הדין מתרצית במנחה ואין בתפילה זו שום קטיגור, וגם רשעים נענים במנחה. ב. התפילה מתקבלת ונענית מיד. ג. ניתן לבקש אפילו על שתי בקשות כאחד. ומכאן יבין כל אחד עד כמה כדאי 'להשקיע' במנחה...

יב. הנה פרשה זו יפה נדרשת - והיינו שמוטלת עלינו החובה לדרוש ולדבר מזה, מדברי חז"ל וביספורי מעשיות ממה שנהגו גדולי הדורות לדורותיהם, להחדיר בקרב צאצאינו וצאצאי צאצאינו, בגודל גנות המחלוקת, ולעומת כן כמה גדול שכר הוותרנות, בשבח שומעים חרפתם ואינם משיבים ועונים, ובמעלת בולם פיו בשעת מריבה וכו', אם אתה עושה כן אז ילכו גם הם בדרכי טובים, יתרחקו ממחלוקת, יוותרו לאחרים, והשלום והשלחה ישכנו באהליהם. סיפר אחד ממקורביו של מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, לפני שנים רבות נודמנתי לביתו של הגרש"ז, א, ולנגד עיני נגלה מראה מחריד - קבוצת אברכים גוערים בכבוד הרב ומטיחים בו בעזות מצח (באותו זמן פירסם הרב הצעה להקל בנושא מסוים והיו שיצאו חוצץ כנגד קולא זאת - ואף הוא עצמו לא הציע זאת אלא בתורת 'הצעה' ולא הורה כן למעשה), והיה הגרש"ז יושב ושומע דבריהם בקור רוח ובפנים שוחקות כאילו לא היה כאן כלל דיבורים נוקבים כנגדו... אחר שיצאו האברכים מביתו שאלתיו, 'ילמדנו רבינו', מאין לכם כוחות ותעצומות הנפש כגון דא, השיב לי הרב בנועם שיחו כהרגלו, אספר לך מעשה שאירע בימי נערותי בשכונת 'שערי חסד' בה גדלתי (עד סוף ימינו) וממנה תבין דעת. ביום מן הימים באה הבשורה לתושבי השכונה שהגאון רבי אהרן כהן זצ"ל חתנו של החפץ חיים זצ"ל עלה להשתקע בארץ הקודש, והנה הוא קובע מקום מגוריו בשכונתנו. הדבר עורר התרגשות גדולה בקרב הצבור, ומיד הכינו לכבודו דירה ראויה לשמה, ואף כל חפצו וצרכיו העמידו לרשותו למען יוכל לשבת על התורה ועל העבודה בנחת, ואכן, רבי אהרן קבע מושבו בדירה זאת ותרב השמחה ב'שערי חסד'. עברו כמה חדשים והנה 'הילד איננו' - רבי אהרן נעלם מעיני כל, מקומו בבית הכנסת נפקד, ואף ברחובות העיר לא ראוהו. משעברו כך כמה ימים החליטו 'טובי הקהל' ללכת אחריו ולחפשו, תחילה ניגשו לביתו נקשו על שערי, אך 'אין קול ואין עונה', מכיוון שכן ניסו לפתוח את הדלת והנה היא נפתחת... והבית ריקם מתושביו וחפציו. אף השכנים לא ידעו מאומה מפשר התעלומה, בלית ברירה הוכרז בבית הכנסת שכל היודע אודות רבי אהרן יבוא ויודיע. עד שנגלה עליהם זקן אחד וסיפר כמסיח לפי תומו שראה את רבי אהרן יוצא מן השכונה לפני כשבוע עם כל מטלטליו בעגלה לעבר העיר יפו... הדבר יצא מפי הזקן לפני העם מלאו תמיהה ופליאה על מה ולמה עשה רבי אהרן כדבר הזה (והרי כל מחסורו מילאנו בשלימות). שיגרו בני השכונה משלחת ליפו לביתו של רבי אהרן, והוא קיבלם בסבר פנים יפות כשהוא מודה להם על כל החסדים שגמלו עמו... ובנוגע לעזיבתו בפתע פתאום - מבלי להודיע מאומה סיפר להם דברים כהויתן.

כשבאתי להיפרד מחותני לרגל עלותי לארץ ישראל, העליתי לפניו שאלתי 'איה אקבע מקום מושבי בירושלים או בצפת, או שמא בחברון או ביפו', השיב לי חותני, אין כל כך נפק"מ היכן תדור, אך זאת אבקשך, אנא, הבטח לי בתקיעת כף, ממקום המחלוקת - ברח במהירות... לעולם אל תציג את כף רגלך במקום שיש בו מחלוקת, ואם ח"ו נקלעת למקום כזה, שא רגלך וברח משם... ואכן, כפי בקשתו הבטחתי כן לחותני בתקיעת כף ונפרדתי ממנו מתוך התרגשות עצומה ודמעות. לאחרונה נתעוררה מחלוקת בשכונתכם 'שערי חסד' אודות 'הגבאות' בביהכ"נ, ומכיוון שכה חמור היה הדבר בעיני חותני עד שנטל ממני 'תקיעת כף' על כך, נאלצתי לעזוב את המקום במהירות עצומה, ואפילו לשהות כדי פרידה מבני השכונה לא היה סיפק בידי.

המשיך הגרש"ז, כשחזרו בני המשלחת סיפרו לכל את תשובתו של רבי אהרן, ומכיוון שהייתי אז נער צעיר לימים עשו עלי הדברים רושם כביר למאד, והחלטתי בהחלטה חזקה, שלעולם לא אתקרב לענין שיש בו מחלוקת. מעתה תבין היאך שתקתי לאברכים אלו שגערו בי ותקפו אותי, כי קבלה בידי משנות קדם (וכבר הורגלתי בזה) שלא

ואכן יגיעה עצומה נדרשת מהאדם להתרחק מן מולאטשוב זי"ע (בריש פרשתן) מה שכתב רש"י (בריש המחלוקת), וכך ביאר הרה"ק ה'אורח לחיים' (פרשתן) בן יצהר בן קהת בן לוי - ולא הזכיר בן יעקב,

להיגרר אחר 'וויכוחים' (שלום רב פ"ע, מפי בעל המעשה) ומכאן נלמד יסוד גדול לענייני חינוך הבנים, כי אם יברח האב ממחלוקת אזי יחקק חומר הדבר בלב ילדיו, וממילא אף הם ינהגו כך ברבות הימים.

וכבר מצינו כן במהרש"א על דברי הגמרא (גיטין נה:): 'אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים', ורבים הקשו מה עוון היה ב'קמצא' עד שנזכר לדורות עולם שמחמתו ומחמת בר קמצא נחרב ירושלים, בשלמא בר קמצא אכן ידיו במעל, שהרי הלך והלשין למלך רומי שמרדו בו היהודים והטיל מום בקרבן, וכמבואר בגמ', אך קמצא עצמו לא עשה ולא מידי. ואמרו בזה ביאור נורא על יסוד דברי המהרש"א (ח"א ד"ה דאזל) שקמצא היה אביו של אותו בר קמצא, וכלשון המהרש"א 'אפשר שהיה זה אב ובנו', ולפי זה יש לבאר, כי זה ברור שאילו היה בר קמצא מתחנך מנעוריו על ידי קמצא אביו על חומר המחלוקת, ועד כמה צריך האדם לאחוז במידת הוותרנות ולהיות מעביר על מידותיו, והיה קמצא מרבה לספר לבן אודות גודל מעלת הנעלבים ואינם עולבים השומעים חרפתם ואינם מושיבים, וכמה טובה וברכה ממשיכים על עצמם בעולם הזה ולעולם הבא - בוודאי היה בר קמצא סופג את עלבונו הגדול ושותק, אך מאחר שלא שמע בבית אביו ולא נבלע בדמיו על כן עשה מה שעשה, לכן נזכר גם שמו של קמצא עצמו בסיבת החורבן, שאף ידיו אינם נקיות...

יג. כך אומרים בשם הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, שזה ברור שהפסוק 'ולא יהיה כקרח וכעדתו' לא בא לומר למי שאינו צודק בטענתו שאסור לו לחרחר ריב (דזה פשיטא), אלא אדרבה, אף כשהינך צודק הרחק מן המחלוקת... הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע ביאר מנהג ישראל תורה שהיה החתן דורש בשמחת הנישואין ומפסיקים אותו באמצע בשירה ובזמרה ואין מניחים לו לסיים דבריו, כי רצו ללמד את החתן העומד בתחילת דרכו בבניין ביתו בטרם צאתו 'לעולם המעשה' כי 'א איד מעג נישט אויספירן' (אסור ליהודי שתהא מילתו האחרונה והקובעת...), ואין לו לעמוד על שלו מתוך עקשנות ולהתנצח להוכיח צדקתו בפלפולים וקושיות ותירוצים, אלא יחדל מדבריו ודיו בכך. יד. יש מקשים, דהנה בצד שכנגד משה רבינו עמדו מאתיים וחמשים ראשי סנהדראות שהיה להם טעמים וסיבות אמיתיות (נראים כאמיתיות) לעריכת המחלוקת, כמבואר בספרים, וא"כ איך היה יכול אדם פשוט העומד מן הצד לקבוע עם מי הצדק. יש שתירצו באופן נפלא, דאכן היה קשה לדעת ולהבין בבהירות עם מי הצדק, אבל אם אתה רואה את דתן ואבירם בצד זה עליך להבין מיד לעמוד בצד השני.

טו. הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (בפרשתן ד"ה וישלח משה) מבאר שהכתוב בא להזהיר אותנו, שלא נאמר הנה פלוני 'מוחזק' הוא כבעל מחלוקת, גם מתמול גם משלשום מורגל הוא לעורר מדנים... אין כל טעם לקרוא לו ולפשר בין הניצים... לא כן הוא, אלא תמיד צריך לקרוא לשני הצדדים לקראת שלום, וכמשה רבינו שקרא לדתן ולאבירם לשלום אף שכבר הוחזקו במריבה, שכבר במצרים היו השנים 'נצים' והכה הרשע את חברו, אף על משה ועל אהרן עוררו מדנים, כמו"ש (שמות ה כ) 'ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה', וברש"י כל 'נצבים' הם דתן ואבירם, וז"ל החת"ס 'אין מחזיקין במחלוקת' ר"ל דאין הולכין בתר חזקה במחלוקת, אעפ"י שכבר ניסה לעשות שלום זה ג' פעמים ולא עלתה בידו, עכ"ז בל יעשה עצמו כמתייאש, וינסה כוחו עוד הפעם וה' יברך את עמו בשלום, עכ"ל.

טז. ענין נפלא שמעתי מפי הרב שאול קרדי שליט"א ממקסיקו רב קהילת כתר תורה, שלפני כעשר שנים שאל את הגאון רבי מתת' סאלאמאן משגיח דישיבת לעיקוואד זצ"ל, מהו הסוד הטמון בהצלחת מפעל התורה הכביר אשר בישיבת 'לעיקוואד' ברוח ובגשם עד להפליא, אלפי לומדים, מיליוני דאללער עבור ההוצאות והכל בשפע רב, רואים כאן יד ה' וסייעתא דשמיא בלתי רגילה, וענה, הנה אנכי כאן כעשרים שנה, יש כאן ארבעה 'ראשי ישיבות', מפעם לפעם הננו יושבים ב'אסיפות' ודנים בדברים שונים, העומדים ברומו של עולם, והרי לכל ראש ישיבה יש דעה משלו, מ"מ, יש כאן שינויי דעות אבל אף פעם אין חילוקי דעות, כלומר מותר לכל אחד לחשוב באופן אחר מרעהו, אבל אין 'מחלוקת' יוצאת מזה, לא טענות ולא מענות.

עוד אמר לי ששמע מהגאון רבי דוד שוסטל ראה"כ דשם, שבסוף ימיו קרא הגאון רבי אהרן קאטלער לבנו הגאון רבי שניאור, תפסו בידיו ואמר לו (בנוגע להמשך תפקידיו בישיבה) תברח ממחלוקת כבורח מן האש.

יז. כך אמר האדמו"ר מויזניץ שליט"א, יפה נדרשת, כי אכן רבים הם ה'דרשות היפות' בעניין המחלוקת, אבל לקיים אינו בא כל כך בנקל. אמנם, דע נא כי אין די ב'נאה דורש', אלא העיקר הוא 'נאה לקיים', ולא 'המדרש' עיקר אלא למעשה...

עליון' ושרפי מעלה - בן יצהר בן קהת בן לוי, לא יועיל הדבר מאומה לענין יראת ה', אם ירצה לפרוש מדרכיהם הרשות נתונה בידו ל"ע, וא"א לבריה שבעולם לקנות יראת ה' אלא בניעת עצמו...

והנה, הכל מודים שבעיצומה של מחלוקת קשה עד מאד לפרוש ממנה, מ"מ יש לו לאדם להתאמץ ולברוח משם ע"י שיתבונן היטב בתוצאות המחלוקת, כמה שנאמר (עמוס ה יג) 'והמשביל י"ח בעת ההיא יהום'. כי לאחר מעשה יראה שכל יגיעתו לטובתו הייתה, שהרי חייו של בעל המחלוקת אינם חיים, ובכל פינות שהוא פונה הוא מסובב בריב ומדנים¹⁰. וה'פיקח' יראה את הנולד¹¹, ובעורו עומד על 'פתחה של מחלוקת' מבחון

שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם, שנאמר (בראשית מט ו) בקהלם אל תחד כבודי. ולכאורה תמיהה מילתא, מדוע הוצרכו בכלל ליחסו במעשה המחלוקת, היה לו לומר 'ויקח קרח' ותו לא מידי, לשם מה הוזכר בן יצהר בן קהת וכו', אלא מבואר, עפ"י דברי הגמרא (בבא מציעא פה.) 'כל שהוא ת"ח ובנו ת"ח ובן בנו... תורה מחזרת על אכסניא שלה', וזהו רק לענין 'תורה' אבל לענין יראת ה' אין כאן 'מחזרת על אכסניא שלה' כי הבחירה נתונה בידי כל איש ואיש (אף שאם בא ליטהר 'זכות אבותם מסייעתם' אבל הבחירה נתונה בידיו...) ולכן ייחסו אחר אבותיו להודיע שהיה 'יחסן' ואעפ"כ הגיע לידי מחלוקת על משה רבינו, להודיע לכל באי עולם אף אם תהיה בנו של 'קרושי

יח. איתא בגמרא (סנהדרין קט:): און בן פלת אשתו הצילתו, שכך אמרה לו, מאי נפקא מינה לך, אם אהרן כה"ג אתה תלמידו ואם קרח כה"ג אתה תלמידו, ועליה נאמר (משלי יד א) 'חכמת נשים בנתה ביתה'. והתמיהה ידועה, וכי חכמה גדולה יש בדבריה, והרי לא אמרה אלא דברים פשוטים בתכלית ההבנה. וביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל כי אכן, זכירת דברים 'פשוטים' בשעה שבווערת אש המחלוקת - 'חכמה' גדולה היא, והיא היא תבנה הבית. וכל איש ואיש ילמד מכאן לזכור את הדברים הברורים לו בכל עת... ומשום מה בהגיעו לשעת מעשה - בעת התלקח האש פרחו כל ידיעותיו כלא היו... מה יעשה האדם ויחיה, יתעלה מעל 'רגש' לבו הבווער בקרבו ב'רגשות' כלימה או כעס וכדו', ויתבונן ב'דעתו' מה יעלה בסופו של ריב ומדנים, וימצא שההפסד מרובה בהרבה על הרווח הנדמה.

יט. יש שביארו ביסוד זה, דעל כן אחר מעשה דקרח ציוה ה' לקחת כל שבט איש מטהו - 'והנה פרח מטה אהרן ויצץ ויגמול שקדים... למשמרת לאות לבני מרי' (יז כג-כה), ולרמוז בא, כי המחלוקת דומה לשקדים שיש בהם כמה מינים - מרים ומתוקים, וטבע המתוקים שתחילתן מר וסופן מתוק, ואילו ה'מרים' תחילתן מתוק וסופן מר (עירובין כח: ונפק"מ לענין מעשר, עיי"ש) - והלימוד לדידן, כי כן היא מציאות הדברים במחלוקת, אם תחילתו מתוק - היינו שנוקם ונוטר, מציק ומזיק על ימין ועל שמאל, ומרגיש 'מתיקות' מתאוות הנקמה והניצוח, הרי סופו מר (כי מלבד ענשו בעולם העליון הרי) גם בעולם הזה חייו של בעל המחלוקת קשים ומרים - בכל אשר יפנה מריבים עמו וכו'. אבל אם תחילתו מר - שבראשית ותחילת המחלוקת נמנע מלהיכנס בה, ומתייגע יגיעה רבה שלא להשיב למחרפיו דבר, אזי אף שלעת עתה מר לו וקשה ביותר, מכל מקום סופו מתוק, כי יש תקוה לאחריתו בשכר אין קץ, לא מיבעיא לעולם הבא, אלא אף כאן בעולם הזה - מה טוב חלקו וחבלו של החי בלא מחלוקת ומדון, חיים מאושרים ושלוים.

כ. ובכלל, המתבונן היטב יבין וישכיל כי 'כל ימינו בהם שבעים...' מדוע יניע את כל אמות הסיפים בשעה שאי מי עולל לו משהו, וכי שווה להכניס כל כך הרבה כוחות וכו' בעולם החולף כל כך מהר, שהיום כאן ומחר ב... ובפרט שהרי בכל ענין מענייני עולם - כעבור שנה ושנתיים ישחק הוא בעצמו על שעשה 'עסק' מכל שטות, כי כעבור זמן נראה הכל בעיני האדם כשטויות וכהבלים שאין בהם ממש - אף אם תהיה המחלוקת על דברים (הנראים) כעומדים ברומם של עולם כי רק 'בשעת מעשה' יבלבלו היצר כי כל כך חשוב הדבר - ואם לא 'יסדר' עתה את פלוני, או לא ינקום באלמוני אזי רע ומר יהיה סופו... אך כאשר 'יתפקח' מיצרו יראה כי הכל הבל. והן הן דברי הרמב"ם (דעות ז ז) 'ראוי לו לאדם להיות מעביר על מדותיו על כל דברי העולם, שהכל אצל המבינים דברי הבל והבאי ואינן כדי לנקום עליהם'.

מעשה שהיה אצל הגאון ר' אפרים זלמן מרגליות בעל ה'מטה אפרים' זצוק"ל, שכידוע היה עשיר גדול, ואף היה לו 'בנק' בבעלותו. פעם נפל בביתו בקבוק יקר (העשוי מקריסטל) שהיה שווה לערך הון רב מאד, והנה, ר' אפרים זלמן

ימנע בכל כוחו שלא להיכנס ב'בוץ' נורא זה ששמו זכבר כתב השל"ה הקדוש זי"ע בשער האותיות (אות מחלוקת' כי זמן בניסתו לבוץ ידוע ואחריתה מי ישורנה. ב' בריות, יד) ואיסור מחלוקת הוא במשהו - כי

לא שת לבו להפסד הגדול, אלא המשיך בלימודו וסדר יומו כאילו לא אירע מאומה, לעומתו, הרבנית שראתה לנגד עיניה את ה'שבר' הגדול והנורא, הצטערה צער גדול על ההפסד המרובה שנחלו זה עתה, ועל כולנה לא הייתה יכולה לסבול איך שבעלה הגדול יושב בניחותא לנוכח 'חסרון כיס' כזה, כאילו לא היה הבקבוק שווה כי אם כשווה פרוטה אחת או שניים לכל היותר. ותשאלהו, לניחותא מה זו עושה. ענה הרב ואמר, לעת עתה לא אוכל לבאר מנין לי שלוות נפש כזו, אמנם בעזה"ת לפקודת השנה אבאר את כל הענין.

הרבנית ייחלה בכליון עינים לבוא ה'יא"צ' (יום השנה) של הבקבוק ז"ל... מיד כששקעה החמה בליל ה'יא"צ מיהרה אל הרב לשאלו שיבאר בטוב טעם ודעת את שלוות נפשו באותו יום השבר. שאל אותה הרב, וכי כעת עדיין כואב לך הדבר, ותען ותאמר, אודה ולא אבוש כי כעת אין לי כל הרגש צער או כאב על אובדן הבקבוק. ומדוע - שאלה הרב, אחר שכבר עברה שנה תמימה עם כל מאורעותיה איך אזכור כדבר הזה, אמר לה הרב, אני בגרתי על אתר בשנה תמימה... כאומר לא הבטתי על הדבר בהבטה קצרה - על מה שקרה זה עתה, אלא מיד חשבתי מהו ההיזק בעוד כשנה אחת, ונוכחתי לראות כי אינו שווה לעשות מהומה גדולה כזאת (הוסיף ואמר, אביך - מו"ח לקח אותי לחתן בתור עילוי - מעלתו של העילוי ש'תפיסתו' מהירה בהרבה מתפיסתו והבנתו של אחרים, ע"כ יכולתי להרגיש מיד מה יהא בעוד שנה).

הנוגע לדידן, פעמים ונראה לאדם כי מה שפלוני עולל לו - בהפסד ממון או בשאר עניינים, או אפילו כשרואה להדיא איך שהוא מקלקל לו את הפרנסה או השידוך וכו' וכו' - ייראה לו כי אי אפשר לו להבליג ולשתוק ל'מזיק' זה על העוולה והחוצפה, כי אם ישתוק יצא מדעתו... ומיד נכנס למצב של אש להבה עד לשמים, ובאמת כעבור זמן יראה כי אין הצר שווה בנזק המלך, והלה לא הזיק לו כלל, ואף אם הזיק - אין ההיזק גדול כל כך כמו שהיה נראה מתחילה, ויש מקום לדונו לכף זכות או למחול לו. וכל האש להבה שהייתה לו באותה שעה - נפוגה ונכבית כלא היה, ומדוע לא יזכור בשעת מעשה כי כן יהיה לבסוף... ואף כי קשה הדבר הרי 'אין חכם כבעל הנסיון' - יתבונן נא ב'מערכות' שכבר פג טעמן וריחן, ויחשוב אם אינו מתחרט עליהם... ומדוע לא יהיה 'חכם הרואה את הנולד', ומעיקרא ישקיט את רוחו הסוערת.

כעין זה מצינו בגמרא (חולין דף נח:): 'אמר רב לית בקא בר יומא', פירוש שיש מין זבוב הנקרא 'בקא' ואי אפשר לו לחיות אפילו יום אחד שלם, ומקשה בגמרא - 'אמר ליה רב פפא לאביי, והא אמרי אינשי, שב שני אימרא [מְרַדָּה] בקתא מבקא', פירוש, מעשה היה והנקבה - בקתא, מרדה על בעלה משך שבע שנים, הרי לך, שזבוב זה חי יותר משבע שנים, ומדוע אמרת שאינו חי אפילו יום אחד, ותירצו בגמ' 'בשני דידהו', פי' שבאמת אינם חיים אפילו יום אחד, ומה שאמרו שמרדה בו 'שבע שנים', היינו לגבי השנים שהם חיים, כלומר, כייחס של שבע שנים בחיי בני אדם שהוא כחלק אחד משבעה עשר ממאה ועשרים שנה (לכה"פ), כך היא מרדה על בעלה כחלק י"ז מהיום.

ולכאורה צריך קצת ביאור, איזה הליכות חיים לימדו אותנו חז"ל במימרא זו, וכי מאי נפקא מינה לנו בכל אורח חייהם של ה'בקא והבקתא', ומה יש לנו ללמוד מה'סכסוך' שביניהם, ולמד מכאן הגאון המגיד רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, ללמדנו בא, שאף אנו - בסכסוכים ומחלוקות שלנו דומים לבקא ובקתא מבלי כל שינוי. כי כמו שהעומד מן הצד יחשיב את ה'מרידה' והסכסוך שבין הבקא והבקתא לשטות גמורה שכל אורח חייהם אינו אלא 'בן לילה היה ובן לילה אבד' ומדוע יריבו איש ברעהו על 'עסקי שעות'... אף אנו כיו"ב, כל הסכסוכים שבין איש לרעהו אינו אלא באשר ימי חייו נחשבים בעינינו כ'נצח', מדוע לא יפקח עיניו ויראה כי הכל שטויות באמת שהרי כל אורח חייו חולפים ביעף, ומה לו להשקיע כוחו ומרצו במחלוקת שבתוך כמה שנים כבר איננה נוגעת כלל... (בפרט שלפי ערך יומו של הקב"ה 'כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול' (תהלים צ ד) איננו חיים על האדמה יותר מג' שעות, שהרי כל שעה ביומו של הקב"ה הוא מעט יותר מארבעים ואחד שנה שלנו), אם כן, מדוע יחשוב כל כך על העולם הזה אם רק היום עומד הוא כאן, וכבר מחר [ויש מחר לאחר זמן] יהיה בקבר.

ונרמזו כן בנוסח התפלה 'עושה שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו', כי הדרך לעשות שלום בין איש לרעהו, הוא להתבונן 'במרומיו' - היינו כמה שני ימי חיי האדם לפי ה'יום' שבמרומים, וכאשר יבין האדם שכל ימיו כענן פורח וכחלום יעוף, יכנע לבבו וירבה שלום בעולם.

באר הפרשה - פרשת קרח

נשכחה סיבת המחלוקת, ועדיין האש בוערת. ואילו היו זוכרים את תחילת שורש המחלוקת כבר היו משלימים יחדיו זה עידן ועידנים, ורק מחמת שהוסיפו 'קש ותבן' ממשיכה האש לבעור ולכלות כל חלקה טובה, והמשיכה בעת ההיא ידום, שלא תתרבה האש יותר ויותר^{כג}, וכמו שכתב ה'פלא יועץ' (ערך כעס) השתיקה בעת כעס^{כד} - כמים לאש - שמכבהו^{כה}.

הנה כתיב בפרשת 'לך לך' (בראשית יג ח) 'ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך, מה נמלצו דברי השל"ה הק' ז"ע (לך אות לג) וז"ל. ושמעתי צחות

מניצוץ אחד של אש תתגרל המדורה^{כז}, ותאכל האש עד אברון. וכמו שאמרו חז"ל בסנהדרין (ז:.) האי תיגרא דמיא לצנורא דבידקא דמיא, וברש"י, לצנורא דבידקא - כשהנהר גדל פעמים שהוא יוצא לשדות הסמוכים לו - כעין ניגרים וצינורות קטנים, ואם אינו סותמו מיד, הולך ומרחיב ושוב אינו יכול לסותמו, וכמו שנאמר (משלי יז יד) 'פוטר מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש', כלומר ראשית מדון ומריבה דומה לפתיחת צנור המים - שאם לא יעצור אותו מבעוד מועד, לא יוכל לסתמו יותר^{כח}. וכן היא מציאות הדברים במחלוקת הנמשכת לפעמים ימים ושנים רבות - כשכבר (כמעט)

כא. וכמשל שאמרו, כאשר בוערת האש בחתיכת עץ קטנה - גפרור, עדיין אפשר לכבותה בנפיחה אחת בפה, ותכבה מיד ובנקל, אבל אחר שכבר תבער ממנה אש גדולה תקשה מאד המלאכה לכבותה.

כב. ומוסיף השל"ה, וז"ל. ושמעתי משארי הגאון המופלג כבוד מוהר"ר פינחס סג"ל ז"ל, כי דבר זה מרומז באותיות של תיבת מחלוקת. כיצד, האות מ - סתומה וסגורה מכל צדדיה לבד פתח קטן מלמטה, וכך הוא תחילת המחלוקת, מתחלת מאיזה דבר שטות קטן - באופן קטן. אחר כך מתרחב הפתח לכל רוחב האות כמו פתחה של ח למטה, ומשם תתלהב אש המחלוקת עד למעלה זהו אות ל, שגגו כמגדל הפורח למעלה למעלה, משם תמשיך האש הבווערת לירד למטה עד התהום, כרגלה של האות ק. ולאחר שכבר היא ברום הרקיע ובעומק האדמה, תגיע להיות כהאות ת אשר עומדת היטב על שני רגליים, כך תמשך המחלוקת למשך זמן גדול, ואות ו המפסיק, זה משענת המטה אשר בידו להחזיק המחלוקת - היינו כי כל המחלוקת נבנית ונשענת על איזה דמיון שפלוני עשה וכו'. אבל זה המטה נתהפך לנחש, עכ"ל.

וכך רמז הרה"ק ה'בית אהרן' ז"ע (בית אהרן דף קמד:) ב'טעמי המקרא' שבפסוק (דברים א כח) 'אחינו המסו את לבבינו', על 'אחינו' יש 'תלישה קטנה' ועל 'המסו את לבבינו' יש 'קדמא ואזלא'. ומבאר שכך מזהירנו הכתוב הישמר לך מאד אפי' מ'תלישא קטנה' ביותר ב'אחינו' באחוות רעים, א קליין רייס, כיון שכך טבע המחלוקת, מנקודה קטנה מתחזקת המחלוקת ומתלבה האש יותר ויותר, ולכן הטעם הוא 'קדמא ואזלא', אזלא פי' 'הולך', שאש המחלוקת מתפשטת והולכת עד לשמים.

והוכיחו ממה שאמרו חז"ל (עיי' מס' ד"א פרק שלום הי"ח) על אהרן הכהן שהיה אוהב שלום ורודף שלום והשכין שלום בין איש לחברו ובין איש לאשתו, ולכאורה יפלא, וכי היה איזה סיבה וטעם לריב איש עם רעהו במדבר, והרי לא התעסקו כלל לפרנסה כי ירד להם לחם מן השמים, ושתו מים מן הבאר, כמו כן הבגדים לא בלו, ועל מה נסובו מחלוקות שהוצרך אהרן הכהן לפשר ביניהם. אלא, כך הוא דרכו של היצר לזרוע מחלוקות ללא שום סיבה, יתחיל בוויכוח קטן באיזו אמתלא, ויהפוך אותו להר גדול ולסלע המחלוקת...

כג. נוראות כתב הרה"ק ה'חווה' מלובלין ז"ע טוב להיות בשלום עם חבירו הגם שהוא בשקר, מלהיות במחלוקת עם חבירו הגם שהוא באמת (אור הנפלאות כח, הובא באבני זכרון ערך מחלוקת).

ואילו הרה"ק רבי פנחס מקאריץ ז"ע אמר בזה"ל, מוטב להניח כמה מצוות בכדי שלא יהיה שום פירוד הלב על שום בר ישראל (אמרי פנחס עשי"ת אות תקיג).

כד. הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל פירש בלשון הכתוב (טז יא) 'ואהרן מה הוא כי תלינו עליו', שהנה איתא בגמ' (עירובין סה:.) בשלשה דברים אדם ניכר בכוסו ובכיסו ובכעסו, ואמר משה לקרח אם ברצונם להכיר בטבעו של אהרן מה הוא, הרי אין בידכם אלא כי תלינו עליו - לנסותו בנסיון הכעס, כי בכוסו אי אפשר שהרי כהן אסור בשתיית יין, אף בכיסו לא שייך לבדקו שהרי אמרו (יומא ט.) 'גדלוהו משל אחיו' נמצא שהכה"ג עשיר גדול הוא. אין בידכם לנסותו אלא 'כי תלינו' והיינו בכעסו (הגר"ש וואזנער זצוק"ל בשם מורו הגר"מ שפירא ששמע מר"מ אריק, הובא בטל תורה החדש).

כה. ומדויק בלשון הכתוב (תהלים לח יב) 'ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו', מדוע פתח בלשון נוכח וסיים בלשון נסתר, הוה ליה למימר 'לא אשמע וכאלם לא אפתח פיו'. אלא, כי אכן 'לא אשמע' קאי על הנרדף -

המחלוקת, כי כל הספרים מלאים מזה. נקוט האי כללא בידך, כי עוון המחלוקת יותר קשה מעוון עבודת כוכבים כי כמו שמצינו באהאב ושאל. ומוסיף שם (באות טז) ובודאי הגרוע שבישראל היה מוסר נפשו למיתה בכדי שלא לעבוד עבודת כוכבים, ואיך לא ימסור נפשו לעצור את עצמו מלעשות מחלוקת שהיא קשה מעבודת כוכבים, עב"ל (בשינוי קצת).

גם לעומד מן הצד ייאמר, אנא, אנא, המנע מלחביע דעה ולהתערב במחלוקת, כי מעולם לא יצא אדם נקי מעסקיו בבזון, ולא ימלט מטינוף ידיו רגליו

(כן כתב בת"מ להאלישך כאן) בתיבת 'מריבה' שאמר בלשון נקבה, ולא אמר 'אל נא תהי ריב' (בלשון זכר), אלא לומר, כי כבר הותחל ריב בין הרועים, לכן אמר אברהם למען השם יפסיקו דברי ריב ולא יוליד כדרך המחלוקת שתמיד עושה פרי ומתרבה, על זה אמר 'אל נא תהי מריבה' לשון נקבה, כאשה המולדת פרי מפרי, ודי בזה שהתחיל הריב, יהיה בזכר שאינו מוליד... עב"ל.

וממשיך השל"ה, על בן מי שמצפה לזכות ולראות פני שכניה, ירוץ ויברח מזוהמת הנחש, וירחיק ממחלוקת אפילו ממיעות קמא. ומה לי להאריך בגנות

אם הוא יעשה את עצמו כמי שאינו שומע, וישתוק בשעה שחברו מבזהו ושופך עליו קיתון של רותחין, זוכה עי"ז שהרודף לא יפתח פיו יותר בכדי לצערנו, והדבר בדוק ומנוסה, והנסיון מוכיח.

פעם בא יהודי לתנות את מכאובו לפני הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע כי פלוני רודף אותו עד חורמה ומציק לו ביותר. ענהו הרה"ק, לכל חבל יש שני ראשים, בכדי למתוח את החבל יש למושכו מב' קצוותיו – שני אנשים מב' הקצוות, ואם יעזוב אחד מהמושכים את החבל, לא ימתח החבל יותר, ולא עוד אלא שהמושך מאידך גיסא יפול אחור, כן גם עתה, אם תחדל מלענות ליהודי זה הרודף אותך ותתעלם ממנו כליל, הרי זה כמי שעזבת את קצה החוט וחרברך יפול וילך ממך מאליו...

הרה"ק מסאטמאר זי"ע פירש בלשון הכתוב (תהלים קכ ז) 'אני שלום וכי אדבר המה למלחמה', שהנה מצינו (ר"ה ג) 'כי משמש בד' לשונות - אי דלמא אלא דהא, ולפי"ז יבואר, אני שלום - אם ארצה לחיות בשלום ובשלוח עליו לכלכל הנהגתי בתבונה, וכי אדבר - להרגיל את פי להיות משמש בארבע לשונות, לעיתים בלשון רכה ופעמים לשתוק ולא לענות כלל וכיוצ"ב. אולם אם המה, ר"ל שמשיב לרעהו ואינו שותק כתיבת 'המה' הנקראת הלוך ושוב, אזי למלחמה - הנהגה זו גורמת לידי מחלוקת ומריבה.

כו. עפ"י דבריו מבארים את מאמר חז"ל (קה"ר ז כג, וכע"ז נדרים מא.) 'דעת קנית מה חסרת', כי בהוספת אותיות 'מה' על 'ריב' נעשה 'מריבה', ומי שקנה דעת ומבין את גודל ההפסד היוצא מתוך כל מחלוקת, מיד בתחילת ה'ריב', הרי הוא מחסר את האותיות מה, ומונע מה'ריב' להיפך ל'מריבה', ולכן אמרו (חולין פט.) 'כל הבולם פיו בשעת מריבה כתולה ארץ על בלימה', אפילו שכבר הוה 'שעת ריב' – וכבר החלה המחלוקת לחולל שמות, הרי הוא עוצרה מיד בכל כוחו, ומקיים את העולם שישאר על מקומו, וזהו 'על בלי-מה'.

כז. סיפר הגה"צ רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל, שבערוב ימיו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע נכנס להיכל הישיבה (והיה זה דבר בלתי שכיח כלל, כי לגודל חולשתו בימי זקנותו כמעט ולא הגיע אל הישיבה) ומיד התקבצו כל הבחורים סביבו לשמוע דברות קדשו, ופתח ואמר, 'מחיית עמלק, ממחיית עמלק צריך לפחד, ממחיית עמלק צריך לפחד', וסתם ולא פירש. ואמר הגה"צ רבי מרדכי שהיתה כוונתו למה שכתב הגר"א זי"ע (אדרת אליהו דברים א א) 'חמשה מיני ערב – רב יש בישראל, ובעלי מחלוקת הם גרועים מכולם, והם נקראים עמלקים, ואין בן דוד בא עד שימוחו מן העולם...' (יחיד ודורו ח"ב עמ' 746).

כח. משל נפלא אומרים משם הרה"ק ה'אמרי נועם' מדזיקוב זי"ע, אירע פעם שהאריה מלך החיות לא אכל זמן רב, וריח רע נדף מפיו. ויקרא האריה את החמור ושאלו, איזה ריח יש בפני, ענהו החמור, יסלח נא אדוני המלך, אבל מפני מע"כ נודף ריח רע למרחקים, ויקצוף האריה מאד וגער בו, וכי כך מדברים אל מול הוד כבוד המלך... ומיהר לטורפו חי. לאחמ"כ קרא האריה לזאב ושאלו איזה ריח יש בפני. הזאב שראה מה עלה בגורלו של החמור פתח וענה, ריח וורדים ושושנים נודפים מפני המלך... קצף האריה וצעק עליו וכי משקר אתה בפני, מיהר וטרפו. עבר שם השועל החכם שבחיות והנה האריה לנגדו, ושאלהו האריה אודות הריח שבפיו, מה יעשה השועל ה'פיקח', כי משני צדדים מסוכן הוא לפני המלך, ויען השועל, צר לי מאד שלא אוכל לענות למלך, אבל מה אעשה, כי תקפני הצינה וממילא אין בידי כעת 'חוש הריח' לדעת מהם הריחות הסובבים אותי...

באר הפרשה - פרשת קרח

ומה שהוא עומד ומשמש ככהן גדול אינו אלא כי הוא שומע לקול משה, ומקיים גזירת מלך. ועפ"ז יתפרש ואמרו הוי מתלמידיו של אהרן, שר"ל, רדוף אחר השלום וותר' על שלך"א, כי אין אדם המוותר משלו ומפסיד.

וכל גופי"ש. על כן, יפקח עיניו בתחילת הדרך, לבלום בזמן את כל המערכה אשר בוא תבוא עליו אף אם יכנס רק ב'טעות' למערכה זאת.

וכבר איתא במשנה (אבות א יב) הוי מתלמידיו של אהרן - אוהב שלום ורודף שלום, ומצינו לרמב"ן בפרשתן שמבאר בפסוק (טז ד) 'וישמע משה ויפול על פניו'. וצ"ב, מדוע נכתב בלשון יחיד - ויפול על פניו - ולא ויפלו משה ואהרן, כי אהרן בקדושתו לא ענה דבר בכל המחלוקת הזו, והחריש כמודה שאכן צדקן טענותיו של קרח, וראוי קרח לשמש ככה"ג יותר ממנו.

אתה עשית את השמים - בגנות מחלוקת גם כשהיא לשם שמים

בפרשתן (יז ה), 'ולא יהיה כקרח ובעדתו', נודע מה דאיתא בגמ' (סנהדרין קי.) 'אמר רב כל המחזיק במחלוקת עובר בלאו שנאמר ולא יהיה כקרח ובעדתו',

כיו"ב, יתנהג האדם בעת מחלוקת שלא יביע כל דעה לצדד כאחד מהצדדים ח"ו, ויעשה עצמו כשועל הלזה שעשה עצמו כמי שאין בידו להריח, וכך יאמר האדם איני יודע מאומה, איני 'מבין' בזה ולא אנקוט כצד או זה, אז ירוויח כאותו השועל שניצול ממות בטוח לחיים טובים ולשלום.

ויודע מה שענה ה'שבט הלוי' זצוק"ל כששאלוהו במה הארכת ימים, שתשובתו היתה במשל זה, וסיים באומרו, זה שבעים שנה שהנני רב ומורה הוראה בבני ברק, וכל ימי בחרתי לשתוק ולא להתערב במחלוקת, ומי שאפו סתום ואינו מריח זוכה לאריכות ימים, ושומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו.

מסופר על מנהגו של הבית הלוי שהיה מביט בכל העת על קופסת טבק, משנשאל מהם 'הסודות' הכמוסים ונסתרים בזה, הראה שחקוק על גג הקופסה מפנים 'שפו שמנ' ר"ת שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו, וכתב זאת שיהא לו לסימן ולזכר בכל עת שישמור על פיו ולשונו.

ומדוע חקק אותיות הפסוק דייקא על קופסת הטאבאק (ובפשטות כי השתמש בה הרבה במשך היום, עוי"ל), כדי ללמד לאדם, בטרם תבוא לתחוב את אפך במקום שאינך נצרך, שמור שלא תתחבנו למקום שיעלה לך בסוף דבר ביוקר. כט. כתב הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ד"ה הוא דתן ואבירים) דלכאורה יש לתמוה, שהנה שמם של דתן ואבירים נזכר בפירושו במחלוקת זו - כדכתיב (טז א) 'ויקח קרח... ודתן ואבירים' אפילו שלא נתכוונו כלל לטובת עצמם - שהרי אין מוצאם משבט לוי כלל, ולאידך מאתיים וחמשים מקריבי הקטורת התכוונו לעצמם [שהרי הקריבו קטורת, ונראה שמבני לוי היו], והתורה חסה על כבודם ולא פירסמה שמותם, ומסברא היה לו להפך - לפרסם לדראון עולם את מי שהתכוון לטובת עצמו.

ומבאר ה'חידושי הרי"ם' - כי יתכן עוד לסלוח לאדם שאינו יכול להתגבר על יצרו ועל כבודו המדומה ושואף לגדולות, אבל לבעל מחלוקת לשם מחלוקת, המחרחר ריב אף כשאין לו טובת הנאה מזה, לזה אי אפשר לסלוח ויש לפרסם שמו לגנאי.

ל. אדרבה ישיב טובה תחת רעה, שמעתי מהרה"צ רבי צבי אלימלך קארנרייך זצ"ל שהיה 'עד ראייה', בעת שישב כ"ק אדמו"ר מהר"ש מבאבוב זי"ע 'שבעה' על אחותו ע"ה והגיעו לנחמו כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע ועוד אחד מגדולי הפוסקים עוד מקודם זמן המלחמה, ואותו רב נפלטה מפיו אמירה כלשהי שהיה בה פגיעה נוראה בכבודו של הרבי מליובאוויטש, לאחר תקופת זמן מה שלח הרבי לבקש ממנו שיבוא לשמש שיכהן כמג"ש בישיבתו, ואף שלא קיבל את המשרה הרמה (מסיבותיו עמו) בכל זאת החל הרבי לשלוח לו 'משכורת' עד סוף ימיו... וכל זאת בכדי שלא יעלה על ליבו שהרבי מקפיד עליו על שזלזל בכבודו.

וכבר איתא מקדמונים, שכל בנינו של 'כלל ישראל' נבנה בזכות הוותרנות, שהרי ה'אמהות' שרה ורחל עקרות היו, ולא נושעו בזש"ק, ורק בזכות שהכניסו 'צרתם' לביתם נבנו גם הם עצמם.

לא. עסקן גדול מבאי ביתו של הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל. שאל אותו פעם אודות מה שפגעו כמה 'עסקנים' בכבודו של הגרשז"א והלה רצה למחות ולעורר מדנים על זה, אמר לו הגרשז"א דע לך - מעולם

לא היה יהודי שהפסיד מהוותרנות בעת המחלוקת, על כן אבקשך שתשתוק ואל תעורר מחלוקת בשום אופן.

בחז"ל בכדי ללמד לדורות), לאיך 'עדת קרח' אלו מאתיים חמישים איש 'נשיאי עדה קריאי מועד אנשי שם' שהלכו עמו בוונה אחרת היתה להם, וכלשונו (בתחילת הפרשה) 'והיתה מניעת הכהונה שהיא גורמת דבקות ואהבת ה' כאשר בוערת בקרבם, לא לשם שררה וכבוד המדומה כי אם להתקדש ולהשיג מעלה זו ע"י עבודה', ר"ל שנכנסו למחלוקת מתוך בוונה זכה ורצון מהור להגיע למעלות רמות ונשגבות על ידי קדושת הכהונה, ועל כך נאמרו ב' האזהרות, א. ולא יהיה בקרח - להתרחק מן המחלוקת. ב. לא יהיה כעדתו - 'אפילו מכיון למצוה אסור לעשות מחלוקת' לב.

ודקדק ה'נצי"ב' זי"ע (בהעמק דבר) בלשון הכתוב ולא יהיה כקרח וכעדתו, אילו נאמר ולא יהיה 'כקרח ועדתו' היה משמעות הלשון 'כקרח עם עדתו הנלוים אליו', אבל מאחר שכתוב וכעדתו' (עם כ' הרמיון במיוחד עליהם) א"כ משמע שיש כאן ב' אזהרות נפרדות, א. לא יהיה כקרח. ב. לא יהיה כעדתו, ומה הם ב' ציונים אלו וכי 'קרח' לחוד ו'עדתו' לחוד. אלא ביאור הדבר, כי אכן, בוונתו של קרח היתה לשררה ולכבוד עצמו, כמו שאמרו חז"ל (מד"ר, ריש הפרשה והובא ברש"י) 'מה ראה קרח לחלוק עם משה, נתקנא על נשיאותו של אליצפן' (ואף שאין לנו שמץ השגה בכל אותה פרשה, אך מ"מ נכתב כן בתורה ונתפרש

סיפר הגאון ר' אליעזר טורק שליט"א רב ומו"צ בקרית ספר בארה"ק מעשה שאירע בעירו, באחד הבניינים שדרים בו כמה שכנים יחדיו החליטו השכנים להרחיב את ביתם, אחר שהחלו לבנות נתגלע הריב בין השכנים על מי מוטל לשלם את הכותל שבין השכנים - בסך חמש אלף שקלים (נפשם של הרבנים ויושבי על מדין כבר שבעה לשמוע כגון דא), נוסף על חלקו של כל אחד בסך מאה וחמישים אלפי שקלים, ותבער אש במחנה - מהארץ ועד לב השמים, ולא ראו כל דרך ומוצא במחלוקת זו, עד... שאחד מהנוגעים בדבר החליט לוותר - למען תשקוט הסערה וישוב השלום לשכון בין בני ישראל, ויפן אל ה'קבלן' ונתן לו צ'יק על סך עשרים אלף שקלים - והסביר לו כי כלל בצ'יק הלז מלבד חלקו שנשאר חייב לו (סך 15,000) גם את החלק שעליו נסוב הוויכוח.

והנה, עבר זמן רב ועדיין לא נפרע הצ'יק, פנה האברך - נתן הצ'יק אל הקבלן, ושאלו האם מע"כ אינו נצרך למעות, אמר לו הקבלן - איני יודע מה אתה סח כי זה עידן ועידנים פדיתי את הצ'יק כי שלמתי בו לערבי פלוני, ומאז לא ידעתי איה הצ'יק ומה ייעשה בו.

מכיוון שכן גברה בשניהם הפליאה אודות תעלומת הצ'יק - מי הוא זה ואיזה הוא שקיבל צ'יק ולא אבה להשתמש בו... עד שהודה להם הערבי בעצמו, כי ברצונו להרוויח עוד ממון עמד והוסיף מספר 'אפס' (זירא) למספר של עשרים אלף שקלים ועשה ממנו מאתיים אלף שקלים, אך מכיוון שמוצאו מ'עם הדומה לחמור' ושכלו דומה לשל חמור לא הרגיש כי את השורה אשר בסמוך למספרים שבה נכתב הסכום ב'מילים' אי אפשר לו לזייף, ממילא בבואו להוציא 'מזומנים' אצל פקידי הבנק, גערו בו הפקידים ולא נתנו לו אפילו פרוטה אחת על שטר מזויף מתוכו... ללמדנו, כי המוותר לרעהו ירוויח בכפלי כפליים - כי אף את חלקו שהיה לו לשלם, לא לקחו ממנו.

עוד מעשה שמעתי ממרא דעובדא, מה דבדידיה הוי לפני כמה שנים, ואף זה בעסקי בנייה שנינו... ששכנו רצה להרחיב ולבנות חדר נוסף לביתו אך הוא לא הסכים, ותבעו השכן לדין תורה, ואכן בשבוע שעבר עלו השניים לבית הדין ושטחו את טענותיהם, ובתוך הדברים אמר לו הדיין שליט"א כדאי לך לוותר... נענה האיש, אם הרב אומר שכדאי לי לוותר הריני מושך את כל טענותיי ותביעותיי, ומיד חתם שהוא מאשר לבנות. כשחזר לביתו מצא את בנו שהוא בן שנה שוכב על הארץ כשפניו כמעט שחורות מחוסר אוויר לנשימה, אחר שנחנק מכדורי שוקולד (המסוכנים לתינוקות לבליעה מבלי מציצה מקודם), הכניס האב את אצבעו לתוך פה התינוק בכדי להוציא את ה'כדור' אך שוד ושבר... בזה דחף את הכדור יותר לעומק הגרון, וכבר ראה את מר המוות כנגד עיניו רח"ל, נשא עיניו למרום וצעק, רבש"ע זה עתה ויתרתי... אנא ה' הושיעה נא, שוב הכניס את האצבע והצליח להוציא את ה'מזיק' מהפה, וחזר הילד לנשום והיו חייו לשלל...

באמת אמרו, כי בוודאי אין זה דבר קל כלל להיות מעביר על מידותיו... אך הקושי לאבד ילד ל"ע גדול הוא כהנה וכהנה... ומוטב ל'התיישר' בוותרנות מאשר לעבור ייסורים אחרים...

לב. וכך ביאר הרה"ק האמרי נועם זי"ע בדברי חז"ל (במדב"ר כא כב) 'קשה עלי פרידתכם' שכך אומר הקב"ה לבני ישראל קשה היא המחלוקת ובפרט כשהנכם באים ותולים עצמכם עלי כי לשמי אתם נפרדים ונלחמים זה בזה.

באר הפרשה - פרשת קרח

וכמבואר בכל 'כתבי הקודש' לדורותיהם, כי כן הוא להביא למחלוקת ופירוד הלבבות על דרך העבודה רצון הבורא ית"ש וכך עלתה במחשבתו הנכונה והישרה^ל, כי באמת 'כולם אהובים וכולם שיהיו דרכים הרבה בעבודת ה', ועצת השטן היא ברורים^{לד}. ולא נביא כאן אלא את הדברים אשר חקק

אמרה נאה אמר מו"ח כ"ק אדמו"ר מזוטשקא זצוקללה"ה בביאור בקשתו של יעקב אבינו 'בקהלם אל תחד כבודי' (בראשית מט ו), וברש"י (שם, ובריש פרשתו) שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר 'שמו' על מחלוקתו. כי כידוע הרבה פעמים נסובה המחלוקת על השם של אבי השושלת, כל אחד רוצה את השם לעצמו, על כן ביקש יעקב אבינו 'לא יזכר שמי על המחלוקת'... שבהקהל קרח את הקהל אל מול משה ואהרן לא יחללו את כבודו שלא יתגודדו על שמו. לג. תיאור 'נלבב' ונחמד נמצא בכתובים (מתוך רשימה של אורח בעיירת ברעזאן, בחורף תרס"ח) 'פסק הלכה' בשם הגה"ק המהרש"ם מבערז'אן זי"ע בעניין מחלוקת לשם שמים, והרי הוא ככתבו כלשונו כפי שנרשם על ידי אחד האורחים שהיו שם בשנת תרס"ח.

גבאי בית הכנסת מהעיר המבורג באו לעיירה ברעזאן לדון לפני המהרש"ם אודות מחלוקת שפרצה בקהילתם, והוחלט על כל הצדדים להגיע אליו. וזה דבר המחלוקת, מייסדי בית הכנסת היו 'אשכנזים' מהונגריה, מגליציה, מפולין ומרוסיה. עשרות בשנים התפללו 'אשכנזית' - נוסח אשכנז, אך בשנים האחרונות התרבו תושבים חדשים חסידים מגליציה ומפולין עד שכבר נהיו הרוב בבית הכנסת, והם דחקו לשנות את הנוסח לספרד, והתלקחו ויכוחים ואפילו מחלוקת של ממש, בין הקהילות. אחרי שסידרו שני הצדדים את טענותיהם, הרהר המהרש"ם ואמר להם, תודה לה' שאחינו מקהילה בהמבורג דנים ביניהם על הנוסח, וזה לי כאות וסימן שהנכם יראי ה', ואספר לכם דבר (הלצה) שהיה עם הגאון האדיר ר' יוסף שאול נתנזון בעל 'שואל ומשיב'.

הגאון בא בימי הקיץ לעיר סקוליע לשאוף אויר צח בין הרי קרפטים שסביב לה. בעיר זו חיו כמה מאות משפחות מאחינו בני ישראל, והיו שם כמה בתי כנסיות, שנהוג היה בהם נוסח ספרד. בימי הקיץ באו למקום גם הרבה אנשים מלבוב, למטרת קיט והבראה. משנה לשנה התרבה מספר הנופשים במקום. פעם אחת בליל שבת קודש כאשר ה'בעל תפלה' אמר בקדיש 'ויצמח פורקניה', התחילו אנשי לבוב, שהיו רובם ככולם 'אשכנזים' למחות. הגאון בעל שואל ומשיב החזיר פניו לציבור ובהרמת יד השתיקם. אחר כך, כאשר הש"ץ הגיע ל'כגונא', הרעישו שוב האורחים אנשי לבוב והתחילו בקול רם לומר 'במה מדליקין', אנשי סקוליע צעקו 'אנחנו בעלי הבתים פה ואתם האורחים', ואנשי לבוב זעקו לעומתם 'מהאירוח שלנו כאן בחדשי הקיץ אתם מוצאים את לחמכם לכל ימות השנה, אנחנו נודבים גם להחזקת בית הכנסת, לכן אנחנו העיקר ואתם הטפל'. שוב החזיר הגאון את פניו ואמר, 'תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם'...

לאחר התפלה הזמין ר' יוסף שאול את המתפללים כולם לביתו, פתח את פיו ואמר, 'דעו, אחי היקרים, כי בשעה שאתם מתקבצים לתפלה לכבוד ה' יתברך, השטן לא יכול לסבול את הדבר, והוא מבקש תחבולות להפריע את התפילה. מה הוא עושה, הרי הוא מייעץ לאנשי לבוב לומר 'במה מדליקין'... זאת אומרת, במה והאיך מדליקין אש המחלוקת ביניכם... ומיד במקביל הוא מייעץ לאנשי סקוליע לומר 'כגונא', פירוש שישתתפו במחלוקת כמותם... אבל האמינו לי, אחיי, שלא לכך התכוונו רבותינו מחברי התפלות והפזמונים. אך מה אפשר לעשות כי מצבינו לא קל כי אנחנו עדין במאסר הגלות, וחבושים בידי היצר הרע המעקש את לבנו. לכן עלינו להתפלל 'רבונו של עולם, רחם על ישראל עמך, שלח את הגואל צדק, וממילא לא יהיה צורך לומר יותר 'ויצמח פורקניה'. ואז כבר ננהג כמנהג משיח צדקנו, אם הוא יאמר משיח 'כגונא' יאמרו ישראל כגונא, כגונא דיליה למהוי אחד באחד בהתאחדות גמורה... ואם יאמר משיח 'במה מדליקין', יאמר עם ישראל בהתלהבות ובאש קדושה 'במה מדליקין' - אהבת איש לאחיו... הנאספים התענגו על דבריו.

הגאון בעל ה'שואל ומשיב' המשיך ואמר, כעת הנני נמצא עכשיו בעיר מלאה חסידים ולכן אמרתי לכם 'תורה חסידית'. ועתה, אני רוצה לפסוק את ההלכה. הדין והמנהג פשוט, אנשי סקוליע הבאים ללבוב ומתפללים בבית הכנסת שנהוג בו נוסח אשכנז יוכלו לומר בחשאי 'כגונא', אנשי לבוב הבאים לסקוליע יוכלו לומר לעצמם 'במה מדליקין'.... אני מודה על האמת ואת חטאי אני מזכיר, אני בעצמי אומר פה ק"ק סקוליע (בחשאי) במה מדליקין. ומה בכך, אם מי מאנשי סקוליע יאמר בלבוב במה מדליקין ומי מאנשי לבוב בסקוליע - כגונא, העונש עבור כך אני מקבל עלי. העיקר, אחי היקרים, שיהיה שלום ביניכם. ואם יהיה שלום יהיה הנוסח טפל והשטן יתפקע...

הוא, ואין לי שום ספק שזה אחד מעיכובי גאולתנו ופדות נפשנו^ל, שסיבת שנאת חנם שהיה הגורם לחורבן בית שני עדיין מרקד בינינו ומלבישים הכל במעטה כאילו של שמים^ל, עכ"ל.

וזכר כתב ה'נצי"ב' (חומש העמק דבר בפתחה לספר בראשית) על הפסוק (דברים לב ד) 'הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט א-ל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא',

בקולמוסו הגאון בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל (הובא ב'רחמי הרב' ערך עין טוב - דברי הרכה הנחוצים ביותר לדורינו אנו) וז"ל, ובעוונותינו הרבים אנו עדים כהיום לשלח מדנים בין אחים, נעשה מנהג רע בכמה קצוות מאומתינו הקדושה, שכל מי שאינו מקבל השקפת יחיד או חוג - נרדף על צווארו ושופכים דמו בכמה מיני מדנים ולשון הרע, ושוכחים שזה רצון ה' שיהיו דעות שונות והשקפות שונות בעולם, וכל אחד יעבוד את ה' יתברך בבחינתו

המהרש"ם סיים את סיפורו, לאנשי המבורג ששחקו למשמע אוזנם והציע גם להם שיאותו לאיזו 'פשרה' בין הצדדים למען השלום, והצדדים התרצו. ולאחר קבלת קנין, קבעו פשרה נעימה לרווחת הצדדים.

פעם הגיע אורח נכבד להתפלל בפניא דמעלי שבתא אצל הרה"ק ה'אמרי חיים' מויז'ניץ זי"ע, וכיבדו אותו לגשת אל ה'עמוד' להתפלל תפילת מנחה, וניסה להנעים בקולו כפי ה'נוסח' המקובל ב'ויז'ניץ' ולא עלה כל כך בידו... ניגש אליו ה'אמרי חיים' ושאלו מדוע אינו מתפלל כפי ה'נוסח' השגור על לשונו, השיב שרוצה להתפלל כמנהג המקום, נענה לו הרה"ק, אצלנו 'מנהג המקום' הוא שכל אחד מתפלל כפי שנוהג במקומו...

לד. וכפי שפירש הרה"ק מקאזמיר זי"ע (הובא בדברי ישראל ויגש) בלשון הכתוב (בראשית מה כד) 'אל תרגזו בדרך' - אל תרגזו ותריבו על דרך העבודה הנכונה...

לה. דברים המרעידים כל לב כתב הרה"ק בעל התניא זי"ע (אגרה"ק נו) וז"ל. כי אין שלום יוצא מתוך מריבה, ובפרט ממחלוקת לשם שמים אשר רוב הצרות והתלאות הן ממחלוקת לשם שמים, הרחמן יצילנו ממנה.

לו. הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטאר זצוק"ל ראה פעם איך שכמה אנשים חולקים בענין 'לשם שמים' ויורים בפיהם חיצים ובליסטראות זה בזה, נענה רבי יצחק אלחנן ואמר, 'לשם שמים' איני רואה כאן, אבל אני רואה מידות מושחתות ונוראות... כל אחד זועק 'כולה שלי'.

בדרך צחות היה הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע אומר, יעקב אבינו ביקש 'בסודם אל תבוא נפשי' כי פעמים הרבה יאמרו הניצים וכי נראה לך שאנו נחלקים בסתם דברים פשוטים, לא כי, אלא חולקים אנו בדברים העומדים ברומו של עולם - עפ"י תורת הסוד, וע"ז ביקש יעקב אבינו בסודם אף במחלוקת זו שהיא עפ"י סוד אל תבוא נפשי איני רוצה כל חפץ בה, כיוון שעל פי 'פשוט' הוא מחלוקת על משה רבינו.

בדרך צחות אמר הרה"ק מסאטמאר זי"ע לפרש בלשון הכתוב (ישעיה סו כב) 'כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה', כי בשלמא 'ארץ' אכן צריך לעשות 'חדשה' לעתיד לבוא מאחר שנשחתה הארץ ונתקלקלה בעוונות היושבים עליה, אך מה צורך יש בבריאת שמים חדשים, אלא, משום שכבר היו כל כך הרבה מחלוקות 'לשם שמים' עד שצריכים לעשות שמים חדשים...

ידוע מליצת העולם בלשון הכתוב (בראשית יג יג) 'אנשי סדום רעים וחטאים לה' מאוד', כי 'אנשי סדום' היו רעים וחטאים בבין אדם לחברו בטענה שהם 'לה' מאוד' - שהינם מתכוונים רק לשם שמים...

איתא במדרש (בר"ר כב ז) בענין המחלוקת של קין והבל עד שסוף דבר קם איש באחיו ורצחו נפש, בזה"ל, על מה היו מדיינים, אמרו בואו ונחלוק את העולם, אחד נטל קרקעות ואחד נטל את המטלטלין. זה אמר, הארץ אשר אתה עומד עליה שלי היא (שהרי כל הקרקעות שלי). וזה אמר, הבגד אשר אתה לובש שלי הוא. זה אמר תפשוט (את הבגד), וזה אמר, פרח (באוויר), ומתוך כך - ויהרגו. רבי יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר, שניהם נטלו את הקרקעות ושניהם נטלו את המטלטלים, ועל מה היו מדיינים, אלא זה אמר, בתחומי בית המקדש נבנה, וזה אמר בתחומי. שנאמר (בראשית ד ח) ויהי בהיותם ב'שדה', ואין שדה אלא בית המקדש, עכ"ל. וביארו בעלי המוסר, שאין כאן כל מחלוקת, כי באמת היה הסכסוך ביניהם על עניני רכוש וממון, זה נטל כל הקרקעות לעצמו וזה נטל כל המטלטלין לעצמו, ורצו לבלוע איש את רעהו בעודו בחיים, אלא שבפיהם אמרו שחולקים המה על מקום המקדש... (אף שאין לנו השגה בקדמונים אלו, מ"מ דברי המדרש באו ללמדנו יסוד גדול בפרשת המחלוקת), כי מאד מאד יש להתרחק מ'מחלוקת לשם שמים', כי אם יפשפש בעצמו היטב ימצא שמתחת ל'כבוד שמים' טמון 'כבוד עצמו', אלא שהיצר מצליח לבלבל את הילך מחשבתנו כרצונו ה"י.

באר הפרשה - פרשת קרח

בא הכתוב להצדיק דין הקב"ה בחורבן בית שני שהיה דור עקש ופתלתול, אף שהיו צדיקים חסידים ועמלי תורה, אך לא היו ישרים בהליכות עולמם, ע"י שחשבו את מי שנוהג שלא כדעתם ביראת ה' לצדוקי ולאפיקורוס, לכן נגזר דינם, והיינו אף שהיו בעצמם צדיקים לא סבלו את מי שהיה סובר שלא כמותם ל', וע"ז אמר הכתוב 'צדיק וישר הוא', הקב"ה ישר הוא ואינו סובל צדיקים כאלו, אלא באופן שהולכים בדרך הישר גם

סיפר הגאון המגיד מישורים רבי שלום שבדרון זצ"ל על עצמו (ברוב ענותנותו תלה 'משל' זה בעצמו) שפעם נתארח בשבת קודש בעיר פלונית, והייתה השבת 'שבת ראש חודש' - ר"ש שהיה ידוע כ'בעל תפילה' היה בטוח בעצמו כי לרגל בואו העירה לשאת דרשות חיזוק במשך כל השבת יכבדוהו לגשת אל ה'ברעטל' (התפילה לפני העמוד) לאמירת ה'הלל', משום מה שלח הגבאי יהודי אחר, ושתק לו ר"ש, אחר ההלל משבאו לקריאת התורה היה בטוח בעצמו כי יכבדוהו בעליה ראשונה השייכת לו כאחד מבני אהרן הכהנים, וכבר סידר את ה'טלית' למען יוכל לגשת מיד אל בימת הקריאה - אבל, לא... כהן אחר נקרא במקומו לעלות ראשונה, חשב ר"ש וודאי רצונם לכבדני בעליית ה'מפטיר' שגם היא מותרת לכהנים, וכמעשהו בראשונה כן מעשהו במפטיר שנקרא אל הבימה איש אחר (אף שהוא כבר הכין עצמו וכחכח בגרונו לברך ברכות התורה וההפטרה בקול צלול)... ועדיין היה ר"ש בטוח כי ה'מוסף' בו אומרים אתה יצרת לכבוד השבת ולכבוד ראש החודש 'פול' לידו האמונות בתפילה לפני העמוד, והנה הוא שומע את קולו של ה'גבאי' בכבודו ובעצמו מסלסל בקול כ'הקדמה' לתפילת המוסף 'וכל מי שעוסקים בצרכי ציבור באמונה... הקב"ה ישלם'... וחשב ר"ש לעצמו, זה הגבאי מתברך בלבבו לאמר כי הוא 'עוסק בצרכי ציבור באמונה', וכי זוהי נאמנותו שאינו מבין להעריך ולכבד אורחים רמי מעלה הדורכים על מפתן בית מדרשו... מה אומר ומה אדבר, בחזרת הש"ץ טעה זה הגבאי - שכח שהיום ראש חודש והחל 'תכנת (תקנת) שבת' במקום 'אתה יצרת' הנאמרת בשבת ראש חודש, ומשום מה (לגודל תבערת לבי בתלונתיי עליו) אנכי שמעתי זאת ראשון לפני כל הקהל, מיד דפקתי והכיתי בחוזקה על השולחן ב'קנאות קודש' נו... אתה יצרת... אתה יצרת... ג' פעמים - וכמעט שלא נשבר השולחן מחוזק ההכאה, ולנראה מן הצד נראה היה כי בערה בי אש קודש להעמיד הגבאי על טעותו, אבל האמת אגיד, שאנכי הרגתי את עצמי מכל התרעומת שנתמלא לבי, כי באתה יצרת... הראשון נרגעתי ממה שלא נתכבדתי ב'הלל', ובאתה יצרת... השני נרגעתי ממה שלא נקראתי לכהן או מפטיר, ובשלישית נרגע לבי ממה שלא שלחוני לעמוד לכבוד היום בתפילת המוסף...

וכל אחד ילמד מוסר לנפשו איש איש בעניינו, כי הדבר מצוי ביותר בחיי היום-יום, כגון 'ראובן' שרצה להתמנות לתפקיד פלוני ולא עלתה בידו, וכשתחקור אחרי מעשי ראובן תמצא, שדייקא הוא ימצא 'חסרונות' במי שקיבל אותו תפקיד, ואינו משים אל ליבו ש'הביקורת' שיש לו נובעת מקנאה וצרות העין, יכלה הדף ולא יכלו הדוגמאות... לז. הבט וראה מה שכתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (צדקת הצדיק אות קעה) 'צריך להיזהר מלגרום צער לשום בריה אפילו לצורך מצוה וכו', ועל זה נענשים גם כשהוא לצורך מצוה, והוכיח זאת מהא דאיתא ב'תנא דבי אליהו' (רבה פכ"ד) שאבן שבה סקלו מי שהיה מחויב על פי בית דין למות בסקילה, וכן העץ שנתלה עליו - עתידים ליתן את הדין. ומבאר כי מהאי טעמא היו הסנהדרין מתענים ביום שהרגו את הנפש (כדאיתא בסנהדרין סג.) כדי לכפר על נפשותיהם, ואע"פ שמצוה יש לב"ד לדון ולהרוג מי שמחויב בדבר, אך סוף סוף ציערו נפש מישראל... והדברים נוראים, שהרי ה'אבן' ו'העץ' לא עשו כלום... אלא בית דין זרקו את האבן ואח"כ תלו את הנהרג על העץ, אעפ"כ מחמת שנגרם צער על ידם, יש לדון את דינם... וכיו"ב אמרו לפרש במה שמצינו ב'חד גדיא', שה'שונרא' אכל את הגדי וסופו שנטרף על ידי הכלב, והוא הוכה במקל אשר לאחר מכן נשרף באש וכו', ולכאורה בשלמא לחתול והכלב מגיע עונש בדין שהרי כל אחד מהם טרף בעל חי אחר, אך 'מקל' זה מה חטא שנענש בשריפה, והרי לא עשה כלום בעצמו אלא איש אחד אחז בו והכה את עמו את הכלב... אלא ללמדנו, כי אף אם אינו 'חוטא' אך מאחר שסוף סוף השני הוכה על ידו, הרי אחת דינו... ומכאן ילמד כל אחד לעצמו קל וחומר בן בנו של קל וחומר, אם כך מגיע למי שנגרם צער על ידו לצורך מצוה, מה יעלה בגורלו של מי שמצער יהודים בידי ממש, ועל אחת כמה וכמה שלא במקום מצווה...

ידוע ביאורו של הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, כי כמו המכניס ידיו לתוך להבות האש - אפילו באונס גמור, מ"מ לא יועיל לו טענת אונס, וידיו נכווים ונשרפים (ואף אם היה הדבר 'לשם שמים' לא יועיל לו מאומה), כך נמי לענייננו - כל צערו של יהודי 'אש' הוא, ואף אם הוא באונס, וגם כשמתכוון 'לשם שמים', הרי הינו מתעסק באש בוערת.

בהליכות עולם ולא בעקמימות אע"ג שהיא לשם שמים, יצה"ר להסית לאדם ירא חטא בעוון לעשותו. כי יודע הוא שלא ישמע לו, כאשר דרשתי כמה פעמים. רק, בא בתחלה בדבר יראה, וסופו רע ומר. ולכך נמשל ל'מרור' תחלתו מתוק וסופו מר, כי מתחלת בדבר מצוה. ובפרט בענין קטטה ומריבה ומחלוקת לט, מתחיל בעסק מצוה, כאשר דרשתי כמה פעמים, מתחלה בא המשטין ואומר, לך נאה מא להתקוטט^{מב} כי רשעים עתקן גברו חיל, שולחים ידיהם בעושה, ואם אין אתה נלחם ז"ע (יערות דבש ח"ב דרוש ה) בזה"ל, והנה באמת מאוד מאוד צריך להזהר מתחבולות יצר הרע לט, כי רבים לוחמים לו, ומתחכמים איך ללוכדו, כי לאדם לא מצא עזר, ובאמת זה חלי, כי מעולם אינו שכיח שיבא

לח. פעם נכנס יהודי אל הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל ושאלו 'בתמימות' בענין מסוים כיצד היא ההלכה, והכיר בו שכוונתו לשמוע ממנו 'צד' באיזה מחלוקת שהייתה באותה שעה בין גדולי ישראל בפסק הלכה בענין זה (כידוע, פעמים רבות יש דין ודברים בין גדולי הדור בענייני הלכה, ומשם תימשך למחלוקת אצל 'אנשי החצר' שבין ב' הצדדים), הגאון רב"צ הכיר מהי מטרתו של אותו שואל תמים, ע"כ אמר לו, ר' יהודי, בנידון ההלכה עצמו, כאיזה צד שתנהג יש לך על מי לסמוך, אבל להחזיק במחלוקת אין לך כלל על מי לסמוך.

לט. כן פירש הרה"ק ה'מקור ברוך' זי"ע, בדברי חז"ל (סוכה נב): 'יצרו של אדם מתגבר עליו ואלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו', שבא לומר לאלו שעורכים מחלוקת 'לשם שמים', כלומר, שהם לוקחים את הקב"ה לעזרתם - כי 'לשם שמים' כוונתם - לא יכול היצר להסיתו למחלוקת...

מ. נוראות מצינו בגמרא (חולין צא:), על הפסוק (בראשית כח ב) והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, עולין ומסתכלין בדיוקנו של מעלה - שהרי דמות דיוקנו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד, ויורדין ומסתכלין בדיוקנו של מטה. ורצו המלאכים להרגו - מחמת קנאה (רש"י שם), מיד - והנה ה' נצב עליו. והמתבונן יתמה, הרי 'אין ביניהם לא קנאה ולא שנאה' (עיי' שבת פט.), והיאך יתכן שהם 'קנאו' ביעקב, אלא ע"כ צריך לומר שקנאה זו - קנאה עילאית היתה - במה שאין לנו השגה, ואעפ"כ הביאתם קנאה זו עד כדי הרצון להרוג את יעקב כפשוטו בפועל ממש... אגב אורחא בענין הקנאה, הנה בתשו' חת"ס (יו"ד שלז) דן בשאלה שנשאלה אודות שבר מציבה שנמצא בחצר בית כשהיא הפוכה, ה'מוצאים' הפכו את האבן ונמצא כתוב עליה פה נטמן איש הגון רבי זכריה ב"ר ידידה' נפטר עיו"כ קני"ט לפ"ק, והיינו מקט"ו שנה לפני זמן החת"ס, והשאלה היתה האם מותר לכהן להכנס לאותה חצר, או שיש להעמיד על החזקה שבודאי כבר לא נשאר עצם כשעורה שלימה במשך כל כך הרבה שנים.

ענה החת"ס, הנה אמרו חז"ל (שבת קנב): 'כל מי שיש בו קנאה עצמותיו מרקיבין', ומכאן שמי שאינו מקנא ברעהו אין עצמותיו מרקיבין, והרי על ר' זכריה דנן נכתב שהיה 'איש הגון', ומכיוון שהיה איש הגון מן הנראה שלא קינא, ועצמותיו לא הרקיבו וא"כ אסור לכהן להכנס לאותה חצר. והגם שאמרו (כתובות קג:) מת בעיו"כ סימן רע לו, ור' זכריה נפטר בעיו"כ מ"מ אין למדין מאגדה רק לזכות ולא לחובה, ע"כ.

אתה הראית לדעת, שהחת"ס הבין ש'איש הגון' פשיטא שאינו מקנא, וגם פשוט לו שאם אינו מקנא גם אחרי 515 שנה עצמותיו שלמות.

ומסיים שם החת"ס בשם הגאון רבי שלום ר"ב, שאצל 'יראי שמים' אימתי שימות נחשב כ'מת במוצאי יוה"כ', שהרי הוא שב בתשובה כל ימיו ואינו דוחה את התשובה מיום ליום, ונמצא שתמיד הוא כעומד במוצאי יוה"כ, לעומתו מי שחי בלי חשבון ואינו ירא שמים נחשב תמיד כערב יוה"כ, שהרי הוא דוחה את 'תשובתו' למחרת, ותמיד הוא בערב יום הכיפורים.

ולדין, הבה נראה לעסוק כל ימינו בתשובה, ויהיה סימן יפה לנו בחיי חיותנו.

מא. מעשה היה באחד שניגש אל הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל ואמר לו, כי בקשו ממנו להתערב במחלוקת לטובת צד מסוים כי הדבר נוגע לכבוד שמים, אמר לו הגר"מ, מחלוקת היא ענין של פיקוח נפש - כי סכנת המחלוקת גדולה עד מאד, ועל כן רק סנהדרין יכולים לפסוק בכגון דא, והוסיף להתרעם ולומר, כל אחד שם עצמו ל'פוסק' ומחליט שאכן מתכוון הוא רק לשם שמים, אף שבאמת הדבר נוגע לרציחה ממש...

מב. ובאמת הא גופא טעות הוא, וממחשבת היצר יסודה, כי אין לעשות מחלוקת אף לדבר מצוה, וכאותו מעשה נורא שהובא בפתיחה לספר 'עין הבדולח' (מהגאון רבי ישראל יונה לנדי אבד"ק קעמפון), אשר 'בא לעירו איש אחד

שכרו על פי פעלו - עונש ושכר התלויים בענין המחלוקת במה קשה עונשה של מחלוקת מיד, וכמפורשים הדברים בגמרא (סנהדרין ז.) שלמדו מהפסוק (משלי יז יד) 'פותר מים ראשית מדון', פותר מלשון 'פטר רחם', כלומר המתחיל במחלוקת מביא בזה על עצמו מאה דינים שיבואו עליו גלל המחלוקת (מדון - נושקין מאה דיני, או כי מדון בנימטריא מאה. רש"י).

כתב הרמב"ם באיגרתו לבנו, 'אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת המבלה הנוף מיד, הנפש והממון מיד'. ראיתי בנים השחירו, משפחות ניספו, עיירות נתערערו, קיבוצים נפרדו, חסידים נפסדו מיד, אנשי אמנה אבדו ונכבדים

בם, מי יקום נגדם. הלא מצוה לשבור זרוע רמה ולקצין רגל רמיה, וכהנה רבות מיד. אבל כאשר החלה המחלוקת וקטט, דמיא לבידקא דמים זדונים, לבטל על ידי כך תורה ומעשים טובים, ובוז יבוז הכל. ומגיע לבסוף בעו"ה למסירת ממון של ישראל ביד רשעים, ולהחניף אנשי ריקם אשר במחנהו, ומרחמהם, ולהעלים עין מסוררים, ולבסוף יורה היתר לעצמו - היו לי הוצאות רבות, לגזול ולעשוק יותר מאשר היה לפניו. כללו של דבר, גדר גדול גדרו חז"ל (אבות ה יז), איזו היא מחלוקת לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי, ואין חוץ מזה מחלוקת לשם שמים - יהיה באיזה אופן שיהיה, ולא תשמע לקול יצר הרע, עכ"ל.

ושמעון שמו והיה מנגן נפלא ושר בשירים והמשיך אחריו את השומעים קולו הנעים עד שבני העיר רצו לקבלו כש"ץ, אולם המרא דאתרא מיאן להסכים לכך 'לאשר האיש הזה בעל עבירה מפורסם וקל שבקלים', אלא שבני העיר דבקו בעוז, והבין הרב שעומדת לפרוץ שם מחלוקת גדולה, ולא ידע להשית עצות בנפשו, והריץ שאלתו לפני הגה"ק רבי יוסף מפוזנא (חתנו של הנודע ביהודה המכנהו בשם 'רבי יוסף הצדיק') בזה"ל 'שמעון זה דורש את כל האתין שבתורה את החזיר ואת הטריפה ואת הנבילה וכדומה כיון שהגיע לאת ה' אלוקיך תירא פירש (והוא מליצה מלשון הגמ' בפסחים כב: לגבי שמעון העמסוני, וכוונתו היתה שאותו 'חזן' דורש 'את לרבות' כל איסורים שבתורה שמתיר לעצמו ופורש מיראת שמים) ולזאת יגיד לו דעתו הקדושה מה לעשות', השיב לו רבי יוסף, מוטב להעמיד צלם בהיכל ואל ירבה מחלוקת בישראל, לכן יחדול מלצאת בריב נגדם אם אינם שומעים קולו בטוב.

מג. כבר אמרו - 'ולא תתורו אחרי לבבכם' (במדבר טו לט) אל תתירו לעצמכם מצוות חדשות אשר לבכם נוטה להתירו אחרי קנאת ושנאת הלב, כגון את פלוני מצוה לקבור, ואת אלמוני מצוה לבייש וכו' וכו'... (כעיי"ז בהעמק דבר להנצי"ב). וכבר הוכיח כן הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע למי שאמר לו 'את פלוני מצווה לקבור בעודו בחיים חיותו'... כי מצינו שבני ישראל היו במצרים 'ערומים מן המצוות' וכבר הגיעה העת להוציאם ממצרים ולכן נתן להם הקב"ה 'דם פסח ודם מילה' (מכילתא ה כח), והרואה יתמה, שהרי בשלושת ימי אפילה (שקדמו לאותו זמן) מתו רוב מנין ובנין מבני ישראל ולא נשארו אלא 'חומש' מבני ישראל בחיים (וי"א אחד מחמישים או אחד מחמש מאות) ובוודאי כל הנשארים היו 'מתנדבים' בחברא קדישא לקבור רבבות אלפי הרשעים מבני ישראל שמתו בג' ימים אלו... וכלל וכלל אינם ערומים מן המצוות אלא 'מלאים מצות כרימון', ומכאן, שלא כל 'קבורה' מצוה היא והמבין יבין... (עיי" מהר"ש מבעלזא שג"כ ביאר כן).

מד. מסופר שפעם בא אחד מהמלמדים אל כ"ק האדמו"ר ה'פני מנחם' זי"ע, להתאונן שיש בכיתתו אחד מהתלמידים שהחברים יורדים לחייו, ואף מכים אותו ללא הפסק, אמר לו הרבי שיאמר להם, כי ידוע מה שכתב ה'בעל הטורים' (שמות ל יב) על הפסוק 'ונתנו איש כופר נפשו' שתיבת 'ונתנו' נקראת גם למפרע, 'לומר לך מה שאדם נותן לצדקה יחזור אליו', והנה גם תיבת 'והכהו' (דברים כה ב) נקראת ישר והפוך, ללמדנו, כי המכה את חברו ויורד עמו לחייו, ח"ו יחזירו לו מן השמים מידה כנגד מידה, על כן מוטב שמיד יפסיקו ממנהגם זה...

וכבר אמר הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, רבים המה הבאים ומגוללים בפני את צרותיהם ומר גורלם, והאמת אגיד, שרובא דרובא (כשבעים או שמונים חלקים מהצרות) היו יכולים לחסוך ולמנוע מעצמם את צרותיהם אם היו בילדותם ובשנות בחרותם נוהגים כבוד זה בזה ולא היו רודפים ופוגעים בחבריהם.

מה. שמעו נא למעשה איום ונורא אשר שמעתיו מהרה"צ בנש"ק רבי אליעזר זוסיא שטערן שליט"א נכד כ"ק האדמו"ר מוהרי"א מסקולען זי"ע, שביום חופתו (בשנת תשס"ד) הסתגר עמו זקנו זי"ע במשך כמה שעות בדברי הדרכה ומוסר והתעוררות, כעבור כמה שעות נכנסו הגבאים ואמרו לרבי, אם הרבי לא יתן לחתן זמן לנוח מעט הרי שבאמצע החתונה ייעצמו שמורות עיניו, הרבי סבר וקיבל, אלא שביקש לומר לחתן עוד 'דיבור' אחד בדלתיים

סגורות, הגבאים יצאו מהחדר והרבי פתח לומר לו, סיפר לי 'ראש כולל' חשוב מארה"ק שפעם הביא את תלמידי הכולל לעמוד בכור המבחן לפני הגה"ק ה'סטייפלער' ז"ע, משנסתיים המבחן בירך הסטייפלער את התלמידים, הורה להם לצאת ואילו על ראה"כ ציווה 'איר בלייבט דא' (אתם תשארו כאן בחדר). משיצאו כולם ונשאר הוא לבדו שאלו הסטייפלער מה שמך, כתב ראה"כ את שמו על גבי הנייר והראהו לסטייפלער (בסוף ימיו של הסטייפלער כבדו אוניו, והיו כותבים לו את השאלות והתשובות ע"ג הנייר), הביט הסטייפלער בפתק, חזר ונעץ עיניו הבורעות בראש כולל ושוב שאלו מה שמך, ושוב הראה לו את שמו בכתובים, אך הסטייפלער עמד על שלו וחזר ושאלו לשמו, ולא הבין הראש - כולל לרצונו, עד שאמר לו הסטייפלער רואה אני שכתוב 'אויף דיין שטערן' (על מצחך) את השם 'שלמה'... הגידה נא לי מה פשר הדבר... ראה"כ לא ידע את נפשו מה רוצה ממנו הסטייפלער, עד שזכר 'מעשה שהיה' לו עם יהודי בשם שלמה, ושמה לזה הכוונה.

פתח וסיפר, לפני כמה שנים נסע לארה"ב עבור החזקת הכולל, ובבואו לקהילה פלונית, נפגש תחילה עם ראש הקהל (באותה קהילה הוא נקרא 'פרעזידנט', נשיא בלע"ז), אמנם לאותו 'ראש הכולל' היה א לווי צינגעל (לשון 'משוחררת')... ולא שמר על מוצא שפתיו לנהוג ב'כבוד בראש הקהל, ובתוך הדברים 'עקץ' אותו ופגע בכבודו... ה'פרעזידנט' שנפגע מהחוצפה הגדולה... נענה אליו, דע 'לא יעשה כן במקומנו' לפגוע בהדר כבודו... אני מביטיחך שאין לך מה 'לחפש' כאן בקהילתנו, ברגע זה הנך מכובד לעזוב אותנו לנפשנו, כי אני כבר אראה ואדאג שלא תראה מאנשי הקהילה אפילו סענט אחד... לא התפעל ראש הכולל מדבריו וניסה לדבר על ליבם של אנשי הקהילה על המצוה הגדולה בהחזקת תורה, אך בינתיים ראש הקהל עמד בדבורו... ודיבר עמם כנגדו ופעל אצלם שלא ינדבו לו מאומה, ואכן ידו היתה על העליונה, ויצא משם בפחי נפש. משם נסע לקהילה אחרת, מצא שם יהודי שליבו חם וער לכל דבר שבקדושה, מששמע הלה בשבח אברכי הכולל, נתלהב לבו בקרבו, אז הוסיף ראש הכולל לומר לו - בכבוד גדול נכבד את מע"כ, ואף יקבעו 'שלט' בהיכל הכולל שכל זכויות הלימוד נזקפים לזכותו, ואכן, הדברים פעלו את פעולתם, והלה הוציא מחיקו את פנקס הטשעקים וכתב לו טשעק על סך חמש מאות דאלער - סכום הגון ונכבד באותם הימים.

כעבור יום נתברר לראש הכולל כי שמחתו הייתה מוקדמת, כי ה'נדבן' הלזה היה גיסו (שוואגער) של אותו ראש הקהל, לא פחות ולא יותר... וכאשר הגיעה השמועה לאזני הראש הקהל קצף מאוד וחמתו בערה בו ולא נרגע עד שהתקשר לגיסו וביקש ממנו שימהר 'סטאפן דעם טשעק' (לבטל את הצי"ק)... ואכן הנדבן שמע לדבריו וביטל את הטשעק, אז קרה דבר נורא - כלשונו של האדמו"ר מסקולען ז"ע 'אזוי ווי ער האט געסטאפעט דעם טשעק האט דער פרעזידנט געסטאפעט זיין לעבן' (כשהנדבן 'עצר' את הטשעק מיד 'נעצרו' חיו של אותו ראש הקהל) והשיב את נשמתו ליוצרה. סיים ראש הכולל ואמר, שמו של 'ראש הקהל היה 'שלמה', אולי יש שייכות בין הדברים. אמר לו הסטייפלער, אכן נודע הדבר, כי ימי שני חייך כבר נגמרו מזה 'זמן זמנים', וכל אלו השנים שאתה חי עכשיו הם שני חיי של אותו שלמה שנפסקו באמצע החיים... על כן רשום על מצחך שם זה, כי על שמו אתה חי כהיום.

(סיים הרבי ואמר לנכדו, לשם מה אני מספר לך מעשה זה עתה ביום החופה, כי הנה איתא בכתבי האר"י שכל עבירות ולאידך מצוות שהאדם עושה הרי הם נחקקים על מצחו, וצדיקים יכולים 'לראות' את הנכתב, ולא רק צדיקים מדורות קדמונים, אלא אף כהנים - הרי לך צדיק שהיה בדורנו בבני ברק והוא ראה את כל הנכתב... והנה עוד מעט ותעמוד תחת חופתך, אם יהיה לך הרהור תשובה עד שירדו דמעות מעיניך כדאי שתעביר אותם דמעות על המצח כדי 'למחוק' את הנרשם עליו...)

על כל פנים, בוודאי תפול עלינו אימתה ופחד לשמע מעשה נורא זה, כאשר עיננו הרואות כמה חמור הדבר וגודל העונש הבא על הפוגע ומצער בן ישראל, שהרי אותו ראש הקהל נענש על אתר בכל חומר הדין ונתקצרו ימיו רח"ל. אמנם, עוד דבר נורא עלינו ללמוד ולהשכיל הוראה למעשה, שבאותה שעה היה נראה לראש כולל שחרב עליו עולמו, במקום אחר לא הרוויח מאומה, ועד שכבר קיבל נדבה הגונה היא נאבדה ונשמטה מתחת ידיה, והיה לו לבכות את מר גודלו - מדוע 'התעסקתי' עם אותו 'ראש הקהל', מדוע לא 'השקעתי' לכבד אותו כהוגן, אז הייתי רואה ברכה בעמלי, ראה איזו רעה נגרמה לי, הפסדתי את כל הטשעק שקבלתי וגם נמנעו ממני עוד נדבות רבות, והאמת, כי לא ידע איזה רווח הרוויח כאן, שהרי אורך ימים ושנות חיים יוסיפו לו רק מכח מעשה זה, ורק בזכות זה הוא עדיין 'חי וקיים' בעולם... וכמו שאמר לו הסטייפלער שקצבת ימיו ושנותיו בהאי עלמא כבר הסתיימו, ועתה הוא חי את ימיו של 'שלמה' שנלקח מהעולם קודם זמנו.

מו. וז"ל השל"ה (דרך חיים תוכחת מוסר אות כו), ממחלוקת של קרח יש לקחת מוסר עד היכן גודל עונש של מחלוקת, ראה מה עלתה לקרח עונש הנמרץ, ולא הועילה לו שלשלת יוחסין שיצאה ממנו (תנחומא קרח ה), וגם הוא

נקלו ונתבזו בסיבת המחלוקת. נביאים ניבאו והכמים לתכליתה^{מ"ח}. לכן, שנאו אותה ונוסו מפניה והתרחקו חכמו ויוסיפו לספר רעת המחלוקת ולא הגיעו מבל אוהביה ונאליה ורעיה, פן תספו בכל חטאתם^{מ"ט}.

בעצמו היה שר וגדול בישראל לולי חטא המחלוקת, והיה מנושאי הארון (במדב"ר יח ג). גם, דתן ואבירם וטפם כולם נאבדו, ואף על פי שאין בית דין של מעלה דן עד שיהיה בן עשרים (שבת פ"ט:), כאן נאבדו אף הטף, כי קשה המחלוקת, וכך אמרו רז"ל (תנחומא, קרח ג).

ומזה ילמוד אדם מוסר לאחוז בשלום. וכל בר שכל ילמוד, ויהיה מתלמידיו של אהרן אוהב שלום (אבות א יב), כי הנך רואה שאהרן לא דיבר בזה המחלוקת, אף שקרח רצה לעקור את כבודו, לא דיבר מאומה. וכל מה שאדם יוכל לבקש סיבות לתווך השלום ולכבות אש המחלוקת יעשה. צא ולמד ממשה רבינו ע"ה שהיה גדול הנביאים והיה מלך, והלך בעצמו ובכבודו לדתן ולאבירם לאחר שמרדו בו כששלח אחריהם ואמרו (טו יד) 'לא נעלה', הלך הוא אליהם עם זקני ישראל, והכל בשביל השלום, עכ"ל.

מז. דבר מבהיל על הרעיון למדנו ממה שאמר משה רבינו 'בזאת תדעון כי ה' שלחני לעשות את כל המעשים האלה כי לא מלבי, אם כמות כל האדם ימותון אלה ופקודת כל האדם יפקד עליהם לא ה' שלחני, ואם בריאה יברא ה' ופצתה האדמה את פיה ובלעה אותם ואת כל אשר להם וירדו חיים שאולה וידעתם כי נאצו האנשים האלה את ה'" (טז כח-ל), והיינו, שאם באותו היום היו מתים קרח ועדתו וכל אשר להם בבת אחת בפתע פתאום עדיין אין ראייה שה' שלח את משה, ותימה רבתי היא, וכי אין נראה בעליל שהיה בהם יד ה' להמית את כולם, ומדוע אין זה הוכחה על צדקתו של משה. אלא שכבר אמרו חז"ל (ויק"ר כז ה) לפרש במה שנאמר (קהלת ג טו) 'והאלוקים יבקש את הנרדף - אפילו צדיק רודף רשע אלוקים יבקש את הנרדף', ממילא אף אם ח"ו קרח הוא הצדיק ומשה ה... מכל מקום בדין הוא שיענש קרח כי הוא 'הרודף', ואלוקים יבקש את הנרדף אפילו אם הוא רשע, וממילא אי אפשר להוכיח מעונשו של קרח מי הוא הצדיק ומיהו הרשע. ורק על ידי שנשתנו סדרי בראשית, וייענשו בעונש שלא היה כדוגמתו עד עצם היום הזה, או אז נוכל להיווכח ולדעת כי משה אמת ותורתו אמת וה' שלחו לעשות כל המעשים האלה.

מח. נוראות כתב הגה"ק רבי חיים פלאגי זי"ע (רפואה וחיים פרק ה אות עו, תוספת חיים ע' לד) וז"ל. אני הגבר ראתה עיני מיום שעמדתי על דעתי, כי כל איש ואשה משפחה ומשפחה מדינה ומדינה, ועיר ועיר שהיו ביניהם מחלוקת, לא יצאו נקיים הב' כיתות, ונלקו בין בגופם בין בממונם רח"ל, ומי שיש לו דעת יעמיק מאד בזה ולעולם יהיה מוותר משלו בין בגופו בין בממונו בין בכבודו, ויראה שיצא הפסדו בשכרו בין בעוה"ז ובין בעוה"ב, כי היה אוהב שלום ורודף שלום ע"כ.

אגב אורחא קמ"ל, שב' הצדדים לא יצאו נקיים, כי כל הנוטל צד במחלוקת אף אם הוא צודק בדעתו, מ"מ מחלוקת הוא אש, וכל המכניס ידיו לאש אף בסיבה צודקת ונכונה הרי הוא נכוה בידי...^{מ"ט}

ובזה ביאר הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל את דברי הגמרא (כתובות סב:) מעשה ברבי רחומי שהיה עוסק בתורה במשך כל השנה בישיבתו של רבא, ורק בעיו"כ היה חוזר לביתו, פ"א שקע בתלמודו ושכח שעיו"כ היום ולא חזר לביתו, באותה שעה ישבה האשה והמתנינה בביתה, משראתה כי לא בא הזילה דמעה, ובאותו זמן ישב הבעל על הגג ונפל הגג מתחתיו ומת. וידועה הקושיא, וכי העדיפה אותה מסכנה שימות בעלה הגדול, ומעתה לא תראה אותו לא בעיו"כ וגם לעולמים לא תראהו - עד תחיית המתים. אלא בע"כ תאמר, שמחלוקת היא 'מציאות' של אש... כל הנוגע באש נכוה, ואין הדבר תלוי אם הנרדף רוצה בנקמת הרודף או לאו.

מט. הנה, עונשם של קרח ועדתו היה ב'בריאה חדשה' - שפצתה האדמה את פיה ונבלעו בה 'חיים שאולה' (טו יז) - עונש שלפניו לא היה כמוהו ולאחריו לא יהיה כן, והרי אין הקב"ה עושה ניסים שלא לצורך ומדוע שידד הקב"ה מערכות בריאת שמים וארץ ולא המיתם בשאר מיתות בדרך העולם. אלא ביאורו, שלא רצה הקב"ה להמיתם בכל מיתה אחרת, כי 'גזירה על המת שישתכח מן הלב' (ברכות נח:), וכאן רצה הקב"ה שאלו לא ישתכחו לעולם מלבם של בני ישראל, כדי שיזכרו היטב בגנות וחומר מחלוקת, על כן הורידם חיים לתוככי עמקי האדמה, שאז לא ישתכחו מן הלב כשאר מתים, אלא לנצח נצחים יכירו וידעו כל באי עולם מה עלה בגורל בעלי מחלוקת. בצחות ביאר הרה"ק האמרי אמת זי"ע, שאם קורח היה מת, היו קופצים לו יורשים מן הדין. והיו הללו יורשים ממנו את מידת המחלוקת המגונה. על כן נשאר קורח בחיי חיותו וירד חיים שאולה, שלא להותיר אחריו יורשים למידתו הגרועה, ובזה יתבער נגע המחלוקת מעם בני ישראל.

'ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו' (בראשית כה יא) וברש"י, התחילו מריבות זו את זו, זאת אומרת עלי יניח צדיק את ראשו וזאת אומרת עלי יניח, מיד עשאן הקב"ה אבן אחת. ולכאורה יפלא, אם כבר עשה הקב"ה נס שיהיו לאבן אחת מדוע לא השלים את הנס להפכם לכרים ולכסתות, שיניח צדיק את ראשו על דבר רך, אלא שאי אפשר שיצא מתוך מחלוקת דבר רך וענוג כי אם דבר קשה המשבר עצם... (עיי' בר"ר סח יא).

לעומת זאת, השומע חרפתו ושותק^ג, ונמנע מלפתוח במערכה, עליו אמרו בגמרא (שם) 'טוביה (אשרי מו) דשמע ואדיש, חלפיה בישתיה מאה'. וברש"י, אשריו ששומע חרפתו ושותק ומרגיל בכך, כי בשתיקתו חסך מעצמו מאה רעות שהיו באות עליו על ידי התגר, עכ"ל^ג.

ואף בפרשתן מצינו חומר העונש, כביאור הרמב"ן (טו) (ב' בקיעת האדמה' אינה בריאה מחודשת, וכבר היה לעולמים שפתחה האדמה את פיה^ג, ומה שהיה כאן 'בריאה חדשה' היינו 'ותבלע אותם', כי במקום אחר כאשר תבקע האדמה - כמו שנעשה פעמים רבים ברעש הנקרא זלולה, תשאר פתוחה, וימלא החור שבאדמה מים ויעשה כאגמים. אבל שתשוב לסגור פיה מיד אחר פתיחתה, כאדם הפותח פיו לבלוע וסוגר אותו מיד אחרי בלעו, זה הדבר נתחדש ביום ההוא כאלו הוא נברא מאין. וללמדך עד כמה גרועה המחלוקת שהוצרכו כך לשנות עליהם סדרי בראשית^{טז}.

ולעולם אין אדם נשבר מן המחלוקת, וכך מתאמרא בשם צדיקים שהנה כתיב אצל יעקב אבינו

נ. ענין נחמד שמעתי מפי צדיק אחד, כי הנה יש ל"ע בני אדם המורים לעצמם היתר להחזיק במחלוקת ח"ו, כשמענה בפיהם לומר שהם לוחמים 'למען האמת' ולשם שמים כדי להעמיד האמת על תילה, ולזה כבר אמרו צדיקים שקרח ועדתו מ'מבקשי האמת היו' וכמו שאמרו למשה 'בדאי אתה ולא כך שמעת מפי הגבורה' ולפיכך שלחם הקב"ה לתחתיות הארץ מקום האמת כדכתי' (תהילים פ"ה) 'אמת מארץ תצמח'.

הגאון החסיד ר' יואל אשכנזי זצ"ל מהחבריא קדישא בעיה"ק טבריא, היה אומר כנגד אלו המבקשים והמחזרים אחר ה'אמת' יותר מדאי שאנשים כאלו אין מקומם בעוה"ז שהוא עלמא דשיקרא, ואם מחפשים יותר מדאי את האמת ילכו להם לעולם האמת' ששם כולו אמת.

נא. מה יעשה האדם וינצל מהמחלוקת - ירבה בתפילה על כך, וכך כתב הרה"ק הבני יששכר זי"ע (אגרא דכלה, פר' פינחס), וז"ל. שמעתי מאת כבוד אדמו"ר הרב הק' מהרמ"מ מרימנוב זצוק"ל רמז הפסוק 'ובני קרח לא מתו' (כו יא), הגם כי קרח בעל המחלוקת מת, עכ"ז בני קרח - תלמידיו בעלי המחלוקת לא מתו... ונ"ל דנפקא מינה למיבעי רחמי (להרבות בבקשת רחמים). וכן כתב ב'בן איש חי' פר' קרח ועוד ספרים. וכוונת הדברים בתרתי, הן שיתפלל שלא יפגעו בו בעלי מחלוקת, והן שיתפלל שלא יגרר אחר היצר ויתערב במחלוקת...

נב. דבר נפלא מצינו ב'פנים יפות' (כי תצא) וז"ל, אלא הענין שהרקיקה והחליצה (של היבמה ליבם) היא כדי לבזות אותו שרוקקת עליו, דהיינו שצריכה לכוון ברקיקה כדי לבזות, דקיימא לן (יבמות קב) דכל מעשה מצות חליצה צריכה כוונה... על זה אמר מכאן אמרו שהחליצה והרקיקה הם מעכבים, אבל הקריאה שאומרת 'ככה יעשה' אינו אלא למצוה, לכך צריך לכתוב בפניו דכוונת בזיון הוא מעכב.

ומבאר שם בהמשך דבריו, אמרו חז"ל (סוטה לב) צריכה לאמרה בלשון הקודש, יש ליתן קצת טעם, מפני שעל כל מצוה יש מלאך ממונה על המצוה, ורשות בידו להזיק בעידן ריתחא - כדאיתא במנחות (דף מא) אמר רב קטינא למלאך (הממונה על מצוות ציצית) האם מענישים על מי שאינו מקיים מצות עשה - בשב ואל תעשה, אמר ליה, אכן, בעידן ריתחא מענישים על זה. וכן מצינו (שמות ד כד) במשה רבינו ע"ה שרצה המלאך להמיתו בשביל עיכוב המילה משום שהיה עידן ריתחא.

והנה גם על היבם יש 'עידן ריתחא' שהרי אמרו חז"ל (ב"ב קטז) והעברתם את נחלתו לבתו - כל מי שאינו מניח בן ליורשו הקב"ה מתמלא עליו עברה, וע"י קיום מצוות יבום נחשב כאילו מניח בן, שבזה נעשה 'הקם זרע לאחיק', אם כן, במניעת מצות יבום יהיה רשות למלאך להזיקו, שהרי נמנע מלהשלים ולהקים בן לאחיו, ונעשה עידן ריתחא, אלא שמצות חליצה ורקיקה שמבזין אותו היא מכפרת עליו. לכך צריכה לומר בלשון הקודש דייקא, שהרי אין המלאכים מבינים אלא בלשון הקודש (שבת יב), ומכיוון שרוצים שהם יבינו שהוא עובר בזיון ובזכות הבזיון יניחו לו צריך לאמר בלשון שהם מבינים.

נג. פעמים שהאדם נכנס לבית המדרש, לכולל, או למקום עבודת הכפיים, ובא אליו מאן דהו, ובטרם יפצה פיו הרי הוא 'שוטף' אותו בקיתון של רותחים וצוננים גם יחד, וזה הראשון עומד ומשיב לו מנה אחת אפיים,

באר הפרשה - פרשת קרח

ובאמת, אין כל מלאך ובריה יכולים לשער את גודל התענוג והנחת רוח ששותק זה גורם בשמים ממעל לאביו אהבו שבשמים^{נד}. וכבר ידוע מה שהביא ה'חפץ חיים' בהרבה מקומות את לשונו של הגר"א זי"ע בשם המדרש 'וכל רגע ורגע שאדם חוסם פיו זוכה לאור הגנוז שאין מלאך ובריה יכולים לשער' (ואף שדבריו אמורים לגבי 'שמירת הלשון', אך גם בזה יש ענין 'שמירת הלשון', לא פחות)^{נה}.

וההמשך... ידוע לכל. מדוע לא יבין ש'סך הכל' פלוני זה צרה לו בביתו, וחיפש ומצא בו 'מקום' ראוי ומתאים 'לשפוך את נפשו', אבל אין 'פיו ולבו שווין' כלל, כי אין כוונתו לדיבורים שאמר לך אלא לזעוק מעמקי לבו - בצרה גדולה אני... ומה לך כי תענה לו ותערוך עמו וויכוחים, והרי אינו רוצה ממך מאומה אלא לפרוק את נפשו הדוויה.

וכמשל הידוע ביהודי מבני ארץ הקודש שהשתתף בהלווית המת בהיותו בארצות הגולה בניו יארק ושפך שם דמעות כמים בבכי תמרורים, בני המשפחה שלא הכירוהו ניגשו אליו ושאלוהו מה לך ולאבינו, שמא קרוב משפחתנו אתה ולא ידענו עד כה, ענה היהודי, מדרי ארה"ק אנכי ובאתי הנה לזכות את בני ארה"ב להשתתף בהוצאות המרובות של נישואי בני הקרבים ובאים... היום בבקרו של יום השכמתי קום ונבהלתי לראות שכל המעות נגנבו, וכבר עלו הדמעות בעיני, אלא שבושתי וגם נכלמתי לבכות וליילל ברחובה של עיר, על כן באתי הנה - למקום אבל ומספד וכאן לא אתבייש מאדם... כי 'בתוך רבים תבכה נפשי', אבל לא על ה'מת' אני בוכה, אלא על כספי וזהבי שאבד...

איש יהודי מבני ירושלים בדור הקודם הוציא לאור קונטרס חידושים ובתוך הדברים הביא חידוש של הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל והפריכו מכל וכל, והיו הדברים ניכרים שחיפש להוכיח שטעה רא"ז ואינו מבין דרך הלימוד מהו. באותה שעה נכנס אחד מתלמידיו לרא"ז וביקש לצאת במחאה גדולה ולהגן על כבודה של תורה. אך רא"ז מנע ממנו עשות כן, וביישוב הדעת אמר לו, הרי יהודי זה לב נשבר לו ואיש מסכן הוא, ואם הוא מוצא פורקן מסאת יגונו במה שהוא מפרסם דברים כנגדי ומוציאני ללעג וקלס ירווח לו ויונעם לו, אך חלילה מלהכאיב ללבו יותר.

נד. לאידך גיסא, אין ערוך לכאב שנגרם כביכול למעלה כאשר ה'אב' רואה את בניו אהוביו שרויים במחלוקת בין זה לזה, וכבר אמרו לפרש בלשון הכתוב בפרשתן גבי עונשם של עדת קרח 'ותפתח הארץ את פיה' (טז לב), ויש לדקדק מדוע לא נאמר 'ויפתח ה' את פי הארץ' על דרך שנאמר לגבי בלעם 'ויפתח ה' את פי האתון' (כב כח). ויש שביארו על פי מה שמובא משל קדמונים, 'שאל' הזהב את הברזל מדוע הנך מרעיש בקולי קולות בשעה שמקישים עליך והקול נשמע למרחוק, ואילו כשמרדדים אותי אזי לא נשמע קולי כלל, 'השיב' לו הברזל, מה אדמה לך ומה אשווה לך, הנה מי שדופק ומקיש עלי הוא 'אחי' - פטיש העשוי מברזל, לעומת זאת אותך אין מרדדים ב'אחיך' הזהב אלא במין אחר, וכשאח מכה באחיו הרי גדול הכאב עשרת מונים מהכאה על ידי נכרי זור, על כן הנני גונח ונאנח בקול מר על שאחי עצמי ובשרי מכה אותי אחת אפיים... ומעתה תבין, כי בשעה שהלך בלעם לקלל את ישראל לא היתה זו 'הכאה' אלא על ידי גוי, וממילא לא היה גדול כ"כ הכאב בצערן של ישראל, ולא היה בכח האתון לפתוח את פיה זולתי סיוע אלוקי ממעל, על כן נאמר ויפתח ה' את פי האתון, אמנם בשעה שנחלקו קרח ועדתו על משה רבינו הרי היתה זו מחלוקת בין אחים, ועלה הכאב השמימה עד שכביכול פתחה הארץ מעצמה את פיה לבלעם חיים. נה. ומדייק ה'חפץ חיים' (בהקדמה לספרו 'שמירת הלשון', וכן מרגלא בפומיה דהגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע) שלא אמרו שרק מי שדוחה דבריו למשך חודש או שבוע ימים יזכה לכך, אלא אפילו אם מתאפק מלדבר לרגע כמימרא בלבד נמי יזכה לשכר זה.

בענין זה, הנה כתיב ברש"י (בראשית לב ד) על הפסוק 'ארצה שעיר' - 'לארץ שעיר, כל תיבה שצריכה למ"ד בתחילתה הטיל לה הכתוב ה"א בסופה', הקשה הרה"ק הרמ"מ מווארק' זי"ע (שהיה מכוון 'הצדיק השותק'), וכי מה רווח יש בדבר, מדוע עדיף להטיל אות בסוף התיבה יותר מבתחילתה, ומאי אולמיה דה"ה יותר מלמ"ד, הוא מותיב לה והוא מפרק לה, דאכן, דחיית הדיבור אפילו רק 'אות אחת' ואפילו רק לשעה מועטת גם זה לרווח גדול ייחשב, נמצינו למידיים שאף כשמוכרח האדם לדבר איזה דיבור, לומר הערה לחבירו וכיו"ב ידחהו עד כמה שאפשר לו, וייתב לו בזה ובבא (מובא ב'עשר נפלאות' אות פ"ד).

הוסיף בה הרה"ק רבי וואלף מסטריקוב זי"ע (זר זהב אמרות טהורות ד"ה רש"י וישלח), דבזה שדחה את הדיבור לסוף התיבה ולא ענה לרעהו 'מיד'... הרוויח שנהפכה האות לה"א, שהיא אתא 'קלילא' במקום למ"ד שאינו קלילא, כלומר, שאף שהטיח בחברו את ה'פסק' וה'נזיפה', מכל מקום מכיוון שאיחרו מעט, כבר לא היו הדיבורים עם כל הברען (רתיחה) ולא הזיקו הדיבורים לא לשלום בית ולא לחינוך הבנים וכיו"ב.

יושב ומצפה לתהילות ישראל שישבתו ויהללו איש את רעהו, ואם קרא זה אל זה ואמר קדוש - שיהודי אחד קורא את רעהו 'קדוש' הוא, קוב"ה עונה כנגדם 'קדוש קדוש - ה' צבקות' כלומר שקורא על שניהם - זה קדוש, וזה קדוש.

עושה שלום במרומוי"ח הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן, ויבנה ביהמ"ק בב"א מתוך הארת פנים וכל מיני ישועות.

וכך איתא ב'תנא רבי אליהו' (רבא כה) אמר להם הקב"ה לישראל בני אהובי... ומה אני מבקש מכם, אלא שתהיו אוהבין זה את זה¹² ותהיו מכבדין זה את זה...

ורוכב ערבות שש ושמה בראותו את עמו נוהגים כבוד זה בזה¹³. וכך פירש הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע (בספרו רב טוב פר' בשלח ד"ה ויאמרו איש אל אחיו) מה שנאמר (ישעי' ו ג) 'ואתה קדוש יושב תהילות ישראל וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש ה' צבקות', שהקב"ה

נו. הגאון רבי יוסף חיים זאנענפעלד זצוק"ל היה אומר ש'איש' בגימטריא כמנין 'לרעהו' (311), כי רק עם 'רעהו' נחשב האיש לאיש, ובלאו הכי, כשאינו 'רואה' את רעהו אינו בכלל 'איש', כי כל תכלית האדם הוא להיטיב עם רעהו.

הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצוק"ל תיקן בישיבתו, שכל בחור הנטל את ידיו לצורך סעודה או כהכנה לתפילה, ימלא כלי מים לחברו וחברו ימלא עבורו, וטעמו ונימוקו עימו, שהרי על כל אחד למלא פעם אחת כלי מלא במים, אם כן עדיפא ליה שיקיים בדרכו עוד מצווה - חסד, וכן חבירו יקיים כך...

וכבר העיד הרה"ח ר' יואל אשכנזי ז"ל ששמע מהרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע שאמר מ'דארף וויסען אז אויסהערן א איד, און אריינברענגען אין איהם א גוטע הרגשה, איז נישט ווייניגער ווי זאגן טויזנט מאהל נשמת [צריך לדעת שלהקשיב ליהודי ולתת לו הרגשה טובה, חשוב הדבר לא פחות מלומר אלף פעמים נשמת] (שיח זקנים ח"ג).

וכך היה מעשה אצל הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל, אשר פעם אחת ביוה"כ נחלש אחד המתפללים שהיה זקן בא בימים מחמת הצום, והלך לנוח בחדר בצידי ביהכנ"ס, לפני תפילת נעילה קרא ר' אליהו לאחד הבחורים ואמר לו שילך לשהות בסמיכות לאותו זקן וישגיח עליו ועל שלומו. נענה הבחור, כי נכספה וגם כלתה נפשו להיות בתפילת נעילה בהיכל הישיבה, לשפוך שיחו ולהיות שותף להתעוררות הגדולה האוחזת בקהל, אמר לו רבי אליהו, לגמול חסד עם הזולת חשוב יותר מתפילת נעילה...

נו. גדול שכרו של המקדש פיו לאמר לרעהו דיבורים המעודדים ומחזקים, וכל המרבה לספר הרי זה משובח, עובדא הוה בישיבת פוניבז' בימים ההם כשהגאון רבי יחזקאל לעווינשטיין זצוק"ל היה ה'משגיח' שם, נכנסו אליו כמה בחורים אשר מתוך קנאות התלוונו לפניו על מנהג שנשתרש בין תלמידי הישיבה, שהחברים עורכים לכל חתן - שמחת שבע ברכות, ואז משבחים את החתן בגוזמאות - שלא היו ולא נבראו, התהילה והתפארת לחתן אשר חין ערכו מי ימלל, ומן הראוי לעצור מנהג גרוע זה כמו שאמרה תורה 'מדבר שקר תרחק'. ענה להם המשגיח בחריפות לשונו, דור זה האחרון חולה במחלה נוראה - שאי אפשר לאיש לשבח את זולתו, עתה כאשר פעם אחת בחיים משבחים מעט את האדם ונותנים לו עידוד וחיוזוק - גם את זה ברצונכם לעקור.

נח. ידוע מאמר העולם שבאמירת 'עושה שלום' פוסעים לאחור בכפיפת ראש (או"ח קכ"ג א), כי הדרך להשכין שלום - אך ורק בהכנעה שיעתק ממקומו, יחזור לאחוריו שלש פסיעות ויכוף ראשו לרעהו, ואז הכל יבוא על מקומו לשלום.

איש לרעהו

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' צבי יהודה דומוביץ ז"ל - רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות

מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

לזכות
רבי
אברהם
בן ר' יהואל
שיחי
ולכל
משפחתו
הצלחה רבה
ורוב פהת
מכל יוצאי
הלציו

שבת קודש ל סיון תשפד: הדלקת נרות: ירושלים: 7:13 תל-אביב: 7:28 חיפה: 7:21 מוצאי שבת: ירושלים: 8:30 תל-אביב: 8:33 חיפה: 8:34 ר"ת: 9:05

פרשת קרח

איסור ליצנות

שלא להתלוצץ על הזולת ולא להרבות שחוק וקלות ראש, ושלא לשבת במושב ליצים!

נלמד מהפסוק: "ויקהל עליהם קרח את כל העדה" (פרק טז-יט)

וכתב רש"י (מהתנחומא): ויקהל עליהם קרח - בדברי ליצנות כל הלילה הוא, הלך אצל השבטים ופיתה אותם וכו'. ובמדרש (שוחר טוב תהלים א) דרשו חז"ל: "ובמושב ליצים לא ישב" - זה קרח שהיה מתלוצץ על משה ואהרן. מה עשה? כינס עליהם את כל הקהל שנאמר: "ויקהל קרח את כל העדה" התחיל לומר לפנייהם דברי ליצנות.

הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל הביא בספרו (דרכי החיים ח"ב) מהגרי"ל חסמון זצ"ל על מה שאמרו חז"ל שקרח טען למשה בדברי ליצנות טלית שכולה תכלת וכו' ומשה לא ענה לו כלל על שאלתו, ותחת זאת התחיל להוכיח "רב לכם". נמצאנו למדים מכאן, כי על שאלות כאלו לא שייך לענות כלל, הם דברים בטלים שאין צריך להגיב עליהם.

א"כ נשאלת השאלה: מדוע הביאו חז"ל לדברי ליצנות אלו? מה זה משנה לנו אלו דברי ליצנות דיבר קרח? אלא לימוד גדול לימדונו חז"ל, שהרי קרח פיקח היה ומה ראה לשטות זו? אלא מגלים לנו חז"ל את כוחות הנפש של האדם שהנגיעות משפיעות על האדם ומורידים אותו לשפל המדרגה של ליצנות. וליצנות אחת דוחה מאה תוכחות שיכליות מלאי הבנה ודברי אמת.

מאה תוכחות מראים לאדם בבירור את הדרך הנכונה. ובכל זאת כח הליצנות מעקם כל כך את השכל ועושה אותו לשוטה שדוחה מאה תוכחות של שכל ואמת. הליצנות סותמת את המוח ועושהו לחרש ושוטה. צא וחשוב: מאה אנשים גדולים בעלי חכמה מוכיחים את האדם, ולץ אחד שמעקם את אפו, כבר קילקל את כל ההשפעה.

ועד כמה גדול כוחה של ליצנות להשפיע גם על הגדולים והטובים, רואים מהשפעת הליצנות של קרח על מאתים וחמישים איש נשיאי עדה אנשי שם ולמשוך אותם אחריו. [וכמו שרואים גם בזמננו, כיצד קבוצה קטנה של אנשים ידועים בעלי אינטרסים צרים אכולי קינאה ושינאה, מסוגלים בתעמולה רדודה ושקרית ספוגה ליצנות להשפיע על מאות ואלפים. וד"ל].

ואמר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל (בשיחות מוסר - תשל"א) שמכאן הוכחה על כוחה העצום של ליצנות! שהרי בשלמא קרח מובן איכשהו, לפי שנתקנא בנשיאותו של אליצפן, וזו טבעה של קנאה - להוציא את האדם מן העולם. אבל על אותם מאתים וחמישים ראשי סנהדראות עולה התמיהה, מה ראו לשטות זו הלא אצלם לא היו קנאה וכבוד?!

אלא זו כוחה של ליצנות! שאלותיו של קרח מ"טלית שכולה תכלת" אם פטורה מציצית, וכן "בית מלא ספרים" אם פטור ממזוזה... אף שהיו קושיות של הבל, מכל מקום מתוך שריח של ליצנות נדף מהם, היה די בכך כדי לפתות ולמשוך אליהן את נשיאי העדה עד כדי מרידה במשה וכפירה בתורה מן השמים. ועל כן אבדו את עולמם.

בשעתו, רבים תינו לפני **החפץ חיים** את צרותיהם: מה זאת עשה אלוקים לנו שנתרבו בימינו מאורעות נוראות שלא נשמעו כמותם מעולם, ובוודאי צדיק ה' בכל דרכיו, וא"כ נחקורה בשל מה הרעות הללו, הלא כלל ישראל טובע בים של צרות, ומצוקות חסרון הפרנסה נורא עד למאד...

השיב להם הח"ח: אמרו חז"ל (ע"ז יח) כל המתלוצץ יסורים באים עליו... וכן מזונותיו מתעמטין... וכן גורם כליה לעולם... רואים כמה גדול כח הליצנות להזיק שמלבד עונשו הנורא של האדם לעולם הבא, הרי כל אלו העונשים בעולם הזה.

ליצנותא דעבודה זרה...

פעם הזמינו את אחד הרופאים לבוא לביתו של הגר"א מוילנא זצ"ל. רופא זה היה יהודי מנוער מן המצוות שפנה לחכמות חיצוניות, וידיעתו ברפואה הקנתה לו הערכה בעיני ההמון, אך כמובן לא בעיני הגר"א...

הרופא שהיה מודע לכך שאין לו כל הערכה אצל הגר"א נפגע מכך. הוא פנה אל הגר"א ואמר לו: "יודע אני שרבינו אינו מעריך אותי, אבל עליו לדעת כי בעיני הגוים אני נחשב ממש כאילום..."

"תנוח דעתך" - השיב הגר"א - "גם בעיני נחשב אתה כאילום... אך לפתע נזדעזע הגר"א: "אוי! נכשלתי בליצנות!" ומיד נרגע: "הן זו ליצנותא דעבודה זרה המותרת (מגילה כה:).

פניני הגאון מוילנא

"משחק עם העולם הבא שלו..."

באחת השנים לפני יום הפורים, תכננו תלמידים בישיבת פוניבז' למנות "פורים רב" בישיבה עם תכנית היתולית על כמה מרבני הישיבה. בליל תענית אסתר מסר **המשגיח** - הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל שיחה, ובסיומה הוסיף את ההערה הבאה:

"שמעתי שרוצים לעשות ליצנות בפורים. אני רוצה לומר שמי שיעשה ליצנות, משחק עם העולם הבא שלו... וסיפר תלמיד: "לידי עמד אחד מהמארגנים, ושמעתיני אומר לחברו: "זהו, "הכל נגנז! אין מחר שום דבר... שמעת מה המשגיח אמר? אין כלום. ברגע אחד הכל התבטל!"

מתוך הספר החדש "עבדא דקוב"ה"

לרדוף אחר השלום ולהתרחק ביותר מן המחלוקת!

נלמד מהפסוק: "ויקה קרח" (פרק טז-א)

ופירש רש"י: לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס: "ואתפלג", נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת".

ידועה אמרת חז"ל (אבות פ"ה-מ"ז) "איזוהי מחלוקת לשם שמים זו מחלוקת שמאי והלל, ושאינה לשם שמים - מחלוקת קרח וכל עדתו. ופירש הרמב"ם (בפ' המשניות): "כי מי שיחלוק לא לכוונת סתירת דברי חברו, אלא לרצונו לדעת את האמת, יתקיימו דבריו ולא יפסקו".

כלומר: בשעה שכל צד מוכן לשמוע את הצד השני ולהסכים עמו, אם זו האמת, זוהי מחלוקת לשם שמים. אבל אם המטרה רק לסתור דברי חברו, זוהי מחלוקת לא לשם שמים.

ומובא בספר החדש "עבדא דקוב"ה" שכאשר מסר פעם המשגיח - הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, שיחה בירושלים על עריכת מחלוקת לשם שמים, הביא את הפסוק (משלי ו-כז) "היחתה איש איש בחיקו ובגדיו לא תשרפנה, אם יהלך איש על גחלים ורגליו לא תיכוונה" שברור לכל בר דעת שכאשר משחקים עם אש נשרפים. מי כן יכול לשחק עם אש, מי שמתכוון כל כולו לשם שמים, אבל במצב של תשעים אחוז לשם שמים ועשר אחוז נגיעות, הרי זה משחק באש שעלול להגמר רע מאוד, ואת זה צריך לזכור ולשנון. כשמתעסקים במחלוקת ובקרבת אנשי מחלוקת שמדבקת עד מאוד.

הגרא"ל שטיינמן זצ"ל כתב מכתב (בתאריך כ"ד חשוון תש"ס) בענין הסכנה הגדולה הכרוכה במחלוקת. לפנינו קטעים מאלפים מתוך המכתב. וכך כתב:

"בדברים האלו באתי להביע צערי על מצב אחינו בענין בין אדם לרעהו, כי רבתה מחלוקת לא רק בין אנשים פרטיים, אלא גם בהרבה מוסדות התורה והחסד, וגודל העוון הזה מבואר בחז"ל, והעונש גם כן מבואר שהוא חמור מאוד, בין בעולם הזה ובין בעולם הבא".

"והנה כל אחד חושב שלו מגיע והוא הצודק, ואינו יכול בשום אופן להקלט במוחו המחשבה שהוא אינו צודק, ואם כן השני רשע ומותר לעשות הכל ואפילו להלשין או לילך לדון לא לדיני ישראל..."

"אמנם מי אני שאבוא בתוכחה לאנשים, אבל היות שכמעט יום יום באים אלי בעניני מחלוקת בין אדם לחברו, בין מוסד לחברו, ובמוסד גופא בין אנשי הצוות עם המנהל, וזה מאוד משפיע לרע על כל העולם..."

"מלבד זה, כל דבר שאדם עושה בין דבר טוב בין להיפך, הכל משפיע שגם אחרים יעשו כך, ומחלוקת גורם מחלוקת ומלשינות גורם מלשינות, ועד איפא נגיע ח"ו, וכמדומני העצה היחידה שכל אחד יחשוב בלבו לוותר! כי אם נגיד לבן אדם שאינו צודק הרי לא ישמע, כי הוא משוכנע שהוא צודק מאה אחוז. רק אפשר לומר תווך אף אם הנך צודק. שכדאי מאוד למנוע ריב ומחלוקת..." עכ"ד.

עד כמה קשה וחמור עוון המחלוקת יותר מהכל, היה רגיל הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל לומר תמיד בשם המהרי"ל **דיסקין** זצ"ל את הרעיון הבא:

ידוע שכל מקום שמוזכר בתורה "נצים" זהו דתן ואבירם. אם הם היו כל כך רעים ורשעים, היאך הצליחו לשרוד את כל השנים? בזכות מה היה להם קיומם? אלא הזכות הגדולה של "ויזכו שוטרי בני ישראל" - אלו דתן ואבירם, היא שעמדה להם כל השנים, שכן לקבל מכות בשביל יהודים זה דבר גדול ונשגב מאין כמוהו! אלא שכל זה טוב ויפה עד "מחלוקת", אבל ברגע שמעורבים במחלוקת, זה הדבר הנורא ביותר ואז כבר שום דבר לא עוזר...

"לא אתפלל בבית הכנסת שנפתח במחלוקת"...

בעיירת הנופש דרוזגניק היה בית הכנסת שבו כיהן רב שנועד כאדם שאינו מתאים לתפקיד. עקב כך היו שניסו להצר את צעדיו משלא עלתה בידם פתחו בתי כנסת אחרים בעיר...

וסיפר הגאון רבי ברוך יצחק לוי זצ"ל שבאחד מביקוריו אצל הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל, שאכסנייתו סמוכה היתה לבית הכנסת החדש, שאל אותו היכן יתפלל בימים הנוראים?

השיב לו רבי שמעון שאם יהיה לו כח, ילך להתפלל בבית הכנסת הגדול והמרוחק, שם מתפלל הרב. ואם לא יהיה לו כח ללכת עד לשם אזי יתפלל בבית. אבל בשום אופן לא יתפלל בבית הכנסת החדש שנפתח על ידי מחרחרי הריב והמחלוקת נגד הרב...

תורה יבקשו מפיהו

להמלט ממחלוקת...

כאשר הגיע הגאון מטשיבין - רבי זוב בעריש וויידנפלד זצ"ל לירושלים, אמר לו יהודי אחד שבירושלים צריך לזהירות מיוחדת, שכן יש בה חוגים רבים ושונים, וכל פעולה שעושים צריך לראות אם זה לא נטילת צד במחלוקת...

השיב לו הרב מטשיבין: לצורך מחלוקת צריכים להיות לפחות שני צדדים. בי לא ימצאו אף פעם את הצד השני, אם כך אקווה להשי"ת שאנצל מזה...

פעם הוזמן הרב מטשיבין לאסיפה בה השתתפו כמה גדולי ישראל. כשהתקרב למקום שמע קולות מתוך החדר שמתווכים בחריפות. נתקף הרב מטשיבין בחרדה ואמר למקורביו "זה לא המקום שלי"... והרגיש שעליו להמלט מהמקום במהירות האפשרית. ואכן עצר מיד מונית ונסע משם בחופזה...

הלמות עמלים

לא להגרר למחלוקת...

נזהר היה הצדיק רבי סלמאן מוצפי זצ"ל שלא להביע דעה בדבר השנוי במחלוקת, בין אם היו החכמים החולקים בני דורו, ובין אם היו בני דורות שלפניו.

פעמים שהיה הנושא קרוב אל ליבו, והיתה לו דעה מגובשת וראויות ברורות בנידון. אך כבש את דבריו כדי לא לנקוט עמדה בוויכוח ההלכתי ובכך להגרר למחלוקת. הוא העמיד פניו כאילו אין לו כלל השגה בענין זה...

עולמו של צדיק

סגולה לאריכות ימים...

כשהגיע הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל לגיל מאה ואחד, החליט מנהל ה"ביטוח לאומי" לערוך אצלו ביקור. במהלך השיחה ביקש האורח ממארחו הדגול שיגלה לו במה זכה לאריכות ימים שכזו?

השיב לו הרב וואזנר בזה הלשון: "אם הנך רוצה לדעת במה הארכתני ימים, תדע לך שמעולם לא התערבתי במחלוקת שאינה שייכת לי".

וסיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א: פעם שהיתי בחתונה עם הרב וואזנר. והנה נשמעו רעשים מאחת הפינות באולם. שאל אותי הרב וואזנר לסיבת הרעשים והשבתי שמתווכחים אודות מחלוקת מסויימת. אמר לי:

"א"כ, אני עוזב את המקום מיד!" וכך עשה...

הלמות עמלים - ח"ב

להחזיק ולתמוך בתלמידי חכמים שמקדישים עצמם כליל ללימוד התורה!

נלמד מהפסוק: "ולבני לוי נתתי כל מעשר בישראל לנחלה חלף עבודתם" (פרק יח-כא)

מפסוק זה לומדים על מצות מעשר ראשון שנתחייבו בני ישראל לתת חלק אחד מעשרה חלקים ללויים. וכתב החינוך (מצוה שצ"ה): "משרשי המצוה, לפי ששבת הלוי בחר השי"ת בתוך אחיו לעבודתו תמיד במקדש על כן היה מחסדו יתברך לתת להם מחיתם דרך כבוד, כי כן יאות למשרתי המלך שתהיה ארוחתם מזומנת להם על ידי אחרים שיכנינו להם, ולא יצטרכו הם ליגע בדר זולתי בעבודת המלך היקרה..." ומסיים החינוך: "והמחיה משרתי האל-בממונו, ברכת השי"ת תנוח עליו בכל אשר יש לו. וזהו אמרם ז"ל (אבות ג-ג) מעשרות סייג לעושר... וידוע מה שפסק הרמב"ם (פרק יג משמיטה ויובל הלכה יג) עיי"ש.

את דברי הרמב"ם הללו (בהל' שמיטה ויובל פרק יג הל' יג) ביאר החפץ חיים, שמכיון שלשבת לוי לא היתה נחלה בארץ ישראל, לכן נצטוונו לתת להם תרומות ומעשרות, כי צריך להחזיק לשבת לוי את חלקם המגיע לכם חלף עבודתם אשר הם עובדים עבור ישראל. והנה כיום תופסים לומדי התורה את מקום הכהנים והלויים מלפנים, ולהם צריך לתת מה שנתנו לכהנים וללויים, בכדי שיוכלו ללמוד מתוך מנוחת הנפש, עכ"ד. [נמצא לפי דברי החפץ חיים שמה שנותנים היום התורמים ללומדי התורה, אין זה רק נדיבות של חסד ורצון טוב, אלא זו חובה ממש כחובת הנתניה לכהנים וללויים, כי בעבודתם בלימוד התורה הם המשרתים עבור ישראל ע"י שמגינים בתורתם על כולם].

הגמרא (פסחים נג.) מספרת על תודוס איש רומי שהנהיג את בני רומי לאכול גדיים מקולסין בלילי פסחים, ושלחו לו חכמים אלמלא תודוס אתה גוזרנו עליך נידוי (שנראה כמאכיל קודשים בחוץ) ופירש"י שבגלל שהיה אדם חשוב לא גזרו עליו נידוי.

ונסתפקו בגמרא מה היה בו בתודוס שהרתיע את החכמים מלנדונו, האם משום שהיה גדול בתורה ומפני כבוד תורתו לא נידוהו, או משום שהיה "בעל אגרופין" ופחדו ממנו לכן לא נידוהו, ואמרו חז"ל שחשיבותו היתה בכך שמילא כיסם של תלמידי חכמים וגרם להם להתפרנס בכבוד.

וזו מעלה גדולה כפי שאמר רבי יוחנן: כל המטיל מלאי לכיס תלמידי חכמים זוכה ויושב בישיבה של מעלה שנאמר "כי בצל החכמה בצל הכסף". והיינו אף ללא גדלותו בתורה של תודוס, דנו אותו, בגלל מעלתו זו, כתלמיד חכם שלא לנדונו.

וביאר בספר "פרשת דרכים" (דרוש כד) מדוע המנהג תלמידי חכמים מנכסיו זוכה לכזו מעלה נשגבה שיושב במחיצה שת"ח מובהקים יושבים בה? משום שהוא זה שגרם לאותם ת"ח שיעסקו בתורה ללא טירדות פרנסה, והתורה שגרם להם ללמוד היא זו שמגדלת ומחשיבתו כאילו הוא עצמו צורבא מדרבנן.

ולכן לא נידוהו, שהרי לפי האמור נמצא שנחשב כתלמיד חכם עצמו, שכל מה שלמד הת"ח וחדש בתורה, נחשב כאילו הוא בעצמו למד וחדש, וזה מה שאמר רבי יוחנן "זוכה ויושב בישיבה של מעלה" והיינו במחיצת הת"ח, ולכן נמנעו מלנדונו.

שנינו (אבות פ"ד-יא): "כל המקיים את התורה מעוני, סופו לקיימה מעושר וכל המבטל את התורה מעושר, סופו לבטלה מעוני!" וביאר רבינו החיד"א זצ"ל (בספרו חסדי אבות): אם מקיים את התורה מעוני, שמתנהג בעניות לצרכי עצמו על מנת שישארו בידו האמצעים להחזיק בלומדי התורה "סופו לקיימה מעושר" - סופו שהקב"ה יפתח לו את אוצרו הטוב ויעשירו כדי שיהיה סיפק בידו גם להמשיך ולהחזיק בלומדי התורה וגם לחיות בביתו בעושר.

ואולם אם "מבטל את התורה מעושר" שאינו מפריש מממונו כדי לתמוך בלומדי התורה משום שחפץ לחיות בעושר, או-אז "סופו לבטלה מעוני", יפסיד גם לצורכי עצמו ח"ו.

לסיים, נזכיר את מה שאמר הגאון רבי דוב לנדא שליט"א בפני קבוצת נדיבים (שביקרו במעונו בפסח תשע"ט): "הכוללים זה בשביל הילדים שלכם. למען קיום כלל ישראל, המתקיים ע"י הכוללים. צריך לדאוג לכמה שיותר ריבוי כוללים וישיבות והכל בשביל הילדים שלכם! אני לא מדבר על זה שהתורה מחזיקה את העולם. אלא במובן המעשי, מי יתרום למען קיום ילדכם? העניינים התרומות שלכם הם למענכם!"

"זכות החזקת תורה לא רק לרוטשילד"...

הגביר האדיר רבי שמעון זאב רוטשילד זצ"ל, היה תומך בישיבות ובמוסדות התורה ברוחב יד. אך בפטירתו פסקה התמיכה... יורשיו לא המשיכו בדרכו, ורבים תמחו מדוע לא הקדיש בצוואתו סכום נכבד להחזקת התורה. מליון רובלים לפחות...

אמר על כך החפץ חיים: "בעיני פשוט הדבר שעיקבו אותו מן השמים, כי אב רחמן לא יתן את כל עושרו לבן אחד ויקפח את כל השאר... איך היו יכולים להסכים ממרום שכל זכות החזקת התורה תזקף לזכותו של יהודי אחד, וכל שאר היהודים יקופחו... אילו היה רוטשילד זוכה בזכות זו, מה היו עושים העניינים. מי היה זקוק לפרוטותיהם של שואב המים, של החייט. של הסנדלר והרצען..."

ח"ח עה"ת

"לומדי התורה בארץ ישראל קודמין"...

סיפר רבינו הגרא"מ שך זצ"ל: "בעיר ביאליסטוק התגורר גביר אדיר. יום אחד ביקשני דודי הגרא"מ מלצר זצ"ל שאסע להתרימו עבור ישיבתו סלוצק. אולם אוסיף שבדרכי לגביר, אכנס לראדין ואתיעץ בדבר עם החפץ חיים.

כשהגעתי לביתו של הח"ח וסיפרתי לו שאני בדרכי לאותו גביר להתרימו לישיבת סלוצק ביקשני הח"ח שלא אבקש ממנו, משום שהוא נותן הרבה לטובת עניי ארץ ישראל ועבור לומדי התורה שבה, ואלו קודמין!

מאיר עיני ישראל

לתת קודם לתלמידי הישיבה...

בדרך נידודיו של הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל למען ישיבתו ברנוביץ, התאכסן בביתו של יהודי חרדי, שבמקצועו היה רופא שיניים. הלה הבחין כי בפיו של רבי אלחנן חסרות שיניים רבות הציע לו בנדיבותו: להתקין לו שיניים תותבות חינם אין כסף.

נענה רבי אלחנן ואמר: "אכן חסר לי במה לאכול. אבל לתלמידי בברנוביץ אין מה לאכול. מוטב בעיני שתנדב ערכה של תורה נדיבה זו עבורם"...

אור אלחנן

הצלחה למען הראויים...

בצעירותו של הגרי"ש כהנמן זצ"ל היה פעם מחסור חמור בישיבת פוניבז' שבליטא. החליט הרב כהנמן עם חותנו הגאון רבי לייב מוולקומיר זצ"ל ללכת ולאסוף כסף עבור הישיבה.

הרב כהנמן הלך למקום אחד ואילו חותנו רבי לייב הלך לאסוף במקום אחר. לבסוף התברר כי הרב כהנמן הצליח לגייס כסף אבל חותנו לא הצליח. לתמיהת חותנו על כך, הסביר לו הרב כהנמן:

"החילוק ביננו הוא שאני הלכתי לאסוף מעות למען הישיבה, להחזקת התלמידים, לכן הצלחתי כי ראויים הם לכך. אבל כבוד תורתו הלך לאסוף כסף למען חתנו. ולכן לא הצליח כי איני ראוי כל כך".

הלמות עמלים

"והיי עולם נטע בתוכינו"...

אחד מראשי הישיבות נטע לחו"ל כדי לקבץ ממון עבור החזקת ישיבתו ולא הצליח בשליחותו. והנה כאשר הגיע לאותו מקום שלח של ה"סוכנות" הצליח הלה לקבל סכומים עצומים.

אמר אותו ראש ישיבה בדרשה שנשא, כי ההסבר לכך הוא שהרי בישיבה לומדים "תורת חיים", על כן נותנים עבורה ח"י דולר. אך בעבור ה"סוכנות" שאין ה"תורת חיים" במטרותיה, תורמים דולרים כמנין "מת" וד"ל.

ידידות משה

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

ברגע שאחרי האחרון !

מונסי, ארה"ב.

בערך פעם בשנה היה יוצא י. לסין לרכישת סחורות. הוא ידע מה הוא מחפש - וגם ידע איך להשיג את זה במחיר הכי זול: בזכות המזומנים שבידיו. לא צ'קים, לא כרטיסי אשראי, ולא העברות. קָש ביד ומיד.

פעם אחת לא הצליח לגייס כסף נזיל, וכל עתיד הנסיעה היה מוטל בספק. למעשה היה העתיד הכלכלי שלו תלוי בנסיעה זו, אבל מה יעשה בלי כסף מזומן?

ואז עלתה לו בראש דמותו של חבר טוב, שאולי יוכל לעמוד בעזרתו. לא שהחבר הזה מיליונר, אבל הלב שלו שווה מיליונים. ניגש אליו וסיפר לו אתה הרי מכיר את הביזנס הסיני שלי. מגייס מזומנים, נוסע, רוכש, מוכר ומרוויח ברוך השם טוב מאוד. אבל הפעם אני תקוע משום-מה ללא כסף נזיל.

את כל זה החבר כבר הכיר, ואז הגיעה ההנחתה: הוא מבקש הלוואה של חצי מיליון דולר במזומן!

* * *

מסתבר שכל אדם מהשורה שהיה שומע בקשה כזו, גם אם לא היה מתעלף היה חושב משהו בנוסח: 'מה פתאום, וכי אני אלוהה חצי מיליון דולר, את הכסף הזה אשים בבנק, ואקבל תשואה פי כמה וכמה'. אבל מצד שני, 'בכל זאת הוא חבר המבקש וצריך עזרה, ויש פה חסד גדול, והמלווה לחבירו בשעת דוחקו נחשב לצדקה גדולה'.

הרהר מעט ומיד השיב: 'אתן לך את ההלוואה! ובטח אתה שואל את עצמך מאיפה יש לי פתאום חצי מיליון דולר במזומן. אז הסיפור כזה: במשך שנים אני חוסך כספים, כמה עשרות אלפי דולר בשנה. מזומן להלוות לך, דע לך שחסכתי והרווחתי בחיי, וכל שנה הייתי מפריש כמה עשרות אלפי דולרים, וצברתי בסופו של דבר סכום כסף גדול - כחצי מיליון דולר!'

'אבל הכסף לא בבנק - אלא במה שנקרא "מתחת לבלטות". ארזתי את השטרות בשקיות אטומות, והחבאתי אותן בין שאר השמאטעס בִּיִּיסִימֶנט [מרתף אופייני הקיים בכל בית אמריקאי]. ואתה יודע מה? אין אדם בעולם שיודע מזה - אפילו לא אשתו! אתה הראשון ששומע על זה! חסכתי את זה לצורך נישואי הבת, אבל כעת אני עדיין לא צריך את זה - היא עתידה להגיע ל"שידוכים" רק בעוד כמה שנים.'

* * *

מיודענו התפעל מאוד מהנדיבות שגילה החבר, איזה רוחב-

לב!

'בוא איתי' המשיך החבר 'נרד לִבִּייסִימֶנט של הבית שלי, ונגאל את השקיות מהשמאטעס...'

הם הגיעו הביתה. ירדו למרתף. החבר ידע בדיוק היכן ממוקמות השקיות שלו. הזיז כמה קופסאות ו...שומו-שמיים! השקיות - איננו!

החוויר כסיד. כמעט שהתעלף. הזיז ארגזים מהכא להתם ומהכא להתם. אבל אין - הכסף לא נמצא!

עלה הביתה. עלה הביתה? התפרץ הביתה! צעק לעבר לאשתו: 'האם ירדת לאחרונה למטה?' האשה לא הבינה על מה המהומה, נבהלה. התעשתה והשיבה: 'כן! ירדתי למרתף. בעוד כחודש מגיע פסח. העוזרת הגיעה לפני כמה ימים, ניצלתי את ההזדמנות להתחיל בניקיונות. הפעם החלטתי להתחיל במרתף למטה'.

הבעל רעד: 'ומה מצאת שם? מה עשית עם כל מה שהוצאת מהמרתף!'

'היו שם כל מיני דברים' השיבה האישה 'שקיות ודברים ישנים ובלויים שהוצאנו'.

'ואיפה הם?! רעד קולו של הבעל.

'בפח הזבל' ענתה האשה מבלי להבין מאומה - על מה המהומה.

בשניות הבאות הבחינו תושבי מונסי ביהודי לא צעיר, מזנק לכיוון האשפה ומתחיל לחטט כמי שכפאו שד. הפך את הזבלים, שפך, פיזר, חפר, התלכלך. ו...מצא את הכסף בשלמותו!

* * *

ורק לחשוב על הדבר הבא: כל המתואר התרחש ביום רביעי בלילה. באותו רחוב היו אמורים לפנות את האשפה למחרת בבוקר.

האיש עמד ברחוב. מלוכלך - אבל מאושר עם חיוך מפה לאוזן - עשה לעצמו חשבון: 'הכסף מונח בזבל הרבה זמן. אם רק הייתי אומר לחבר שלי "תן לי זמן לחשוב על זה"... אם הייתי ממתין לילה אחד... הכל היה יורד לטמיון!'

'עצם העובדה שהסכמתי "על המקום" לעשות לו את הטובה זה מה שהציל את כל חסכוניי מרדת-שחת!'

(פניני בית הלוי')

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

מה ששנא עליך אל תעשה לחברך - וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת קורח תשפ"ד | גליון מס': 655 | לסדר: " כי שחר הוא לכם חלף עבודתכם באהל מועד "

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

בני מדינת ישראל שתרמו שקליהם לתורה ונגנבו או שאבדו.

בימים אלו שהוסר התקציב של המדינה והשיבות והכוללים... זה הזמן לחדד שוב מה זה אומר לנו ובעיקר **מה שזה לא אומר**... אז ככה: בייחס אלינו, מה יהיה איתנו??? זה לא הנושא... ריווח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר!!! (כמובן, קל מאוד להגיד את זה... ועוד יותר קל לדקלם את זה... אבל בסוף זו האמת וכך זה גם היה למעיישה ויהיה למעשה...)

הסיפור האמיתי זה דווקא בייחס לאחינו התועים!!! דווקא נדחי ישראל שעד היום היה להם זכות של היטפלות והשתתפות ללומדי התורה ועכשיו זה נחסר להם... **זה בדיוק כמו מחצית השקל** שכל ישראל היו צריכים לתת לבדק הבית... למה??? כי חסר כסף ללשכה??? לא!!! אלא ונתנו איש כופר נפשו... ולקחת את כסף הכיפורים ונתת אותו על עבודת אוהל מועד והיה לבני ישראל לזכרון **לכפר על נפשתיכם!!!** בזה שיש לי חלק של חצי שקל בעבודת אוהל מועד... בזה אני נטפל לעבודה ובוה היא מכפרת עלי... אבל אם יש יהודי שח"ו לא נתן מחצית השקל אז אין לו חלק בעבודת אוהל מועד... והוא חשוף לסכנות... כי אין לו מה שיכפר בעדו... **וזה בערך מה שקורה עכשיו!!!** עד היום שבע מיליון יהודים, היה להם שייכות מינימלית בעבודת אוהל מועד... לקחו כמה גרושים מכספי המיסים שלהם ונתנו אותו על עבודת ד"א של הלכה שזה מה שיש לקב"ה מיום שחרב בית המקדש... וזה מה שהגן וכיפר עליהם... ואת מערכת ההגנה הזו הם הפסידו כעת!!! זה **בערך** מה שקרה!!!

ולמה אני מדגיש שזה **בערך** מה שקרה כעת??? למה זה רק **בערך**???

כי יש פה פרט קטן שמשנה את כל התמונה!! החלטתה הזו להפסיק את התקציבים ללומדי התורה... היא לא החלטתה של נציגי העם... אלא של הבג"ץ... **וזה מאוד משנה!!!** כי כאן אנחנו נכנסים למשנה 'בני העיר ששלחו את שקליהם ונגנבו או שאבדו...' מה קורה אם יהודי הכפר היו יראים ושלמים... שלחו את המחצית השקל שלהם עם כל הלב והשליח משום מה התעכב... והגיע א' בניסן שאז תורמים את הלשכה ותכל'ס התרומה שלהם עדיין מתעכבת... אז לא נורא!! הכהן כשהוא תורם, הוא מכויין גם על הכסף שעדיין מתעכב בדרכים... (וחז"ל חקקו שהכסף שכבר בדרך נזקף כאילו הוא כבר נתרם וזה נחשב שיש להם חלק בקרבנות הציבור) אלא שאז... שוד ושבד!!! ביום ב' בניסן... כשהשליח עדיין בדרך... פתאום התנפלו עליו שודדים ונגנבו לו את כל התרומה... אוי אוי... מה עושים עכשיו?? מי אמור לספוג את הפסד? האם הלשכה או אנשי העיר?? אומרים חז"ל: הלשכה סופגת את הפסד!!! כלומר: זה נחשב שהם כבר תרמו, והגנבים שגנבו, גנבו ללשכה... **ומעתה: היא רעווא והלומד'ס הזו תעלה ותתקבל לפני כסא הכבוד**... וזה יהיה תקף גם בייחס לאחינו התועים... שהכסף שלהם כבר נשלח ע"י נבחר הציבור עבור עולם התורה... והוא רק נעשק בדרך ע"י הלסטים העומד מאליו שהגיע והחרים את הכסף... ויש היגיון לומר שמשלם המיסים כבר זכה בשותפות... והבג"ץ שעשק וחמס, הוא חמס וגזל את עולם התורה ולא את אחינו התועים שמאוד זקוקים לזכויות בתקופה זו...

מה שכן... חשבתי על מיזם שמומלץ להריץ אותו בקרב אחינו היהודים הפשוטים והמסורתיים... (אני סומך על אלו שיוזעים להעביר דברים... מי שידע להעביר את 'מה שלא צריך להעביר, שיעביר לפחות גם את זה...)) שכל יהודי באשר הוא... יקצה מידי יום חצי שקל או שקל!!! ויזכה אותו לכלל ישראל!! 'ימסרנו לציבור יפה יפה!!!' ובשם כל ישראל יתן את החצי שקל הזה עבור החזקת תורה... לא משנה למי... תתפוס את האברך הראשון או את הראש כולל הראשון... ומצידי גם לשיעור תורה המקומי בבית כנסת... העיקר לזכות את כלל ישראל מידי יום, שלכה פ' מדין 'זכין לאדם שלא בפניו', שעם ישראל יהיה חלק של שקל בעסק התורה... המיזם הזה הוא חשוב כדי לזכות את אחינו התועים בהשתתפות בתורה... אבל לא פחות מזה להעביר את המסר וההשקפה אצל אחינו המסורתיים הפשוטים... לתת להם להבין שאנחנו לא צריכים את השקל הזה!!! אנחנו נלמד לחיות בלי התקציבים של המדינה... אבל מה יהיה עם כלל ישראל שעלולים להישאר עירום ועריה ללא הזכות שעד כה שמרה עליהם? אין לכם ברירה!!! אתם צריכים לדאוג לעצמכם - בכוחות עצמכם!! אנו נמצאים בתקופה מידי רגישה בשביל לשחק במערכת הבטחון הרוחנית של עם ישראל... (העיתוי הזה, אם הוא לא היה עצוב... הוא היה זועק השגחה פרטית, איך יכול להיות שבדיוק בתקופה הכי מסוכנת... בדיוק אז אבל בדיוק!!! שוללים מאחינו ישראל את הזכות להשתתף בלימוד התורה...) אתה יודע מה?? אם פעם היה מיזם לא מוצלח של 'אלף למטה'... שכל בחור ישיבה לוקח על עצמו חייל... שזה מעוות בעצם הגישה והתפיסה!!! אז ניתן להציע משהו אחר: שכל יהודי יקח על עצמו להקצות חצי שקל לחייל!! או 5 שקל ל-10 חיילים... (לא משנה כעת הפרטים) ולהגיע למצב שכל חייל יקבל זכות של חצי שקל או שקל שזוכה עבורו בתורת ה'... סו"ס בל נשכח שכש-ויהי בהיות יהושע ביריחו, וירא והנה איש עומד כנגדו וחרבו שלופה בידו, ויאמר לו: עתה באתי!! ודורשים חז"ל שהייתה תביעה על ביטול תורה!! ועל מי?? על מי הייתה התביעה?? **על הלוחמים בעצמם!!!** זאת אומרת: לא רק כלל ישראל צריך את התורה שלנו... אלא הלוחמים בראש ובראשונה... הם עצמם נתבעים על ביטול תורה! אז לכל הפחות ש-להם יהיה מי שיזכה אותם במטבע אחת ליום עבור כל חייל בשותפות לתורה... ובנינו... שלא יתנו לנו את הכסף... שיתנו את זה לשיעורי תורה... כדי שלא יגידו אנחנו העשרנו את אברהם... תעשו את זה בשביל שלחיילים שלנו יהיה חלק בתורת ה' בתקופה שהם צריכים כ"כ הרבה רחמים...

המשך בעמוד 6 בגיליון זה

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

שאלת את עצמך איד?

תורמים?

בבנק: פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזר מס (ס' 46)

באשראי: 'נדרים פלוס'

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

054-8446691

תודה מראש!!!

בשורות טובות

לכל בית ישראל!

ואף על פי שיתמהמה--- לי אסור להתמהמה!!!

היה זה ממש בתחילת המלחמה... ביומיים שאחרי שמחת תורה... והיה חשש גדול שגם החיזבאללה יצטרף למלחמה... ולכן היה דחיפות גדולה לשלוח שם כוחות צבא גדולים... (ומי שזוכר אפילו ארה"ב שיגרה אניית מלחמה דווקא לא לעזה אלא לאזור לבנון כדי להרתיע אותם) ולבנתיים... מה לעשות שהמשאיות שמשנעות את הטנקים... נוסעות מאוד מאוד לאט כי זה ציוד מאוד כבד... (מי שנסע בכביש שש בימים אלו רואה אותם מזדחלים לאורך הדרך) ותכלית לא היה זמן לחכות למשאיות עד שהם ישנעו את הטנקים עד שם למעלה באזור הגליל... אז איפה שאני גר... באחד ממקטעי הכביש... התקבלה החלטת חירום: אין זמן... יאלה... מורידים את הטנקים מהמשאיות ושיתחילו לנוע על הכביש... טנק יודע לנוע מאוד מהר... אבל הוא הורס את הכביש... אבל אין מה לעשות!!!! אין זמן!! חייבים לנוע קדימה... ובאמת הטנקים התקדמו מהר מהר ולפחות הם חסכו את המקטע הספציפי הזה שהיה יכול לארוך כמה שעות, ואת הזמן היקר הזה הם חסכו... נכון שהכביש לבנתיים נהרס וצריך כעת לרבד אותו מחדש אבל מה לא עושים בשביל להגיע כמה שעות יותר מוקדם לצפון כדי לבלום את החיזבאללה... כל שעה מוקדם יותר זה קריטי!! זה הצלת חיים ממשית!!! עד כאן מה שהיה ביומיים שאחרי שמחת תורה...

ובינינו... אני מדבר איתך כעת!!! חלפו מאז **יותר מתשעה חודשים** מאז תחילת המלחמה ונכון שזה יכול להתחיל כל יום... אבל לכה"פ במבט לאחור תסכים איתי שזה ממש ממש לא היה דחוף!! המשאיות היו יכולות לנסוע בשקט ובנחת... היה להם לכה"פ 9 חודשים (לעת עתה) לנסוע עד שהם יגיעו לצפון ששום דבר לא התחיל... **נו... אז לא חבל על הכביש שהרסו אותו?** ועוד על מה?? בשביל לחסוך כמה שעות בודדות... נו באמת... אני מדבר איתך על 9 חודשים קדימה ושום דבר לא קרה... אז להרוס כביש כדי לחסוך כמה שעות?? לא כואב הלב?

ומה התשובה?? אף אחד לא מביע חרטה על הזריזות והמהירות שבנדרשה אז!!!

ולמה?? כי... זה היה שתשעה חודשים קדימה... אתה יודע לספר בחצי גיחון ש... מה מיהרתם... מה נבהלתם... הנה תשעה חודשים חלפו ושום דבר... אז זהו!!! שמה יכול להיות יותר הרבה מתשעה חודשים?? תשע שנים!! ובעוד תשע שנים וגם בעוד 19 שנים... אף אחד לא ישכח את אותו שמחת תורה שכולם יספרו **ממש ממש לא בגיחון** שאף אחד לא מיהר ואף אחד לא נבהל... ולכן קרה מה שקרה!! ואנחנו מעדיפים עשר פעמים שקרה לנו שתשב רגל על רגל תשעה חודשים קדימה ותגיד מה נבהלתם ומה מיהרתם... מאשר שתשע שנה קדימה איכה ישבה בדד ובכו תבכה בלילה... שאוי אוי לא נבהלנו ולא מיהרנו וצחקנו וטייחנו ולכן קרה מה שקרה... אתה מסכים איתי?? וכאן!!! כשקלטתי את ההרגש הזה נפל לי בפה משפט חזק מאוד...

ואף על פי שיתמהמה--- לי אין רשות להתמהמה!!!

יכול להיות שהמשיח מתמהמה!!! הנביא הכין אותנו מראש 'אם יתמהמה חכה לו... אבל לי?? לי אין רשות להתמהמה... כי אם אני ארדם בשמירה ותשאר לי רשימה של לקויות שהתמהמתי ולא מיהרתי לתקן ולהתכונן לפני בא יום ה' ומשיח פתאום יבא בהפתעה... ותנעל בפני ההזדמנות לתקן... אני אהיה בבעיה גדולה!!! למשיח מותר להתמהמה... אבל לי אין רשות להתמהמה... אין לי רשות לקחת הימור ולסכן את ההזדמנות שלי לעמוד בניסיונות ולהפגין נאמנות לה' שאני עלול להחמיץ... כן... זה בדיוק מה שקרה וגם קורה... המלחמה מול החיזבאללה עדיין מתמהמהת... זה חוקי... 'מותר' למלחמה להתמהמה... אבל במלחמה מול החמאס? **כאן אנו התמהמהנו**, ועל זה אנחנו לא יכולים לסלוח לעצמנו!

ואף על פי שיתמהמה--- אני לא יכול להרשות לעצמי להתמהמה!!!

לפעמים יש כזו מין תחושה... נו... סתם נכנסתי לטורבו... היה נדמה לי שעוד רגע המשיח מגיע ולכן תפסתי חיזוק עצום... ושברתי וסיננתי... ותפסתי את עצמי לדיים וכו'... ובסוף הוא מתמהמה... אז בשביל מה הזדרזתי?? את התחושה הזו אני זוכר מהקורונה... את זה כולנו חוינו גם מיד בתחילת המלחמה וקצת לקראת החזית בצפון זה שוב צף וכאן כבר יש מנגנון שחיקה מבפנים... נו... עזוב אותך... עוד פעם תכנס לטורבו שעוד רגע הוא מגיע ואז עוד פעם הוא יתמהמה... ואז!!!! ברקע של הכביש ההרוס נפל לי המשפט:

ואף על פי שיתמהמה--- לי אין רשות להתמהמה!!!

בעצם מה איכפת לי שהמשיח מתמהמה?? שיתמהמה... העיקר שאני לא אתמהמה... זה כמו הטנקים שנמצאים בלבנון כבר 9 חודשים... למישהו איכפת שהמלחמה שם מתמהמהת? זה לא איכפת! מה שאיכפת היה... זה אם אנחנו היינו מתמהמהים...

מה אתה חושב... ברגע שאותם טנקים הגיעו סוף ללבנון והם גילו שהמלחמה לא התחילה... מה הם אמרו? יופי... המלחמה מתמהמהת... העיקר שאנחנו כבר פה!!!

בקיצור: בא נשנה את הנוסחה... עד היום תמיד אמרו לי שצריך להתחזק מהר מהר כי עוד רגע המשיח מגיע!! טוב... אני מתחזק... אבל בתנאי שהמשיח באמת מגיע עוד רגע... ואז אם מתברר שהוא מתמהמה... אז הוי... באמת... מה הירצת אות... סתם רצתי מהר...

אז לא!!! בא נשנה טיפ טיפה את המנגינה ואת הנוסחה

אני מוכרח להזדרז ולקחת את העניינים ברצינות... לעשות שינוי כאן ועכשיו ולהתחיל ליישם את כל מה שאני דוחה כל הזמן... ומהר מהר... למה?? כי אני מוכרח **להקדים** את המשיח ברגע... טוב... תפסתי את עצמי לדיים... ב"ה הספקתי גם את בבא מציעא לפני המשיח... איזה יופי... הספקתי!! רגע... מה אתה כ"כ מבוסס... הרי המשיח בסוף לא הגיע עכשיו??

אז מה!!! העיקר שאני הקדמתי אותו... לא איכפת לי להקדים אותו... העיקר שהוא לא יקדים אותי... העיקר שאני לא אחזר אותו... אה... מה אתה אומר על הנוסחה הזו??

ברור שזו הגישה הנכונה ובעיקר בוגרת!!! בינינו... אנחנו כבר לא ילדים קטנים שהכל אצלם עניין של רגע... כשהייתי ילד שמעתי בקלטת את הסיפור 'עלי רוצה יום הולדת עכשיו!!!' אצל הילדים הכל תלוי מה קורה עכשיו... אבל גדלנו בשנה וכשאנחנו מדברים על משיח... משיח זה משהו מאוד רציני... מאוד יסודי... זה טופס 4 של עולם הבא... האם הוא יתמהמה יום או יומיים?? זה פחות מטרדי... מה שהכי מטרדי זה אם אנחנו נתמהמה... אם אני לא אספיק להתחיל לשמור על העניינים... והקב"ה כבר ינקה את העולם וכבר לא תהיה לי הזדמנות להישמע לפניו שלו להיכנס בהינומא של נאמנות לפניו... אני לנצח נצחים לא אסלח לעצמי... אבל אם נכנסתי בהינומא כבר עכשיו והקדמתי את המשיח בשני רגעים... מה איכפת לי... העיקר אני בפנים... העיקר הספקתי אותו!! יש לי עוד הזדמנות... להספיק עוד משהו לפני המשיח... להקדים את המשיח בעוד כמה פעימות...

אנחנו מסיימים כעת את קבוצת החודשים ניסן איר סיון... ואנחנו עוברים לחלק הבא... למקבץ הבא של החודשים... הלא הם חודש תמוז אב אלול... מה ההבדל ביניהם??

העניין הוא: שחודש ניסן איר סיון מכוון נגד דגל מחנה יהודה!! חודש ניסן- זה יהודה. איר- זה יששכר, וסיון- זבולון... וכעת לאחר שלושה חודשים שהתגוררנו בצד מזרח של אוהל מועד... אנחנו כעת עוברים דירה... אנחנו עוברים לדגל מחנה ראובן תימנה- בצד דרום... (אגב: נא להיזהר!! בדיוק בפרשת שבוע אנחנו רואים שדגל מחנה ראובן הוא בקבוצת סיכון גבוהה למחלוקת... בשבוע האחרון היה שם אסון כבר, וכעת שבדיוק עכשיו אנחנו עוברים לשם... נא לנקוט במשנה זהירות) ובכן: חודש תמוז- שייך לראובן, חודש אב- שמעון... וחודש אלול שייך לגדל המדרש כבר מתייחס לזה ואומר: שדגל מחנה יהודה זה הדגל הנבחר ביותר... יהודה יששכר וזבולון מכונים במדרש ה'בני תורה' שבשבטים... לא כמו שכולם בטוחים שזבולון זה הבעלבת... אלא אדרבה... דווקא הוא משלושת השבטים שמייצגים את תופסי התורה... ועל זה ב"ע הקדשתי במאמר האחרון מאמר מיוחד... עכ"פ... כעת בר"ח תמוז אנחנו כביכול עוברים מדגל מחנה יהודה ופנינו מועדות לדגל מחנה ראובן...

ובכן: דגל מחנה ראובן הוא כבר עבודה יותר מאתגרת!!! הבני יששכר מביא: ששלושת החודשים שעשוי עשק מיעקב הלא הם: חודש תמוז ואב ואלול... (לעומת ניסן איר סיון ליעקב) והעבודה שלנו זה להחזיר את החודשים האלו לקדושה...

והבני יששכר מוסיף ומביא בשם המגלה עמוקות: שאת חודש אלול יעקב אבינו כבר הצליח בתחבולות חכמה להוציא מידו של עשיו... ומה שנתר לנו זה תמוז ואב!!!

אבל מפת התאריך הזה לא מגיע ממקום של קול ענות חלושה... זה לא שבחודשים האלו יש בעיה... אדרבה... יש פה אתגר!!! בחודשים אלו יש בחינה מסוימת ש'יוותר יעקב לבדו' ויאבק איש עמו... 'וקדימה... המאבק לא נועד בשביל להתחפר במיטה אלא בשביל להיאבק ולרשום נצחון... יעקב אבינו מוכרח לנצח!!! הוא מוכרח להכריע איך יראו החודשיים הבאים?? ישנם שתי אופציות שמונחות על השלחן... או יולי אוגוסט של עשיו... או תמוז אב של יעקב... ואני אחליט!!!! המפתחות בידיים שלי! אני אקבע למי לתת את הלוי"ז של החודשים האלו.

כן... אצל ראובן אין ליטופים... אין מחמאות... יעקב אבינו פונה אליו ישר ולעניין: ראובן בכורי אתה, פחו כמים אל תותר... והתוכחה המרה הזו נחשבת **ברכה!!!!** זה נוסח הברכה שיעקב בוחר לברך את ראובן... **ומה פה הברכה??**

יעקב אבינו פונה לראובן: אתה מספיק בכור! מספיק בוגר!! שאני יכול להטיל עליך משימות... לתבוע ממך ולא סתם אלא בתקיפות ולמסור את זה באחריותך המלאה!! תדע לך שיש לך אתגרים... אתה הולך לעמוד מול פחו כמים... ו... ואני סומך עליך שאתה תלחם... תאבד... וגם אם תכשל נקודתית תמשיך ביותר שאתה... חודש תמוז ואב הם מאתגרים... והאתגר הזה הוא ברכה!! ה' פונה אליך ואומר: אני סומך עליך!!! ימי הקיץ כעת בעיצומם... הצורך בפיוור נפש והתפרקות (להתיכות) גובר... ואני מצפה ממך לגלות בכורה!!! לגלות עירנות ושליטה ולא להתרסק בקרב...

אני באופן אישי יכול להגיד לך... לי באופן אישי חודש תמוז ואב זה גישמאק!! אני מרגיש בחודשים אלו סוג של בכורה... בשלב מסוים מתחיל סוף זמן... אח"כ בין הזמנים... ודווקא זה גורם לי לעירנות!!! אני מתחיל להרגיש את הנוכחות האישית שלי!! את האחריות והמנהיגות האישית שנדרשת ממני... זה אש... זה חיי... זה נושם!! די להיות נגדר... הגיע הזמן להתחיל לגרום... או הנה... חודש טוב ומבורך ולשוש אלי קרב... לא לתת לקליפת סוף זמן לשלוט... אני שולט!! אני קובע!!

איפה ה'עסקנים' של פעם...?

איפה הם...?

קראת את הכותרת?? קן... כיום עסקן זה מילת גנאי... כיום 'עסקן' זה כינוי לאחד כזה שמחפש את עצמו... מעררב מפה ומשם ועושה בעיקר בלגן ופוליטיקות... אבל פעם המושג 'עסקנות' זה היה משהו קדוש... אם החתם סופר טרוד מאוד... במה הוא טרוד?? בהעמדת והחזקת הדת בעיר ובשיעורים מידי יום בישיבה ו... וגם כל מיני עסקנות שצריך לעשות... פעם 'עסקנות' זה היה מקבץ נרחב של תחומים בענייני יידישקייט שהרב היה מפעיל את התלמידי חכמים הראויים לפעול בעניינים אלו... זה עסקנות!!! (אגב: עד היום אצל חלק מהחסידים המושג 'עסקנות' נשאר משהו שייך לקדוש פנימה, הרבי מפעיל את העסקנים...) אבל היום מישהו גנב את העסקנות מהיידישקייט... מי גנב??? כנראה העסקנים... אבל לא בטוח שזה רק הם... יכול להיות שזה מתחיל דווקא מאיתנו!!

ובכן: כלפי מה הדברים אמורים?

כמידי שנה אני לא יכול לסיים את חודש סיון בלי להקדיש מאמר אחד לכה"פ לשבת זבולון- שחודש סיון שייך לנו... ואני מוחה בתוקף על כבודו של זבולון!! אני טוען שזרקנו את זבולון למשבת לא נכונה... **אז רק בקיצור נמרץ:** בראש שלנו תקוע שיששכר הוא התורה... ואם יששכר זה התורה... אז מה זה זבולון? זבולון זה הבעלבת שנפלט מבית המדרש... ולא נותר לו אלא לעשות כסף בשביל להרגיש מחובר ליששכר...

אבל זה לא נכון!! כי לאורך כל הדרך התורה מדגישה שיש שיויון מוחלט בין יששכר לזבולון!! בכמה מקומות יש דגש שיששכר וזבולון הם כמו תאומים... הם כ"כ דומים עד כדי שקשה להבחין ביניהם... **נו... אז מה באמת הפשט??** העניין הוא: שלא יששכר זה תורה ולא זבולון בעצבת... אלא מאי? התורה עצמה זה לוי!!! הוא מייצג את התורה!! לוי הוא האברך הקדוש שאני מנשק את כפות רגליו... הוא עמודא דאמצעייתא... הוא עיקר הגוף!!! ואילו יששכר וזבולון שניהם יחד 'בניך לימודי ה-' הם התלמידים של לוי!!! הם שני הרגלים של לוי... במה זה מתבטא?? יששכר הוא **המריבץ תורה** של לוי!! ואילו זבולון הוא **המחזיק תורה** של לוי!!

לוי הוא הגוף... ויששכר וזבולון הם שני רגלים שמזיזות את הגוף קדימה... החבל שמפריד בין יששכר לזבולון הוא מאוד דק... זה כמעט כמו שתנסה להבחין בין רגל ימין לרגל שמאל... ההבדל הוא ממש בדקויות...

אני יכול להגיד לך בנימה אישית: אני יודע דבר אחד: שלא זכיתי להיות לוי!!! כי אני כותב עלונים וזוכה להריבץ תורה ואני לא זוכה לשבת וללמוד כמו אח שלי וכמו... אבל האם אני יששכר או זבולון?? אני כל הזמן מתלבט... יום אחד נראה לי שאני יששכר ורגע אחד זבולון...

ובכן: בא נתחיל להסביר מה זה זבולון...

לדוגמא: הגמ' בב"מ אומרת שכשר' סחורה נפטר, שמואל עשה עליו קריעה כדן תלמיד... מה יש?? ר' סחורה הסביר לשמואל משהו אחד בלבד... מה הוא לימד את שמואל?? מה זה 'זוהמא ליסטרן'!!!

מה הכוונה?? המשנה בכלים מביאה מחלוקת לגבי זוהמא ליסטרן... האם יש לו טומאת אחוריים ותוך.. לר"מ יש לו אחוריים ותוך, לרבי יהודה אין בכלל, ור"ש סובר שאחוריים יש ותוך לא... הבנת מה כתוב במשנה? גם אני לא... אבל דווקא שמואל כן מבין את המשנה!!! שמואל לא צריך שנעזור לו להבין במאי קמפלגי ר"מ ורבי יהודה ור"ש... איתם הוא כבר יסתדר... בשביל זה הוא אריון- שמואל!!! דא עקא: שלשמואל יש בעיה טכנית!!! הוא לא יודע מה זה הדבר הזה שנקרא 'זוהמא ליסטרן'!! מה זה 'מוצר' הזה... אומר שמואל: אני לא צריך שיסבירו לי את המחלוקת... את זה אני כבר אדע להבין... אני תקוע עם הנתונים!! אני מחפש מישהו שיסביר לי מה זה 'זוהמא ליסטרן'!!! ואז הגיע ר' סחורה והביא איתו את המידע!!! הוא בירר מה זה 'זוהמא ליסטרן' וחזר עם זה לשמואל... ושמואל הרגיש כלפיו הכרת הטוב והערכה בסדר גודל של תלמיד לרב עד כדי שצריך לעשות עליו קריעה... שים לב: ר' סחורה לא הסביר לשמואל פשט במשנה... את זה שמואל כבר יכול להסביר לו... לשמואל היה חסר את הנתון בעצמו... על מה אנחנו מדברים פה!!! **הנה לך שפראך של זבולון!!!** שמואל הוא לוי או יששכר, הוא יודע את דבר ה'... יודע גם לתרגם את דבר ה'... אבל לפעמים זה נעצר בנתונים... ואם תשים לב... קצת יומרני לומר... אבל יתכן שחצי מהתלמוד בבלי שלנו... זה לא דבר ה'!!! אלא הנתונים בעצמם!!!

וזו חלוקת העבודה של יששכר וזבולון... יששכר באהלך- יששכר לוקח את התורה של לוי ומוריד אותה ומקרב אותו עד... עד הנתונים!!! וזבולון במקביל יוצא... יוצא לפרגמטיא... יוצא להביא את הנתונים איפה שהם...

קח דוגמא אחת מני אלף: כעת למדנו בדף היומי שהבית והעליה של שנים שנפלו... ולשניהם אין כסף לבנות מחדש ולכן הם רוצים למכור את השטח... וכאן מתעוררת שאלה בתחום שמאות נכס... כמה חלק יש למתגורר בקומה שניה, בייחס לערך של הקרקע של הבנין בעצמו... זו שאלה מקצועית לכל דבר!! ויש בזה ויכוה בגמ', יש טוענים שלבעל העליה יש חלק של **רבע** בקרקע ורבי נתן סבור **ששליש!!** אומר רבה: הלכה כרבי נתן!! למה? כי הוא **אב בי"ד**... ואם הוא אב בי"ד אז יש לו את הידע והמומחיות בערך שמאות קרקע... שמעת?? על דבר ה' אין כאן ויכוה!!! הויכווח פה הוא בנתון המקצועי בהערכת המומחים לענייני מקרקעין... ומי אמור לדון בזה?? התנאים והאמוראים!!! ואומר לך רבה: אני סומך על רבי נתן... כי הוא אב בי"ד... וממילא יש לו את הידע בנושאים האלו... הנה לך שפראך של ת"ח נוסח זבולון... כמה שיששכר ישב בבי"ד ויכרע ע"פ דעת תורה... סו"ס חמישים אחוז מהשאלות... מחכות לנו מול הנתונים היבשים!!! ההבדל בין מום קבוע למום עובר... זה משהו שמחכה לנו במקצוע הויטרינאי ורבינו רב

מוציא על זה י"ב חודש... יששכר יודע לתרגם את התורה לנתונים... אבל את הנתונים זבולון צריך להביא לו... אתה מוזמן לעשות סקירה מלמעלה על כל הגמרות שאתה מכיר... כמה פעמים מוזכר בגמ' כל מיני שיעורים שחז"ל מכריעים בשיקול דעת מקצועי משלהם!!! לדוגמא: קח את פרק ח' ט' י' במסכת שבת... הגמ' שם מביאה רשימה של יותר מ- 80 פריטים... מה השיעור שלהם להוצאת שבת... המשנה עוברת פריט פריט גמי, חבל, סיד, חרסית, עפר, דבק, זפת, עצם, זכוכית, צרור והמשנה מונה כל אחד מה השיעור שלו להוצאת שבת... ואני שואל אותך: מה זה?? לדון האם שיעור של גמי זה כדי לעשות ממנו מתלה בקיר או כדי לעשות ידיה לסל... יש פה נידון מול דבר ה'? לא!!! את דבר ה' אנחנו יודעים!! שכל מי שמוציא בשבת שיעור חשוב חייב... כעת כל העסק שלנו זה עבודת נמלים מול הנתונים בעצמם, לשבת מול כל פריט בעולמו של ה' ולדון לגופו של עניין מה השיעור הבסיסי שלו... הנה לך שפראך נוסח זבולון... ומי מדבר על מסכת כלים... שאולי עשר אחוז ממנה זה דבר ה'!!! זה שכלי עץ מקבליהם טמאים ופשוטיהם טהורים, נשברו טהרו, זה תורת ה'!!! את זה לוי לימד אותנו ומכאן ואילך יש לך אלפי כלים שמוזכרים במשנה... ומי הוא זה שעובר פריט פריט!! מגדיר את השימוש שלו ועפ"י יששכר נותן לו את ההגדרה ההלכתית... זה מה שקורה בחברותא בין יששכר וזבולון והדיבור יוצא מפי שניהם... יששכר הביא את דבר ה', וזבולון הביא את הנתונים, וכך נולדה מסכת כלים!! כך חצי סדר זרעים... כל ההגדרות הבוטניות שזבולון מביא... ויששכר עפ"י מכריע מתי עונת המעשרות...

יששכר מתיישב עם זבולון ואומר לו: לוי לימד אותנו שכלי עץ העשוי לנחת אינו מקבל טומאה, כעת אני זקוק לנתון מקצועי מדעי מאיזה כווד משקל זה נחשב כלי עומד לנחת... וקדימה... זבולון קיבל את המשימה... וזבולון הוא הבן תורה מובהק שיש לו את החוש הטכני או השמאי בתחום הזה (וכל תחום אחר) והוא יוצא למשימה והוא באמת חוזר לנו עם **'בור ספינה אלכסנדריה שהוא מחזיק ארבעים סאה בלב שהוא כוריים ביבשה!!** הבור ספינה הזה נהפך לנכסי צאן ברזל בבית המדרש שלנו!!! אבל תחשוב רגע... מאיפה הבור ספינה הזה הגיע לבית מדרש?

לוי האברך?? בחיים שלו לא דרך בספינה... יששכר?? גם לא!!! יששכר נשאר בבית המדרש... ובשביל זה יש את זבולון שיש לו חוש מקצועי בשלל נושאים שמוכרחים אותו בבית המדרש!!! ואם מהיום תתחיל לעקוב אתה תגלה שכמעט חצי מהתלמוד בבלי שלנו נשען על נתונים!!!

כל אלפי הפעמים שמוזכר בגמ' שיעור... שיעור של סלע חסירה, או כמה שיעור פגיעה לעניין טעינה, שיעור של זמן לאינספור שאלות בגמ'... ואם זה הגדרות של חציצה... הגדרות של הבדלים בין מיני מאכל לעניין נדרים, כלאים, מצטמק ורע לו... כל הפרטים האלו לכשעצמם זה לא תורה!! אבל הם הנתונים של תורה ור' סחורה שמביא נתונים שכאלו לשמואל... שמואל עושה עליו קריעה, כי נתונים של תורה זה תורה!!!

יגשו אליך ויציעו לך להיות מלמד שעתיים ביום... אז ככה: אם תגיד איזה יופי... סו"ס חיפשתי לצאת מהכולל ולהתחיל לחפש את עצמי... והנה מציעים לי... אם זו תהיה הגישה... זה עניין של זמן עד שתצא מהכולל בלאו הכי... אבל אם הגישה תהיה... כן! יש לי פה שליחות!!!! היות ואני אברך!!! יש צורך דווקא באברכים שיהיו מופקדים על חינוך ילדי ישראל ולא כאלו שהפסיקו להיות אברכים... אם זו תהיה הגישה, לא רק שזה לא יוציא אותך מבית המדרש, אלא זה רק יקשור אותך לשם בקשר איתן וקיים, כי זה לא שהלכת להיות מלמד כי עזבת את הכולל... אלא הלכת להיות מלמד --- כי אתה אברך!!! האברך שבך הוא הסיבה!!! צריך לדעת שיש מחסור חמור בזבולון... יש מחסור בעסקנים יראי שמים... בבני תורה מרוממים שיש להם גישה לצעירים... הבנה בנפש האדם... ושלל תחומים שעולם התורה צריך ו... וצריך להשאיר את זה בידיים טובות... ואם אתה כבר נאלץ בלאו הכי לצאת מבית המדרש ולעסוק בזה... אל תצא כי הגיע הזמן להפסיק להיות אברך... תצא כי צריך אברכים שעוסקים בתחום הזה!!! צריך אברכים שמבינים בנפש האדם... תאר לעצמך שצעיר חרדי צריך פסיכולוג ואין!!! יש רק אייפוניסטים שיזוהו את השמירת עיניים המבורכת של הבחור כהפרעת אישיות (כן... יש כאלו... היו דברים מעולם) בשביל זה יש צורך בבני תורה שמקצועיים בתחום... אז אנחנו לא ממליצים לצאת מהכולל... אבל אם אתה כבר צריך לצאת... צא עם האברכויות שלך!!!!

תצא לדרך בתחושת שליחות שצריך בתחום הזה דווקא בני תורה!!!

ומה אתה חושב... ברגע שיש בן תורה אמיתי שנאלץ לצאת מהכולל, והוא יצא נכון!!! הוא יצא בתחושת שליחות... שצריך אברך שיעסוק בחינוך!!! צריך אברך שיתעסק בנוער... ברגע שזו תחושת שליחות... כאלו אנשים... מאוד קשה להבחין בינם לבין אברכים שיושבים ולומדים בכולל... כי הם מחוברים בכל הווייתם לרוממות... קח אותי... אני יושב וכותב רוב היום... מישהו חושב עלי שאני בעלבת?? אני בעצמי... מרגיש שאני לא בן תורה?? למה לא?? כי זה מאוד ברור לי וגם לך... שאני לא התחלתי לכתוב כי נמאס לי ללמוד ולכן שמתי עט על האוזן ונהייתי לבלר...

הפוך!! הגחתי מתוך בית המדרש, בתחושת שליחות שיש צורך באברך שמחובר לתורה שהוא יכתוב ולא עיתונאים... ולכן הכתיבה הזו לא רק שלא מרחיקה אותי מהבית מדרש... היא רק כובלת אותי יותר ויותר... כי אני כותב בשם האברכות... אני כותב עלונים בשם הבן תורה שבי...

הבנת?? אני יודע שיהיו שוטים שיוציאו מכאן שאני מעודד אברכים לצאת מהכולל... נעתיר עליהם בחונן הדעת... אם אין דעת הבדלה מנין...

מה שבטוח: אני יששכר או זבולון, כורע ברך לאחי האברך שהוא א' א'.

בדיחה... זה לתת לחתול לשמור על החלב... אז פה!!! בנקודה הזו כולם מבינים שאין ברירה... באופן ספונטני וללא תיאום מראש... קמו אברכים שיש להם חוש טכני וכלים לזה והם פשוט גילו יכולות של עסקנות... מתוך הבנה פנימית ששירות כזה מוכרח להגיע רק מתוך אברכים שמורים בביהמ"ד ואין מישהו אחר שיעשה את זה

ומה שהכי מדהים הוא!!! שאותם אברכים האלו שעוסקים במלאכת הקודש הזו... ממשכים ללמוד בהתמדה והעסקנות הזו לא הוציאה אותם מהלימוד... ולמה?? **כי זו עסקנות אמיתית!!!** זה לא אברך שנמאס לו ללמוד ולכן הוא התחיל לערבב עם חסימת אינטרנט... זה עובד הפוך!!! זה אברך שהבין, שאין ברירה!!! צריך אברכים שיודעים לחסום!! רק בגלל שאני אברך אני צריך לעשות את זה... הוא לקח את האברך שבו לשם!!! ממילא הוא גם הגיע חזר שליחות ועושה את זה מהמקום הכי פנימי... וגם זה חלק בלתי נפרד מהאברכויות שלו...

אז הנה... על אלה אני בוכיה... איפה העסקנים מהסוג הזה...

פעם זה היה סוג העסקנים... העסקנים בדור של הבית ישראל והרב שך... זה היה זה!! הם אלו שניהלו מערכות בחירות, הם אלו שהרימו אירועים... זה היה אנשים מחוברים בכל הווייתם והם יצאו מבית המדרש וגם חזרו לשם... הדוגמא מהניתוק של האינטרנט זה בסה"כ מדגם... אז תחשוב שצריך את זה בעוד המון דברים אחרים...

זה נכון בייחס לכל המקומות שיש לאברכים טענות נגד העסקנים... בטח... ברגע שנתת לעסקן לנהל פרויקט שקשור לידישקייט מה הפלא שזה נאבד שם באמצע הדרך והוסט לגמרי... ואז אתה מתעצבן... למה העסקנים הם לא בני תורה... אז לא!!! הטענה היא עליון!! למה אתה מפקיר עסקנויות בכאלו נושאי ידישקייט בידיים של עסקנים...??

אתה קולט את האבסורד?? בראש שלנו תקוע שמי שעושה עסקנות הוא עסקן... ממילא אם אני אברך... אז כל דבר ששייך לעסקנות, אני אמור לתת לעסקנים לעשות אותה... לא אדוני!!! יש עסקנויות שמוכרחים דווקא אברכים שיעשו אותם... כי מדובר בדברים מהותיים שאי אפשר להפקיר אותם בידיים של עסקנים... ואם לא... אל תבא בטענות...

בינינו... החינוך של ילדי ישראל... זה נושא חשוב מאין כמותו!!! תגיד לי: מי אתה בדיוק רוצה שיחנך את הדור הבא?? כל אלו שנפלטו מהכולל?? כל מי שלא יכל להיות אברך והחליט לצאת החוצה...?? מה... אתה באמת רוצה שזה יראה כמו שכשאתי הייתי ילד ואני מעדיף לא לפרט?? זה ברור שמוכרח לדאוג שהמלמדים בחידור יהיו בני תורה... ואיך זה יקרה?? זה מתחיל הפוך!!! לא שהמלמדים יהיו אברכים!! אלא האברכים יהיו מלמדים!! יש עניין שדווקא אברכים יהיו מלמדים...

עכשיו: תכל'ס... לאן אני חותר?? אני מחפש להוציא אותך מהכולל??

התשובה היא חלילה וחס!! אדרבה... זו הדרך היחידה איך להשאיר אברך מחובר בכל הווייתו לכולל גם במידה והוא יצטרך לצאת!!! תחשוב: אם יום אחד

וממילא העבודה של יששכר זבולון היא שילוב מנצח!!!

קעת בא נרד שלב... ובא ננסה נתרגם את זה לדורנו...

איפה הזבולון הזה מגיע לידי ביטוי בדורנו???
אז ככה: לנו האברכים... יש לנו חתול שחור מול העסקנים... אנחנו לא מסתדרים איתם... ובצדק!!! כי לעסקנים יש בדרך כלל ראש של בעלבתים... ומיותר לציין שיש להם אייפון והם מחוברים לכל העולם... וברגע שאברכים רוצים לדחוף משהו... מטבע הדברים זה מגיע לידיים של העסקנים שהם אמורים בפועל לקדם את זה... (בשביל מה הם עסקנים אם לא בשביל זה) וברגע שזה מגיע לעסקנים... אז הדברים כמובן יוצאים מהקשרם... כי מה שחשוב אברך לא מספיק חשוב לבעלבת... וניואנסים שאברך רגיש להם... האייפוניסט בכלל לא רואה אותם... ואז זה נראה כמו שזה נראה... ואז יש לנו טענות על העסקנים!!!
עד כאן מוכר?? ובכן: מה הטענות שלנו על העסקנים?? שחבל...

למה העסקנים הם כאלו בעלבתים?? למה הם לא אברכים בני תורה??

ואני חושב שהמשפט הזה הוא לא נכון!!! זה לא שחבל שהעסקנים הם לא אברכים... ההיפך!!!
חבל שהאברכים הם לא עסקנים!!! שמעת??

אם תשים לב: לא אמרתי כלום!! בסה"כ הפכתי את המשפט!! אבל זה הבדל שמים וארץ!!! הבעיה לא מתחילה מהעסקנים... זה מתחיל מאיתנו... אני לא בא בטענות לעסקן חבל למה הוא לא אברך... מה הקשר... אבל אני כן בא בטענות!!! חבל שהאברכים השאירו עסקנויות חשובות בידישקייט לכל מיני עסקנים... ישנם נושאים מהותיים בידישקייט שאתה לא יכול להפקיד אותם בידיים של עסקנים... אז לצפות מהעסקן שיהיה אברך... למה בדיוק?? אבל אני מצפה מאברך שלא ישאיר את הכל לעסקנים... ויבין שיש עסקנויות שצריך דווקא אברכים בשביל זה...

הדוגמא שמאוד תופסת אותי... והיא נראית לי כמודל לחיקוי:

יש תחום אחד ויחיד של עסקנות... שכל העסקנים בתחום הזה הם רק אברכים... סליחה... בעצם כל האברכים הם הם העסקנים של התחום הזה... תנחש מה זה?? **התחום של חסימה וניתוק מחשבים מאינטרנט...** אוטנט וכל מה שמסתעף מזה... כל המוחות המבריקים שמתעסקים בתחום הזה הזה כולם אברכים ללא יוצא מן הכלל... תנסה לחפש עסקן בשכונה שמתעסק עם ניתוקי אינטרנט... אין... רק אברכים...

נו... איך זה קרה?? תן ניחוש איך זה 'במקרה' יצא ככה??

פשוט מאוד: אין פה מה להבין... כי מ... מי אתה בדיוק רוצה שיעשה את זה?? מיי? תחשוב שאני צריך קעת לחסום מחשב מאינטרנט... למי אני אלך?? לעסקן האייפוניסט המצוי? שהוא? שהוא יעשה לי חסימה?? אתה מבין ל בד שזה אפילו לא

ראש חודש תמוז יהיה ביום...?? לא יודע... תלוי בעדי הראיה...

יענקי השובב מאוד שמח השבוע... השבת הקרובה הולך להיות שמח בירושלים... הולך להיות הרבה אוכל ועקשען... מה יש??
אנחנו מתגוררים בירושלים בבנין סמוך לחצר בית יעזק... ממש גובלים בחצר המפורסמת, מידי ליל ראש חודש יש פה המולה
רבתי!!! עיני כל עם ישראל נשאות לחצר בית יעזק, מיד בעלות השחר רבן גמליאל מופיע פה ומתחיל לקבל עדות החודש...
אז בעלות השחר זה כבר סוף האירוע... כי הדרמה האמיתית היא לאורך הלילה!!! כי אל תשכח שלא בטוב שבכלל יש לבנה...
סו"ס זה חמישים חמישים... או שהלבנה נראתה בזמנה ואז בליל ל' כבר ראו את החודש ואז מיד בבוקר מכריזים שהיום ר"ח
וזה מתהפך מל' בסיון לא' בתמוז... ובאותה מידה יתכן שלא!!! לא ראו הלילה את הלבנה וממילא היום זה באמת ל' בסיון, ורק
מחר בלילה זה ליל ר"ח מעובר... ואז יש פה לפנות בוקר סעודה בהשתתפות הנשיא... יש פה שמחה גדולה... יש ברכות מיוחדות
לעיבור החודש... עכ"פ רק מגיע ליל ל' בחודש... ובתחילת הערב זה חידה!!! אין לך שמץ של מושג מה הולך להיות פה בשעה
הקרובה... שעתיים... שלוש... חמש...

כמובן שקורה לפעמים... שחצי שעה לאחר שהתחיל הערב... בקושי הכהנים נכנסו לאכול בתרומתן... בקושי אנשי מעמד
הספינקו לשבור את הצום היומי שלהם... וכבר מישהו מגיע ומכריז: ברוך הטוב והמטיב!!! הלבנה נראתה בחידושה... (זה קצת
נדיר כי ירושלים הרים סביב לה וקשה לראות את הלבנה בחידושה, צריך בשביל זה לטפס לגובה בסדר גודל של גג ההיכל, ולשם המסונה נכנס רק בעלות
השחר להגיד 'האיר פני כל המזרח עד שבחרון שהגיע זמן השחיטה... וממילא בירושלים עצמה די קשה לראות) ואז אנחנו 'חכמים' מוקדם... אבל
בדרך כלל הראשונים שמגיעים לעדכן זה אנשי 'מעלה אדומים' שנמצאים בגובה מעל ירושלים ולפעמים יכולים לראות את
הירח בחידושו... להם אורך בערך שעה וחצי להגיע... ועד שהם מגיעים שורר שקט מתוח!!! צוות שלם של מכניסי אורחים
עומד שם בהיכון להתחיל להכין אוכל בקדחתנות לכל מי שטרם והגיע... אבל לבנתיים הכל ריק... דממה בחצר!!! עבר שעה
וחצי ועדיין שקט... טוב... ממששים להמתין... משעתיים ואילך אם עדיין אף אחד לא הופיע משום כיוון... זה מתחיל לתת
אינדיקציה לקראת איזה ערב אנחנו הולכים... אמנם בחורף!!! בחורף אי אפשר לדעת עד הרגע האחרון... בחודש כסליו שבט
אדר שבדרך כלל יש עננים... שם זה בלתי צפוי לחלוטין... אתה יכול לחכות לילה שלם ואף אחד לא הגיע כי ברוב האזורים היה
עננים... ופתאום בשעה עשר בבוקר מופיע לך עומס תנועה אדיר של כרכרות מאי שם... מדימונה שבקצה נחלת יהודה על גבול
ארץ אדום... או מעמק המכמתת שבנחלת אפרים... ושם!!! שם ראו את הלבנה... תעשה משהו... בחורף- לפעמים מגיעים עשרות
בודדות של אנשים כי רק להם היה את הרגעי החסד שהקב"ה פתח להם חלון בין העננים והם זכו לראות לבנה בחידושה...
ובאותה מידה- דווקא בחורף יכולים להגיע הכי הרבה אנשים, גם כי יש לילה ארוך וזה מרחיב את מעגל האפשרויות, וגם בגלל
שכולם חוששים שאנחנו היחידים שראינו ומרגישים תחושת אחריות... אבל בקיץ זה יותר מצוי... זה אז שמגיעים או שלא
מגיעים... אם הגיע חצות לילה ו... ואף אחד עדיין לא הופיע... מסתמן שיש לנו עוד יום בחודש סיוון... עוד יום במחירון שנקבע
לחודש שעבר לשמנים ולסלחות של הקרבנות ורק מחר בלילה יתחדש שוב המחירון (ככל הנראה תהיה ירידה במחיר של הסלחות, כי
עכשיו זה שיא העונה... אבל בשמנים יתכן עליה)... אגב: אחד הדברים הקצת לא נעימים... שקורה לפעמים בקיץ שאף אחד... אף אחד
לא הגיע להעיד... שזה אומר שככל הנראה הלבנה לא נראתה בעליל!!! ובכל זאת מטפטים כמה אנשים בודדים מפה ומשם...
וברגע שהם מופיעים מוכרחים להזדקק עליהם אבל יש פה אינדיקציה שאם באמת הייתה לבנה, היו פה עוד כמה מאות או
אלפים... וכאן רבן גמליאל חוקר אותם שתי וערב ובדרך כלל מתברר שהם טעו או דמיינו...

עכ"פ בחודש הנוכחי הזה... ליל קידוש החודש זה שבת קודש... ולכן יענקי מאוד שמח... ולמה??? כי מילא בליל ר"ח שחל ביום
חול, אפשר להיערך תוך כדי... המטבח פתוח... ולפי מספר הנוהרים מבשלים ואופים ומרצים ומתקתקים... אבל כשמדובר
בליל שבת... אתה מוכרח להיערך מראש!! אתה צריך להכין הכל מראש... אתה לא יכול לקחת סיכון, שמופיעים לי פה בליל
שבת 5000 איש ואין לנו מספיק חלות בשבילם או אין לנו חמין מספיק בשבילם... אתה חייב להכין אוכל לעם רב!!! ומקסימום
לא... אז ששון ושמחה לילי ירושלים... אנחנו נקרא להם סביב שולחנות ערוכים... יהיה פה עונג שבת... סו"ס האוכל בבית
יעזק, לא מקפידים שהוא יהיה חולין בטהרה... בגלל שרוב האנשים שמגיעים להעיד... בפרט בחודש תמוז... הם בחזקת שהם
הספינקו כבר לעבור בכל מיני בית הפרס... או נטמאו למת... סו"ס עכשיו זו עכשיו בדיוק לאחר התקופה הבעורת של קציר
התבואה, ובעיצומם של קיץ התאנים ומסתובבים מחוץ לעיר ונטמאים... ואל תשכח שהרבה מהאנשים שעולים להעיד עדות
החודש הם לא מתוכננים מראש... זה לא בן אדם שתכנן את עצמו לעלות לירושלים והתחיל לטיהר וכו'... הכל פה מהרגע
להרגע... ממילא אין עניין שהאוכל יהיה בטהרה, וברגע שנשאר כמויות של אוכל, יענקלה וחבריו מגיעים בחדווה רבה
ואוכלים... כמובן שחלק מהאוכל (מה שלא מתקלקל) נשאר בהמתנה לסעודת מלווה מלכה ברוב עם לפנות בוקר, לסעודת
העיבור,

עכ"פ מה תגיד על החברותא והוצדק ושליומי... שניהם יחד לומדים בישיבת רבי עקיבא בבני ברק, ומידי ליל שבת הם עושים
שינון וחזרה על כל הבנין אב, והגז"ש ובמה הצד ש"ר לימד אותם בדיבורא דנגיעים וזב... ו... וביום ששי יהוצדק קרץ בחצי עין
לשליומי... היית רוצה לזכות להתפלל מוסף סמוך ונראה לשני כבשים תמימים?? שליומי לא נשאר חייב: היית רוצה בשעת
רעוא דרעוין לשמוע את שירת הלויים 'ירכיבהו על במתי ארץ' (כן... בתמיד של בין הערביים דשבת שרים את שירת האוינו בחלוקה של שש
שש שבתות... ממש כמו פרקי אבות שלנו... ובדיוק השבוע זה הקטע הכי ממים לבבות... יסובבנהו ויבונהו ויצרנה כאישון עינו וכו'... אך אפשר לוותר על זה)...
בקיפור: הם כבר לא היו צריכים יותר מזה... הקדימו להתפלל מנחה גדולה בערב שבת... בשעת דמדומי שקיעה הם עלו
למרפסת של פוניבד', ושם הם ראו בעליל את הלבנה בחידושה!!! מיד רצו לעשות קידוש וסעודת שבת... (לא המתינו למעריב)
ומיד יצאו לדרך... כי... כי זה לא פשוט!!! בקיץ הלילה קצר... ומבני ברק הדרך מאוד ארוכה, ועיכוב הכי קטן, אנחנו עלולים
למצא את עצמנו מגיעים לירושלים אחר חצות היום והתברר שחיללנו שבת לחינם... (באמצע הדרך, כשנצטרך בלאו הכי לפוש, נעצור
בצידי הדרך... נקרא ק"ש ונפתל)... ביטול תורה לא יהיה לנו כי בלאו הכי, את השלוש מאות תילי תילים של הלכות העדכניים מר"ע
אנחנו משננים רק בע"פ!!! מה שבטוח: היעד הקצבי שלנו לעת עתה בהליכה!! שאנחנו מאוד מאוד מקוים להספיק לשמוע
את קול שער הגדול שנפתח!!! שזה אומר שבשביל זה אנחנו צריכים להספיק בעלות השחר להיות כבר פחות מ' פרסאות
סמוך לירושלים... אם אכן נזכה לשמוע את קול שער הגדול... אנחנו רגועים שאנחנו מגיעים בשעה ממש סבירה... יש סיכוי
שאפילו נספיק גם להעיד ועוד לרוץ מהר למקדש ולהספיק את הקרבת המוסף שהוא באיחורו של יום, וגם לשמוע את השיר
של מוסף... השבוע זה 'עלי באר ענו לה'... אבל אי לא!!! איך שכחנו... אם החודש שאן יוקבע בזמנו... שיר של ר"ח דוחה שיר
של שבת... וכנראה יהיה 'ברכי נפשי'...

מה יותר גרוע מלהתלונן על הצדיק...???

אני מהפחש פשט!!! פשט בפרשת שבוע... כתוב
'והשיכותי מעלי את תלונות בני ישראל אשר המה
מלינים עליכם'!!! שים לב מה כתוב: והשיכותי מעלי- ה'
אומר אני רוצה להוריד מעלי!!! את התלונות שבני
ישראל מתלוננים עליכם... איך שזה נשמע מייטש... זה
נשמע שהקב"ה כביכול רוצה להתנער... נכון מתלוננים
עליכם?? אני רוצה להוריד את זה ממני...
והרי ברור שזה לא הפשט!!! אז מה כן???

נדמה לי שאולי הפשט הוא כך:

כמה פסוקים לפני כן עם ישראל מתלוננים על משה
ואהרן... אתם!!! אתם המיתם את עם ה'... אתם אשמים
בהכל...
וזה מאוד חמור!!! הקב"ה מאוד כועס... הרומז מתוך
העדה הזאת ואכלה אותם כרגע... 14.700 מתים
במגיפה...

עכשיו: איך שאני מכיר את עצמי... מסתמא אני לא הייתי
מאלו שמתלוננים על משה ואהרן... אני מאוד מקווה
בשביל עצמי שאני לא העזתי להתחצף ולומר אתם
המיתם את עם ה'... אדרבה... אני הייתי מאלו שניסו
להרגיע את ההמון הזועם... ומה טענתי להם?? מה אתם
רוצים ממושה רבינו?? וזוהו המלאה!! הקב"ה מינה אותו
להיות הרועה... ומכאן ואילך ה' נתן לו את מלא הסמכות
לעשות איתנו מה שהוא רוצה... הוא יכול למנות את
האה שילו והחברים שלו... כי אנחנו הצאן שלו...
אז נכון! אני מסכים איתכם שזה די מרגיז... זה תחושה
מאוד לא נעימה שאנחנו כמו צאן שה' הפקיד עלינו רועה
שהגורל שלנו בידיים שלו והוא יכול לעשות איתנו מה
שבא לו... זה די מעצבן... אבל אין מה להתלונן עליו... כי
זו וזוהו!!! כך אני ניסיתי להרגיע את ההמון הזועם... וגם
הצלחתי חלקית...

ובכן הקב"ה הגיע ואמר: אוי אוי אוי... זה הכי גרוע!!!

להגיע לכו מסקנה... זה פשוט לקחת את הכעס
והמרמור ולהעביר אותו ממושה רבינו לרשב"ע!!! זה רק
יותר גרוע!!!

ולכן והשיכותי מעלי את תלונות בני ישראל אשר המה
מלינים עליכם!!! לא מספיק לי שהספקתם להתלונן על
משה רבינו כי זכותו לעשות מה שהוא רוצה... לא!! אני
רוצה להוכיח שמה שמשה רבינו, זה לא הוא אלא אני!
אחרת לא עשינו כלום...

יש כאלו שקשה להם להתבטל לרבנים והצדיקים וזה
מרגיז אותם... ואז הם מתחצפים ויודבר העם באלוקים
ובמשה... וזה חמור מאוד. החולק על רבו כחולק על
השכינה!!!

נו... אז מה עושים נגד זה?? או כאן יש כאלו שמצאו
פתרון קל: הם פשוט מפילים את זה על הרבש"ע...
תשמע... מה אתה מתלונן על הרב או הצדיק שהוא
מוחליט מה שהוא רוצה?? מה לעשות... הוא הרועה!!!
ואתה הכבשה שלו... וה' נתן לו את הסמכות המלאה
לעשות איתך מה שהוא רוצה... לסובב אותך ימינה
שמאלה וימינה... (ובכן כמובן מצטטים 'אפילו יאמר לך על ימין
שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין... נו... מה יכול להיות מפורש יותר
מזה... ואמנם די קשה לבלוע את זה רגשית... אבל אין מה
להתלונן על הצדיק... ה' נתן לו את הסמכות הזו...
לסתום פיות בצורה שכזו... זה עוול!!! במקום לטפל
בבעיה... זה פשוט לקחת אותה מהצדיק ולהעביר אותה
לרשב"ע...)

אם עד עכשיו הוא היה מתוסכל מהרבנים... עכשיו הוא
מתוסכל מהרבש"ע שהשאיר אותו אצלם והוא מופקד
לגורלו...

אין כה דבר!!! 'והשיכותי מעלי'!!! ה' מצווה אותנו להסביר
ולהוכיח שמה שהרב אומר, זה לא הוא אלא זה רצון ה'!! אז
בזמן מסירת התורה, זה נוסד בדרך של אותות ומופתים של
ויוצא פרח ויצין ציץ... אבל היום זה מוכרח להיות מנומק...
מוכרח להיות מותאם עם הספר תורה היהודי... אם יהודי חי
בתחושה שה' לקח אותנו כמו בהמה והיקנה אותנו בקניין משיכה
למישהו... זה לא בסדר!! לא כך פותרים בעיות נוסח 'החולק
על רבו' ודו"ק...

למה הצבא לא מתגייס ל--חרדים??

המשך - יופי... עד עכשיו נתתי שיעורי בית למסורתניים ולחילונים... חינכתי אותם ונתתי להם הוראות מה לעשות... **אבל כעת בא נחזור הבייתה:** מאוד קל לכעוס על החילונים ולהיות המומים מהטענה שלהם 'מאי אהני לן רבנן' וגם לתת להם עצות... ואני עומד ושואל: בינינו לבין עצמנו...

מה אתה חושב על עצמך?? אתה כן מרגיש שאתה שווה משהו??

בלי להטיח כעת במוסר שאנחנו לא רציניים וצריך להתחזק... עזוב... אני מדבר כעת עליך!! אתה הבן עליה שכן עוסק בתורה בעמל ויגיעה ועליך נאמר 'רבנן לא צריכי נטירותא'... האם אתה בעצמך יודע להעריך את מה שאתה **כבר** עושה?? בא נהיה כנים ונודה בפה מלא: **שלא!!!** אנחנו לא מעריכים את עצמנו ואת גודל השליחות שלנו... ואנחנו נזכרים בזה רק כשמטיחים בנו... רק כשהחילוני מעיז להגיד מאי אהני לן רבנן... אז אנחנו נזכרים לקחת ללב... ועלינו נאמר: 'מי בז ליום קטנות, מי גרם להם לצדיקים שיתבזבז שולחנם לעתיד לבא? קטנות שהיה בהם שלא האמינו בקב"ה... כלומר: לא האמינו בגודל האיומן והשליחות שה' נותן בהם... דברים כ"כ גדולים כתובים בחז"ל על מי שיושב ועוסק בתורה ואנחנו מתקשים לחיות את זה... הרבה פעמים אני מרגיש מאי אהני... מה הועלת... אני יושב פה וסוחב את עצמי... ומה כבר יכול להיות...

וברגע ש'נהי בעינינו כחגבים', מה הפלא ש'וכן היו בעיניהם'!!!

זו תוכחה שאי אפשר לעמוד מולה וכולנו נופלים בה!!!

וזה לא הזמן להקלאה עצמית... לא נותר לנו כעת אלא להתחזק!! במה?? לא... שום דבר מעשי... רק להתחיל להעריך את מה שאנחנו כבר עושים... כן... החילוני התורן שמזלזל ואומר: מאי אהני לן רבנן... הוא בא לעורר אותנו להתחזק... במה?? להבין עד כמה אהני ואהני ואהני... לא!!! אל תתחיל ללמוד יותר... אל תברח ליותר... תתחיל להעריך את הקיים!!! דווקא את הקיים!! **בדיק עכשיו שמעתי הוספה** דומיננטית על המעשה המפורסם שכולנו מכירים שהמשכילים עשו הצגה איך נראית מלחמה ע"פ תורה איך שהמשוח מלחמה מסנן ומסנן... מי אשר בנה בית חדש... וכו'... מי הירא ורך הלבב... ובסוף נשאר שם שני גדולי עולם שהם הלוחמים היחידים... וכאן כל המשכילים צוחקים... נו... לך תנסה לנהל מלחמה עם שני לוחמים זקנים... וכאן ידועה התגובה של החפץ חיים שאמר: נכון... אבל אותם שני זקנים בסוף נצחו!!! זו התגובה נוסח ה"ח... **אבל!!! כאן מגיע ההמשך שהוא פחות ידוע!!!** (שמעתי מכלי מהימן...) שאת אותו סיפור, סיפרו לר' חיים בריסקער איך שהמשכילים צחקו וזלזלו **לך חיים ענה מיניה וביה: רגע... ומה אתם חשבתם??** כן... התלוננתם איך המשכילים הציגו את זה בזלזול וחוסר ריאליות... נו... כשאתם מנסים לדמיין בני תורה שמנהלים מלחמה... האם אתם רואים את זה יותר טוב מהמשכילים?? בינינו... אם תהיה כנה עם עצמך... שישאר בינינו... האם אני באמת באמת חושב שהתורה שלי מגינה על כל העולם... האם אני באמת חושב שברגע שאני צדיק בסודם אז 'ונשאתי לכל המקום בעבורם' קאי עלי?? תסתכל לי בתוך העיניים...

אז זהו!! לא נותר לנו אלא פשוט לרענן את זה... לחזק את זה... ופשוט להפנים את זה!!! לא אני הזמנתי את זה... הבג"ץ הזמין...

ובהזדמנות זו... אני רוצה לסגור פינה... ולענות אחת ולתמיד תשובה על טענה קבועה ונצחית... כל פעם שיוצא לי לפתוח דיון עם בחורים על הנושא של גיוס בני הישיבות... שהטיעון הוא כמובן שאני לא מתגייסים כי הצבא הוא נגד היידישקייט ואי אפשר בשום אופן להישאר נאמן לה' ולתורתו מתוך הצבא... תמיד!!! אבל תמיד כשצף הנושא הזה, יש את אלו שמעלים את הטענה ההגיונית והמתבקשת:

נו... מה הבעיה?? אם כל הבעיה היא שבצבא א"א לשמור על יהדות ויש שם מפגעים רוחניים וכו'... נו... זה גופא בגלל שאין שם חרדים... אבל ברגע שיהיו 5000 בחורים חרדים בצבא... אנחנו נדרוש שיפתחו שם יחידה נפרדת וסטרילית שלא יהיה שם שום מפגע רוחני... יהיה שם שטיבלאך ומקוה והכל בהכוננת מן ר' דוב לנדא שליט"א... בקיצור: הכל יהיה שם על טהרת הקודש בדיוק כמו בישיבה... נו... מה עכשיו הבעיה?? זו שאלה מאוד מוכרת... סוג של שאלה שרוצה להצמיד לקיד... נו... הנה... סגרת לך את כל הפרטים... השלמתי לך את כל הנתונים הנדרשים לך בתור חרדי... וקדימה... למה עכשיו אתה עדיין לא מתגייס??

אז ככה: **שאלה כזו יכול לשאול רק חרדי שלא מתחיל לקלוט** מה זה צבא!!! מי ששואל כזו שאלה... זה רק מסגיר עד כמה הוא בכלל לא ב'אידוע'... זה מראה עד כמה בחורי ישיבות לא באמת קולטים את היקף המשמעות שנקראת צבא... **אז ככה: בכל צבא בעולם יש כלל ברזל:**

העקרונות הכי היקריטי בצבא זה **היררכיה מוחלטת!!!** כי צבא זה **גוף ביצועי!!!** וכשניגשים לביצוע טכני מוכרח להיות סגירת מעגל ותיאום מוחלט בין ככלל הצוותות... ולכן סופר סופר עקרוני שבצבא יהיה קדקוד אחד בלבד!!! הבנת מה אמרת?? **אני אתן לך דוגמא:**

תאר לעצמך שיש צומת רמזורים מסועפת בגבול ב"ב רמת גן... שיש עליה ויכוח האם זה שייך לתחום שיפוט ב"ב או לרמת גן...?? נו... אני מציע פשרה... התחלנו ב"ב ולומדים עכשיו על שותפים שחלקו!! נעשה חלוקה!! בא נחליט שהרמזור הימני יהיה שייך לב"ב ועיריית ב"ב תחליט מתי ירוק ומתי אדום... ואילו הרמזור השמאלי יהיה שייך לרמת גן... ורמת גן תחליט מתי ירוק ואדום... אה... מה אתה אומר על הפשרה המדהימה הזו?? ה' ירחם... בוקה ומובלקה... יהיו שם רח"ל תאונות דרכים על ימין ועל שמאל... למה?? כי כל טיפס מבין שכל הוורט וכל הרעיון של רשת רמזורים זה התיאום המוחלט!!! שברגע שבצד ימין נהיה ירוק, אז מכל הכיוונים יש אדום וכן ההיפך... אי אפשר לתת לשני קדקודים לנהל רשת רמזורים!!! אתה יכול לתת לשני קדקודים לצרוח אחד על השני במליאת הכנסת... אתה יכול לתת לשני קדקודים להתווכח ולהציג שני צדדים בדריגים היותר גבוהים... אבל כשזה מגיע לשלב הביצוע כמו רמזור אתה מחייב מנגנון אחד ויחיד שחולש וסוגל מעגל על הכל!!!

זה בדיוק הסיפור של צבא!!!! צבא זה כמו רמזור... זה מנגנון ביצועי!! יש פה תכנית עבודה שמורכבת ממאות אלפי כוחות פרטיים... וחחייב להיות שגוף אחד שעומד מלמעלה הוא סוגל

מעגל על כולם ומקבל החלטות בשבילם אין שנים!! אין אפשרות שזה יהיה שנים... (אגב: זו הסיבה שכל הרמטכ"לים שאח"כ ממשיכים לפוליטיקה... הם לא מסתדרים שם... כי בממשלה זה הפוך, בפוליטיקה נותנים לכל האינטרסים להשמיע את קולם ומגיעים להכרעה ממוצעת... ואיש צבא לא מכיר שפה שכזו. הוא לא רגיל לשמוע שתי קולות שונים)

וממילא הטענה הקבועה הזו שבחורים שואלים: מה הבעיה?? נקים יחידה נפרדת שהרמטכ"ל שלה זה מרן האדמו"ר מויזניץ ור' משה הליל הירש וזה יהיה על טהרת קודש... **אין!!! זה לא שייך!! זה לא מתחיל!!!** זה אפילו לא בדיחה... כי בצבא מוכרח להיות גוף אחד שיש לו את כל כובד משקל וכל קבלת ההחלטות נמצא אצלו... וזו הסיבה שכל היחידות החרדיות שקמות וצוות מתוך התחייבות לדאוג לתנאים החרדיים... זה מזויף מתוכו וזה בלוף מהרגע הראשון ומהרגע הראשון אף אחד לא חשב שזה יראה אחרת!! כי ברגע שהרמטכ"ל יתן פקודה להתייצב הרגע ולהיכנס לנגמ"ש שיש בו תערוכת... אף אחד לא יוכל לסרב פקודה!! כי... כי זה בדיוק כמו שתעמוד באמצע רמזורים פעילים ותתחיל לכונן את התנועה לאן שאתה רוצה... זה לא שייך ולא מתחיל!!

אני רוצה שהבין: כשמעמידים משיגה כשרות במפעל... הבד"ץ לא יסכים לתת את החותמת שלו רק בתנאי שבעל המפעל יעשה איתם חוזה מראש שהם נותנים למשיגה סמכות רשמית שאם באמצע העבודה, משהו לא מוצא חן בעיניו מבחינת כשרות... יש לו את הסמכות לעצור את כל העבודה!!! להשבית את כל המפעל!! וזה כתוב בחוזה הרשמי... ואם מפיר את החוזה הזה ומצמצמים על המשיגה... למחרת אתה רואה מודעה בעיתון שהוסרה הכשרות ממפעל פלוני...

אתה קולט?? על אותו משקל כאן: בשביל שאני אמסור 3000 בחורי ישיבה קדושים וטהורים בידיים של הצבא... מתוך התחייבות על אורח חיים תורני מובהק!! בשביל זה הרמטכ"ל צריך לעשות חוזה עם מרן ר' דוב לנדא שליט"א ולהתחייב לו שברגע שקורה מפגע רוחני בלב עזה ומרן ר' דוב שליט"א מקבל 'קריאה' שיש שם חריגה ממה שכתוב בתורה... באותו רגע יש סמכות לגדולי ישראל להשבית באותו רגע את החיילים שלנו!! סירוב פקודה!!! בום!!! שיירת הטנקים נעצרה!!! מה קרה??

ותרתנו הקדושה אומרת שכי תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע והיה מחניך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחרריך... וזה הרי כתוב בדיוק על זה!! בדיוק על שיירת הנגמ"שים והנמרים בלב עזה... והיות ויש פה 'ערוות דבר', מרן הרמטכ"ל ושירי הצבא דמועצת גדולי התורה נתנו הוראה מיידית לחיילי האמונים על התורה לעצור ברגע זה את הכל!! אם הרמטכ"ל מוכן לכזה ווטו, קדימה... הרגע אנחנו יוצאים לדרך... **אבל כל מי שקצת מבין** מה זה צבא ושומע את התיאור שלי מתגלגל מצחוק... זה אפילו לא מתחיל... מילא מפעל של סאבאבא אגוזים... מקסימום יעצרו את הפס יצור לכמה שעות עד שהמשיגה יתן את האישור... מילא כשיירבו בממשלה על תקציבים ומישהו פה יעצור... יטרפד... נריב... נגיע להסכמות... אבל בצבא ? ! ? בצבא העסק חייב להיות מקשה אחת!!!! חייב שיהיה חלון גבוה אחד שממש מתקבלים ההחלטות ואין לאף אחד אפשרות לתקוע מקלות פתאומיים...

ועכשיו!!! על פי זה הבין עד כמה הנושא של גיוס כן גיוס לא... עד כמה זה נוגע בנקודות הכי הכי רגישות ביהדות!!! זה לא עוד איזה ויכוח טכני שהחרדים יתנו כתף... יש פה משהו הכי הכי אידיאולוגי!!!

היות ואנחנו חרדים לדבר ה', אז אצלנו הפקודות מגיעות מהתורה!! ואילו מי שנכנס לצבא... זה עקרוני שהוא מכריז ונשבע אמונים: אני מוסר את כל כולי לפקודות שהדרג העליון מעלי יפקוד אותי... וברגע שהדרג העליון בצבא הוא חילוני גמור... אז החייל הדתי והירא שמים שמכריז ככה... במילים אחרות הוא אומר: מהיום ה' לא לגמרי מחליט עלי אלא הרמטכ"ל... יש לי פה רמטכ"ל שברגע שיהיה לו אי תיאום מול בורא עולם, אני אשמע לו ולא לבורא עולם... ואני שואל אותך: מותר להוציא כזה משפט מהפה?? מותר להכריז כזו הכרזה?? זה הרבה יותר גרוע מחילול שבת במזיד לתאבון... כי זו לא הכרזה מוצהרת וזו כן!!

אתה מתחיל להבין מה פה הסיפור??

אתה מתחיל לקלוט שגיוס לצבא זה ביטוי בעל משמעות עמוקה?? כן... בחור ישיבה חושב שהיוכוח כן גיוס או לא... זה כמו איזה ארגון של 'קמחא דפסחא' שקוראים לך להתגייס ולעזור... אז זהו שלא!! צבא זה לא ארגון הצלה וזק"א ש... יאלה... למה לא... בא תשרת את הקהילה... צבא זה כור היתוך שעניינו להפוך אותך לבורג מתוך מערכת לא... ככה זה צריך להיות!!! ואין בעיה... כל זמן שאני בורג מתוך מערכת של חילות בית דוד שתעמוד בראשה עושה צדקה ומשפט ונלחם מלחמת ה', אין לי בעיה להישבע אמונים לרצון ה' שהוא מייצג... אבל ברגע שאתה נהיה בורג מתוך מערכת שהעומדים בראשה חילונים גמורים, זה אומר שאתה מכריז שאתה כפוף לשמאלני הזה ולא לרבש"ע... ואת ההכרזה הזו הם לא יקבלו מאיתנו!! שישכחו מזה!!!

אגב: זו הסיבה שאם תשים לב... הרמטכ"ל בחחחחיים לא יגיד בעזרת ה'... הוא בחחחיים לא יוציא מהפה את המילים בסביעתא דשמיא, ולא יגיד תודה לה'... ותמיד לא הבנתי: מילא אתה כופר גמור וכולך נשען על כוחי ועוצם ידי וכו'... בסדר... אבל למה אתה לא פוליטיקאי ? ! ? מה... אתה לא יודע שהחרדים נורא נחיתים וכשבבי אומר בעזרת ה' הוא קונה אותם בשניות... מה איכפת לך לדווק להם בננה ולהגיד בסביעתא דשמיא כדי לעשות להם טוב על הלב... (שהם יוכלו להגיד שאפילו 'הוא' אמר בעזה"ש...) אז למה בחיים לא תשמע את זה... גם כשזה מתבקש וזועק שהיה פה ניסים ומה איכפת לך להגיד שה' עזר?? התשובה היא: שכשמוזכר בצבא לא שייך שנים!!! ואם הרמטכ"ל יזכיר בעזרת ה'... המשמעות היא שלא אני הרמטכ"ל אלא הרבש"ע... וזה כבר 'יותר מידי' בשבילי... מילא ביבי... בסידר... יש לו הרבה שותפים בקואליציה... אז לא איכפת לו להכניס גם 'בעזרת ה'... אבל בתוך המנגנון של הצבא...? להזכיר שמישהו פה חוץ מהמערכת עשה משהו... זה אויס טענה פולשט... זה לא בא בחשבון בשום מחיר... גם לא פוליטי... כן... תבין שזה המנגנון של הצבא!! זה או שהרבש"ע רמטכ"ל או אני!! אין משהו באמצע... לכן בממשלה אנחנו יכולים להיות זבצבא לא... בקיצור: כאן בשורות ספורות אלו חשפתי אותך אחת ולתמיד למה הנושא של גיוס לצבא... זה על גבול של גזירת שמד רוחני ודו"ק...

גיליון מס' 567 פרשת קרח
תשפ"ד שנה שנים עשרה

לעילוי נשמת
מרן ראש הישיבה רבי מיכל יהודה
ב"ר משה דוד ליפקוביץ צוק"ל
נלב"ע כ"ו סיון תשע"א
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי צוק"ל

בעלי אסופות - שבת ראש חודש

אם יאמר ביום ר"ח הזה, אבל אחר שאמר זה אי"צ להפסיק גם להשאג"א.

אם יש מעלה יותר ביום ב' דר"ח

שאלתי מרבינו זצ"ל, האם יש מעלה ביום ב' דר"ח טפי מא' דר"ח, לפי שהוא א' בחדש, ונפק"מ בעושה סעודת ר"ח גדולה ויש בידו רק לסעודה א' האם עדיף ביום ב' או זריזין מקדימין ויעשה ביום א', השיב רבינו זצ"ל, אין שום נפק"מ, (מכתב שם תשובה ד', ועי' ברש"י מסכת ברכות ל' ב' ד"ה בחדש מלא, דיום ב' ר"ח גמור יותר מן הראשון. ומצינו לענין איסור מלאכה לנשים דיש יותר להחמיר ביום השני, עי' בב"י סימן תל"ז דביום השני ודאי אסור, עי' במשנ"ב סק"ד ובה"ח ס"ק כ"ט, ובס' בא"ח ש"ב פ' ויקרא אות כ' הביא שאביו ז"ל היה עולה לתורה ביום השני שהעלה לתורה ביום השני מעולה יותר מיום הראשון).

עומד סמוך לשקיעה אם יאמר מוסף או הלל

נזכר בר"ח לפני השקיעה שלא אמר הלל ומוסף, יתפלל מוסף שהוא חובה, אבל הלל דר"ח רק מנהגא, ואין חילוק בזה בין איש לאשה, (שאלת רב ח"ב פל"ז ב' ג', ואף אם נימא דכשחל ר"ח בשבת הוא מועד גמור מ"מ לא מצינו בו תקנת הלל, ויל"ע בהלל דמנחה שיש לו תשלומין, ולענין הלל דחנכה או מנחה כתב לי רבינו זצ"ל ד' כסלו תשע"ו אות ה' שיאמר הלל דתפילה יש לה תשלומין ולא הלל).

הלל לפני מנחה ומוסף או אחריו

נשאל רבינו זצ"ל, במי שלא התפלל בר"ח הלל ומוסף, והגיע זמן מנחה, ומתפלל מנחה לפני מוסף, אם יאמר הלל לפני מנחה או אחריו, והשיב רבינו, אם יכול לפני מנחה, וצ"ע, (שאלת רב ח"ב פל"ז ס"ה ובהערה שם שאל דכמו דמנחה קודם למוסף משום תדיר ה"נ קודם להלל, וי"ל דשאני הלל דאינו אלא ממנהגא וכרשות לגבי חובה דמי דליכא דין תדיר, ואולי מספק"ל לרבינו כיון דהאידיא הוא חובה ממנהגא, ועי' חת"ס יו"ד סי' ק"ז דה"ז כנדר).

בגד לכבוד ראש חודש

כתב רבינו זצ"ל בס' טעמא דקרא על רות (פ"ג ג) עה"פ ושמת שמלותיך שקאי על בגדי שבת ור"ח ולכן כ' בלשון רבים, שאין נכון ללבוש כל בגדי שבת בחול לכן לבשה בגד א' של שבת ובגד א' שאינו של חול ממש אבל גם לא של שבת רק של ר"ח, ועי' בירושלמי (פאה פ"ח ה"ז) שמשם למדו להחליף בגדי שבת, ועי' במסכת שבת (ק"ג ב'). ובמעשה רב הלכות ראש חודש (אות ק"יא) כתוב מהגר"א, בעת תפלת ערבית דר"ח מרבנים קצת בנרות. והוא לובש כובע שבת לכבוד ר"ח שהוא דאורייתא, וכן נהג רבינו הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, ועי' בס' כאיל תערוג מועדים (עמוד נ"ב) ועי' בכף החיים (סימן ת"ט אות ה) שכתב וז"ל, כמו שאדם חייב לכבד את המועדים כך חייב לכבד ר"ח שגם בו יש הארת נפש (אור צדיקים סימן ל"א אות א' מחבר אות א') ועי' יש לאכול סעודת ר"ח על השולחן ודרך כבוד כמו בשבת ויר"ט, ויש להחליף ג"כ הבגדים בר"ח וכן יש במקומותינו כמה יר"ש שלובשים איזה בגדים לכבוד ר"ח, ע"כ. ומבואר מהלשון איזה בגדים דאין מחליפין את כל הבגדים אלא רק חלק מהבגדים ובמעשה רב כתב שהגר"א לבש 'כובע שבת' לכבוד ר"ח ומבואר דמספיק להחליף בגד אחד לכבוד ר"ח, ועי' בס' יסוד ושורש העבודה (שגרי צאן פרק שני) שכתב וז"ל, זאת עלת חודש בחודשו לחדש"ו השינוי"ל לשנות בגדיו בראש חודש שילבש האדם איזה מלבוש חדש מועד וסימנם חמש חליפות שמלות (בראשית מ"ה כ"ב) חמש ראשי תיבות חודש משוב שבת יחלף שמלותיו, כן כתוב בספרי, וממה שנמצא בתיקונים שאף בראש חודש מקבל אדם נשמה יתירה בודאי ראוי וישר להלביש בגד חשוב, ומשמע מדבריו נמי דאי"צ להחליף את כל הבגדים אלא דסגי באיזה מלבוש חשוב.

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

טעם נוסח מוסף שבת ר"ח כעין יו"ט

במה שבנוסח מוסף ר"ח שחל בשבת אומרים אהבת בנו ורצית בנו ורוממתנו מכל הלשונות, שזה נוסח שאומרים רק במועדים באתה בחרתנו, כתב רבינו זצ"ל, דכן דיש בו ב' קדושות כדאי' בזבחים (צ"א א') אטו ראש חודש למוספין ידיה אהני למוספי שבת לא אהני, נחשב למועד ממש, (וכמו שיהיה מועד לעת"ל כמש"כ הטור סי' ק"ט, כדכ' והיה מידי חדש בחדשו יבא כל בשר, וי"א דבאמר של שבת לחוד ואח"כ של ר"ח לחוד לא יצא דשבת ר"ח הוא חיוב חדש עי' במט"א סי' תקפ"ב סכ"א, ועי' בזה במחז"ב להחיד"א סי' רס"ח סק"ט, ובשר"ת התעוררות תשובה ח"א סי' ק"ב, ועי' בשר"ת אגרו"מ ח"ד סי' ע"י, וכן ביוה"כ"פ שחל בשבת מבקשים מחול לעוונותינו ביום השבת הזה וביום הכפורים הזה ולכאן' מאי שייטיה דיום השבת לכפרת עוונות ביוה"כ"פ, וכ' רבינו ג"כ דגם לענין זה י"ל אטו יוה"כ לשבת לא אהני, דמהני לשבת לענין זה] ועי' ט"ז (אור"ח ריש סימן רמ"ב), ומה שדוקא בר"ח שחל בשבת תיקנו להזכיר יצירת העולם ואומרים אתה יצרת עולמך מקדם, כ' רבינו זצ"ל הטעם, כי בין לרבי אליעזר בין לר"י בר"ה נברא העולם עיין ראש השנה (ח' א' תוד"ה לתקופות) נמצא דראש חודש הראשון היה בשבת, (ביאורים לברכת המזון עמוד מ"ב, ועי' מועדי הגר"ח ח"ב סי' כ"א דבטעה ואמר בר"ח מקדש ישראל והזמנים לא יצא (וכ"כ בשיח התורה אלף רכ"ח וע"ש אור"ח סי' תכ"ג ובדקדוקי מצות אות רס"ה שיצא), ויל"ע בשבת ר"ח אם יצא כיון דנחשב מועד ממש, ובקובץ ישורון י"א עמוד רפ"ג מובא דעת מרן רה"י האבי עזרי זצ"ל שבכל ר"ח יצא דר"ח בכלל מועד, ועי' במחזיק ברכה סי' תקס"ב אות ה' ובשערי תשובה שם אות ד' ובס' הליכות שלמה ר"ח פ"א סי"ז, ורה"י מרן הגר"ד נדודו שליט"א א"ל דאף דאיקר מועד לא איקר זמנים).

שכח יעלה ויבא בשבת ר"ח אם יכול לקדש לפני שחזור תפילתו

שאלתי מרבינו זצ"ל, בשבת ר"ח, האם מי ששכח יעו"י שיש לו לחזור ולהתפלל, יכול לקדש קודם חזרתו, השיב רבינו זצ"ל, אין ראוי לכתחילה, (ט"ז שבט תשע"ה שאלה ה). ונשאל רבינו אם אחר שנטל ידיו נזכר ששכח יעו"י מה יעשה, וכתב, כמדומה שיאכל כזית, וצ"ע, (מועדי הגר"ח ח"ב סי' ט"ו).

התחיל יעלה ויבא לפני רצה

בענין מי שטעה והתחיל בשבת ר"ח לומר יעלה ויבא לפני רצה, בשאג"א (סי' כ') כתב דיפסיק ויחזור לרצה שלא יעבור על דין תדיר קודם, וכתב רבינו בתשובה דמעיקר הדין אין כאן חשש הזכרת ש"ש לבטלה עי' בשו"ע (סי' תרפ"ב ס"א) ובמשנ"ב (סי' תקפ"ב סקט"ז) לענין שכח על הניסים דכ"ז של"א בא"י אפי' אמר כמה שמות היינו הקל ישועתינו הקל הטוב, חוזר, וכן עי' במשנ"ב (סי' ק"ט סקט"ז) בשכח עננו והתחיל רפאינו דכ"ז של"א בא"י אפי' שאמר כמה שמות רפאינו כו' כי קל מלך, חוזר, ועי' בדעת נוטה פסוד"ז (סי' ס"ג) בהתחיל חצי פסוק שיש בו ש"ש ועונה לאמן דאם אינו מפסיק הענין אי"צ לחזור אח"כ להתחיל הפסוק, מ"מ טוב להתחיל שנית מתחילת הפסוק, ועי' (סי' ס"ד) דאם באמצע הפסוק יש הזכרת ש"ש ושומע ברכה, אם יש קצת ענין שם יכול לענות, ולמעשה אם טעה והזכיר יעלה ויבא ואח"כ רצה והחליצנו יצא ידי חובתו כמש"כ המשנ"ב (סי' קפ"ח ס"ק י"ג) ושונוה הלכות (סי"ד), ובס' אשיח בפקודיך שאל מרבינו זצ"ל בענין זה, מה יעשה אם התחיל או"א קודם רצה, והשיבו, שיפסיק, אבל יאמר אח"כ איזה בקשה, כדי שלא יהיה השם לבטלה, (וכגון שיאמר או"א יעלה ויבא זכרונו לטובה, ע"ש עמוד קל"ו ועי' קצוה"ש סי' מ"ז בדה"ש י"ג דדוקא קודם אמירת ביום ר"ח עובר על תדיר

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלַת הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעז"ה

רבינו בעל ה'נודע ביהודה' | הגאון רבי שלמה כהן זצ"ל מקורבו של החזון איש

רבי יחיאל לדרמן מייסד בית הכנסת | הגאון רבי ישראל מאיר יוטקובסקי

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

שלמדו בכולל 'חזון איש', ונהנה לשוחח איתם רבות. ומקומו הקבוע של רבי מרדכי בכולל (שתמיד היה מקפיד להגיע מוקדם, טרם התחיל השעה הרשמית של זמן ה'סדר') היה בצד מזרח צפון סמוך למקומו של בן רבינו רבי שלמה שליט"א ויחד היו מלבנים דברי תורה ומשוחחים בחביבות רבה מאוד.

וסיפר רבי אהרן הלוי הוניגסברג שליט"א (שטיפל עם בני ביתו במסירות מופלאה בשנותיו האחרונות של רבי מרדכי, אחרי שהתאלמן מרעייתו ע"ה, כבן מסור לאב זקן, ודאג לו לכל צרכיו, והיו זמנים שרבי מרדכי אף לן בביתו, ורבי מרדכי הכיר לו על כך טובה גדולה מאוד) שתמיד כשדבר עמו על רבינו בלט הערכה העצומה של ר' מרדכי כלפי רבינו, וכשהיה בא לרבינו להזכיר את ר' מרדכי נענה בעין יפה מאוד, ותמיד הרגישו הערכה הגדולה ביניהם.

עכשיו אני כבר יודע!

ולעילוי נשמתו של ר' מרדכי קרטמן נביא גרגיר אחד ממה שסיפר בן רבינו הג"ר אברהם ישעיהו שליט"א שפעם אמר לו ר' מרדכי:

בהיותי ילד קטן בן חמש סבור הייתי כי אני חכם ומבין יותר מכולם. כשגדלתי מעט והייתי כבן עשר, כבר הבנתי שפעם בגיל חמש לא הבנתי כלום, אבל כעת אני כבר גדול יותר ומבין הכל.

כשבגרתי לגיל חמש עשרה, ידעתי כי מה שחשבתי בגיל עשר הייתה שטות, אבל היום הרי אני כבר גדול ובוגר ומבין הכי טוב....

וכשעברו עשר שנים חשבתי לעצמי, הנה פעם חשבתי שאני חכם אבל באמת זה לא נכון, אבל היום... כבר בודאי אני חכם ומבין הכל... וכך כל פעם שאני בוגר הנני עומד על טעותי ורואה כמה פעם לא הבנתי והיום כן...

וכשהגעתי לגיל ארבעים אמרתי לעצמי, הרי בעוד עשר שנים אחשוב שכעת טעיתי, אז מעכשיו אני כבר יודע שאני לא הכי חכם...

הג"ר רבי שרגא וילמן ז"ל

חתנו של רבי שמואל גריינמן

רבי שרגא וילמן ז"ל היה נשוי לבתו השניה של רבי שמואל גריינמן, אבל התגורר רוב שנותיו בארצות הברית. ובתקופה האחרונה לחייו של הגאון רבי שאול ברזם, חתנו של מרן הקהילות יעקב זי"ע, כשנאלץ ליסע לצרכי מרפא לארצות הברית, התאכסן עם רעייתו הרבנית תבדלחט"א בבית רבי שרגא ז"ל, והקהילות יעקב זי"ע מאוד הכיר לו טובה על כך, וכשהדיר את התוספות רבינו פרץ ותוספות הרא"ש מכתב יד ועוד ראשונים, כתב לו מכתב נלהב שבח פעליו (מהרמ"ז שליט"א).

וסיפר רבינו שפעם נשאל אביו זי"ע מרבי שרגא על דברי המדרש (המובא ברש"י בראשית כ"ז ב') כיון שהגיע אדם לשני חיי אבותיו ידאג חמש שנים לפניהם וחמש לאחר כן, מה מוטל על האדם לעשות כדי שלא יקרה לו ח"ו דבר שאינו טוב, והשיב לו במכתב כמה דברים מדברי חז"ל שאמרו עליהם מאריכים ימיו ושנותיו של אדם עיני שם (המכתב נדפס בספר קריינא דאגרתא חלק ב' אגרת תקנ"ז).

רבי שרגא וילמן, וגיסו האחים רבי חיים שאול ורבי פנחס דוד גריינמן

הגאון רבי מרדכי קרטמן זצ"ל

- כולל חזון איש

הרב הגאון והצדיק רבי אביגדור מרדכי קרטמן זצ"ל, למד עם רבינו בבחורות בישיבת לומז'א בפתח תקוה, ואחרי כן במשך שנים רבות שהו יחדיו בכולל האברכים 'חזון איש' וחיבר ספר 'מנחת מרדכי ב' כרכים על סוגיות הש"ס, ונלב"ע כ"ה אייר תשנ"ז, ללא שהשאיר אחריו זרש"ק.

הספר העתיק ביותר

סיפר רבי מרדכי, שבעודם בחורים היה ידוע רבינו כחובב ספרים גדול, והיה קונה בפרוטות ודמי הכיס שהיו לו ספרים חדשים וישנים, ותמיד היה באוצרותיו ספרים רבים.

פעם אחת שאלו רבי מרדכי בבדיחות - בן כמה שנים הספר הכי ישן שברשותך?

על אתר השיבו רבינו: "חומש"!! הוא הספר הקדום ביותר שברשותי.... (מפי בן רבינו רא"ש).

רבי מרדכי קרטמן זצ"ל

ספר זכרון

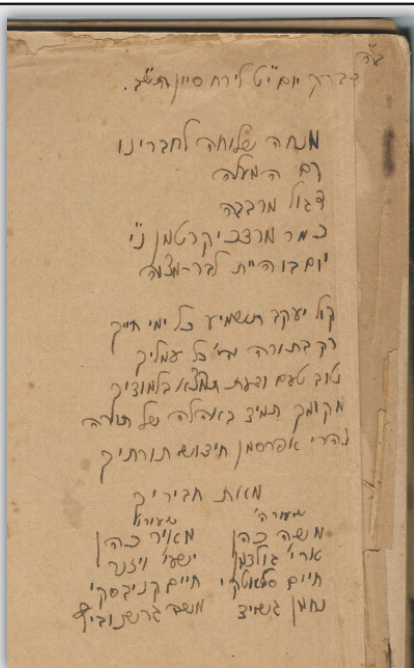
לאחר פטירתו נמנו חבריו לכולל להשאיר לו שם ושארית בעולם, והוציאו לזכרו ספר 'זכרון מרדכי' הכולל מאמרים תורניים מידידיו לכולל. רבינו הכולל וחבריו התלמידי חכמים מסרו לעלוי נשמתו חידושי תורה להדפסה, וגם רבינו נאות למסור מחידושי. ראה בספר בעמוד ל"א, את מאמרו בענין 'ד' אמות של אדם קונות לו'.

רבי מרדכי העריך מאוד את רבינו וכיבדו מאוד. פעם אחת שוחחו מספר חברים מהכולל על ענין ציבורי שעמד אז על הפרק, כאשר רבינו היה בדיעה אחת ותלמיד חכם אחר, מהמפורסמים שבדור, בן גילו של רבינו שגם הוא מן החברים מהישיבה בלומז'א סבר אחרת.

גער בהם רבי מרדכי - וכי איך אתם מדמים אחד לשני. זוכרני את רבי חיים קניבסקי מנערותו, הלא כבר אז ראו עליו שעתיד להיות אדם גדול ואילו 'הוא' אינו מתחיל להיות דומה לו כלל --- (מפי חתן רבינו רבי שרגא שטיינמן, שהיה נוכח בעת מעשה).

הערכה רבה

רבי מרדכי חיבב במיוחד את בניו של רבינו, רבי אברהם ישעיהו ורבי שלמה

מסמך מרתק בפרסום ראשון

הקדשה על ספר שקיבל ר' מרדכי לשמחת הבר מצוה (י"ט סיון תש"ב) מאת חבריו לישיבה:

שיעור ב': משה כהן, ארי' גולדמן, חיים סלאטקי, נחמן גשייד
שיעור א': מאיר כהן, ישעי' ויזנר, **חיים קניבסקי**, משה גרשנוביץ

נודה לקוראינו הנאמנים אם יחכימו אותנו על הקשר של רבינו עם שאר חברי השיעור הרשומים בזה

תודה רבה לשאר בשרו ידידינו הג"ר **יחיאל ויזל שליט"א** - בני ברק על סיועו הרב בהכנת המאמר